

ผ้าขาวม้าท้องถิ่น
หัตถศิลป์ไทย

2561

ผ้าขาวม้าทอใจ

สืบสานเส้นใยแห่งการแบ่งปัน

A close-up photograph of a wooden shuttle, a traditional weaving tool, resting on a piece of fabric with a complex plaid pattern in shades of blue, red, and white. The shuttle is made of light-colored wood and contains a spool of dark blue thread. The background fabric is slightly out of focus, emphasizing the shuttle in the foreground.

ผ้าขาวม้าทอใจ

สืบสานเส้นใยแห่งการแบ่งปัน

ผ้าขาวม้าทอใจ

สืบสานเส้นใยแห่งการแบ่งปัน

เลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ 978-974-458-623-0
พิมพ์ครั้งแรก มีนาคม 2562

เจ้าของ ผู้จัดทำ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา
คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ
บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)

กรรมการผู้จัดการใหญ่ ระริน อุทกะพันธุ์ ปัญจรุ่งโรจน์

ออกแบบและจัดทำรูปเล่ม
บรรณาธิการอำนวยการ ภทวารวรรณ พูลทวีเกียรติ
บรรณาธิการเล่ม ชวัลณัฐ ชัยนันท์
คณะผู้เรียบเรียง พิชามณัฐ ชัยดรุณ, ปารมี โปร่งเหลยลาภ, วลัยลักษณ์ สมจินดา
ผู้ประสานงาน กุमुหนาด จิตติภิญโญยิ่ง, ปานชาติ ธัญญะผล
ครีเอทีฟไดเรคเตอร์ สุภัทรา ศรีทองคำ
ศิลปกรรม มนัสฐา ทองเสวต
ช่างภาพ สุภัทรา ศรีทองคำ, ฌอนมังก์ ชัยชนะ, จเร รัตนันท์เดช
รีทัช กฤษฎา คงรุ่งเรืองกุล
ธุรกิจสัมพันธ์ นิภาพร ธารสารทรัพย์
ประสานงานการผลิต นรเศรษฐ์ ปัจจา

สำนักงาน
บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)
378 ถนนชัยพฤกษ์ แขวงตลิ่งชัน เขตตลิ่งชัน กรุงเทพฯ 10170
โทรศัพท์ 0-2422-9999 ต่อ 4300 โทรสาร 0-2422-9999 ต่อ 4325

แยกสีและพิมพ์ที่
สายธุรกิจโรงพิมพ์ บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)
376 ถนนชัยพฤกษ์ แขวงตลิ่งชัน เขตตลิ่งชัน กรุงเทพฯ 10170
โทรศัพท์ 0-2422-9000, 0-2882-1010 โทรสาร 0-2433-2742, 0-2434-1385

สารบัญ

ผ้าขาวม้า: จากหัตถกรรมพื้นบ้านสู่ความร่วมมือ

11

นวอัตลักษณ์

“ผ้าขาวม้า” จากผลงานสร้างสรรค์ของนักออกแบบรุ่นใหม่

37

ทายาทผ้าขาวม้าไทย ผู้ผลักดันผ้าขาวม้าสู่นาคต

97

สานพลังสร้างสรรค์ของชุมชน

157

2 ปีแห่งการสร้างแรงบันดาลใจ

183

ที่มาของโครงการ “ผ้าขาวม้าท้องถิ่นหัตถศิลป์ไทย”

197

ผมรู้สึกยินดีเป็นอย่างยิ่งที่โครงการผ้าขาวม้าท้องถิ่นหัตถศิลป์ไทย ได้ดำเนินงานติดต่อกันมาเป็นปีที่ 2 โครงการนี้เป็นความตั้งใจของทีมงานทุกคน ภายใต้คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ ในการผลักดันให้เกิดการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าผ้าขาวม้าทอมือ เพื่อช่วยเพิ่มรายได้และพัฒนาทักษะอาชีพให้กับชุมชนผู้ผลิตผ้าขาวม้าทั่วประเทศ

โครงการผ้าขาวม้าท้องถิ่นหัตถศิลป์ไทย ปี 2561 เป็นตัวอย่างความสำเร็จโครงการหนึ่ง que แสดงให้เห็นว่า การสร้างความร่วมมือระหว่างภาคส่วนในรูปแบบประชารัฐสามารถสร้างแรงผลักดันและต่อยอดการพัฒนาชุมชนได้อย่างเป็นรูปธรรม

สุดท้ายนี้ ผมขอขอบคุณทุกภาคส่วนที่ได้ร่วมมือกันดำเนินงานโครงการผ้าขาวม้าท้องถิ่นหัตถศิลป์ไทย ตลอดระยะเวลา 2 ปีที่ผ่านมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งชุมชนผู้ผลิตผ้าขาวม้าที่พร้อมจะเรียนรู้ พัฒนา และสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ เพื่อสร้างความยั่งยืนให้กับอาชีพของตนเอง ตามแนวทาง “ชุมชนลงมือทำ เอกชนขับเคลื่อน รัฐบาลสนับสนุน”

อภิชาติ โตดิลกเวชช์

ประธานคณะที่ปรึกษาโครงการผ้าขาวม้าท้องถิ่นหัตถศิลป์ไทย

อธิบดีอธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน

“โครงการผ้าขาวม้าท้องถิ่นหัตถศิลป์ไทย” เป็นโครงการที่เกิดขึ้นใน พ.ศ. 2559 ภายใต้การทำงานของคณะทำงานการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและ ประชารัฐ ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่างภาครัฐกับเอกชนในการร่วมกันพัฒนาชีวิต ความเป็นอยู่และรายได้ของชุมชนในชนบททั่วประเทศ บริษัทไทยเบฟเวอเรจ จำกัด (มหาชน) มีความยินดีเป็นอย่างยิ่งที่มีโอกาสได้เป็นผู้สนับสนุนการขับเคลื่อน โครงการ โดยบริษัทประชารัฐรักสามัคคี วิสาหกิจเพื่อสังคม (ประเทศไทย) จำกัด และได้เห็น “โครงการผ้าขาวม้าท้องถิ่นหัตถศิลป์ไทย” มีการดำเนินงานมาอย่างต่อเนื่องเป็นปีที่ 2 และได้มีส่วนช่วยพัฒนาการผลิตและการตลาดของสินค้า ผ้าขาวม้าทอมือให้เป็นวงกว้างทั่วประเทศ ทำให้สินค้าจากผ้าขาวม้าทอมือกลับมาี ความร่วมสมัยและกลับมาอยู่ในความสนใจของผู้บริโภคอีกครั้ง

หนังสือ “ผ้าขาวม้าทอใจ” เล่มนี้ นอกจากจะเป็นการรวบรวมผลงานของ โครงการฯ แล้ว ยังมีการบอกเล่าเรื่องราวของ “ทายาทผ้าขาวม้าไทย” ซึ่งเป็น คนรุ่นใหม่ที่สืบทอดและพัฒนาการผลิตสินค้าผ้าขาวม้าทอมือของชุมชนให้มีความ ร่วมสมัยและมีความสอดคล้อง ตรงต่อความต้องการของผู้บริโภคในยุคปัจจุบัน

ผมหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านผู้อ่านจะได้รับสาระความรู้จากหนังสือเล่มนี้ รวมถึง ได้ร่วมสนับสนุนสินค้าจากผ้าขาวม้าทอมือ และสร้างแรงบันดาลใจให้คนในชุมชน เพื่อสืบสานธุรกิจพื้นบ้านให้ยั่งยืนสืบไป

ฐานันท์ สิริวัฒนภักดี

ประธานคณะกรรมการโครงการผ้าขาวม้าท้องถิ่นหัตถศิลป์ไทย

กรรมการผู้อำนวยการใหญ่
บริษัทไทยเบฟเวอเรจ จำกัด (มหาชน)

การสืบสานวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องควบคู่ไปกับการประยุกต์ให้เข้ากับบริบทของสังคมที่เปลี่ยนไปและสร้างให้เกิดการส่งต่อวัฒนธรรมและภูมิปัญญานั้นจากรุ่นสู่รุ่น ดังนั้น โครงการ “ผ้าขาวม้าท้องถิ่นหัตถศิลป์ไทย” ในพ.ศ. 2561 จึงเน้นการสร้างความร่วมมือร่วมใจของคนรุ่นใหม่ในการผลิตและพัฒนาสินค้าผ้าขาวม้าทอมือของชุมชน โดยมีการสนับสนุนกลุ่มนักออกแบบเยาวชนให้หันมาสนใจเลือกใช้ผ้าขาวม้าทอมือเป็นวัสดุในการออกแบบผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ผ่านการประกวด “นวอัตลักษณ์” และการเฟ้นหากลุ่ม “ทายาทผ้าขาวม้าไทย” ซึ่งเป็นผู้ผลิตผ้าขาวม้าทอมือรุ่นใหม่ในชุมชนทั่วประเทศ

หนังสือ “ผ้าขาวม้าหัวใจ” นี้เป็นการรวบรวมเรื่องราวของการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นผ้าขาวม้าทอมือจากผู้ผลิตรุ่นดั้งเดิมสู่ผู้ออกแบบและผู้ผลิตรุ่นใหม่ โดยมีเนื้อหาที่ครอบคลุมในหลายมิติ ทั้งในการพัฒนาคุณภาพ เทคนิคการผลิตและออกแบบ เรื่องราวของวัฒนธรรมพื้นถิ่นของชุมชน รวมถึงแรงบันดาลใจส่วนบุคคลที่ผลักดันให้พวกเขาเข้ามามีส่วนร่วมกับการผ้าพื้นบ้านสารพัดประโยชน์นี้

ดิฉันขอเชิญชวนให้ท่านผู้อ่านติดตามเรื่องราวของคนรุ่นใหม่เหล่านี้ในเส้นทางการสืบสานผ้าขาวม้าทอมือของพวกเขา ซึ่งจะทำให้ท่านได้สัมผัสถึงเสน่ห์ของผ้าขาวม้าทอมือได้อย่างลึกซึ้งและเต็มเปี่ยมยิ่งขึ้น

ต้องใจ ธนะชานันท์

ผู้จัดการโครงการผ้าขาวม้าท้องถิ่นหัตถศิลป์ไทย

กรรมการผู้จัดการ

บริษัทประชารัฐรักสามัคคี วิสาหกิจเพื่อสังคม (ประเทศไทย) จำกัด

1

ผ้าขาวม้า: จากหัตถกรรมพื้นบ้านสู่ความร่วมมือ

ในประวัติศาสตร์ผ้าทอของไทย “ผ้าขาวม้า” คือ หนึ่งในมรดกทางวัฒนธรรม
ของคนไทยที่เริ่มต้นจากการทอเพื่อนุ่งห่มใช้สอยเป็นผ้าสารพัดประโยชน์
ไปสู่การคิดค้นเทคนิค พัฒนารูปแบบและคุณภาพ จนกลายเป็นผลงานศิลปหัตถกรรม
ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว และมีความร่วมมือซึ่งคนในยุคปัจจุบันสามารถเข้าถึงได้

“หัตถกรรมมีลักษณะพิเศษที่ต่างไปจากงานศิลปะประเภทอื่น คือความมีชีวิต ซึ่งเกิดจากการใช้สอย เพราะการใช้สอยจะช่วยขัดเกลาให้งานหัตถกรรมมีความประสมกลมกลืนในตัวเอง...งานหัตถกรรมได้ดูดซับเอาชีวิตและวิญญาณของท้องถิ่นไว้ช่วยให้เกิดความรู้สึก มีชีวิต มีวิญญาณแฝงอยู่” ศาสตราจารย์วิบูลย์ ลิ้มสุวรรณ ราชบัณฑิตสาขาจิตรศิลป์ ได้กล่าวถึงความหมายของคำว่า หัตถกรรมเอาไว้

“ผ้าทอมือ” เป็นงานหัตถกรรมประเภทหนึ่งที่ทำขึ้นเพื่อการใช้สอยมาแต่โบราณ หลักฐานที่เก่าแก่ที่สุดที่พบเกี่ยวกับการทอผ้าในประเทศไทยคือ อนุสรณ์การทอผ้าในถ้ำผีแมนที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนและแหล่งมรดกโลกบ้านเชียง จังหวัดอุดรธานี ซึ่งมีอายุราว 5,000 ปี หลังจากนั้นนับตั้งแต่พุทธศักราช 1000 เป็นต้นมา อาณาจักรต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสมัยทวารวดี ศรีวิชัย ลพบุรี ได้มีการติดต่อซื้อขายกับจีนและอินเดีย พร้อมกับการทอผ้าพื้นเมืองใช้เองด้วย

ฝีมือการทอผ้าของคนไทยพัฒนาต่อเนื่องมาเป็นลำดับในยุคสมัยต่าง ๆ จากงาน “หัตถกรรม” ที่ทอผ้าด้วยมือเพื่อมุงใช้สอยเพียงอย่างเดียว ได้มีการสั่งสมองค์ความรู้เรื่องวัสดุที่ใช้ เทคนิคการทอ และลวดลายต่าง ๆ

จากภูมิปัญญาดั้งเดิม ถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น พัฒนามาสู่การเป็นงาน “ศิลปหัตถกรรม” ที่เป็นการทำด้วยมือและด้วยใจประกอบกัน ดังที่ **ผู้ช่วยศาสตราจารย์อานัญญ นกสอน** จากสาขาวิชาออกแบบหัตถอุตสาหกรรม คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้อธิบายถึงคำว่า “ศิลปหัตถกรรม” ในหนังสือศิลปกรรมสารไว้ว่า “ศิลปหัตถกรรม” คือการผสมผสานระหว่าง “ศิลปะ” กับ “หัตถกรรม” ที่ทำให้เกิดคุณค่าของการสร้างงานนั้น ๆ

“จุดประสงค์หลักของการสร้างงานหัตถกรรมมุ่งเน้นประโยชน์ใช้สอยเป็นสำคัญ ส่วนงานศิลปะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ความรู้สึกที่เกิดขึ้นระหว่างผู้สร้างและผู้เสพผลงาน เพื่อให้เกิดการพัฒนาของชิ้นงานหัตถกรรม ศิลปะจึงเข้ามามีบทบาทในการต่อยอดคุณค่าของงานหัตถกรรม

“...งานศิลปกรรมถือเป็นการยกระดับและเพิ่มคุณค่าของงานหัตถกรรมด้วยการถ่ายทอดศิลปะและจิตวิญญาณลงไปในงาน เมื่อ ‘ศิลปะ’ และ ‘หัตถกรรม’ มารวมกัน จึงให้ความหมายบ่งบอกถึงการสร้างสรรค์งานหัตถกรรมที่ไม่เพียงแต่เป็นวัตถุเพื่อตอบสนองการใช้สอยในชีวิตประจำวันเท่านั้น แต่ยังแฝงไว้ซึ่งการผสมผสานอารมณ์ที่สอดแทรกอยู่ในความงาม ประณีต และถูกขัดเกลาให้มีความสอดคล้องกับประเพณีและวัฒนธรรมในภูมิภาคนั้น ๆ”

ด้วยวัฒนธรรมการทอผ้าที่สืบทอดกันมายาวนานในสังคมไทย ทำให้เกิดการสร้างสรรค์งานศิลปหัตถกรรมผ้าทอมือขึ้นมากมายในยุคสมัยต่าง ๆ ล้วนเป็นผ้าที่มีความงามอย่างวิจิตรบรรจง แฝงด้วยอารมณ์ความรู้สึกและจิตวิญญาณของผู้ทอ เมื่อผสานเข้ากับการทำมือที่ประณีตบรรจงจึงกลายเป็นเสน่ห์และคุณค่าของงานศิลปหัตถกรรมผ้าทอมือที่เครื่องจักรกลใด ๆ ก็ไม่อาจทำได้ ดังปรากฏอยู่ในผ้าทอโบราณที่มีความวิจิตรงดงามในยุคต่าง ๆ ดังนี้

ผ้าทอมือในสมัยสุโขทัย

ศิลปหัตถกรรมไทยยุคเริ่มต้น

ผ้าทอมือที่นับว่าเป็นงาน “ศิลปหัตถกรรมไทย” ในยุคแรก ๆ เท่าที่พบหลักฐานปรากฏคือ ผ้าในยุคสุโขทัย ที่มีการทออย่างประณีตงดงาม โดยช่างทอหลวงในราชสำนัก ซึ่งปรากฏหลักฐานในจดหมายเหตุของราชทูตจีนและบันทึกของพ่อค้าเกี่ยวกับผ้าที่นำมาทำเป็นฉลองพระองค์ของพระมหากษัตริย์ ได้แก่ ผ้าไหม ผ้าแพร ผ้ากำมะหยี่

นอกจากนั้น ยังมีการทอผ้าเบญจรงค์ ซึ่งเป็นผ้า 5 สี คือ ดำ ขาว แดง เขียว เหลือง เพื่อใช้เป็นผ้าปูลาดพระบาท โดยจดหมายเหตุระบุว่า ชาวสุโขทัยนั้นมีความรู้ในเรื่องการทอผ้าให้สวยงามด้วยเทคนิคใหม่ ๆ นอกจากนี้ ในไตรภูมิพระร่วง วรรณกรรมสมัยสุโขทัย ก็มีการกล่าวถึงผ้าสุกุลพัลลภ ซึ่งเป็นผ้าขาวเนื้อดี รวมถึงผ้าเล็กหลก ผ้าล่ำลิ ฯลฯ ซึ่งเป็นผ้าที่ชาวบ้านใช้กันทั่วไป นอกจากทอใช้เองแล้ว ยังมีการสั่งซื้อผ้าแพรมาจากประเทศจีนและผ้าเบงกอลจากอินเดียอีกด้วย

ขณะเดียวกันกับที่อาณาจักรสุโขทัยรุ่งเรือง ในภาคเหนืออาณาจักรล้านนาก็มีการพัฒนาผ้าพื้นเมืองทอมือ เช่นเดียวกัน เช่น การทอผ้าแพร ผ้าไหม ผ้าสักหลาด ผ้าสีจันทน์ขาว ผ้าสีจันทน์แดง เป็นต้น (ข้อมูลจากเอกสารประกอบ การอบรม การอนุรักษ์โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ : ผ้าโบราณ ปี 2553 ของกรมศิลปากร) และในยุคต่อ ๆ มา ชาวบ้านในแต่ละท้องถิ่น ทั้งภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ยังได้เรียนรู้วิธีการทอผ้าในแบบต่าง ๆ รวมทั้งการประดิษฐ์ลวดลายต่าง ๆ จนในที่สุดได้เกิดเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนและชาติพันธุ์ต่าง ๆ สืบทอดกัน สู่ยุคต่อ ๆ มาเป็นลำดับ

กรุงศรีอยุธยา

ศูนย์กลางตลาดผ้าในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

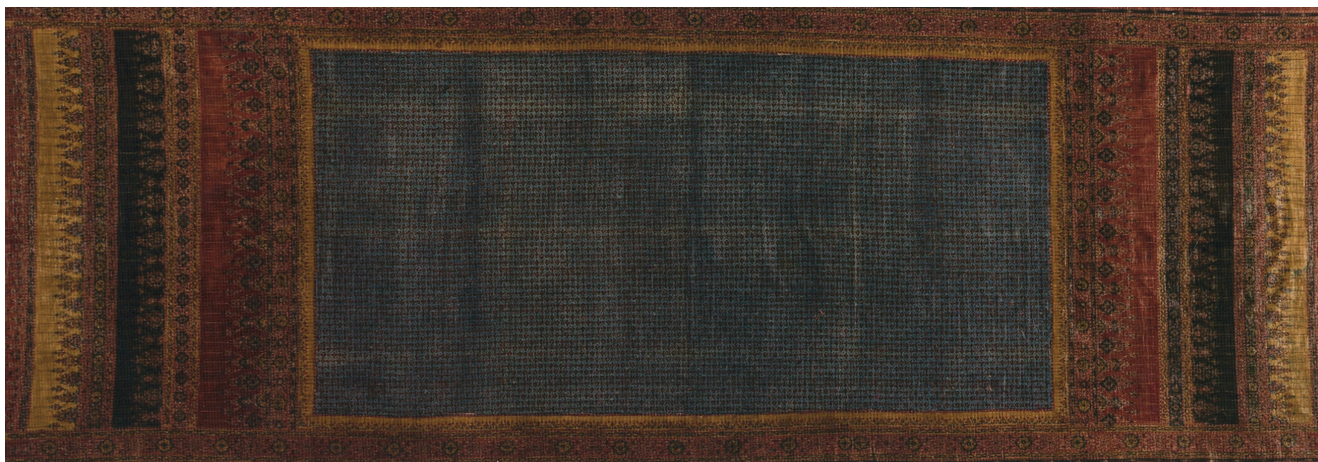
ล่องเข้าสู่สมัยกรุงศรีอยุธยา นับเป็นยุคทองของการทอและการใช้ผ้าทอเป็นทั้งเครื่องนุ่งห่มในวิถีชีวิตทั่วไป และเป็นเครื่องนุ่งห่มเพื่อแสดงถึงลำดับชั้นในสังคม ด้วยจุดประสงค์ของการใช้งานที่หลากหลายมากขึ้นและต้องการความประณีตงดงามมาก งานศิลปหัตถกรรมผ้าทอจึงเกิดขึ้นในยุคสมัยนี้อย่างมากมายและหลากหลาย ประกอบกับ ชัยภูมิของกรุงศรีอยุธยาเป็นศูนย์กลางการค้าขายในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทำให้อยุธยาเป็นตลาดผ้าขนาดใหญ่ จากดินแดนต่าง ๆ ดังที่พบหลักฐานในจดหมายเหตุของชาวยุโรปที่กล่าวถึงผ้าชนิดต่าง ๆ ที่ใช้สอยกันในสมัยอยุธยา เช่น ผ้าฝ้าย ผ้าไหม ผ้าแพร ผ้าสมปัก ผ้าปุม ผ้าเชิงปุม ผ้าปักไหม ผ้าดินทอง ผ้าพิมพ์ เป็นต้น

ในรัชสมัยของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช มีหลักฐานจากจดหมายเหตุลาลูแบร์ ระบุว่า กรุงศรีอยุธยา เป็น “ตลาดผ้า” ที่รุ่งเรืองมาก โดยเป็นศูนย์กลางรับซื้อผ้าที่ใช้ในประเทศและส่งออกขายยังหัวเมืองต่าง ๆ และนอกจากจะมีการใช้ผ้าเป็นเครื่องนุ่งห่มแล้ว ชาวอยุธยายังใช้ผ้าในการตกแต่งบ้านเรือน เช่น ทำเป็นม่าน ทำเบาะนั่ง โดยบันทึกของบาทหลวงตาชาร์ดได้บรรยายถึงเรือนพักของราชทูตฝรั่งเศสว่า

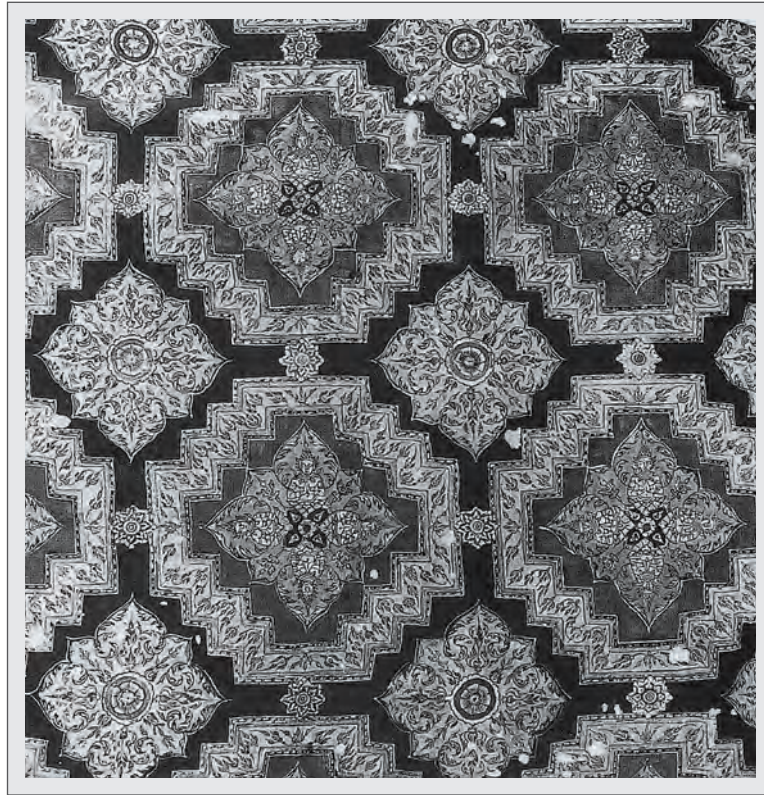
“...โดยที่ประเทศนี้มีอากาศร้อนมากจึงกันไว้ด้วยผ้าพิมพ์ ลวดลายงดงาม และปูพื้นห้องด้วยเสื่อทอ เนื้อละเอียด ห้องนอนของท่านราชทูตนั้นปูด้วยพรมเปอร์เซีย และกันผ้าเพดานด้วยผ้าที่มีราคาแพง...”

ผ้าที่น่าสนใจ อันบ่งบอกลักษณะเฉพาะของการใช้ผ้าในสังคมไทยสมัยกรุงศรีอยุธยาได้อย่างชัดเจน คือ **“ผ้าลายอย่าง”** ซึ่งเป็นผ้าที่ทางราชการสั่งพิมพ์จากอินเดียเข้ามาใช้ และกำหนดลายและสีให้ทอเพื่อให้บรรดาข้าราชการสวมใส่ โดยทางราชการจะควบคุมและกำหนดชนิดของผ้า แบบที่ใช้ตัดเย็บ วิธีนุ่งห่ม และประกาศห้ามประชาชนใช้ผ้าที่เหมือนกัน ต่อมา จึงเกิดมี **“ผ้าลายนอกอย่าง”** เป็นผ้าฝ้ายทอมือพื้นบ้านที่ประชาชนสามัญทั่วไปสวมใส่ได้ นอกจากนี้ยังมี **“ผ้าสมปัก”** หรือผ้าสองปักซึ่งเป็นผ้าที่ทอด้วยไหม กลางผืนผ้ามีสีและลวดลายต่าง ๆ มีขนาดกว้างยาวกว่าผ้านุ่งธรรมดา เพราะใช้เป็นผ้านุ่งแบบโจงกระเบน ผ้าสมปักนี้มีความสำคัญเนื่องจากเป็นผ้าที่พระเจ้าแผ่นดินพระราชทานให้เป็นเครื่องยศขุนนาง เพื่อใช้นุ่งตามลำดับยศ

ทั้งผ้าลายอย่างและผ้าสมปัก เป็นตัวอย่างที่ชัดเจนของงานศิลปหัตถกรรมผ้าทอมือสมัยอยุธยาที่มีรูปแบบการใช้งานที่ชัดเจนและมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่องมาเป็นลำดับจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์

ผ้าลายอย่างในสมัยอยุธยา (ขอขอบคุณภาพผ้าจากการสะสมของทว ฤกษ์ชัย และ
จักรพงษ์ วรรณชนะ ในหนังสือ Through Woven Heritage The Textiles of Thailand)

ผ้าลายอย่างที่ใช้ในสมัยอยุธยา โดยคนไทยเขียนแบบและ
สวอปพิมพ์ที่อินเดีย
(ขอบคุณภาพจากหนังสือการแต่งกายสมัยรัตนโกสินทร์ โดย เอนก นาวิกมูล สำนักพิมพ์เมื่อวานโบราณ)

ผ้าสมปักโบราณ
(ขอบคุณภาพจากหนังสือการแต่งกายสมัยรัตนโกสินทร์ โดย เอนก นาวิกมูล สำนักพิมพ์เมื่อวานโบราณ)

ผ้าทอมือสมัยรัตนโกสินทร์

สืบสานศิลปหัตถกรรมจากอดีตสู่ยุคสมัยใหม่

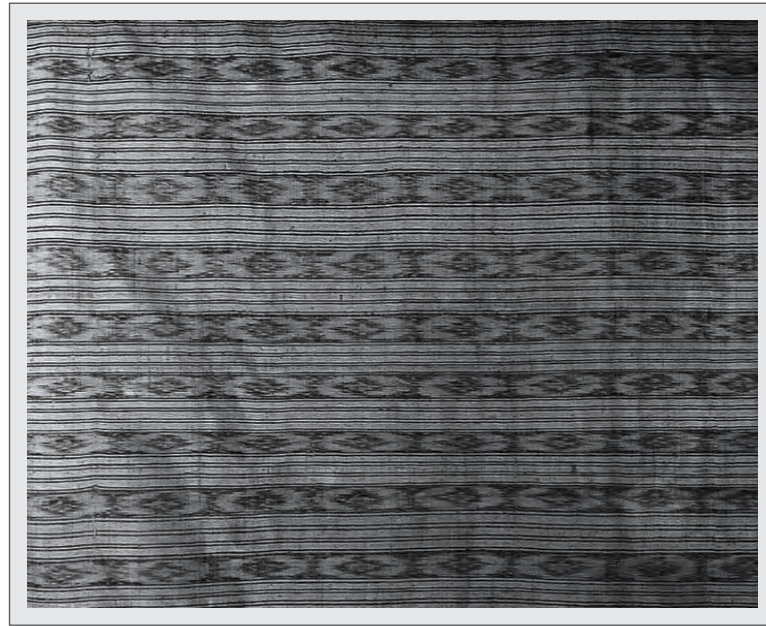
หลังจากสิ้นกรุงศรีอยุธยา ได้มีการย้ายราชธานีมาที่กรุงธนบุรี เนื่องจากในเวลานั้นสถานการณ์บ้านเมืองยังไม่สงบนัก การนุ่งห่มของคนในยุคกรุงธนบุรีจึงเป็นเพียงแต่การแต่งกายตามมีตามเกิดพอสมควรเท่านั้น ต่อมาเมื่อมีการตั้งกรุงรัตนโกสินทร์เป็นราชธานีในรัชสมัยของ **พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ 1** ได้โปรดเกล้าฯ ให้ออกพระราชบัญญัติว่าด้วยการแต่งกาย ให้มีการใช้ผ้าเป็นการแสดงออกถึงตำแหน่งหน้าที่และบรรดาศักดิ์ คล้ายกับในสมัยอยุธยา ดังนั้นการแต่งกายของผู้คนในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นจึงยังมีความคล้ายคลึงกับอยุธยาตอนปลาย ผ้าทอมือที่ผลิตขึ้นในช่วงนั้นจึงยังเป็นผ้าสมปัก ผ้าฝ้าย ผ้าไหม ผ้ายก ผ้าหางกระรอก เป็นต้น

ในวรรณกรรมที่คนไทยรู้จักกันดีอย่าง “ขุนช้างขุนแผน” ที่พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ 2 ได้ทรงพระราชนิพนธ์ไว้ ก็เอ่ยถึง “ผ้ายก” และ “ผ้าขาวม้า” เอาไว้ว่า

“ศรีประจันต์นั้นแลเห็นลูกสาว	กุนท์หัวหงอกขาวมันพันที่
จะตกแต่งตัวไปทำไม่มี	คว่ำผ้ายกตานีห่มดอกคำ
ลูกสาวหัวเราะว่าแม่เอ๋ย	ช่างไม่อายเขาเลยเห็นผิวดำ
ศรีประจันต์มองร้องกรรกรรมกรรม	ผลัดผ้าตารางดำห่มขาวม้า”

นอกจากผ้ายกและผ้าขาวม้า ในสมัยรัชกาลที่ 2 มีผ้าอีกชนิดหนึ่งที่พระราชทานแก่แม่ทัพนายกองที่มีความดีความชอบ เรียกว่า “ผ้าไหมด” ทำจากกระดาดเงินและกระดาดทองพันเส้นไหม แล้วนำไปทอกับเส้นไหมสีต่าง ๆ เป็นลายริ้ว ลายดอก ซึ่งต่อมาผ้าไหมดนี้สามัญชนก็นำมาใช้ได้ นอกจากนี้ยังมี “ผ้าลายเขียนทอง” ที่ใช้สำหรับพระเจ้าแผ่นดิน พระราชวงศ์ชั้นสูงระดับพระมเหสี และพระองค์เจ้าเท่านั้น

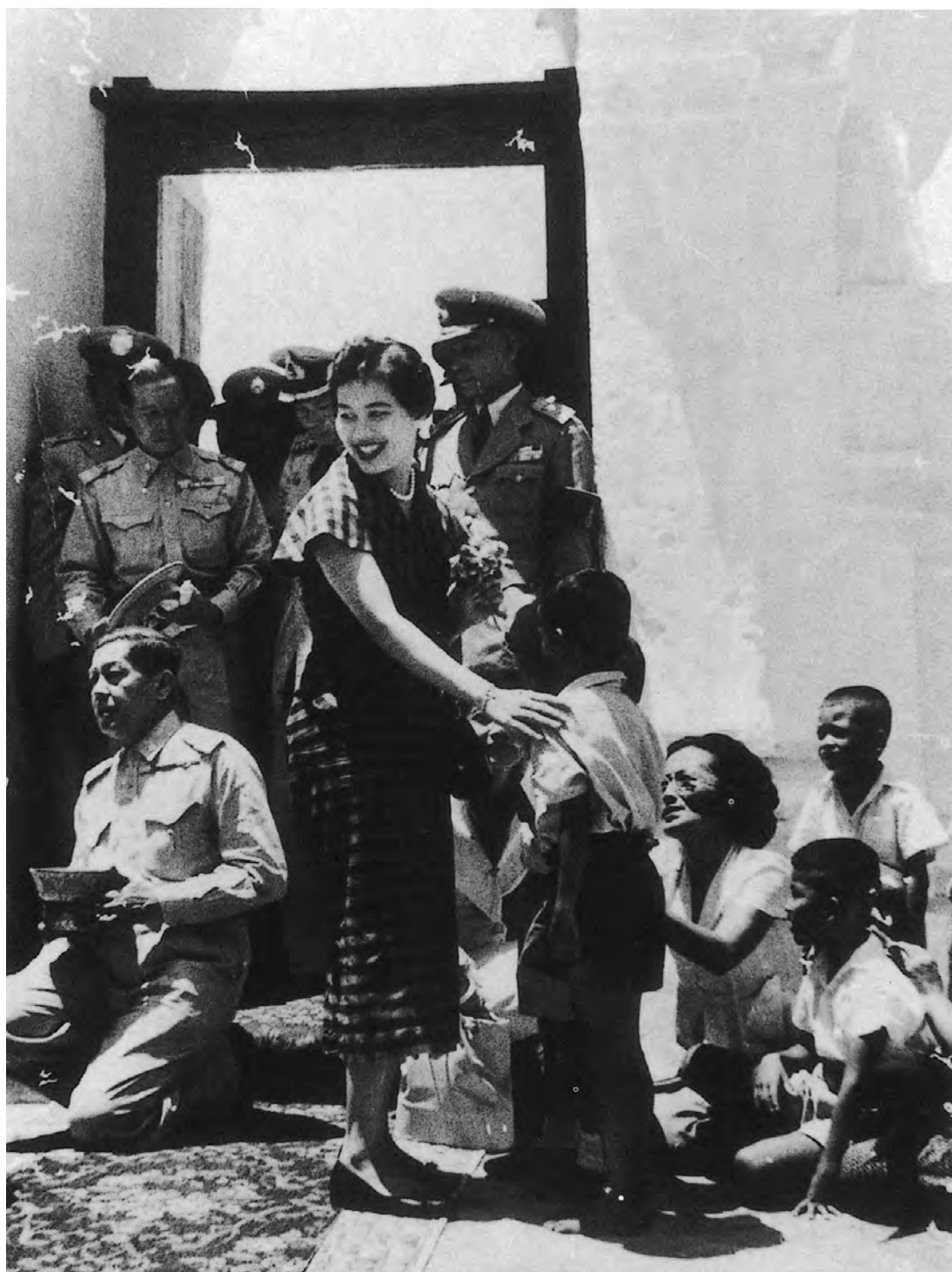
การใช้ผ้าในสมัยรัตนโกสินทร์มีความเปลี่ยนแปลงอย่างมากในสมัยรัชกาลที่ 5 ซึ่งเป็นยุคที่คนไทยเริ่มรับวัฒนธรรมการแต่งกายอย่างฝรั่งเข้ามา ต่อมา มีการยกเลิกผ้าสมปักแบบเก่า ให้ข้าราชการเปลี่ยนมานุ่งผ้าม่วงแทน และในสมัยรัชกาลที่ 5 นี้ได้มีการก่อตั้ง “กรมช่างไหม” ขึ้นใน พ.ศ. 2446 เพื่อพัฒนาการทอผ้าของไทย โดยมี **พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าเพ็ญพัฒนพงศ์ กรมหมื่นพิไชยมหินทโรดม** เป็นอธิบดี มีการว่าจ้างชาวญี่ปุ่นมาสอนเรื่องเทคนิคการทอและนำความรู้ในการทำเครื่องสาวไหมแบบญี่ปุ่นมาใช้แทนเครื่องสาวไหมของไทย แต่ทว่าเสียดายว่า เพียง 3 ปีต่อมา กรมช่างไหมได้ถูกยุบรวมเป็นกรมอื่นไป

ผ้าสมปักล่อจวน ผ้าทรงขอมสมเด็จพระเทพศิรินทราบรมราชินี ในรัชกาลที่ 4
(ขอบคุณภาพจากหนังสือการแต่งกายสมัยรัตนโกสินทร์
โดย เอนก นาวิกมูล สำนักพิมพ์เมืองโบราณ)

หลังจากที่คนไทยรับเอาวัฒนธรรมการแต่งกายแบบตะวันตกเข้ามา ทำให้มีการสั่งซื้อผ้าจากต่างประเทศ สตรีไทยเริ่มนุ่งกระโปรงแทนโจงกระเบน ส่วนผู้ชายก็นิยมนุ่งกางเกงและเสื้อแบบตะวันตก ทำให้ส่งผลกระทบต่อการผลิตผ้าพื้นเมืองในประเทศไทยเป็นอย่างมาก จนกระทั่งใน พ.ศ. 2478 หลังเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตย การทอผ้าในประเทศไทยก็มาถึงจุดเปลี่ยนด้วยเช่นกัน เมื่อมีการตั้งโรงงานฝ้ายสยาม เพื่อผลิตผ้าและสำลีในกิจการทหาร ซึ่งนับเป็นการใช้เครื่องจักรในการทอผ้าเป็นครั้งแรกในประเทศไทย

ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา คนไทยเริ่มรู้จักผ้าที่ทอจากเครื่องจักร และเริ่มมีการตั้งโรงงานทอผ้าด้วยเครื่องจักร ที่ดำเนินการโดยเอกชน ในช่วงที่จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นนายกรัฐมนตรี (พ.ศ. 2501 - 2506) ทำให้การทอผ้าพื้นเมืองเริ่มลดความสำคัญลงไปเรื่อย ๆ เมื่อเครื่องจักรเข้ามามีบทบาทในการผลิตผ้าทอด้วยเครื่องที่ทอได้รวดเร็วและมีราคาถูกกว่าผ้าพื้นเมือง ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงจากสังคมเกษตรกรรมมาสู่สังคมอุตสาหกรรม ทำให้แรงงานชาวชนบทที่เคยทอผ้าเข้ามาสู่ภาคอุตสาหกรรม ส่งผลให้ผ้าทอมือได้รับผลกระทบอย่างรุนแรง จนถึงขนาดบางชุมชนเลิกทอผ้า ในที่สุด การทอผ้าพื้นเมืองแทบจะสูญหายไปจากประเทศไทย

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ 9 เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยม
จังหวัดสุพรรณบุรี โดยทรงฉลองพระองค์ที่ทำจากผ้าขาวม้า
(ขอบคุณภาพจากหนังสือการแต่งกายสมัยรัตนโกสินทร์ โดย เอนก นาวิกมูล สำนักพิมพ์เมืองโบราณ)

ผ้าทอพื้นเมืองได้รับการฟื้นฟูขึ้นมาอีกครั้งด้วยพระมหากรุณาธิคุณของ **สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ 9** ที่ทรงฟื้นฟูภูมิปัญญาผ้าทอมือของไทยให้คืนกลับมาสู่ความนิยมอีกครั้ง โดยทรงเป็นผู้นำในการฟื้นฟูผ้าทอพื้นเมืองในทุกภาคของประเทศไทย ด้วยการนำผ้าไหมมัดหมี่ ผ้าฝ้าย ผ้าขาวม้า ผ้าชาวเขา ฯลฯ มาให้ช่างตัดเป็นฉลองพระองค์ทั้งดงาม ทำให้เกิดกระแสนิยมการใช้ผ้าทอมืออย่างแพร่หลาย ดังที่มีกระแสพระราชดำรัสเกี่ยวกับที่มาของการอนุรักษ์ผ้าทอมือของไทย เนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา วันที่ 11 สิงหาคม พ.ศ. 2523 ความตอนหนึ่งว่า

“เมื่อสมัยทรงพระเยาว์ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี โปรดให้พระราชโอรส พระราชธิดา ทำอะไรทุกอย่าง ด้วยพระหัตถ์ทั้งนั้น ตั้งแต่ทำสวน ตัดหญ้า เก็บผลไม้ แอปเปิ้ลมา เพื่อไม่ให้สูญเสียโดยเปล่าประโยชน์ สมเด็จพระศรีฯ ได้สอนข้าพเจ้าว่า น้าชายหน้าคนทั่วโลกเขาอดตาย...ตายกันเป็นแถว เรามาทั้ง ๆ ขว้าง ๆ อันนี้รู้สึก ใกล้ 30 ปีแล้วที่สอนมา ก็ได้ดำเนินตามรอยพระราชดำริทุกประการ

“ข้าพเจ้าจึงสังเกตดู เมื่อตามเสด็จไปที่ไหนทุกแห่งจะเห็นว่าชาวอีสานนั่งชินไหมมัดหมี่ ข้าพเจ้าก็บอกว่า ขอให้ฉันสักตัวได้ไหม เขาบอกว่าเอาไปทำไม ของบ้านนอกคอกนา คนรวย ๆ เขาไม่ใส่กันหรอก ก็บอกกับเขาว่า สวยจริง ๆ ไม่ได้เกลี้ยงยกยอ เพราะเป็นของสวยงามมาก เขาก็เลยยินดี เขาบอกว่าถ้าจะใส่จริง ฉันจึงจะทำให้ บอกว่า ทำมาเถอะ แล้วจะใส่...”

ภาพถ่ายการทอผ้าไหมในสมัยรัชกาลที่ 5

(ขอขอบคุณภาพจากหนังสือการแต่งกายสมัยรัตนโกสินทร์ โดย เอนก นาวิกมูล สำนักพิมพ์เมืองโบราณ)

จากพระราชดำรัสที่ได้รับสั่งกับชาวบ้านในครั้งนั้น ทำให้ได้มีการฟื้นฟูการทอผ้าพื้นเมืองของไทยในทุกภาคทั่วประเทศ และต่อมาได้มีการพัฒนาส่งเสริมผ้าทอมือผ่านมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ 9 นับเป็นการต่อลมหายใจที่กำลังจะขาดห้วงของผ้าทอไทยให้กลับคืนมาสู่ความมีชีวิตชีวาอีกครั้ง

พระราชปณิธานอันแน่วแน่ในการอนุรักษ์ผ้าไทยนี้ ได้สร้างแรงบันดาลใจให้ผู้รักงานศิลปหัตถกรรมประเภทนี้ร่วมแรงร่วมใจกันดำรงรักษาผ้าทอมือไทยไว้เป็นมรดกของชาติสืบต่อมาจนถึงปัจจุบัน ทำให้มีการพัฒนาผ้าทอมือในประเทศไทยอย่างต่อเนื่องทั้งรูปแบบ เทคนิคการทอ และลวดลายที่แตกต่างกันไปในแต่ละภูมิภาคและชุมชนชาติพันธุ์ อาทิ ไทยวน ไทลื้อ ลาวพวน ฯลฯ จนอาจกล่าวได้ว่า ในปัจจุบันผ้าทอมือในแต่ละภูมิภาคมีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นเป็นของตนเอง เช่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความโดดเด่นเรื่องผ้าไหมมัดหมี่ ภาคใต้โดดเด่นเรื่องผ้ายกดอก และภาคเหนือโดดเด่นเรื่องผ้าจก เป็นต้น

ความงามของผ้าชิ้นตีนจกภูบัว ราชบุรี อายุกว่า 180 ปี ตัวชิ้นทอด้วยไหม
ทิวเส้นยืนและเส้นพุ่ง ด้วยเทคนิคมัดหมี่สลับขัด เป็นชิ้นสามตะเข็บส่วนต้นชิ้นใช้เส้นไหมทอด้วยเทคนิคจก
ทิวเส้นยืนและเส้นพุ่ง เป็นผ้าทอโบราณที่หลงเหลืออยู่เพียงไม่กี่ชิ้นในประเทศไทย
(ขอบคุณภาพผ้าจากการสะสมของทอม ฤกษ์สุริย และจักรพงษ์ วรรณชนะ ในหนังสือ Through Woven Heritage The Textiles of Thailand)

ผ้าขาวม้า: ผ้าที่มีชีวิตจากการใช้สอย

ในท่ามกลางผ้าทอมือที่มีเอกลักษณ์ของแต่ละภูมิภาค มีผ้าประเภทหนึ่งที่ไม่อาจเจาะจงไปได้ว่าเป็นผ้าของภาคใดเป็นพิเศษ เพราะมีการทอเพื่อใช้สอยอยู่ในทุกภาคของประเทศไทยมาแต่โบราณ นั่นคือ “ผ้าขาวม้า” ซึ่งเป็นผ้าลายตาหมากรุก ส่วนใหญ่ทอจากฝ้าย ทอสลัปลีกันเป็นลายตาหมากรุกหรือเป็นลายทางให้มีความงดงาม ผสมกลมกลืนกัน ในอดีตสันนิษฐานว่า ผ้าขาวม้ามาจากดินแดนเปอร์เซีย หรือประเทศอิหร่านในปัจจุบัน เข้าสู่อาณาจักรโยนกนาคนคร หรือโยนกเชียงแสน อาณาจักรแรกของชาวไทยในดินแดนสุวรรณภูมิในราวพุทธศตวรรษที่ 16 ในยุคนั้นชาวเชียงแสนรับวัฒนธรรมการใช้ผ้าขาวม้ามาจากชาวไทยใหญ่ แต่ปรับจากการปักสีครามเป็นการเขียนเอวเมื่อเดินทางไกล โดยเฉพาะผู้ชายชาวเชียงแสนจะใช้ผ้าขาวม้าเขียนเอวและใช้ประโยชน์อื่น ๆ เช่น ใช้เช็ดร่างกาย ห่ออาวุธ และเก็บสัมภาระในการเดินทาง เป็นต้น

ความน่าสนใจของผ้าขาวม้าคือ “ผ้าที่มีชีวิตจากการใช้สอย” อันเป็นลักษณะเฉพาะของงานหัตถกรรมอย่างแท้จริง เนื่องจากเป็นผ้าสารพัดประโยชน์ที่ใช้ได้ทั้งชายและหญิง และใช้ได้แทบทุกกิจกรรมในวิถีชีวิตของผู้คนในสมัยก่อน โดยเฉพาะในสังคมเกษตรกรรมที่พ่อบ้านมักใช้ผ้าขาวม้าโพกศีรษะ เพื่อซับเหงื่อขณะทำงาน ใช้เขียนเอว บัดโล่ขึง ปูนอน ฯลฯ อย่างไรก็ตาม ผ้าขาวม้าเป็นผ้าที่มีภาพลักษณ์ของความล้าสมัย ไม่โก้หรูเหมือนกับผ้าทอมือชนิดอื่นๆ ทำให้ในช่วงเวลาหนึ่ง ความนิยมในการใช้ผ้าขาวม้าได้ลดน้อยถอยลงอย่างเห็นได้ชัด แม้กระทั่งในสังคมชนบทที่เคยใช้ผ้าขาวม้าในชีวิตประจำวัน ก็แทบจะไม่มีการใช้สอยผ้าขาวม้าในรูปแบบเดิมอีกต่อไป

แต่ในปัจจุบัน “ผ้าขาวม้ายุคใหม่” เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ได้มีการพัฒนารูปลักษณ์และลวดลายของผ้าขาวม้าให้ทันสมัย และปรับเปลี่ยนให้มีความร่วมสมัยขึ้น ผ้าขาวม้าทอมือจึงได้ถูกปรับรูปแบบมาเป็นเสื้อผ้า หมวก กระเป๋า และผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ที่อำนวยความสะดวกให้แก่ชีวิตของคนยุคนี้ โดยมีมือหลายมือช่วยกันถักทอสร้างสรรค์งานศิลปหัตถกรรมผ้าขาวม้าทอมือในทั่วทุกภาคของประเทศไทย ส่งต่อสืบสานจากรุ่นสู่รุ่น จากชนบทสู่เมือง จนวันนี้ผ้าขาวม้าพอจะมีที่ยืนอย่างสมศักดิ์ศรีในสังคมไทยในฐานะผ้าทอมือที่มีทั้งมูลค่าและคุณค่าในขณะเดียวกัน โดยมีเหล่าเซเลบริตี้ที่ทรงอิทธิพลในวงการศิลปะและแฟชั่นที่มองเห็นเสน่ห์และคุณค่าของผ้าขาวม้า และได้นำผ้าขาวม้ามาสร้างสรรค์เป็นผลงานในรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป ได้แก่ พลพัฒน์ อัศวประภา นักออกแบบเสื้อผ้าและเจ้าของธุรกิจห้องเสื้อ ASAVA กงพัฒน์ ศักดาพิทักษ์ ศิลปินชื่อดัง สิริวงษ์ สุขเกษมสิน สไตลิสต์ชื่อดัง เจ้าของเบเนดิกต์สตูดิโอ (Benedict Studio) นพมณี (ผลพานิชย์) ชัยจรรย์รัตน์ เจ้าของแบรนด์ TiTA (ทีท่า) ร้านผ้าไทยดีไซน์เก๋ สไตลิ่งมิชชั่นแอนด์แมตซ์ และ พียะดา นันทะ

การสร้างสรรคงานและความคิดเห็นของบุคคลในแวดวงศิลปะและแฟชั่นสมัยใหม่นี้ คือการนำผ้าขาวม้ามาเชื่อมโยงกับโลกปัจจุบัน และอาจทำให้เรามองเห็นแนวทางการพัฒนาผ้าขาวม้าในปัจจุบันที่อาจจะนำไปสู่นาคตก็เป็นได้

ผ้าล่อจวนตานี ผ้าโบราณจากจังหวัดปัตตานี ทอด้วยผ้าฝ้ายผสมไหม เส้นยืนเป็นฝ้าย เส้นพุ่งเป็นไหม ส่วนกลางทอเป็นลายตารางสลับมัดหมี่ ส่วนชายผ้าทึงสองด้านทอด้วยเทคนิคมัดหมี่ทึงหมด
(ขอบคุณภาพผ้าจากการสะสมของทอม คุปต์หิรัญ และจักรพรรณ์ วรรณชนะ ในหนังสือ Through Woven Heritage The Textiles of Thailand)

ผ้าล่อจวนตานีเป็นผ้าของภาคใต้ ส่วนใหญ่พบที่จังหวัดปัตตานี เป็นผ้าสำหรับผู้ชายนุ่ง ผ้าผืนนี้ใช้เส้นไหมทึงเส้นยืนและเส้นพุ่งทอลายตารางสลับมัดหมี่ ใช้สีธรรมชาติในการย้อม
(ขอบคุณภาพผ้าจากการสะสมของทอม คุปต์หิรัญ และจักรพรรณ์ วรรณชนะ ในหนังสือ Through Woven Heritage The Textiles of Thailand)

พลพัฒน์ อัศวะประภา

“ความยั่งยืนของผ้าขาวม้าต้องไม่มากับคำว่าอนุรักษ์”

เครื่องแต่งกายชุดผ้าขาวม้าที่ **พลพัฒน์ อัศวะประภา** หรือ **หมู** นักออกแบบเสื้อผ้าและเจ้าของธุรกิจห้องเสื้อ ASAVA ออกแบบและสวมใส่ เป็นการออกแบบที่ผ่านการคิดมาอย่างดี ด้วยแนวคิดเกี่ยวกับผ้าขาวม้าที่ลุ่มลึก ในฐานะนักออกแบบที่เข้าใจแฟชั่นและการนำมรดกทางวัฒนธรรมอย่างผ้าขาวม้าไปผสมผสานจนได้เสื้อผ้าที่มีความร่วมสมัย ได้รับเสียงตอบรับจากคนรุ่นใหม่เป็นอย่างมาก ด้วยหลักการของนักออกแบบคือ ทำเสื้อผ้าให้สวยและไม่ยึดติดคำว่า “อนุรักษ์”

“ความจริงผ้าขาวม้าผืนที่ใช้ตัดเสื้อผ้าชุดนี้เป็นผืนที่ต้องรอนานมาก และผมยืนยันที่จะรอ ก่อนหน้านั้นเขาส่งผ้ามาให้เลือกเยอะมาก ผมก็ส่งกลุ่มสีนี้ไป เขาบอกว่ากลุ่มสีนี้ไม่มี ต้องทอขึ้นใหม่ ผมก็อยากจะรอ เพราะอยากทำผ้าขาวม้าที่มีคูสีที่ดูโก้มีระดับขึ้นมาอีกนิดหนึ่ง ไม่ใช่โทนสีที่สว่างมากซึ่งก็ไม่ได้ทำให้ผิดหวัง เพราะว่าคูสีสวย ดูมีความเป็นแฟชั่น

“ตั้งแต่ผมเริ่มต้นทำแบรนด์ ASAVA มา ผมก็ใช้ผ้าไทยมาตลอดอยู่แล้ว แต่ชุดนี้เป็นครั้งแรก ๆ ที่นำผ้าขาวม้ามาทำ ก่อนหน้าผมใช้ผ้าไหมทอลาย สิ่งหนึ่งที่ผมคิดเสมอคือผมไม่ต้องการให้คนรู้สึกว่าการใช้ผ้าไทยเป็นการ ‘อนุรักษ์’ ผมต้องการทำให้คนรู้สึกว่าเขาอยากใส่ ออกแบบเสื้อผ้ามาแล้วรู้สึกเสื้อผ้าสวย น่าใส่ ไม่อยากให้เขารู้สึกว่าเพราะผ้าไทยเป็นมรดก เราเป็นคนไทยจึงต้องใส่ ไม่อยากให้เขาคิดอย่างนั้น แต่ผมต้องทำเสื้อผ้าให้สวยและเข้ากับไลฟ์สไตล์ของลูกค้า ทำให้เขารู้สึกว่าอยากใส่เพราะตรงกับตัวตนของเขา ตรงกับไลฟ์สไตล์ของเขา แล้วให้เขารู้สึกทีหลังว่า อ้อ...คือผ้าไทย

ชุดที่ลงตัว จากกลุ่มผ้าทอมือบ้านไทรงาม
อำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว

“เพราะฉะนั้นคำว่าอนุรักษ์มีความหมายที่ดีอยู่แล้ว แต่จะมาพร้อมกับคำว่าคร่ำครึ รู้สึกว่าใส่ได้เฉพาะ ตอนไปงานหมั้นงานบุญเราใส่เพราะรู้สึกที่เราต้องใส่เพราะ เป็นประเพณีที่เราต้องอนุรักษ์ ผมคิดว่าของที่ที่ยั่งยืนได้ เราต้องไม่ใช่คำว่าอนุรักษ์ แต่เป็นสิ่งที่เรามองเห็นประโยชน์ มองเห็นคุณค่า และอยู่ได้ในชีวิตของเราแบบเป็นธรรมชาติ โดยที่เราไม่ได้รู้สึกว่าต้องพยายาม หรือเป็นการต้องทำให้ใครต่าง ๆ มาใช้ในงานของผม ผมไม่อยากจะให้เขารู้สึกว่า ด้วยความเป็นคนไทย เราจึงต้องบริโภควัฒนธรรมไทย ซึ่งความจริงความคิดแบบนี้ก็เป็นเหตุเป็นผลแต่ขาด

Emotional Factor ผมคิดว่าเมื่อไรก็ตาม ถ้าเราทำงานของเราให้เป็น *Emotional Factor* ได้โดยที่เขาไม่รู้สึกลำบาก โดนยัดเยียดแล้ว ก็จะทำให้มรดกผ้าไทยสืบทอดต่อไป ได้อย่างเป็นธรรมชาติ และคนรุ่นใหม่ก็พร้อมที่จะเปิดใจรับ”

ในมุมมองของคุณหนู ผ้าขาวม้ามีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นในตัวเองอยู่แล้ว และไม่ใช่เรื่องยากที่คนในโลกยุคใหม่จะเปิดใจรับ เพราะปัจจุบันผู้คนเริ่มมองหาความแตกต่างและลักษณะเฉพาะ วัฒนธรรมและรากเหง้าดั้งเดิม เป็นสิ่งที่ผู้คนโหยหา ดังนั้น โอกาสและที่ยืนของผ้าขาวม้าในโลกปัจจุบัน จึงมีอยู่อย่างแน่นอน

“ผมรู้สึกดีใจที่คนยุคใหม่ เด็กรุ่นใหม่เริ่มมองเห็นคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ เพราะทุกอย่างที่ผ่านมามาจนถึงตอนนี้เกิดขึ้นและหมุนเร็วไปหมด ทุกอย่างเป็นแมสโปรดักชั่น (mass production) กินแมคโดนัลด์ ต้มไก่เหมือนกัน ทุกคนใส่เสื้อผ้าแบรนด์ซาร่า (ZARA) พอมาถึงเวลานี้ หลายคนเริ่มเข้าใจแล้วว่า สิ่งที่ทำให้ชีวิตเราแตกต่างหรือมีอีกแง่มุมของชีวิตที่ละเอียดละไมกว่าคือ สิ่งต่าง ๆ ที่ประกอบกันขึ้นมาเป็นวัฒนธรรมของเรา ผมว่าเด็กรุ่นใหม่มองเห็นสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้มากยิ่งขึ้น เพราะนับวันจะเป็นสิ่งที่หายากขึ้นทุกที เพราะฉะนั้นคนจึงแสวงหา ผมเชื่อว่า ต่อไปทุกคนจะรู้สึกภูมิใจถึงลักษณะเฉพาะของชนชาติไทย อาหารการกิน วัฒนธรรม วิถีคิด การใช้ชีวิต ซึ่งผมในฐานะของคนทำงาน ผมไม่อยากจะคิดว่าเป็นสิ่งที่ต้องรณรงค์ เพราะความจริงแล้วเราไม่ได้รณรงค์อะไร เราเพียงแต่หยิบจับเสน่ห์ที่มีอยู่แล้วนำมาเข้ากับ DNA ของแบรนด์ ให้รู้สึกถึงความร่วมสมัยได้”

มีหลายฝ่ายตั้งข้อสังเกตว่า จุดอ่อนสำคัญของการผลิตสินค้าผ้าทอคือ การออกแบบที่ไม่มีความร่วมมือและไม่ตรงกับรสนิยมและความต้องการของตลาด ในฐานะนักออกแบบ คุณหม่อมองว่า การพัฒนาจะยั่งยืนได้ ควรเริ่มต้นจากความเข้าใจจากมุมมองของชุมชนผู้ผลิตอย่างถ่องแท้ก่อน

“เวลาที่เราร่วมงานกับชุมชน เราไม่ควรยึดเยื้อดสิ่งที่เราคิดให้ชาวบ้าน การไปคลุกคลีกับชาวบ้านเราต้องทำให้เขามองเห็นประโยชน์ในการแปรรูป ให้เขาเข้าใจการแปรรูป และการแปรรูปจะต้องไม่ไกลตัวเขาจนเกินไปและ

สามารถทำหรือประกอบเองได้ โดยที่ไม่ต้องมีดีไซน์เนอร์เข้าไปควบคุมตลอดเวลา เพราะฉะนั้นทำอย่างไรให้เขามองเห็นและเข้าใจถึงคุณค่า ถ้าเราจะบอกว่าชาวบ้านไม่ยอมปรับปรุง ไม่ใช่ เพราะว่าสุดท้ายเราไปบอกให้เขาปรับปรุงในสิ่งที่ไม่เกิดประโยชน์กับชีวิตเขา ไม่ได้ทำให้ชีวิตเขาอุดมสมบูรณ์ขึ้น มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ทำไมเขาจะต้องปรับปรุงให้เหนือขึ้นอีกเป็น 2 เท่า แล้วรายได้ก็ไม่ได้เพิ่มขึ้นเป็น 2 เท่า เขาอยู่สบาย ๆ ดีอยู่แล้วไม่ใช่หรือ

“เราทำงานพัฒนาชุมชนเราต้องมองจากมุมมองของเขา ไม่ใช่มองจากมุมมองเราในฐานะดีไซน์เนอร์ เพราะฉะนั้นถ้าจะไปปรับเขาก็ไม่มีประโยชน์ พอเราไม่อยู่เขาจะอย่างไรในการจัดวางคู่มือ ในการหาโรงงานผลิตกระเป๋ ในการขึ้นตัวอย่าง ตัวชุมชนนั้น ๆ เองต้องทำงานร่วมกัน และมองเห็นศักยภาพของผ้าขาวม้าร่วมกัน คำว่าsustainability หรือว่าความยั่งยืน ความดำรงอยู่ของการพัฒนาอะไรสักอย่างนั้นสำคัญ ถ้าสุดท้ายแล้วไม่สามารถทำให้ยั่งยืนได้ ยิ่งยัดเยียดให้ชาวบ้านมากเท่าไร สุดท้ายแล้วก็ไม่มีทางประสบความสำเร็จ ไม่มีวันบรรลุวัตถุประสงค์ เพราะชาวบ้านไม่ได้มองเห็นหรือไม่เกิดประโยชน์โดยตรงกับเขา ซึ่งผมคิดว่าน่าจะมองจากมุมมองเขามากกว่ามองจากมุมมองเรา”

สำหรับโอกาสในอนาคตของผ้าขาวม้าไทยในระดับสากล ในฐานะนักออกแบบย่อมมองเห็นโอกาสนั้นเช่นเดียวกับที่หลายคนเห็น แต่การก้าวไปสู่ความสำเร็จนั้นต้องอาศัยปัจจัยเกื้อหนุนมากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องแนวทางการสื่อสารคุณค่าทางวัฒนธรรมของผ้าขาวม้าออกไปสู่สากลอย่างเป็นระบบ ดังที่คุณหนูได้กล่าวทิ้งท้ายไว้อย่างน่าสนใจว่า

“ผ้าขาวม้าเป็นเทรนด์ที่มีความท้าทายอยู่ในตัวเองด้วยความเป็นมรดกทางวัฒนธรรม เป็นงานทำมือที่มีเอกลักษณ์ ซึ่งไม่สามารถบอกได้ว่าในอนาคตจะก้าวขึ้นไปสู่ระดับสากลหรือไม่ แต่มีโอกาอยู่แล้ว เพราะเป็นสิ่งที่คนทั่วโลกให้ความสำคัญและเห็นคุณค่า แต่ถ้าถามว่าไปถึงจุดที่เราคิดว่าควรจะไปได้ร้อยเปอร์เซ็นต์ไหม คงจะยังไม่ถึงนะครับ เพราะการนำมรดกวัฒนธรรมหรือวัฒนธรรมชาวบ้านมาทำให้คนทั้งโลกมองเห็นจะต้องมีโร้ดแมป (road map) และการสื่อสาร การสร้างแบรนด์ มีความละเอียดอ่อนในการนำเสนอ จะต้องมีการคิด กลยุทธ์ การนำเสนอที่มีขั้นตอน เป็นโครงการระยะสั้น โครงการระยะยาว และคิดว่าในอนาคตเรามองหาอะไรจากมัน

“หากเรามีโร้ดแมป มีเส้นทางที่ถูกต้อง ก็ทำได้อยู่แล้ว แต่เผชิญเรายังขาดความสามารถในการสร้างฟีดแบ็คให้แก่วัฒนธรรมไทย อาจจะยังทำได้ไม่เต็มที่นัก เพราะความจริงแล้วประเทศไทยเป็นประเทศที่มีนักคิด นักออกแบบ และคนที่อยู่ในแวดวงความคิดสร้างสรรค์ค่อนข้างเยอะ ถือว่ามีฝีมือในระดับโลกเลยนะครับ แต่ยังไม่ได้นำทรัพยากรเหล่านี้มาใช้ มาผนวกกับสิ่งที่เรามีเพื่อสร้างความเป็นไทยให้สู่สากลได้อย่างเต็มที่ ประเทศไทยเรามีดีหลายอย่าง สถานที่ท่องเที่ยว อาหาร มีความสวยงามอยู่ทุกซอกทุกมุม เรามีความอุดมสมบูรณ์ในแง่ของวัฒนธรรมที่ไม่แพ้ญี่ปุ่น เกาหลีเลย น่าจะเป็นกรณีศึกษาที่น่าสนใจว่าทำไมเกาหลีถึงขายวัฒนธรรมได้ ทำไมคนทั่วโลกถึงต้องฟินกับความเป็นเกาหลี น่าจะเป็นกรณีศึกษาที่ดี ที่เราอาจจะยังคลำทางได้ไม่ค่อยถูกเท่าไรนัก”

นพมณี (ผลพานิชย์) ชัยจรรย์รัตน์

สร้างผ้าขาวม้าให้มี “ที่ท่า”

ผ้าไทยสไตล์มิกซ์แอนด์แมตช์ของร้าน TiTA (ที่ท่า) นั้น มีความเก๋ไก๋สำหรับสาว ๆ ยุคใหม่ที่ยากจะหยิบผ้าไทยมาใส่ให้ดูเท่และมีที่ท่า นับเป็นความลงตัวของการนำผ้าขาวม้ามาสร้างเป็นผลิตภัณฑ์เครื่องนุ่งห่มที่ดูอย่างไรก็ไม่เซย

ด้วยความผูกพันในวัยเด็กที่มีต่อผ้าขาวม้า เป็นแรงบันดาลใจหนึ่งที่ทำให้ นพมณี (ผลพานิชย์) ชัยจรรย์รัตน์ หรือ ฐูป สร้างแบรนด์ TiTA (ที่ท่า) จุดประสงค์สำคัญคือ ให้ร้านค้าออนไลน์นี้เป็นศูนย์กลางที่ผสมผสานความเป็นคนเมืองกับชุมชนเข้าด้วยกัน อีกทั้งถ่ายทอดความรู้ ผ้าไทยพื้นถิ่นให้คนรุ่นใหม่ได้รับรู้ผ่านแพลตฟอร์มที่เข้าถึงง่าย และผสานไอดีของคนรุ่นใหม่และคนเมืองร่วมพัฒนาฝีมือ ชุมชน และสไตล์ให้ทันสมัยและหลากหลาย ตอบโจทย์ผู้ซื้อในหลากหลายสไตล์

“ความผูกพันของฐูปกับผ้าขาวม้านั้นเป็นสืดยอดของความผูกพันค่ะ เพราะฐูปเป็นคนโคราช บ้านยายและแม่ทำนา และยังมีนาอยู่ท่ามกลางป่าทึบ จังหวัดนครราชสีมา เวลาไปนอนบ้านยาย เห็นญาติ ๆ โปกผ้าขาวม้าไปดำนานา ฐูปยังเคยไปดำกับเขา ตอนหลัง ฐูปเข้ามาอยู่ในเมือง จำได้เลยข้างบ้านเป็นร้านขายผ้า ชื่อร้าน หัตถ์นิยัใหม่ไทย ขายผ้าไหม ผ้าขาวม้า เห็นมาแต่เด็ก พอโตขึ้น ย้ายมาอยู่สังคมเมือง สิ่งเหล่านี้ก็หายไปเรื่อย ๆ จนวันหนึ่ง ฐูปได้กลับมาพร้อมกับโครงการผ้าขาวม้าท้องถิ่นหัตถ์นิยัใหม่ไทยของบริษัทประชารัฐฯ โดยทำสารคดีบันทึกไทยเบฟ เพื่อเป็นหนึ่งในโครงการฯ ได้ลงพื้นที่ชุมชนต่าง ๆ ความที่ผูกพันในวัยเด็ก ทำให้ฐูปมองผ้าขาวม้าแล้วยังเห็นว่าสวยอยู่เลย ทำแล้วมีความสุข ซึ่งฐูปมั่นใจว่า ถ้าได้รื้อฟื้น คงมีคนไทยหลายคนที่ยังคงผูกพันกับผ้าขาวม้าแน่ ๆ

“ฐูปว่าผ้าขาวม้าในวันนี้สนุกขึ้น มีความเป็นแฟชั่นมากขึ้น หัตถ์นิยัเปลี่ยนไปจากเดิมมาก ตั้งแต่ได้สัมผัสผ้าขาวม้าในช่วงหลังนี้ ความคิดแต่ก่อนที่ว่า ผ้าขาวม้าต้องมีสีสดฉูดฉาด เป็นลวดกำนัน แต่วันนี้ผ้าขาวม้าไทยมีความคลาสสิก ยิ่งได้สัมผัสผ้าขาวม้าที่ผ่านการทอที่เป็นการทอใจเอาไว้ในผ้า ยิ่งเห็นคุณค่ามากขึ้น แต่อยู่ที่ยากต่อการต่อยอดต่อไป ผ้าที่มีคุณค่าเหล่านี้ถูกนำไปประยุกต์ใช้ให้เข้ากับชีวิตคนปัจจุบัน ไม่ใช่แค่เป็นผ้าผืนหนึ่งที่มีมูลค่าหรือคุณค่า แต่เป็นผ้าผืนหนึ่งที่ใช้ได้จริง”

เมื่อมองเห็นคุณค่าแล้ว จะหยิบจับไปทำอะไรไม่ใช่เรื่องยากอีกต่อไป โดยการนำผ้าขาวม้าไปใช้ สามารถนำไปประยุกต์หรือดัดแปลงให้เข้ากับชีวิตประจำวันได้

“ฐูปมองว่า เราไม่ต้องหยิบผ้าขาวม้าไปทั้งผืนก็ได้ จะได้ไม่รู้สึกรู้ว่าต้องเอามาพันคอหรือโปกหัวเท่านั้น แค่นำบางส่วนของ

ชิ้นผ้าไปประยุกต์ใช้ปะแต่งอย่างมีดีไซน์ก็ใช้ได้แล้ว เพราะผ้าขาวม้ามีศิลปาสถิก สามารถนำไปจับคู่กับอะไรก็ได้หลายอย่าง รวมทั้งการทำที่มีทั้งสีสันทันที่ถูกประยุกต์และสร้างสรรค์มา ได้โรงงานช่วยทำให้สีเกินขึ้น การซัก การใช้ และวิธีการดูแลรักษาง่ายขึ้น ดังนั้น เท่ากับทัศนคติในเรื่องของผ้าขาวม้าเปลี่ยนไปมาก กลายเป็นผ้าชนิดหนึ่งที่มีคุณค่า ความงดงาม ทั้งยังใช้ประโยชน์ได้ในหลายรูปแบบ

“ทุกวันนี้ ฐุภนาผ้าขาวม้ามาใช้อย่างกลมกลืนในชีวิตประจำวันได้ โดยการมิกซ์แอนด์แมตช์และต่อยอด ดังเช่นชุดที่ใส่มาวันนี้ใช้ผ้าจากศูนย์ศิลปาชีพในโครงการสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ 9 ผสมกับผ้าที่ทอได้จากชุมชนอื่นที่อยู่ในโครงการของบริษัทประชารัฐฯ เช่น ผ้าของคุณอ้อย (พัชรินทร์ ชัยรัตน์) ภูริชาผ้าไทย จังหวัดหนองบัวลำภู ฐุภนาให้เขาทอเป็นลายผ้าไทยราชวัตร แล้วเทรนด์ตอนนี้คือ โพลก้าดอกท และแกรนนี่โครเชต์ เป็นการถักโครเชต์แบบคุณยายก็นำมาแมตช์ตักแต่ง โดยรูปทำร่วมกับทีมดีไซน์เนอร์”

ผลงานเสื้อผ้าของ TiTA เป็นการนำผ้าขาวม้ามาออกแบบให้มีสีสัน และสามารถใช้ในการชีวิตประจำวันได้ด้วยการผสมผสานกับเสื้อผ้าสมัยใหม่ โดยมุ่งไปที่กลุ่มเป้าหมายคือ คนรุ่นใหม่ที่ชอบใส่ผ้าไทย

“เสื้อผ้าที่ฐุภนาทำใน TiTA ก็พยายามทำให้แมตช์กับหลากหลายแบบ ให้เขาเห็นว่า ผ้าไทยไม่จำเป็นต้องใส่กับผ้าถุงเท่านั้น ฐุภนาจะแมตช์ให้เห็นว่า สามารถใส่ได้กับทั้งผ้าถุง กางเกงยีน กระโปรง ฯลฯ แล้วจะใส่กับชุดทำงานหรือชุดอื่น ๆ ก็ได้ แล้วสิ่งที่พบคือหลายคนที่ไม่เข้ามาซื้อของในเพจเรา เขาก็มีข้อคิดเห็นแนะนำมาด้วย ซึ่งรูปดีใจมาก บางคนถึงกับพูดว่า เขาชอบผ้าไทย เล็งมานานแล้ว

แต่ไม่รู้จะใส่อะไร พอมาเจอเพจ TiTA ทำให้เขารู้สึกว่าใส่ผ้าไทยได้ จึงมาอุดหนุน แล้วพอรู้ว่าเราได้ช่วยชุมชนที่อยู่กับโครงการของบริษัทประชารัฐฯ ซื้อผ้าจากศูนย์ศิลปาชีพ เขาก็รู้สึกว่ามีคุณค่าทางใจด้วย นี่เป็นการจูนกันกับคนที่เริ่มเปิดรับ เป็นการต่อยอดภูมิปัญญาไทยสู่คนรุ่นใหม่”

การสร้างผ้าขาวม้าให้มี “ที่ท่า” ในแบบของแบรนด์ TiTA สะท้อนถึงการมองเห็นคุณค่าของผ้าลายตารางนี้ โดยไม่ต้องปรับท่าที่แต่อย่างใด นั่นคือความเป็นธรรมชาติของการนำผ้าไทยมาใส่ให้มีความร่วมสมัย ให้ผู้สวมใส่ได้ค้นหาสไตล์ที่เหมาะสมกับตัวเอง นับเป็นการสร้างจุดยืนที่มั่นคงแก่ผ้าขาวม้าและผ้าไทยในอนาคตได้อีกทางหนึ่ง

กงพัฒน์ ศักดาพิทักษ์

สื่อความคิดสร้างสรรค์ผ่าน “โคมไฟผ้าขาวม้า”

ปัจจุบันผ้าขาวม้าทอมือสามารถนำมาดัดแปลงเป็นผลิตภัณฑ์ได้หลากหลายตามแต่ความคิดสร้างสรรค์ของผู้ออกแบบ เหมือนเช่น “โคมไฟผ้าขาวม้า” ที่ออกแบบโดย กงพัฒน์ ศักดาพิทักษ์ หรือ โอ่ง ศิลปินชื่อดังชั้นแนวหน้าที่นำผ้าขาวม้ามาทำเป็นโคมไฟ ซึ่งเป็นของใกล้ตัวและสามารถใช้งานในบ้านได้

“ผมนำผ้าขาวม้ามาทำเป็นโคมไฟ เป็นแนวเทคนิคผสม ใช้ผ้าขาวม้าเป็นตัวหลักแล้วนำถึงกะละมังหม้อมาประยุกต์ใส่เข้าไปให้เป็นคล้าย ๆ culture เป็นฟอร์มขึ้นมานิดหนึ่ง แล้ววางไว้ที่บ้าน แสงสวย ๆ เบิกกราวนด์สวย ๆ ทำให้สิ่งนั้นดูเป็นสากล เข้ากับบ้าน และร่วมสมัยมากขึ้น

“การทำงานชิ้นนี้ทำให้ผมได้เสนอมุมมองของตัวเองจากผ้าขาวม้า และอยากสื่อ อยากถ่ายทอดให้คนได้รับรู้ว่าไอเดียจากผ้าขาวม้าทำได้หลากหลาย และเป็นบุคลิกของผมด้วย สิ่งที่คุณอื่นมองว่าเป็นธรรมดาแต่ผมอยากจะทำให้มีมูลค่ามากขึ้น อย่างชิ้นล่าสุด ผมทำเก้าอี้โซฟา ใช้ผ้าขาวม้าเป็นปลอกเบาะ และทำให้ดูสวยงาม น่านั่งมากขึ้น แทนที่จะใช้ผ้าขาวม้าคลุมโปะไปอย่างเดียว แต่ผมก็สร้างให้ pop up ขึ้นมาอีกหน่อย ให้นุ่มขึ้น ให้ใครเห็นก็อยากนั่ง ก็นำสิ่งที่คั่นมองข้าม ของธรรมดา มาลงให้เป็นบุคลิกของผมหรืองานที่ผมดีไซน์ได้”

โคมไฟผ้าขาวม้า

คุณโอ่งยอมรับว่า ในวัยเด็กทัศนคติของเขามีต่อผ้าขาวม้าคือ เป็นสิ่งไถ่ตัว เป็นความล้าสมัย ความเชย เนื่องจากบ้านเกิดอยู่ที่จังหวัดเลย จึงคุ้นเคยกับผ้าขาวม้ามาตั้งแต่เด็กจนโต แต่วันหนึ่งมุมมองที่มีต่อผ้าขาวม้าก็เปลี่ยนไป...

“ความจริงตอนเด็กๆ ผมอาจจะไม่ชอบผ้าขาวม้านะเพราะอยู่บ้านนอก เห็นเป็นสิ่งที่ไถ่ตัว อะไรก็ผ้าขาวม้า จึงรู้สึกว่ายเชย แต่พอโตขึ้นมาเจอบางลาย หรือดูในเชิงของความละเอียดแล้ว รู้สึกว่าบางลายดูเป็นลายสากลดีนะ จึงเริ่มประทับใจ แล้วก็เลือกลายที่เหมาะสมกับตัวเองมาใช้ หลังจากนั้นผมไปเจอผ้าขาวม้าที่หมู่บ้านอื่นด้วย ก็พบว่ามีความหลากหลายที่แตกต่างกัน จึงคิดว่าน่าจะนำมาใช้ดีกว่า ส่วนมากก็นำมาพันเอว ประยุกต์เป็นกระเป๋า เป็นย่าม เป็นสไตล์แบบท้องถิ่นชนิดหนึ่ง ก็โอเค ความจริงผ้าขาวม้าทำให้หลายอย่าง ตั้งแต่ผูกเอว ทำเสื้อ ทำเป้ รักษาแผล พันแผล โปกหัว สารพัด”

ในฐานะศิลปินผู้สร้างสรรค์ผลงานศิลปะ คุณกนกพัฒน์ มองว่า ตัวตนที่ชัดเจนของผ้าขาวม้าคือสามารถสื่อถึงความเป็นไทย ได้อย่างชัดเจนมาก จึงเป็นสิ่งที่ควรพัฒนา สนับสนุน และต่อยอดให้ดำรงอยู่ในสังคมไทยต่อไป

“ผ้าขาวม้าเป็นสิ่งที่สื่อถึงความเป็นไทยเป็นอันดับต้น ๆ เราจะต้องทำให้แทรกซึมเข้าไปในคนรุ่นใหม่ให้ได้ เพื่อจะได้อยู่ต่อไป ต้องสนับสนุน สร้างลายใหม่ ๆ หรือลายเก่าก็ได้ แต่ให้มีคุณภาพและสามารถเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่นได้ ไม่ใช่ใช้ผ้าขาวม้าสำหรับนั่งอย่างเดียวนะ ผมคิดว่าชุมชนอาจจะเริ่มจากสิ่งที่มีอยู่ก่อน แล้วสร้างสรรค์ใหม่ สิ่งที่จะขายไม่ได้ อาจจะเก๋ๆ เก๋เหมือนตลาด ก็นำมาสร้างสรรค์ใหม่ เดี่ยวนี้มีทำเป็นตุ๊กตาหมีจากผ้าขาวม้า ก็โอเค มีความน่าหยิบใช้มากขึ้น ก็หาความแปลกใหม่ หาสไตล์หรือ unique มากขึ้น”

สิริวงษ์ สุขเกษมสิน

ผ้าขาวม้า: คุณค่าความเป็นไทยที่ไม่มีวันเก่า

“เพราะของแท้ไม่ได้แปลว่าต้องตายตัว สำหรับลูกนัท ผ้าขาวม้าคืออีกหนึ่งความเป็น ‘ไทยแท้’ ที่ไม่ได้แปลว่าต้องหยุดนิ่ง ขอแค่อย่าลืมคุณค่าของสิ่งที่มีและอย่ากลัวที่จะมองมันในแบบใหม่ เมื่อบวกตัวตนเราเข้าไป ความเป็นไทยจะไม่มีวันกลายเป็นเรื่องเก่า”

นี่คือมุมมองต่อผ้าขาวม้าของ **สิริวงษ์ สุขเกษมสิน** หรือ **ลูกนัท** สไตลิสต์ชื่อดัง เจ้าของเบเนดิกต์ สตูดิโอ (Benedict Studio) ถึงแม้จะเป็นคนรุ่นใหม่ แต่เธอมองเห็นคุณค่าในความเป็นไทย โดยเฉพาะผ้าขาวม้า ซึ่งเป็นสิ่งใกล้ตัวแต่สามารถสร้างแรงบันดาลใจให้สไตลิสต์อย่างเธออยู่เสมอ

“พอดีลูกนัทเรียนจบมาทางสาขาเท็กซ์ไทล์ (Textile) ก็ให้ความสำคัญเกี่ยวกับผ้าอยู่แล้ว โดยเฉพาะผ้าไทย ชอบมองสิ่งใกล้ตัว เช่น ตัวเองเกิดในประเทศไทย ก็ศึกษาในสิ่งที่ใกล้ตัวก่อน ตอนที่เรียนอยู่คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ อาจารย์ได้พาไปทุกภาคอยู่แล้ว เพราะฉะนั้นก็จะมีโอกาสได้เห็นและศึกษาตั้งแต่ขั้นตอนวิธีการย้อมสีแบบธรรมชาติ เห็นชาวบ้านทอผ้า กันจริง ๆ ได้เห็นว่ากว่าจะได้ผ้าแต่ละผืนนั้น ทุกผืนเป็นงานฝีมือ เป็นงานแฮนด์เมดจริง ๆ ค่ะ”

เมื่อเข้าร่วมโครงการผ้าขาวม้าท้องถิ่นหัตถศิลป์ไทย คุณลูกนัทได้นำผ้าขาวม้ามาทำเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ได้แก่ ผ้าโพกศีรษะ กระเป๋า และรองเท้า โดยมีคอนเซ็ปต์การดีไซน์คือ What we have x Who we are เธอทำผ้าโพกศีรษะโดยใช้ลวดลาย และสีต่าง ๆ ของผ้าขาวม้า ส่วนกระเป๋านั้นใช้กระเป๋าพลาสติกใบเก่า ผูกผ้าขาวม้าเข้าไป ทำให้กลายเป็นกระเป๋าใบใหม่ที่มีลุคแตกต่างไปจากเดิม สุดท้ายคือรองเท้า ซึ่งใช้ผ้าขาวม้าและรองเท้าคิบบาทำเป็นรองเท้าคาบอยที่เก๋ไก๋แปลกตา เธอเล่าถึงแรงบันดาลใจในการดีไซน์สิ่งของใกล้ตัวด้วยผ้าขาวม้าว่า

“สิ่งที่เป็นศิลปะหรือแฟชั่นอาจจะอยู่ใกล้ตัวเราและนำมาซึ่ง
สิ่งใหม่ ๆ หรือคิดปึกว่าสิ่งที่เรากำลังเสพอยู่ก็ได้ แทนการที่เราต้อง
ไปซื้อของแพง ๆ หรือต้องไป support แบรินด์ที่ราคาสูง เราอาจจะ
นำสิ่งใกล้ตัวที่สวยงามมาก ๆ แล้วนำมาปรับดัดแปลง อาจจะเจ๋งกว่า
ในด้านของคาแร็คเตอร์ที่ไม่ซ้ำใคร สำหรับลูกนัทที่เป็นสไตลิสต์
ไม่เคยรู้สึกหรือให้ความสำคัญกับคนที่ใส่เสื้อผ้าแพง ๆ ไม่รู้สึกสะดุด
ว่าคนคนนั้นพิเศษอย่างไร คนทั่วโลกก็ใส่ได้ แต่สิ่งที่มักจะสะดุดตา
และให้คุณค่าทุกครั้งคือ จะมองว่าคนคนนั้นไม่ได้ใช้ของแพงเลย แต่มา
ปรับเปลี่ยนจากสิ่งง่าย ๆ ที่ใกล้ตัว แล้วหล่อหลอมจนเป็นของตัวเอง
ลูกนัทว่าเจ๋งกว่ามาก เพราะฉะนั้นคาแร็คเตอร์หรือความเป็นตัวตน
สำคัญกว่าสิ่งอื่นใด ในเรื่องของสไตล์ มีความ unique จะไม่ชอบอะไร
ที่เหมือน ๆ กัน อย่างแบรินด์ที่กำลังดัง ต้องตามเทรนด์รับหาซื้อมาสั

“อยากให้คนไทยมองเห็นค่าของสิ่งใกล้ตัวเรา เราอาจจะ
ไปแสวงหาสิ่งที่ไกลตัว ลองมามองสิ่งรอบข้างที่ใกล้ตัวเราดูนะคะ
ความจริงก็เป็นเรื่องของอาร์ต แฟชั่น ซึ่งสามารถสร้างแรงบันดาลใจ
ให้เราได้ทุกอย่าง คือไม่ต้องไปมองอะไรที่ไกลเลย บางทีใกล้ตัวเรา
นี่ละเจ๋งที่สุดแล้วค่ะ”

ในฐานะสไตลิสต์ที่อยู่กับแฟชั่นและเทรนด์แฟชั่นต่าง ๆ
ที่หมุนเวียนเปลี่ยนไปตลอดเวลา คุณลูกนัทมองว่า ผ้าขาวม้าไม่ใช่
แฟชั่นที่จะต้องวิ่งตามใคร แต่การเป็นตัวของตัวเองคือเอกลักษณ์
ที่โดดเด่นที่สุด และเป็นสิ่งที่คนไทยควรให้คุณค่า

“เราอยากจะให้คนที่มีความรู้ มีความรู้ หรือคนที่อื่น
เกี่ยวกับแฟชั่น เข้ามาให้ความสำคัญเกี่ยวกับผ้าไทย เราเองนี่ละ
ที่จะต้องช่วยกัน โดยไม่ต้องรอให้เมืองนอกหรือดีไซเนอร์ฝรั่งมาเห็น
ค่าของเราก่อน ความจริงแล้วสิ่งใกล้ตัวเรานี่ละเจ๋ง ไม่ต้องรอให้ใคร
มาบอก เริ่มจากสิ่งที่ใกล้ตัวเราแล้วช่วยกันพัฒนา ใส่ใจสิ่งที่บ้านเมือง
เรามีอยู่ เพราะลูกนัทรู้สึกมาตลอดว่า บางทีคนไทยมักจะเห่อ
ของนอก ไม่ค่อยมองเห็นคุณค่าของสิ่งใกล้ตัว

“ลูกนัทไม่ได้ห้ามคนที่สนใจแฟชั่น ชอบแต่งตัวว่า คุณ
ไม่ควรไปสนใจหรือเลิกเสพแบรินด์เมืองนอกหรือไฮแบรินด์ต่าง ๆ
นะคะ แต่อยากบอกว่า ก่อนที่คุณจะไปสนับสนุนแบรินด์เมืองนอก
คุณควรมาช่วยกันพัฒนาบ้านเมืองเรามาก่อนไหม แค่อยากตั้งคำถาม
ว่า ทำไมคนที่มีคุณภาพหรือคนที่เสพแฟชั่น ไม่มองสิ่งใกล้ตัว แล้ว
นำมาปรับ นำมาดัดแปลงเพื่อช่วยพัฒนาการใช้ของบ้านเราให้
โด่งดังล่ะ” เธอตั้งคำถามทิ้งท้ายไว้อย่างน่าคิดและน่าค้นหาต่อไป

ปิยะดา นันทะ

กางเกงเลผ้าขาวม้าที่เป็นมากกว่า “ผ้า”

ปิยะดา นันทะ หรือ **เดือน** Pilates Instructor และ Brand Communication Consultant สาวสวยเก๋ที่มีสไตล์การแต่งตัวสุดเท่เป็นเอกลักษณ์ เป็นอีกคนหนึ่งที่น่าผ้าขาวม้ามาสร้างสรรค์ให้มีความร่วมสมัยและจับต้องได้จริง ผ่าน “กางเกงเลผ้าขาวม้า” ด้วยไอเดียหลักคือ การนำผ้าขาวม้าเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการใช้ชีวิต

“กางเกงเลเป็นกางเกงที่คนทั่วไปใส่กันมานานแล้ว เพราะใส่แล้วรู้สึกสบาย รูปทรงแบบไหนก็ใส่ได้ เป็นฟรีสไตล์ เดือนก็นำมาต่อยอด ทำให้ดูร่วมสมัย เดือนเลือกสาย เลือกสีจากการทอ เลือกที่จะให้มีสีน้ำเงินเข้มผสมกับสีเบจ ซึ่งเป็นสีที่เท่ ๆ ตามคาแร็คเตอร์ของตัวเองเป็นหลักก่อน เดือนชอบอะไรที่ดูไม่หวานจนเกินไป เสร็จแล้วก็มาดัดแปลงดีไซน์

“ปกติผ้าขาวม้าจะเป็นผ้ากางเกงเล เวลาใส่จะผูกและพับขอบเอวลงมา ซึ่งเดือนไม่ชอบ เพราะทำให้ดูหนา อ้วน และไม่เพรียว คือปกติคนใส่กางเกงเลจะไม่สนใจเรื่องรูปร่างเท่าไร เพราะไม่ได้เน้นทรวดทรง แต่สำหรับเดือนจะให้ความสำคัญกับการแต่งตัว พิถีพิถันในการเลือกใส่เสื้อผ้า จึงดัดแปลงกางเกงเลผ้าขาวม้าที่ออกแบบให้ช่วยเสริมรูปร่างของคนใส่ด้วย จึงทำแบบขอบเอวสูง ไม่ต้องพับกลับลงมา เพราะฉะนั้นเวลาใส่ก็สามารถรัดผูกได้เหมาะกับคนที่ต้องการเน้นให้เห็น body จึงรัดผูกให้เท่ากับขนาดเอวจริง ๆ ของเรา ก็จะไม่โคร่ง ไม่หลวม แต่คนที่ต้องการใส่แบบสบาย ๆ ไม่เน้นรูปทรงก็สามารถใส่แบบเดิมได้เลยเหมือนกัน”

จากเดิมที่เคยใช้ผ้าขาวม้าในโอกาสต่าง ๆ อยู่บ้าง เป็นบางครั้ง กระทั่งเมื่อมีโอกาสมาร่วมงานกับโครงการผ้าขาวม้าท้องถิ่นหัตถศิลป์ไทย จึงได้มองเห็นเสน่ห์ของผ้าขาวม้าที่เป็นมากกว่างานฝีมือ แต่เป็นงานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีคุณค่า

“เมื่อได้มาทำโปรเจกต์นี้ สิ่งที่เห็นและอินคือ ผ้าขาวม้า เป็นมากกว่าแค่ผ้า เป็นมากกว่างานฝีมือ เป็นมรดกของอดีต เพราะเป็นหัตถกรรม ศิลปะพื้นบ้าน สำหรับเดือน ผ้าขาวม้าเป็นเหมือนกับวัฒนธรรมที่แสดงถึงความเป็นคนไทย คือเป็นหนึ่งในsignature ที่เป็นมรดกตกทอดของความเป็นคนไทยตั้งแต่สมัยคุณทวด คุณตา คุณยาย แล้วส่งต่อจากรุ่นต่อรุ่น และคนรุ่นใหม่เดี๋ยวนี้เก่งมากขึ้น เพราะฉะนั้นถ้าเรียนรู้ที่จะนำเทคนิคใหม่ ๆ เข้ามาพัฒนาให้ก้าวหน้ามากยิ่งขึ้นก็จะเป็นสิ่งที่ดียิ่งขึ้นค่ะ”

การนำผ้าขาวม้ามาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานของเซเลบริตี้ชั้นนำในวงการแฟชั่นและศิลปะเหล่านี้ คือตัวอย่างอันเป็นรูปธรรมของการนำผ้าขาวม้าจากโลกของงานศิลปหัตถกรรมในอดีต มาสู่ความร่วมมือในโลกปัจจุบัน เป็นข้อพิสูจน์ว่า ผ้าขาวมายังมี “ที่ยืน” อยู่ในสังคมไทยเสมอมา ตราบใดที่ผู้คนยังมองเห็นถึงความงามและตระหนักในคุณค่าของผ้าสารพัดประโยชน์นี้

2

นวอัตลักษณ์ “ผ้าขาวม้า” จากผลงานสร้างสรรค์ ของนักออกแบบรุ่นใหม่

“นวอัตลักษณ์” เป็นหัวข้อการประกวดออกแบบชิ้นงานผ้าขาวม้าในโครงการผ้าขาวม้าท้องถิ่น
หัตถศิลป์ไทย ประจำปี พ.ศ. 2561 ที่เปิดโอกาสให้นักเรียน นักศึกษา และบุคคลทั่วไป
ที่สนใจในการออกแบบ และมีอายุไม่เกิน 25 ปี ได้มีพื้นที่แสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์
ผ่านผลงานผ้าขาวม้าทอมือ โดยในการประกวดครั้งนี้แบ่งเป็น 3 สาขา ได้แก่

- สาขาออกแบบแฟชั่น
- สาขาออกแบบเคหะสิ่งทอ
- สาขาออกแบบลายผ้าขาวม้า

เกณฑ์การตัดสินและการประกาศผลผู้เข้ารอบ

เกณฑ์การตัดสิน คือ ความคิดสร้างสรรค์ และความโดดเด่นของชิ้นงาน ประกอบกับแรงบันดาลใจและแนวคิดที่ใช้ในการออกแบบที่มีอัตลักษณ์ในรูปแบบที่ร่วมสมัยและมีความเป็นไปได้ในการนำไปพัฒนาต่อยอดได้อย่างเหมาะสม โดยผู้ที่ผ่านการคัดเลือกต้องตัดเย็บผลงานจริงจำนวน 1 ชิ้นงาน และผ้าขาวม้าที่นำมาตัดเย็บต้องเป็นผ้าขาวม้าทอมือเท่านั้น พร้อมทั้งระบุชุมชนที่ผลิตอย่างชัดเจน

รางวัลการประกวดผ้าขาวม้าท้องถิ่นหัตถศิลป์ไทย 2561

1. รางวัลชนะเลิศในแต่ละสาขา

- เงินรางวัล 20,000 บาท และแพ็คเกจเดินทางไปศึกษาดูงาน ณ ประเทศญี่ปุ่น พร้อมโลรางวัลและประกาศนียบัตร
- เงินสนับสนุนในการทำคอลเลคชั่นที่ออกแบบเพื่อนำมาแสดงผลงานในพิธีฉลองครบรอบ 2 ปี โครงการผ้าขาวม้าท้องถิ่นหัตถศิลป์ไทย

2. รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1 ในแต่ละสาขา

- เงินรางวัล 15,000 บาท พร้อมโลรางวัลและประกาศนียบัตร

3. รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2 ในแต่ละสาขา

- เงินรางวัล 10,000 บาท พร้อมโลรางวัลและประกาศนียบัตร

4. รางวัล Popular Vote ในแต่ละสาขา

- ประกาศนียบัตร

รางวัลสาขาออกแบบแฟชั่น

โจทย์ของการประกวดคือ ชุดสุภาพแบบลำลอง (Smart Casual) สำหรับฤดูร้อนในธีม “Smart Summer” ประกอบด้วย 5 ชุด เช่น ชุดกลางวัน ชุดกลางคืน เสื้อ กระโปรง กางเกง เครื่องประดับ ฯลฯ

คณะกรรมการสาขาออกแบบแฟชั่น

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สรเสริญ มลิณทสูต	คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์ ผู้อำนวยการศูนย์สร้างสรรค์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อโนทัย ชลชาติภิญโญ	รองหัวหน้าภาควิชาฝ่ายธุรกิจสัมพันธ์และ สื่อสารภาพลักษณ์ ภาควิชาวิทยาการสิ่งทอ คณะอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐสุภา เจริญยิ่งวัฒนา	หัวหน้าภาควิชาการออกแบบแฟชั่น คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
4. ชลิดา จันทร์สิริพงศ์	ผู้อำนวยการฝ่ายสื่อสารองค์กร บริษัทกลุ่มเซ็นทรัล จำกัด
5. ณัฏฐ์ มั่งคั่ง	ผู้อำนวยการด้านภาพลักษณ์องค์กร บริษัทคอลเล็คทีฟ ดีไซน์ จำกัด

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สรเสริญ มลิณทสูต

คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์ ผู้อำนวยการศูนย์สร้างสรรค์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

“โครงการผ้าขาม้าท้องถิ่นหัตถศิลป์ไทย ในปีนี้ ผมได้รับมอบหมายให้เป็นกรรมการตัดสินสาขาออกแบบแฟชั่น ซึ่งปีที่แล้วไม่มีรางวัลสาขานี้ ผมคิดว่าการเพิ่มรางวัลสาขาแฟชั่นเป็นสิ่งที่ดี เพราะเป็นลักษณะของการนำเรื่องการดีไซน์เข้ามาใช้ในผลิตภัณฑ์ประเภทเสื้อผ้า ที่ถือว่าใกล้ชิดกับตัวผู้บริโภคมากที่สุด

“จากผลงานที่ประกวดทั้งหมด ผมเห็นความหลากหลายทางความคิดของผู้ที่ส่งผลงานเข้ามา ในการที่พวกเขาจะนำแพตเทิร์นและสีของผ้าขาม้ามาปรับประยุกต์ให้เข้ากับวิถีชีวิตคนรุ่นใหม่ รวมทั้งนำเทคนิคของแฟชั่นในการตัดเย็บแบบต่างๆ ทำให้ผ้าขาม้ายิ่งดูมีมูลค่าเพิ่มขึ้นกว่าเดิมมาก ผมหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ชุดหลายชุดที่ส่งเข้ามาประกวดครั้งนี้ เป็นลักษณะของการนำมาใช้งานได้จริง โดยอาจจะมีการนำไปปรับเพิ่มเติมขึ้นหรือประยุกต์ขึ้นมา เป็นสินค้าที่เป็นคอมเมิร์เชี่ยลในมุมมองกว้างกับผู้บริโภคที่กว้างขึ้น ซึ่งผมเชื่อว่าจะเป็นหนทางหนึ่งที่จะสามารถนำผ้าขาม้าเข้ามาผสมผสานกลมกลืนให้เข้ากับวิถีชีวิตรุ่นใหม่ได้อย่างเป็นเนื้อเดียวกัน

“ในความเห็นของผม ชุดที่ชนะได้รับรางวัลทุกรางวัลเป็นงานที่น่าสนใจมาก ผมได้เห็นมุมมอง วิถีคิดของผู้ที่ส่งผลงานในเรื่องเกี่ยวกับการนำลวดลายหรือสีของผ้าขาม้ามาผสมผสานกับวิธีการตัดเย็บ การสร้างรูปแบบใหม่ ๆ ของเสื้อผ้าเป็นการเปิดมุมมองมิติใหม่ ๆ ของผ้าขาม้าให้กว้างออกไป ซึ่งแต่เดิมใช้แค่สีหรือลวดลายอย่างเดียว ทุกชิ้นงานที่เข้าประกวดครั้งนี้จึงทำให้เห็นมิติที่กว้างมากขึ้นในการใช้ผ้าขาม้าที่จะทำให้เกิดลักษณะของแฟชั่นในยุคสมัยปัจจุบัน”

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อโนทัย ชลชาติภิญโญ

รองหัวหน้าภาควิชาฝ่ายธุรกิจสัมพันธ์และสื่อสารภาพลักษณ์ ภาควิชาวิทยาการสิ่งทอ คณะอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน

“หลักในการตัดสินใจเป็นสิ่งที่เราแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ หนึ่ง ความงาม สวยและทันสมัยไหม มีสเนียมในการตัดแปลงตัวผ้าขาวม้าให้เหมาะกับยุคปัจจุบันอย่างไร สอง นำไปใช้ประโยชน์ได้จริงไหม และสาม ชุดมีดราม่าหรือไม่ ผมเข้าใจว่าทางโครงการฯ อยากส่งเสริมให้แพร่หลาย เพราะฉะนั้นการนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้จริงเป็นเรื่องสำคัญมาก

“ภาพรวมในการส่งเข้าประกวดครั้งนี้ดีมาก เพราะมาจากหลากหลายสถาบัน และมีระดับของความสามารถที่

ค่อนข้างหลากหลายทีเดียว ทำให้เห็นว่าการเรียนการสอนสายแฟชั่นยังมีตัวเลือกที่ไม่เหมือนกัน บางคนถนัดงานเทคนิคสตรีทแวร์ (street wear) บางคนถนัดงานไฮต์กูตูร์ (Haute Couture) บางคนถนัดงานเทคนิคการย้อมสีธรรมชาติทำอะไรที่เป็น practical มาก ๆ ดังนั้นความหลากหลายตรงนี้เป็นตัวเลือกที่ทำให้เห็นว่าน่าจะถูกนำไปใช้ต่อไปในอนาคตได้

“ผลงานที่ได้รางวัลที่ 1 มีการนำผ้ามาดัดแปลง ซึ่งต่างจากดีไซน์เนอร์หลายคนที่ได้วัตถุดิบไปก็ใช้ตรง ๆ หลายคนที่ทำธุรกิจด้วยการไปซื้อผ้าจากสำเพ็ง พาหุรัด ตัดแล้วขาย ซึ่งตรงนั้นเป็นความง่ายในการทำงาน แต่คุณจะถูกก๊อปปี้ง่ายมาก แต่ผลงานชิ้นนี้แสดงถึงความซับซ้อนว่า เขามองเห็นกราฟิกของลายผ้าขาวม้าและทำให้เป็นลวดลายใหม่ซ้อนทับลงไป โดยที่ผ้าตัวนี้ถูกเย็บ ถูกบิดอะไรนิดหน่อย ก็กลายเป็นกราฟิกที่ไม่เดิร์นขึ้นมาก

“สำหรับรางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1 ผลงานชิ้นนี้ก็คล้ายกัน โดยนำผ้าขาวม้าที่เป็นผ้าผืนแบน ๆ มาทำให้เป็น 3 มิติด้วยการจับจีบ จับสุม็อก (smock) คือเทคนิคการบิดเกล็ด วิธีเหล่านี้ทำให้มิติของผ้าขาวม้าถูกแปลงโฉมใหม่ ทำให้คนตื่นตาสงสัยว่า มาจากผ้าขาวม้าจริง ๆ หรือ ดังนั้นผ้าขาวม้าจึงไม่ถูกใช้อย่างตรงไปตรงมา แต่ถูกนำมาดัดแปลง นี่เป็นหัวใจสำคัญ

“รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2 สะท้อนให้เห็นถึงการนำผ้าขาวม้ามาประยุกต์ใช้ในชุดที่เป็นเดย์แวร์ (daywear) ที่เป็น urban lifestyle มาอยู่ในชุดที่ถูกใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน ตัวเสื้อผ้าไม่ใช่เทคนิคอะไรมากมาย แต่นำมาทำเป็นออฟฟิศแวร์ (office wear) ทว่าเป็นแรงบันดาลใจที่จุดประกายว่า ผ้าขาวม้าไม่ได้อยู่กับชาวบ้านอย่างเดียว แต่อยู่กับคนเมืองได้ด้วย”

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐสุภา เจริญยิ่งวัฒนา

หัวหน้าภาควิชาการออกแบบแฟชั่น คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

“ผลงานในปีนี้มีพิเศษตรงที่มีความหลากหลายมาก เราได้เห็นภาพของผ้าขาวม้าในเครื่องแต่งกายสไตล์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าสนใจมาก เพราะเดิมเราเคยเห็นผ้าขาวม้าเป็นแค่เสื้อ แต่ด้วยไอเดียที่พยายามทำให้ชิ้นงานเกิดความน่าสนใจมากขึ้น และมีการนำวัสดุตกแต่งอื่น ๆ เข้ามาใช้ประกอบผ้าขาวม้า ทำให้เรื่องราวน่าสนใจยิ่งขึ้นด้วย

“ผลงานที่ได้รับรางวัลชนะเลิศเป็นน้องคนที่ทำ ‘Automobile Irresistible’ แรบบันดาลใจมาจากรถยนต์ ตามที่เขาเล่าให้ฟังว่า ผ้าขาวม้าเป็นสิ่งที่ทำให้ทันสมัยได้ และเขาอยากให้เสื้อเขาเป็นยูนิเซ็กซ์ ซึ่งเขามีวิธีการนำผ้าขาวม้ามาสร้างเป็นเสื้อผ้าที่น่าสนใจเป็นมุมมองใหม่ โดยมีความโดดเด่น 3 ด้าน คือ

“1. การที่เขาพยายามสร้างวัสดุจากผ้าขาวม้าด้วยตัวเอง เช่น จับคู่สี เขาพยายามสร้างคู่สีของเขาให้เข้ากับเรื่องราวของเขา ตรงนี้เราเห็นความพยายามที่เขาจะสร้างใหม่ตั้งแต่รากเหง้าเลย คือ ตัวผ้าเวลาตัดเสื้อจะมีความแปลก นอกจากเสื้อจะสวยแล้ว ตัววัตถุดิบก็สำคัญ เขาพยายามสร้างตัวนี้ขึ้นมา 2. เขาพยายามดึงเรื่องความทันสมัยมาใช้ในเรื่องของแรงบันดาลใจผสมกับความ เป็นไทย ทำให้ภาพรวมดูเข้าถึงได้ง่ายขึ้นสำหรับคนรุ่นใหม่ นี่คือ ความโดดเด่นของเขา 3. เขาพยายามใช้วัตถุดิบตัวอื่น ๆ เข้ามา mix กับผ้าขาวม้า ทำให้เกิดรูปแบบใหม่ ฟังก์ชันใหม่ เช่น มีกระโปรง ซึ่งกระโปรงนี้สามารถนำมาตกแต่งบนตัวเสื้อ เป็นส่วนหนึ่งของลายเสื้อ แม้ว่าวัสดุนี้ไม่ใช่ผ้าขาวม้าเสียทีเดียว แต่วิธีการและเรื่องราวที่เขาเล่าประกอบกับผ้าขาวม้า ทำให้ภาพรวมดูดีขึ้น

“สำหรับเกณฑ์ในการตัดสินของแฟชั่นครั้งนี้คือ 1. ในเรื่องของแรงบันดาลใจ เพราะเป็นที่มาของคอนเซ็ปต์ หรือ ความคิดของเขาก่อนที่จะตกผลึกสุดท้ายมีความน่าสนใจใหม่ 2. วิธีถ่ายทอดแรงบันดาลใจตรงกับที่เขาต้องการไหม ถ้าในสาย ของแฟชั่น เรามองถึง 4 องค์ประกอบหลักของแฟชั่น คือ 1. มอง โครงร่างเงา (Silhouette) ว่าเขาสามารถถ่ายทอดได้อย่างที่เขาเล่าไว้ในแรงบันดาลใจได้ไหม มีความแปลกใหม่ไหม 2. เรื่องของการ จับคู่สีโอเคไหม 3. วัตถุดิบ (Material) เขาพยายามจับคู่สีใหม่เอง 4. เทคนิคที่มีการพยายามนำผ้าขาวม้า รวมถึงวัสดุอื่นที่ใช้ประกอบ มาตัดเย็บ เช่น กระโปรงพลีท ทำให้เราเห็นมิติของเสื้อผ้ามากขึ้น

“ในส่วนของการดีไซน์ ถ้ามาถึงจุดนี้เชื่อว่าทุกคนมีพื้นฐาน การดีไซน์มาดีแต่อยากให้โฟกัสเรื่องอัตลักษณ์ด้วย ว่าอัตลักษณ์ของ แรบนด์เขาเอง ต่อไปเขานำผ้าขาวม้าชิ้นนี้ไปพัฒนาแล้ว เขาจะสร้าง อัตลักษณ์ของผ้าขาวม้าของเขาให้แตกต่างจากที่อื่นอย่างไร ถ้าเกิด เขามี identity ตรงนี้ เขาก็จะมีแบรนด์ของตัวเอง คนก็เริ่มมีภาพจำ เกี่ยวกับแบรนด์ ทำให้แบรนด์ที่เกี่ยวกับผ้าขาวม้าของเขายั่งยืน”

ชลิดา จันทรศิริพงศ์

ผู้อำนวยการฝ่ายสื่อสารองค์กร บริษัทกลุ่มเซ็นทรัล จำกัด

“การตัดสินรางวัลครั้งนี้เริ่มจากตอนที่กรรมการทุกคนได้พิจารณาจากงานดีไซน์ในกระดาษก่อน แล้วต่างลงความเห็นว่าจะแต่ละชุดเป็นอย่างไร และเลือกขึ้นมา 10 ผลงานให้ผู้ส่งผลงานไปตัดเย็บขึ้นมาเป็นชิ้นงานจริงว่าจะเป็นอย่างไร ซึ่งเมื่อสำเร็จแล้วมีทั้งเหมือนและไม่เหมือนจากแบบในกระดาษ ไม่ใช่ว่าไม่ดี แต่จำไม่ได้เลยว่า ใช้ผลงานที่เราเลือกจากกระดาษหรือไม่ จึงต้องพิจารณาใหม่ว่า เมื่อเป็นชิ้นงานแล้วใช้งานได้จริงไหม บางชิ้นอาจดูว่าใช้งานจริงได้ยากสักหน่อย แต่เมื่อพิจารณาในภาพรวมแล้ว รู้สึกชื่นชมน้อง ๆ ทุกคนที่มีความตั้งใจนำผ้าขาวม้าของคุณย่าคุณยายที่ทอผ้าอยู่ตามชุมชนในพื้นที่ที่เขาเห็นว่าสามารถนำมาแปรเป็นชิ้นงานของเขาให้ดูดีทันสมัยมากขึ้น บางคนก็ตัดเย็บและแมตช์สีได้ดีทีเดียว

“สำหรับหลักการพิจารณาให้รางวัล คณะกรรมการจะดูว่าชิ้นไหนนำมาใช้งานจริงได้มากน้อยเพียงใด และยังคงความเป็นอัตลักษณ์ของความเป็นไทยไว้ไหม ซึ่งผู้ที่ได้รับรางวัลชนะเลิศ คณะ

เป็นมติเอกฉันท์ ดิฉันเองก็เห็นด้วยว่าเป็นชิ้นงานที่มีความสลับซับซ้อนในการคิดและนำวัสดุมาใช้งาน รวมถึงวิธีการทำงานที่ใช้ความพยายามสูงที่จะสรุปออกมาเป็นชิ้นงานนี้ ซึ่งเขาสามารถยกระดับความเป็นผ้าขาวม้าพื้นฐานให้เป็นชิ้นงานที่มีมิติมากขึ้น

“โดยส่วนตัว มองว่างานนี้เป็นงานประกวด จำเป็นต้องโชว์ศักยภาพในการคิดอย่างเต็มที่ และชิ้นงานนี้ก็สามารถตัดทอนบางส่วน แล้วนำมาใช้งานได้จริง จากชิ้นงานที่เขาออกแบบ สามารถที่จะตัดแล้วนำมาขายได้ น่าจะมีคนใส่ได้จริง จากตอนแรกที่เป็นภาพสเก็ตช์ดูแล้วน่าจะเป็นโอเวอร์ไคต์สำหรับผู้หญิง แต่พอตัดเย็บเป็นชิ้นงานออกมาแล้วกลับไม่ใช่ของผู้หญิง เป็นโอเวอร์ไคต์ที่เปลี่ยนแปลงไปเลย จึงถามเขาว่าเข็มขัดหายไปไหน เขาบอกว่าอยากปรับให้เป็นยูนิเซ็กซ์ ถ้าผู้หญิงใส่ก็นำเข็มขัดมาคาด ถ้าเป็นผู้ชายก็สวมใส่ได้เลย ทำให้ชิ้นงานมีความหลากหลายมากขึ้น ใส่ได้ทั้งชาย-หญิง แล้วมีชิ้นงานเพิ่มเติมด้วยคือ มีแบบเหมือนกระโปรงและแจ็คเก็ตของผู้ชาย ซึ่งเขานำผ้าขาวม้ามาสลับสีเย็บต่อกัน ทำให้ชิ้นงานดูไม่ธรรมดา ไม่เหมือนผ้าขาวม้าที่ชาวบ้านใช้กันทั่วไป โดยเขาจับคู่สีและตั้งใจจับวางให้เกิดลายเส้นที่แปลกใหม่ ทำให้ดูสวยงาม

“ส่วนรางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1 เจ้าของผลงานมีความสร้างสรรค์มาก จากผ้าขาวม้าธรรมดา เขานำมาจับจีบทั้งตัว แล้วนำมาตัดเย็บเป็นชุดผู้หญิงที่ดูสวยงาม แต่เมื่อพิจารณาถึงความพยายามในการทำงานเพื่อให้สำเร็จแล้ว คนที่ได้รางวัลที่หนึ่ง เขามีความคิดที่หลากหลายซับซ้อน อันนี้เป็นหลักเกณฑ์ของกรรมการที่ตัดสินใจลงคะแนนกันเป็นเอกฉันท์ สำหรับรางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2 กรรมการให้รางวัลที่ตัวเสื้อสูท ซึ่งมีความสวยงาม สีสวยงามนั้นมี 3 ชิ้น ชิ้นที่ดีที่สุดคือชิ้นที่เป็นสูท

“สำหรับน้อง ๆ ทุกคนที่ส่งผลงานเข้ามา แม้จะไม่ได้รับรางวัลใหญ่ แต่เชื่อว่าทุกคนมีศักยภาพและไปต่อได้อีกค่ะ”

ณัฐ มั่งคั่ง

ผู้อำนวยการด้านภาพลักษณ์องค์กร บริษัทคลอเล็ท ดีไซน์ จำกัด

“ปีนี้นงานในภาพรวมดีนะ แต่ผมต้องออกตัวก่อนว่านี่เป็นครั้งแรกที่ได้เป็นกรรมการสำหรับผ้าขาวม้า ซึ่งผมเคยเป็นกรรมการผ้าไทยมาหลายงานแล้ว จึงรู้สึกว่ามีหลายมุมมองที่บ้างที่เด็ก ๆ อาจจะดูเป็นยัง ดีไซน์เนอร์ (young designer) ไป และยังไม่ไปถึงการผลิตรูปทรงของเสื้อผ้าจริง ๆ

“การคัดเลือกในครั้งนี้ คณะกรรมการเลือกจากภาพสเก็ตซ์ในงานที่มองเห็นว่า มีความเป็นไปได้ ดูแล้วไม่สงสัยว่าตัวจริงจะออกมาเป็นอย่างไร มีความเป็นไปได้ที่จะเป็นแบบที่เราเลือก นั่นเป็นเกณฑ์แรก และเรารู้สึกว่าคนที่ทำสเก็ตซ์ตัวนี้ขึ้นมา เขามีความเข้าใจเรื่องของโครงเสื้อผ้า แต่บางคนก็มีการออกแบบที่เกินการสวมใส่ได้จริง ซึ่งปัจจุบันโลกแฟชั่นทุกอย่างต้องใส่ได้จริง อาจจะทวิสต์เกินจริงนิดหน่อย แต่ก็ควรอยู่ในพื้นฐานของผ้าที่นำมาตัดเสื้อผ้าที่ใส่ได้จริง ๆ

“ส่วนตัวผ้าขาวม้าจะมองให้เป็นภาพลายสกอตก็ได้ เท่าที่ผมเห็นในครั้งนี้ได้ทำลายกำแพงหลาย ๆ อย่างไปได้ ถามว่ายากไหม... ไม่ยากแต่ก็ไม่ง่ายที่บอกว่าไม่ยาก เพราะผมมองเห็นว่าเป็นลายสกอตแล้วที่บอกว่าไม่ง่ายคือ ผ้าหมากรุก็มีกระจายอยู่ทั่วประเทศ ทุกชุมชนทำผ้าขาวม้าได้หมด แต่เราไม่รู้ถึงจุดเด่นจุดด้อยของชุมชนนั้น นั่นหมายถึงว่า ผู้ออกแบบต้องเข้าไปรีเสิร์ชในทุก ๆ ชุมชนถึงจะได้มา นั่นคือ เรื่องของเวลา วิทยุและประสบการณ์ของผู้ประกวดด้วย ทำให้ไม่ได้ทำรีเสิร์ชในเรื่องของลาย สีของแต่ละชุมชนดีพอ

“เกณฑ์การตัดสินส่วนตัวของผม จะตัดสินที่เขาไม่รู้สีกายที่จะใช้ผ้าขาวม้ามาเป็นผ้าหลักในการตัด นั่นหมายถึงว่า ไม่ได้เอาอะไรไปครอบ ซึ่งมีน้องดีไซเนอร์หลายคน ฉลาดที่ทวิสต์ผ้าขาวม้าในอีกมุมมองมิติหนึ่ง แต่ก็มียุหลายคนที่นำทุกอย่างกลบหมด ไม่ให้เห็นผ้าขาวม้า หรือบางคนคิดง่ายไป โดยนำผ้าขาวม้าเพียง ๆ มาวางไม่ดูความเหมาะสมของสีหรือลาย ซึ่งไม่โอเค

“สำหรับครั้งนี้ ผมให้คะแนนเหลือมกันน้อยมาก งานของน้อง 2 คนที่ได้รางวัลชนะเลิศ และรองชนะเลิศอันดับ 1 นี้เหมือนกับสิ่งที่อยู่ในใจผมคือ มีความใส่ใจได้จริง และทำให้ดูพิเศษขึ้น คือเห็นแล้วรู้สึกว้าว เอ๊ะ! นี่ผ้าขาวม้าเหรอ อาจจะมีเทคนิคการตัดต่อใหม่ คิดลายเหลือมของลายสกอตใหม่ ให้เกิดมิติใหม่ในการมองผ้าขาวม้าที่สำคัญพอรวมกันกับผ้าอื่น ๆ ที่เขาเสริมเข้ามา แล้วรวมกันเป็นโครงเสื้อที่เป็นสากล รู้สึกว่านำมาใช้ได้ มีคาแร็คเตอร์ของเสื้อผ้ามากขึ้น

“การจะนำความเก่าและความใหม่มาผสมกัน อย่างแรกเขาต้องรักและเข้าใจในสิ่งที่กำลังทำอยู่ สมมุติว่าเขากำลังทำผ้าขาวม้า ก็อยากให้ทำความเข้าใจในผ้าขาวม้าก่อนอย่างที่ว่ามามีหลายปัจจัยหลายฟังก์ชันมาก ไม่ว่าจะเป็นผ้าขาวม้าในชุมชนต่าง ๆ มีวิธีการทอแบบไหนบ้าง เขาจะต้องทำข้อมูลมากหน่อย”

รางวัลชนะเลิศ สาขาออกแบบแฟชั่น Automobile Irresistible

ผลงานจากแรงบันดาลใจผ้าขาวม้าไทยสู่สากล

“ผมนำความเป็นรถยนต์กับเสื้อผ้ายูนิเซ็กซ์มาผสมผสานกัน โดยทำเทคนิคผ้าให้เกิดการสื่อถึงรูปแบบของรถยนต์ในรูปแบบของล้อกระจังหน้าหรือวัสดุที่ใช้ทำรถยนต์ มาผสมผสานและนำเทคนิคมาใช้กับผ้าไทย คือ ผ้าขาวม้าของตำบลนาเมือง จังหวัดราชบุรี ซึ่งตัวนี้เป็นผ้าท้องถิ่นที่มีความสวยงาม มีความทันสมัย มีชาวบ้านช่วยกันทอ ช่วยกันทำขึ้นมา เป็นอุตสาหกรรมชุมชนขนาดเล็ก แต่เขายังสามารถนำผ้าขาวม้ามาสู่อุตสาหกรรมแฟชั่นได้อีก เราจึงหยิบยกชุมชนนี้ขึ้นมา เอาผ้าของเขาทำให้เกิดรูปแบบที่มีความทันสมัยมากขึ้น”

“Automobile Irresistible” เป็นชุดที่โดดเด่นด้วยการผสมผสานวัฒนธรรมเก่าของผ้าขาวม้าที่มีความเป็นมายาวนาน ร่วมกับนวัตกรรมใหม่อย่างรถยนต์ในปัจจุบัน จากการออกแบบของธีรวัฒน์ จันทร์เล็ง โดยแรงบันดาลใจในการออกแบบมาจากการขับเคลื่อนของรถยนต์ที่ทั้งผู้ชายและผู้หญิงสามารถขับเคลื่อนอย่างเสมอภาคกัน

“อย่างแรก ผมมองหาสิ่งที่ใกล้ตัว ทุกอย่างที่ผมทำจะมองจากจุดประสงค์ของลูกค้าหรือผู้ใช้สินค้าของผมจริง ๆ ผมจึงนึกถึงเสื้อผ้ายูนิเซ็กซ์คือเสื้อผ้าที่ใส่ได้ทั้งผู้ชายและผู้หญิง โดยที่ผมมองหาแนวคิดที่ผสมผสานกัน ดังเช่นผมมองเห็นรถยนต์ ซึ่งทุกคนก็ใช้กันอยู่แล้ว ไม่ว่าจะเป็นผู้หญิงหรือผู้ชายก็ขับรถยนต์ได้

“ผมเน้นเรื่องของการพัฒนาผ้าขาวม้าในเชิงอุตสาหกรรมด้วย เสื้อผ้าของผมต้องใส่ได้จริง และมีความสวยงามแปลกใหม่ไม่เหมือนใคร ซึ่งผมจะนำเสื้อผ้านี้มาต่อยอดในเชิงพาณิชย์ให้มีรูปแบบน่าสนใจมากขึ้น น่าสมัยมากขึ้น

“โดยตัวผ้าขาวม้าคงเคยเห็นกันอยู่แล้ว ลวดลายจะรีพีท (repeat) เรียงกันไปเรื่อย ๆ ผมก็ใช้วิธีการตัดต่อหมด และแทรกผ้าขาวม้าสีอื่นเข้าไป เพื่อให้เกิดเป็นกราฟิกที่ทันสมัยมากขึ้น สำหรับให้วัยรุ่นไม่เชินหรือล้าสมัยที่จะหยิบผ้าขาวม้าไทยขึ้นมาใส่ซึ่งผมมั่นใจว่า นวัตกรรมที่เกิดจากอะไรใหม่ๆ สามารถนำไปควบคู่กับวัฒนธรรมไทยได้ไม่จำเป็นต้องแยกกันแล้ว อยู่ที่เราปรับมุมมองของเรามากกว่าว่าจะพัฒนาให้ดีขึ้นมากน้อยขนาดไหน”

แฟชั่นโชว์ Automobile Irresistible Collection

ธีรวัฒน์ จันทรสีวิง (ทีม Automobile Irresistible)
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

ด้วยความตั้งใจที่จะทำให้ผลงานชิ้นนี้ขับเคลื่อนได้เหมือน
สมรรถนะของรถยนต์ที่แล่นไปตามถนนหนทาง เขาจึงลงพื้นที่หา
ผ้าขาวม้าด้วยตัวเอง ด้วยความคิดที่อยากให้การออกแบบของตน
ขับเคลื่อนและกระตุ้นเศรษฐกิจในชุมชนให้โลดแล่นไปได้อย่าง
สวยงาม

“ผมลงพื้นที่กับเพื่อนอีก 2 คน เราใช้ระยะเวลาประมาณ
4 - 5 วัน เพราะเรามีพื้นฐานจากคนที่บอกต่อว่า ตรงนี้ดี แต่ว่า
ยังไม่ได้รับการพัฒนา เราจึงคิดว่าเอาตรงนี้แหละ เราต้องเร่งตรงนี้
เพื่อชุมชนให้เป็นเสื้อผ้าแฟชั่นได้มากที่สุด

“ในที่สุด ผมเลือกใช้ผ้าขาวม้าของตำบลนาเมือง จังหวัด
ราชบุรี ด้วยความที่หาหลายแห่ง แต่ที่นั่นดูแล้วน่าจะต่อยอด
ไปได้อีก ด้วยโอกาสของชุมชนนี้ยังน้อย ยังไม่มีใครหยิบมาทำเป็น
เสื้อผ้าแฟชั่น จึงคิดว่าตรงนี้น่าจะสามารถพัฒนาความเป็นอยู่
พัฒนาเศรษฐกิจและรูปแบบชีวิตของชาวบ้านให้ดีขึ้นได้ เพราะ
พวกเขานำมาทำเสื้อผ้าตามชีชั่น พร้อมกับวิถีคิดหรือวิถีการที่เรา
ตัดเย็บ จะช่วยเพิ่มมูลค่าให้ผ้าขาวม้ามียุคค่าสูงขึ้น สวยงามมากขึ้น
ทำให้พวกเขามีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และนำผ้าขาวม้าตัวนี้มาพัฒนา
ต่อไปเรื่อย ๆ โดยไม่ทิ้งหรือปล่อยให้สูญหายไป”

ความรู้ลึกของผู้ชนะการประกวด
ในการศึกษาดูงาน Bunka Fashion Graduate
University (BFGU) และงาน IFF MAGIC FAIR
ณ กรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น

ผลจากการที่ได้รับรางวัลชนะเลิศครั้งนี้ ทำให้เขาได้รับ
โอกาสสร้างคอลเล็คชั่นชุดแฟชั่นผ้าขาวม้าเพิ่มขึ้น ซึ่งตรงกับ
ชุดที่ได้ออกแบบไว้ โดยตั้งใจว่าจะทำเพิ่ม เพื่อเปิดโอกาสให้คน
หันมาสนใจผ้าขาวม้ามากขึ้น ผ่านทางแบรนด์ที่ตนเองทำอยู่แล้ว

“คอลเล็คชั่นไม่ได้จบแค่งานประกวด เมื่อทำคอลเล็คชั่นนี้
เสร็จแล้ว ผมตัดวางขายแน่นอน ซึ่งผมทำแบรนด์ของตัวเองอยู่แล้ว
ขายผ่านทางโซเชียล และการที่ผมได้รับโอกาสจากโครงการนี้
เรียกได้ว่าเป็นโอกาสที่ดี ผมจะนำคอลเล็คชั่นนี้มาพัฒนาต่อ
ในเชิงอุตสาหกรรม ขึ้นราวแขวนและพัฒนาต่อไป ซึ่งผมพยายาม
นำอัตลักษณ์ที่เป็นสไตล์งานของผม ซึ่งมีรูปแบบวัสดุมาจากพวก
เครื่องเงินเข้าไปด้วย และนำผ้าที่มาจากวัฒนธรรมไทย เป็นรากเหง้า
ที่คนไทยทำมาผสมผสานลงไป ซึ่งของไทยเรามีคุณค่า และมี
ของสวย ๆ เยอะ แต่เราไม่ค่อยได้มองเห็น ซึ่งผมอยากให้หลายคน
หันกลับมาดู ช่วยกันทำผ้าไทยให้ไม่เคิ่นมากขึ้นด้วย”

รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1

สาขาออกแบบแฟชั่น

“แสงดาว” อยากให้ผู้หญิงทุกคนได้งดงามดังดวงดาว

สกล วงศ์กันยา
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

“ผมตีความคำว่า ‘แสงดาว’ ในความหมายที่ผมอยากสะท้อนตัวตนของผู้หญิงที่ใส่ชุดนี้ออกมาในลุคที่มั่นใจ มีแรงแอ็คทีฟในการทำงาน ดีเทลการปักลูกบิด ผมเลือกแบบที่มีความมันแวววาวแต่มิ้น้ำหนักเบามาก เพราะว่าการใช้ชีวิตในปัจจุบันต้องใส่เสื้อผ้าที่เบา สบาย และการจับจีบที่เป็นข้าวหลามตัดเป็นแรงบันดาลใจมาจากตึกทั่วไป ซึ่งส่วนใหญ่เป็นตึกที่มีหน้าต่างเป็นกระจก เวลาแสงตกกระทบในทิศทางหรือเวลาที่ต่างกัน ก็จะทำให้แสงต่างกัน เหมือนกับเสื้อผ้าชุดนี้ที่สะท้อนความเป็นเมือง”

ดวงดาวที่เปล่งประกายยามค่ำคืนบนท้องฟ้ามีมิติ เปรียบดังผู้หญิงที่ทุ่มเทเวลาให้กับการทำงาน แต่ก็ยังอยากให้ทุกคนยอมรับในความงามของเธอ แสงสะท้อนที่อยู่แสนไกลนั้นเป็นแรงบันดาลใจให้สกล วงศ์กันยา นักศึกษาหนุ่มจากสกลนคร สร้างสรรค์ผลงานที่ทำให้ผู้หญิงทุกคนได้งดงามดังดวงดาว

“แรงบันดาลใจครั้งนี้เริ่มจากการที่ผมเป็นเด็กบ้านนอก เข้ามาอยู่ในเมือง ผมจึงคิดคอนเซ็ปต์ว่าอยากนำผ้าขาวม้าเข้ามาอยู่ในเมืองให้ได้ จึงออกแบบให้มีดีเทล มีสี มีอะไรต่าง ๆ ให้เข้ากับ mood and tone ของคนในเมือง...

“‘แสงดาว’ ที่ผมตีความตอนแรก ผมอยากสะท้อนตัวตนของผู้หญิงที่ใส่ชุดนี้ออกมาในลุคที่มั่นใจ มีแรงแอ็คทีฟในการทำงานในแต่ละวัน ส่วนการจับจีบที่เป็นข้าวหลามตัดมาจากอาคารทั่วไปที่มักจะเป็นอาคารสูงหลายสิบชั้น และส่วนใหญ่มีหน้าต่างเป็นกระจก เวลาที่มีแสงตกกระทบในทิศทางหรือเวลาที่ต่างกัน แสงก็จะต่างกัน เหมือนกับเสื้อผ้าชุดนี้ที่สะท้อนความเป็นเมืองได้มากจริง ๆ

แฟชั่นโชว์ แสงดาว Collection

แล้วความที่ชุดเป็นแบบจับจีบ แพตเทิร์นของเสื้อผ้าผมไม่ต้องมีเลย
ไม่ต้องจับเกล็ด ตีเกล็ด คือจับจีบแล้วตรงไหนของหุ่นที่ยึดก็จะยึด
ตรงไหนที่มันไม่ยึดก็คงอยู่ ชุดนี้เป็นชุดที่สามารถเข้ารูปได้ เหมาะกับ
ทุกรูปร่างของคน

“บ้านเกิดผมอยู่ที่สกลนคร เห็นผ้าขาวม้ามาเยอะ แต่ผมก็
ไม่เคยเห็นว่าผ้าขาวม้าจะมาในสังคมเมืองได้ เพราะเขาไม่ใช้กัน ผม
จึงมีไอเดียที่จะนำผ้าขาวม้ามาอยู่ในเมือง โดยผมมองผ้าขาวม้าเป็น
ผ้าพื้นบ้านที่มีราคาถูก ชาวบ้านใช้ผูกเอว เช็ดเหงื่อ กันแดด แต่ก็ยัง
ไม่เห็นใครที่จะช่วยเพิ่มมูลค่าได้มากเป็นหมื่นบาท จุดที่ผมรู้สึกอยาก
จะออกแบบคือ ผมเห็นภูมิปัญญาของชาวบ้าน สีย้อม และขั้นตอน
การผลิต สมควรจะมีมูลค่ามากกว่านั้น

“ผมประทับใจผ้าผืนหนึ่งที่ผมเห็นในวันแถลงข่าว จึง
ไปเสิร์ชในกูเกิลว่ามาจากไหน จนผมไปเจอบริษัทประจักษ์ฯ ของ
มุกดาหาร แล้วทราบว่าเขามี contact ของคนที่ทำผ้านี้ ผมจึง
โทรศัพท์ไปถามเขาว่า ผมสั่งทอได้ไหม แต่งานเขาเยอะมาก หน้าผืน
สีย้อมผ้าก็ไม่มี แต่ผมตัดสินใจแล้วว่า ผมสนใจเอาผ้าของเขา
ไปทำจริง ๆ จึงพูดคุยจนเขายอมทอให้”

ความมุ่งมั่นของสกลทำให้กลุ่มทอผ้าย้อมครามและแปรรูป
จังหวัดมุกดาหาร ให้การสนับสนุนผ้าในการตัดเย็บชุด “แสงดาว”
3 ผืนด้วยกัน สีครามที่โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ของกลุ่ม ทำให้
ผู้ออกแบบชุดอย่างเขาดึงความงดงามในแบบธรรมชาติของการ
ย้อมครามออกมาได้เต็มที่ สมดังที่เป็นแสงดาวส่องประกายบน
ท้องฟ้าในยามค่ำคืนได้อย่างแท้จริง

ผลงานจากความคิดสร้างสรรค์ของเขาที่ได้รับรางวัล
รองชนะเลิศอันดับ 1 ครั้งนี้ ทำให้เขาได้รับการพิจารณาและมอบ
โอกาสให้เขาสรางคอลเล็คชั่นชุดแฟชั่นของตัวเองเป็นกรณีพิเศษ
ซึ่งความสวยงามของชุดที่เขาออกแบบนั้นก็ได้นำมาให้ชมกันใน
บทสัมภาษณ์นี้แล้ว

ความรู้สึของผู้ชนะการประกวด
ในการทัศนศึกษาดูงาน Bunka Fashion Graduate
University (BFGU) และงาน IFF MAGIC FAIR
ณ กรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น

รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2

สาขาออกแบบแฟชั่น

Woman Inside ตัวตนที่ซ่อนเร้นอยู่ภายใน

“การออกแบบชุดนี้ พวกเราได้รับแรงบันดาลใจมาจาก Women Inside ซึ่งเป็นการได้รับสิทธิ์ความเป็นมนุษย์ที่ไม่เท่าเทียมกันในสังคมมนุษย์ ที่มีความผิดปกติทางด้านอัตลักษณ์ที่เกิดจากภาวะความผิดปกติของเคมีในร่างกายที่ทำงานไม่สมดุลกัน ทำให้เกิดภาวะหญิงสาวที่เติบโตในร่างกายของชายหนุ่ม ตอนนั้นสภาวะแวดล้อมในปี 20's สตรีข้ามเพศยังไม่เป็นที่ยอมรับของสังคม จึงเกิดการแอบแต่งตัวเป็นผู้หญิงในที่ลับตาคนหรือการปลอมตัวเป็นผู้หญิงเพื่อเข้าสู่สังคมให้ได้

“เราดีไซน์ในหัวข้อที่กรรมการกำหนดมา คือ ‘Smart Summer’ โจทย์คือ ผลิตปราคาเปรี้ยวในฤดูร้อน จึงคิดอยากจะทำเป็นยูนิเซ็กซ์และทำให้ลุคออกมาน่าใส่น่ารัก และไม่แข็งกร้าว โครงสร้างของชุด เราไม่ได้ต้องการความเป็น 20's มากนัก แต่ต้องการให้เห็นถึงความสวยงามของสรีระเพศหญิง และเสริมความเทในความเป็นชายให้กับลุค โดยเสื้อแจ็คเก็ตสุทเป็นทรงผู้ชายขนาดโอเวอร์ไซส์ และเพื่อไม่ให้น่าเบื่อจึงใช้เทคนิคลายปริ้นท์ที่ตั้งใจออกแบบเอง เป็นเทคนิคแอปพลิเค (Applique) อีกที โดยลายที่ออกแบบเป็นลายดอกไม้และนกที่กำลังโบยบิน เปรียบได้กับผู้หญิงที่อ่อนหวานสวยงาม แต่เด็ดเดี่ยวพอที่จะใช้ชีวิตอย่างอิสระ สุดท้ายคือเรากำหนดในแนวทางของความเป็นเพศหญิง (feminine) โดยมีกิมมิก (gimmick) สำคัญคือ ตั้งใจให้ออกมาในรูปแบบของยูนิเซ็กซ์ และสามารถนำไปมิกซ์แอนด์แมตช์กับชุดอื่น เพื่อนำไปใช้ในโอกาสอื่นได้ด้วย”

กษพรณ สอนพาท
เจนวิทย์ สุทธนะสิริชัย
คณะศิลปะและการออกแบบ
มหาวิทยาลัยรังสิต

รางวัลชมเชย และ Popular Vote

สาขาออกแบบแฟชั่น

Overlap of Memory จากความทรงจำในครั้งก่อน

ศิริรัตน์ บัวทอง
สาขาวิชาเทคโนโลยี
ออกแบบแฟชั่นและสิ่งทอ
วิทยาลัยอาชีวศึกษา
นครศรีธรรมราช

“แนวความคิดการออกแบบมาจากรุ่นพี่คนหนึ่งที่เรามีความคิดสับสนตั้งแต่เด็ก ๆ แล้วว่า ตัวเองเป็นเพศชายแต่ใจแอบเป็นผู้หญิง จึงบอกเรื่องราวผ่านการออกแบบชุดนี้ โครงร่างของชุดจะแสดงให้เห็นถึงความอยากเป็นผู้หญิง แต่ก็ยังมีความเป็นผู้ชายอยู่ค่ะ ส่วนลายดอกไม้เป็นดอกราชพฤกษ์ที่มีสีเหลืองดูสวยงาม อยู่หน้าบ้านตนเอง เลยหยิบมาปักลงไปในชุด ผลงานชิ้นนี้เป็นการร่วมมือกันภายในแผนกประมาณ 11 คน ทุกคนช่วยกันตัดเย็บและส่งหนูมาเป็นตัวแทนค่ะ

“ส่วนผ้าขาวม้าที่พวกหนูนำมาตัดเย็บ ก็มาจาก 3 ชุมชน คือ กลุ่มทอผ้าศูนย์ศิลปาชีพบ้านเนินฉิมมัง กลุ่มทอผ้าบ้านเนินม่วง และศูนย์ทอผ้ายกเมืองนครบ้านมะม่วงปลายแขน แต่ละชุมชนมีการทอผ้าที่แตกต่างกัน ซึ่งผ้าจาก 3 ชุมชนเรานำมาใช้ในส่วนต่าง ๆ ของชุดนี้ คือ ผ้าที่ได้จากกลุ่มบ้านมะม่วงปลายแขนเป็นผ้าลายทางสีน้ำเงิน บ้านเนินฉิมมังจะทอด้วยพรม ส่วนที่บ้านเนินม่วง เปลี่ยนเส้นด้ายพุ่งด้ายยืนให้เป็นแบบของเรา และมีผ้าบาติกผสมเข้าไปด้วยค่ะ ในการตัดเย็บก็มีอาจารย์ รุ่นพี่ เพื่อน ๆ คอยมาช่วยตลอด จนผลงานออกมาเสร็จสมบูรณ์ค่ะ”

รางวัลชมเชย สาขาออกแบบแฟชั่น

ร้อยรัก สายใยความรักจากชาวกะเหรี่ยง

“ผลงาน ‘ร้อยรัก’ นี้ ได้รับแรงบันดาลใจมาจากชนเผ่ากะเหรี่ยงที่บ้านหนองขาว กาญจนบุรี เขามีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่เรียบง่าย สวยงาม รวมถึงการทอผ้าก็เป็นหนึ่งในวิถีชีวิตของชาติพันธุ์ เป็นการทอด้วยความรักที่ทอให้ลูกหลานและคนในครอบครัวสวมใส่ หลังจากเวลาว่างในการทำสวน ทำนา และ ‘ความรัก’ นี้ก็เกิดเป็นความประทับใจ จนทำให้เกิดผลงานที่สร้างสรรค์จากผ้าขาวม้าทอมือขึ้น และเขาก็มีรูปแบบการแต่งตัวที่เป็นจุดเด่นของเขาเอง

“เราจึงนำผ้าขาวม้าของชุมชนบ้านหนองขาว และวิถีชีวิตของชาวกะเหรี่ยงมาผสมผสานในการออกแบบตัดเย็บ โดยที่เราลงพื้นที่ไปดูในชุมชนเองเลย จึงเห็นฝีมือการทอที่เป็นแฮนด์เมดจริง ๆ มีความสวยงามและลวดลายเฉพาะตัว คือการทอในแต่ละครั้งจะได้ลายไม่เหมือนกัน ซึ่งเราคิดว่าผ้าของเขานำมาตัดเย็บได้ดี จึงนำผ้าของเขามาตัดเป็นชุด โดยหวังว่าจะเป็นการช่วยสร้างมูลค่าให้ผ้าของชุมชนนี้เพิ่มขึ้น เพื่อชาวบ้านจะมีรายได้มากขึ้นจากการทอผ้า และยังช่วยกระตุ้นให้การทอผ้าของชุมชนยังคงอยู่ต่อไปอีกนาน ๆ”

นครินทร์ พาบุญ
Product Consultant
เดอะมอลล์ บางกะปิ

รางวัลชมเชย สาขาออกแบบแฟชั่น

Amazing Thailand Fabric

จิณณวัตร ละครชัย
คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

“ผมเห็นความเมื่องของผ้าขาวม้ามานานแล้ว เมื่อมีโอกาสออกแบบตัดเย็บในครั้งนี้ จึงได้ไอเดียว่าทุกคนชอบเปรียบเทียบผู้หญิงเป็นดอกไม้ โดยนำความหวานกับความเข้มแข็งของผ้าขาวม้าที่เปรียบเป็นสีฟ้ากับสีดำตัดกันให้อยู่ด้วยกัน ผมอยากให้ความหวานกับความเข้มแข็งของสีทั้งสองนี้ช่วยถ่ายทอดออกมาว่า ผู้หญิงในยุคนี้นั้นจำเป็นต้องแยกเป็นผู้หญิงหวาน หรือผู้หญิงที่ทะมัดทะแมงอย่างใดอย่างหนึ่ง แต่ชุดนี้ทำให้ทั้ง 2 บุคลิกสามารถใส่ได้ และถ้าแยกชิ้นส่วนนำเสื้อไปใส่คู่กับกางเกงยีนก็ดูเก๋ หรือแยกกระโปรงใส่กับเสื้อธรรมดาก็ดี พยายามออกแบบให้ชุดมีเก๋แอนด์เมตซ์ได้

“ชุดที่ออกแบบมีแรงบันดาลใจจากสีที่สอดคล้องกับสีประจำพระองค์ของในหลวงรัชกาลที่ 9 กับสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ 9 โดยผมเลือกผ้าขาวม้าของอำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา เพราะพอดีเขามีสีฟ้า-ดำ ซึ่งสีฟ้าตรงกับสีวันพระราชสมภพของสมเด็จพระนางเจ้าแล้ว เลือกสีปักธงให้เป็นที่เหลือง ซึ่งเป็นสีวันพระบรมราชสมภพของในหลวงรัชกาลที่ 9 ให้อยู่ในชุดเดียวกัน แล้วพยายามเลือกลายดอกไม้ที่ทำให้ผู้หญิงใส่แล้วดูหวาน

“ความจริงผ้าขาวม้าที่ทอเป็นคู่สีฟ้า-ดำนั้นค่อนข้างหายาก แต่บังเอิญไปเจอ เพราะเขาทอเก็บไว้นาน แล้วลวดลายผ้าขาวม้าผืนนี้เป็นลายที่ดูโมเดิร์น คือเป็นลายสี่เหลี่ยมจัตุรัสเล็ก ๆ ไม่มีเส้นคั่นหรือเส้นต่าง ๆ ให้อึดเซย ทั้งตัวผ้ายังทอผสมดินเงินเข้าไปด้วย ทำให้มีเท็กซ์เจอร์ของผ้า และเป็นผ้าขาวม้า 4 เส้น โดยใช้ไหมอิตาลีที่เป็นไหมที่เขาสนับสนุนการขับเคลื่อนของเศรษฐกิจไทย เพราะจำนวนเส้นหนากว่า เราใช้ตัวนี้ก็เหมือนเป็นการส่งเสริมให้กับชุมชนด้วย”

รางวัลชมเชย สาขาออกแบบแฟชั่น

Linecloth – Tai Song Dam

แรงบันดาลใจจากชาติพันธุ์สู่ความเป็นสากล

“ผลงานชุดนี้ใช้ชื่อว่า ‘ลายไทยทรงดำ’ เพราะประเทศไทยเป็นหนึ่งในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติ มีความเป็นเอกลักษณ์ตกทอดให้ลูกหลานตั้งแต่สมัยก่อน ไทยทรงดำหรือลาวโซ่งก็เป็นหนึ่งในชาติพันธุ์ที่ได้นำผ้าขาวม้าเข้ามา ซึ่งมีความสำคัญต่อไทยทรงดำมาก ผ้าขาวม้าถูกทำเป็นเครื่องแต่งกาย เครื่องนุ่งห่มหรือใช้ในชีวิตประจำวัน และกลุ่มไทยทรงดำจะมีการทอผ้าขาวม้าไว้ใช้เองและจำหน่าย ซึ่งตัวผ้าขาวม้าที่เรานำมาใช้เป็นของศูนย์วัฒนธรรมไทยทรงดำบ้านห้วยเขย่ง อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี

“คอนเซ็ปต์ในการออกแบบคือ นำผ้าของศูนย์วัฒนธรรมไทยทรงดำบ้านห้วยเขย่งมาออกแบบ 4 ประเภท คือ casual wear, daytime dress, party wear และ giffany grounded มีการใช้โทนสีและเครื่องแต่งกายที่เห็นได้ชัดจากการแต่งกายของไทยทรงดำ ไม่ว่าจะเป็นการจับจีบ การนุ่งผ้าถุง การสวมเสื้อที่คล้ายเสื้อเชิ้ต การโพกผม การรวบผมต่าง ๆ และรายละเอียดที่ใช้ในการทำชุด คือ การปักดอกไม้ ได้มาจากการตีความจากลวดลายของไทยทรงดำที่เขาจะมีการปักลายต่าง ๆ ที่คล้ายดอกไม้ รวมถึงการซ้อนผ้าตาข่ายลงบนผ้าขาวม้า เพื่อให้เกิดเงดสีที่มากขึ้น ทั้งหมดนี้เป็นการนำผ้าขาวม้ามาต่อยอดเพื่อให้เป็นที่ชื่นชอบ เป็นที่รู้จักของสังคมสมัยใหม่ และมีความเป็นสากลมากขึ้น”

วณันท์ ลิ้มทอ
คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

รางวัลชมเชย สาขาออกแบบแฟชั่น

นวัตกรรม คุณค่าของผ้าขอมาในอดีต

“การออกแบบผลงานชิ้นนี้ ผมกับเพื่อนได้รับแรงบันดาลใจมาจากที่มาของผ้าขาวม้าที่เป็นผ้าขอมาในอดีต สีสีกออกแบบก็เป็นที่ตามอัตลักษณ์ เป็นเหมือนสีขอมาผู้ใหญ่ คือ สีดำ แดง ซึ่งท่านมักใช้ผ้าขาวม้าโพกหัว พาดคอ พาดไหล่ หรือว่าผูกเอว ลักษณะการออกแบบจึงกำหนดให้ชิ้นส่วนที่ผลิตมาพาดบ่า พันคอ แล้วมีเชือกมาผูกเอวเป็นเหมือนนำลักษณะการใช้งานมาประยุกต์ใช้ในชีวิตของเรา

“ผ้าขาวม้าที่นำมาใช้ตัดเย็บเป็นผ้าของบ้านหนองเขื่อนช้าง มหาสารคาม เป็นแหล่งที่ทำผ้าไทยและเราใช้กันเป็นประจำอยู่แล้วสำหรับทำงานส่งในวิชาเรียน เป็นผ้าขาวม้าลายตาเล็กและใหญ่ จึงนำมาผสมกัน สีที่ใช้คือสีดำ ด้วยสีดำมีความคลาสสิกสามารถใส่ได้เรื่อยๆ ไม่ตกยุค และสีแดงหมายถึงสิ่งที่เป็นหัวใจที่จะส่งต่อไปขอมาผู้ใหญ่ตามคอนเซ็ปต์ที่ตั้งไว้ แล้วนำสีขาวมาบวกเพิ่ม จึงเป็นสีขาว แดง ดำ และเราก็กำหนดคอนเซ็ปต์ในการออกแบบว่า ไม่ให้มันจนเกินไป ไม่ได้เป็นแค่สีเหลี่ยมจัตุรัสแต่เป็นระหว่างเส้นเล็กเส้นใหญ่ผสมผสานกันไป”

ศราวุธ สนิทไทย
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
ผังเมืองและนฤมิตศิลป์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

รางวัลชมเชย สาขาออกแบบแฟชั่น

Life on Neon (Smart Summer)

แสงสีของผ้าขาวม้าในแฟชั่น

“ความที่ผ้าขาวม้าส่วนใหญ่มีสีสันสดใสทำให้เรานึกถึงการแต่งกายแฟชั่นในยุค 80’s เราจึงนำมิติต่าง ๆ ตรงนั้นมาใช้ในการออกแบบครั้งนี้ ตอนแรกเราศึกษาก่อนว่า คนส่วนใหญ่เอาผ้าขาวม้าไปใช้อะไร ก็พบว่าส่วนมากจะนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ส่วนใหญ่เป็นชาวชนบท และมักจะใช้ผ้าขาวม้าที่มีสีสันสดใสแบบเต็มผืน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า ความที่มีสีสันสดใสนั้นเข้ากันดีกับธีม ‘Smart Summer’ ที่เราทำอยู่ เราจึงไปหยิบมิติต่าง ๆ ที่ผู้คนใช้ผ้าขาวม้ากันมาเป็นแรงบันดาลใจในการออกแบบ

“พวกเราอยู่เพชรบุรี ก็จำได้ว่าเห็นพวกผู้ชายในเพชรบุรีนิยมใช้ผ้าขาวม้าสีฉูดฉาด สีส้ม สีเหลือง แดง จึงแน่ใจว่ามีสีแบบนี้แน่ ๆ จึงเลือกใช้สีฉูดฉาดเพื่อให้คอลเลกชันของเราดูไม่น่าเบื่อ แล้วผ้าขาวม้าสีสันสดใสทำให้เรานึกถึงการแต่งกายแฟชั่นในยุค 80’s เหมือนนีออนหลากสีที่ส่องแสงหลากหลาย เราจึงให้ชื่อผลงานว่า Life on Neon ส่วนการตัดเย็บ เราใช้รูปทรงของผ้าขาวม้าแบบเต็มผืนมาเป็นแรงบันดาลใจ โดยวางผ้าขาวม้าแนวเฉียงหรือพาดผ้าขาวม้าบนตัว แล้วสร้างชุดขึ้นมาโดยใช้ผ้าขาวม้าเต็มผืน”

พวศรร ีพลอย
คณะบัณฑิตศิลป์
มหาวิทยาลัยศิลปากร

กิตติชัย กวโรกร
วิทยาลัยสหวิทยาการ
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

รางวัลชมเชย สาขาออกแบบแฟชั่น

LOUD การส่งเสียงของผ้าขาวม้าตะวันออก x ตะวันตก

“คอนเซ็ปต์ในการออกแบบคือ อยากทำให้เป็นสตรีทแฟชั่น เป็นเสื้อผ้าที่ใส่ง่าย แล้วมีความเด่นของผ้าขาวม้า เพราะแฟชั่นอยู่ในชีวิตประจำวันอยู่แล้ว ผ้าขาวม้าคือสิ่งที่เราใช้ในชีวิตประจำวันเช่นกัน จึงหยิบมามีช้กับความเป็นสตรีทแฟชั่น คือใส่ได้จริง และให้ไปเกี่ยวโยงกับชื่อผลงานที่ตั้งใจใช้ชื่อ LOUD แปลว่า เสียงดัง ให้ดังขึ้นมากราฟิกในการนำเสนอก็เป็นตัวอักษรใหญ่ ๆ ให้เป็นลักษณะของการตะโกนออกมา

“เหตุที่ใช้ชื่อนี้ เพราะอยากจะสะท้อนคาแรคเตอร์ของคนอีสาน ที่มีความเสียงดัง เฮฮา แล้วก็มีอีกอย่างหนึ่งคือทำไมต้องเป็นผ้าขาวม้าเลย ๆ จึงนำมาตัดต่อกับเสื้อผ้าลายสกอตที่เป็นของตะวันตก ก็จะเป็น LOUD เสียงดังตะวันตก และลาวที่เป็นผ้าขาวม้าในตะวันออกมาผสมกัน ส่วนเรื่องผ้าคุณแม่จัดการให้เป็นผ้าที่ส่งมาจากขอนแก่น บางผืนก็เป็นผ้าเก่าแก่อย่างผืนที่เป็นชั้นกางเกง ก็เป็นของเก่าเก็บของที่บ้าน ผืนอื่น ๆ คุณแม่ก็ช่วยเลือกมาให้ ส่วนที่ดิฉันรับผิดชอบก็จะเป็นเรื่องโคร่งเสื้อผ้าลายสกอตที่นำมาแมตช์กับการออกแบบค่ะ”

ณัชชา พรหมพักพิง

รางวัลสาขาออกแบบเคหะสิ่งทอ

โจทย์ของการประกวดในสาขาเคหะสิ่งทอคือ ห้องโถงกลางในโรงแรมตากอากาศ (Lobby Resort) โดยผู้เข้าแข่งขันต้องส่งภาพสเก็ตช์ เครื่องใช้เฟอร์นิเจอร์ หรืออุปกรณ์ตกแต่งบริเวณฝ่ายต้อนรับ อย่างน้อย 5 ชิ้น เช่น โคมไฟ โต๊ะ เก้าอี้ หมอนอิง โซฟา ฯลฯ

คณะกรรมการสาขาเคหะสิ่งทอ

1. หม่อมหลวงคชาทอง ทองใหญ่	ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมวัฒนธรรมและสร้างมูลค่าเพิ่ม
เพื่อการค้า กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ
กระทรวงพาณิชย์
2. หม่อมหลวงภาวินี สันติศิริ	กรรมการผู้จัดการ บริษัทโยธากาอินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด
3. วรณพร พรประภา	กรรมการผู้จัดการ บริษัทพี แลนด์สเคป จำกัด
4. เพลินจันทร์ วิญญูรัตน์	นักออกแบบผลิตภัณฑ์สิ่งทอ
5. เจรเมย์ พิทักษ์วงศ์	กรรมการผู้จัดการ
บริษัทอมรินทร์พรีนติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)

หม่อมหลวงคทาทอง ทองใหญ่

ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมวัฒนธรรมและสร้างมูลค่าเพิ่มเพื่อการค้า กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์

“ในภาพรวมส่วนของผลงาน เรื่องของความคิดสร้างสรรค์ เราเห็นศักยภาพอยู่แล้ว แต่สิ่งที่เห็นจำเป็นต้องปรับปรุงเล็กน้อย คือ เรื่องขององค์ความรู้ของน้อง ๆ ที่มีอยู่โดยเฉพาะอย่างยิ่งโลกภายนอก ผมเข้าใจว่า Young Designer ส่วนใหญ่จะยังมีโลกที่ค่อนข้างอยู่รอบ ๆ ตัว เรื่องของ main point ต่าง ๆ ก็ยังเป็น main point ของตัวเอง ซึ่งบางครั้งอาจจะยังไม่สะท้อนความต้องการหรือรสนิยมของผู้อื่นหรือผู้บริโภค ในอนาคตตรงนี้เป็นสิ่งที่เราควรฝึกให้เขารู้ว่าต้องคิดนอกกรอบนิดหนึ่ง ต้องเรียนรู้ถึงสภาพแวดล้อมใกล้ตัว เพื่อที่จะสามารถใช้ความคิดสร้างสรรค์ตรงนี้ให้มีประโยชน์มากที่สุด

“สำหรับการตัดสินใจเกณฑ์หลักคือ ประโยชน์ใช้สอย การตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค แต่จากการที่ได้หารือร่วมกับกรรมการด้วยกัน ก็เห็นพ้องกันว่า ต้องดูเรื่องของ feature ดูเรื่องการใช้งานที่ยาวนาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานที่ที่เรากำหนดไว้ เช่น ตามล็อบบี้โรงแรม หรือสถานที่บริการต่าง ๆ จะต้องอยู่ได้ในระยะยาว อย่างเฟอร์นิเจอร์ที่นำเสนอ เราก็ดูว่าทำความสะดวกได้ไหม เปลี่ยนได้หรือเปล่า ใช้ชีวิตมั่นคงอะไรบ้าง

“ในเรื่องของความร่วมสมัยหรือความทันสมัย ขึ้นอยู่กับ story ของเรา ถ้าหากเรานำเสนอเป็นผ้าขาวม้าอย่างเดียวก็จะกลายเป็นแค่ fabric มาจากไหนก็ได้ แต่ถ้าเราเริ่มตั้งแต่แรกเลยว่า มีที่มา มีเรื่องราวของผ้าผืนนั้น มาจากภูมิภาคนี้ ใช้วิธีถักทออย่างนี้ คนที่ถักทอเป็นใคร อาจจะเป็น story point ที่เล่าให้ฟังได้ เป็น story ที่มีสีสันกว่านี้ นี่คือนี่ที่สนองความต้องการของผู้บริโภค และจะเกิดความทันสมัยทันที จึงเป็นข้อเสนอว่า ต้องศึกษากันในเชิงลึกเลย”

หม่อมหลวงภาวิณี สันติศิริ

กรรมการผู้จัดการ บริษัทโยธกาอินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด

“ผลงานโดยรวมจากที่เราคัดเลือก และชิ้นที่ทำกันมา ถือว่า บางชิ้นเกินความคาดหมาย แต่บางชิ้นก็อาจจะมีเวลาทำน้อยไป ผลจึง อาจจะไม่ค่อยดีพออย่างที่เขานำเสนอ

“ความจริงการประกวดครั้งนี้ไม่ใช่ระดับอาชีพ ส่วนใหญ่ เป็นนักศึกษา เพราะฉะนั้นผลงานของเขาจะต้องได้รับการ ปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น แม้บางชิ้นอาจจะใช้ได้เลย แต่ ส่วนใหญ่ยังต้องมีการปรับปรุง เพราะอาจจะยังมีสัดส่วนที่ไม่สมบูรณ์ และมีคุณสมบัติในการใช้ประโยชน์ครบถ้วนไหม ถ้าเป็นมืออาชีพ ก็ยังมีข้อที่จะต้องคิดถึงหลายอย่าง แต่ในที่นี้เราถือว่าใช้ได้ แม้มี ข้อจำกัดของตัววัสดุที่ใช้แล้วมีแนวคิดที่จะใช้ประโยชน์ได้หลากหลาย พอสมควร ทั้งบางคนยังนำเสนอเทคนิคของการทำแบบไทย ๆ ออกมา แต่อย่างที่ไม่ข้ามขั้นของรูปแบบ ในความจริงแล้ว มีหลายชิ้น ที่ถ้าทำได้ดีตามที่สเกตซ์ไว้น่าจะชนะเลิศ แต่พอทำเป็นชิ้นงานจริง ก็ยังไม่สามารถแก้ปัญหาออกมาได้ตามรูปแบบ ดังนั้นจึงมีบางชิ้น ที่มีไอเดียดี แต่ไม่ได้รางวัลที่ 1 เพราะขาดความสมบูรณ์ในเรื่อง รูปแบบที่ควรจะเป็น

“ผลงานส่วนใหญ่ที่ทำมาเป็นเคหะสิ่งทอ นำมาใช้ในบ้าน ที่อยู่อาศัย หรือที่สาธารณะต่าง ๆ ตัวเนื้อวัสดุเองก็ต้องมีการพัฒนา ก่อน คือ ถ้าจะนำมาใช้ในลักษณะนี้จริง ๆ แล้ว น่าจะมีการพัฒนา ในเรื่องของความหนา ความคงทน เพื่อให้เหมาะสำหรับนำมาใช้ใน ลักษณะของเคหะสิ่งทอ ซึ่งตามธรรมชาติของผ้าขาวม้าจะใช้เป็น เครื่องนุ่งห่มเสียส่วนใหญ่ นำมาปูนอนบ้าง คาดเอวบ้าง เพราะฉะนั้น ตัวผ้าขาวม้าต้องได้รับการพัฒนาให้เหมาะกับที่จะใช้ในเคหะสิ่งทอ”

วรรณพร พรประภา

กรรมการผู้จัดการ บริษัท พี แลนด์สเคป จำกัด

“รู้สึกประทับใจมากกับการจัดประกวดทั้งสามหมวดหมู่ ในครั้งนี้ เรื่องแรกคือ การที่คนรุ่นใหม่นำผ้าขาวม้าซึ่งเป็นของพื้นเมือง เป็นวัฒนธรรมท้องถิ่นมาแปลงให้เป็นสากลได้ โดยเติมความคิดสร้างสรรค์ลงไป อีกเรื่องคือ การนำเทคนิคบางอย่างที่คิดไม่ถึงมาสร้างผลงานบางชิ้น ในฐานะกรรมการรู้สึกที่ เช่น ไม่คิดว่าเขาจะนำผ้าขาวม้าไปทำเป็นโคมไฟออกมาได้อย่างสวยงาม หรือชิ้นงานที่เป็นแฟชั่น เช่น คนที่นำผ้าขาวม้ามาทำชุดสมัย เป็นความคิดที่สร้างสรรค์มาก และสาขาออกแบบลายผ้า แม้จะยังมีความเป็นผ้าขาวม้า แต่เขาสามารถเปลี่ยนโฉมให้ร่วมสมัย เห็นแล้วชื่นชมและคิดว่าสามารถต่อยอดไปได้อีกไกล

“ในฐานะที่เป็นกรรมการตัดสินประเภทเคหะสิ่งทอ เราใช้หลักเกณฑ์ในการพิจารณาให้คะแนนในเรื่องความคิดสร้างสรรค์ การนำมาใช้ประโยชน์ เทคนิคในการทำเป็นไปได้อาจจริงหรือไม่ และเรื่องที่จะผลิตเป็นจำนวนมาก สามารถเป็นไปได้นานแค่ไหน

“สำหรับชิ้นงานที่ได้รางวัลชนะเลิศคือ สตูล เป็นการนำผ้าขาวม้ามาทำเฟอร์นิเจอร์ ผู้สร้างงานชิ้นนี้เขาเน้นความเรียบง่ายก็จริง แต่วิธีที่เขานำผ้าขาวม้ามาใช้กับส่วนที่เป็นเฟอร์นิเจอร์ดูร่วมสมัยมาก มีความเป็นสากลอยู่ในตัว แม้จะยังดูรู้ว่านี่เป็นผ้าขาวม้า แต่พอจัดวางทุกอย่างให้ได้จังหวะแล้ว กลายเป็นเฟอร์นิเจอร์ที่มีดีไซน์สวยงามและสามารถนำไปใช้ได้จริง

“ชิ้นที่ได้รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1 เป็นโคมไฟสีส้ม ส่วนตัวเห็นว่าเป็นชิ้นงานที่ดูเรียบง่าย โทนสีสวย ทันสมัย ทำได้ง่าย สามารถนำมาใช้งานได้จริง แม้ว่าทำมาจากผ้าขาวม้า แต่พอนำมาเรียงร้อยประกอบร่างขึ้นมาใหม่ ดูเป็นงานตะวันตกขึ้นมาได้เลยนำไปใช้ในอังกฤษได้

“ชิ้นที่ได้รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2 เป็นสตูลโต๊ะส่วนตัวก็ชอบ เพราะดูเรียบง่าย ใช้งานได้จริง ตอนแรกคิดว่าเขาคงนำมาทำเบาะ ไม่คิดว่าจะนำมาทำเป็นโต๊ะ เขามีความคิดที่สร้างสรรค์ดีมาก

“อีกชิ้นงานหนึ่งที่ชอบคือ แชนเดอเลียร์ สวยงามเหมือนเครื่องแขวนไทย เขามีความคิดสร้างสรรค์มาก ไม่คิดว่าเขาจะนำผ้าขาวม้ามาจับเป็นชิ้นเล็กชิ้นน้อย แล้วจัดเรียงเป็นงานฝีมือที่ต้องดูใกล้ ๆ ถึงจะเห็นว่าทำมาจากผ้าขาวม้า ถือเป็นความสำเร็จอย่างหนึ่งที่สามารถนำของอย่างหนึ่งมาแปรสภาพเป็นอย่างอื่น ไปเป็นชิ้นงานที่ดูเก๋ไก๋ ทันสมัย ไม่ทำให้นึกถึงผ้าขาวม้าแบบเก่า ๆ เลย แม้ชิ้นนี้จะไม่ติดรางวัล 1 ใน 3 แต่ก็ได้รับรางวัล Popular Vote ค่ะ”

เพลินจันทร์ วิญญรัตน์

นักออกแบบผลิตภัณฑ์สิ่งทอ

“การทำงานอาร์ต โดยเฉพาะทำกับชาวบ้าน สิ่งที่สำคัญมากคือ ประสบการณ์ เพราะเวลาเริ่มต้นอย่างหนึ่งแต่อาจจะไปจบอีกอย่างหนึ่ง เพราะฉะนั้นมีน้องหลายคนมีไอเดียดี สเก็ทซ์ดี แต่ผลที่ออกมาหลายอย่างใช้ไม่ได้จริง เนื่องมาจากข้อจำกัดหลายอย่างทำให้ผลออกมาไม่ได้เรียบร้อยเปอร์เฟกต์ จึงแนะนำไปเป็นส่วนตัวว่า ถ้าเป็นตัวดิฉันเองจะเปลี่ยนวัตถุดิบ จะทำขนาดให้ใหญ่ขึ้น โดยศึกษาก่อน เช่น ทำเก้าอี้กับโต๊ะ เราควรศึกษาสรีระคนที่จะนั่ง ขาจะได้ไม่ลอย ดังนั้นถ้าเราได้รู้ได้ศึกษา ก็จะเป็นผลดีกับการออกแบบด้วยเวลาทำออกมาไม่ใช่สวยอย่างเดียว แต่ต้องใช้ได้จริงด้วย

“กล่าวโดยสรุปได้ว่า ภาพรวมในปีนี้ดีค่ะ ไอเดียดีขึ้นกว่าปีที่แล้วที่ออกจะดิบ ๆ หน่อย เพราะปีนี้เป็นดีไซเนอร์เสียส่วนใหญ่ก็ได้เรียนการออกแบบ มีการฝึกมาในระดับนักเรียน แต่ดิฉันก็แนะนำไปว่า สิ่งสำคัญนอกเหนือจากปริญญาแล้ว ในชีวิตการทำงานจริง ๆ ก็คือ ต้องมีประสบการณ์และต้องมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ซึ่งผลงานแต่ละชิ้นไม่มีคำว่าจบอยู่ที่ตรงนั้น ต้องสามารถนำกลับมาเพิ่มเติมต่อได้ เมื่อเราเรียนรู้ เติบโตมากขึ้น ทำอะไรมากขึ้น

“ส่วนตัวชอบชิ้นงานที่น้องเขาบอกว่า ออกแบบมาจากข้างเอาข้างมาแต่งลาย ซึ่งเห็นชัดเลยว่าเป็นข้าง ดิฉันนึกถึงเก้าอี้บนที่นั่งหลังข้าง เพราะเพิ่งไปรีสอร์ทแห่งหนึ่งมา เห็นเขานำเก้าอี้สวย ๆ มาวาง ซึ่งสวย แต่ไม่มีที่วางของ เวลาเขามาเสิร์ฟเครื่องดื่มต้อนรับ (welcome drink) แต่ไม่มีที่วาง ไม่มีโต๊ะ มีแต่เก้าอี้ที่ดีไซน์ไว้อย่างสวยแต่ใช้การไม่ได้ พอได้น้องคนนี้เขาทำพื้นที่บนหลังข้างไว้วางแก้วน้ำหรือของอื่นได้ ดิฉันเห็นแล้วโอเค ดูสวยดี สำหรับดิฉันเองคิดว่าไม่มีงานดีไซน์ไหนที่จบ เพราะคิดต่อเติมได้ ดังนั้นเวลาที่คุยกับเด็กก็จะถามเขาว่า งานน้องจบหรือยัง ถ้าเขาตอบว่าจบแล้วคือไม่ผ่าน เพราะงานดีไซน์ไม่มีการที่จะจบหรือหยุดอยู่ที่ตรงนั้น

“คำแนะนำสำหรับนักออกแบบรุ่นใหม่คือ ต้องมีประสบการณ์ค่ะ เรียนหนังสือก็แบบหนึ่ง แต่ท้ายที่สุดเวลาจบมาทำงานก็ต้องขยัน จะได้อะไรเยอะ หากทำงานสัก 20 ปีผ่านไป แล้วมองย้อนกลับจะเห็นว่าประสบการณ์นั้นสอนอะไรมากกว่าปริญญาโท ปริญญาเอก หรือปริญญาใด ๆ ทั้งสิ้น”

เจรมัย พิทักษ์วงศ์

กรรมการผู้จัดการ บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)

“สำหรับตัวผมเห็นเป็นครั้งแรกว่า โจทย์ที่ให้มาเป็นผ้าขาวม้า ก่อนมาดูผลงานก็กลัวว่าน้อง ๆ ที่ส่งผลงานจะเห็นเป็นแค่ลวดลายผ้า เพราะลักษณะสิ่งทอที่เป็นอาภรณ์ ทุกคนจะคุ้นชิน แต่ความจริงแล้ว เคหะสิ่งทอ ไม่ว่าจะเป็นผ้าผืน ผ้าปู ผ้าเฟอร์นิเจอร์ สเป็คของผ้านั้น คนละอย่างกัน ไม่ใช่แค่ลวดลายเฉย ๆ ผมอยากมาดูว่า น้อง ๆ เขามองเกินกว่าการเป็นผ้าสิ่งทอ และถ้ามีปัญหาเรื่องเคหะสิ่งทอ อื่น ๆ เขาจะแก้ไขได้ไหม

“ผลงานที่ส่งเข้ามาที่ผ่านเกณฑ์การพิจารณาแน่ ๆ คือ เรื่อง ของความสวยงาม คิดว่าเขาเริ่มใช้ไอเดียเป็น และดูไม่เป็นกิมมิก (gimmick) ซึ่งจะไม่เวิร์ค หากเป็นเคหะสิ่งทอ เพราะไม่ใช่แฟชั่น ด้วยเฟอร์นิเจอร์หรือมันไม่ได้เปลี่ยนง่าย ๆ เหมือนเสื้อผ้า

“ในเรื่องของเคหะสิ่งทอที่จะพัฒนาไปข้างหน้า ผมแบ่งเป็น 2 ประการ ประการแรกคือ การประกวดออกแบบที่ใช้วัสดุมาเป็น

โจทย์ ส่วนใหญ่ต้องมีกระบวนการ ทำให้ดีไซน์เนอร์รู้จักขั้นตอน การผลิต ไม่ใช่แค่รับมาจากรายการว่าที่ไหนมีอะไรขายอยู่บ้าง ชุมชน ไหนบ้าง แล้วหยิบมาใช้เลย ผมว่านั่นค่อนข้างเป็นการออกแบบที่ ปลายทาง ความจริงนักออกแบบรุ่นใหม่ควรจะเข้าไปดูว่า วิธีการ หลักการ การสร้างลาย การถักทอผ้าขาวม้า ข้อจำกัด หรืออุปสรรค แบบไหนที่เขาใช้ จากนั้นจึงนำไปใช้ในการออกแบบที่แตกต่าง และ อาจจะกลับมาแก้ไขที่อุปสรรค เส้นใย วิธีการ หรือจังหวะ หรืออะไร ลักอย่างก็ได้ ถึงจะกลายเป็นผ้าขาวม้าที่เป็นพิเศษ ปัจจุบันยังเป็น เรื่องของผ้าขาวม้าที่มีไว้คาดเอวแล้วก็หยิบมาจากชั้นหรือที่แขวน พยายามใช้เต็มที่ แต่ยังไม่ได้กลับไป origin ประการที่สอง ต้องพยายามมองออกไปข้างนอกมากกว่าอะไรที่ผ้าขาวม้า จะเป็นได้ โดยที่ไม่นำไปเปรียบเทียบกับผ้าอื่น ๆ ที่มีอยู่แล้ว ต้องมาดูว่าผ้าขาวม้าจะตอบโจทย์อะไรได้บ้าง

“สำหรับผลงานที่ผมชอบ ผมชอบชิ้นที่เป็นการนำผ้าขาวม้า มารวมกับของที่ดูร่วมสมัย เช่น แก้วตัวหนึ่งที่ดูสวย ทันสมัยอยู่แล้ว แล้วเขาใช้ผ้าขาวม้ามาประกอบแค่ส่วนหนึ่ง เพราะถ้าใช้ผ้าขาวม้า ทั้งตัวร้อยเปอร์เซ็นต์ ผมว่ามากเกินไปสำหรับการตกแต่ง กับผลงานที่เป็นโคมไฟต่าง ๆ ในการตกแต่งเขาเรียก เซ็นเตอร์พีค (center peak) เขานำผ้าขาวม้ามาตัดเป็นชิ้นเล็ก ๆ แล้วตกแต่ง จนลืมไปเลยว่าเป็น ผ้าคาดเอว พอดูใกล้ ๆ ถึงจะเห็นรายละเอียด เป็นของที่ไม่ได้วัดที่ การใช้งาน แต่วัดที่ความสวย เตละตาไว้มาก่อน ดังนั้น เกณฑ์การตัดสิน ของผมอย่างแรกคือ เห็นแล้วรู้ว่าเป็นผ้าขาวม้า โดยที่ต้องไม่รู้สึกร ว่างานชิ้นนั้นง่ายเหมือนนำลายผ้าขาวม้ามาแปะ หรือใช้มากเกินไป จนเป็นกิมมิก

“ถ้าคนรุ่นใหม่แทนที่จะออกแบบมาเป็นชิ้นงาน แต่ ออกแบบเหตุการณ์ในการใช้ผ้าขาวม้ามาให้ดูด้วย แล้วจำลอง สถานการณ์ ออกแบบสถานการณ์ว่า ในอนาคตฟังก์ชันการใช้งาน น่าจะเป็นอย่างไรได้บ้างก็จะดีมากครับ”

รางวัลชนะเลิศ

สาขาออกแบบเคหะสิ่งทอ

บรรจุ จรด อนาคตใหม่ของผ้าขาวม้า

“ดิฉันเลือกผ้าของชุมชนคุ้มทอรักษ์ จังหวัดยโสธร เพราะจุดเด่นของเขาคือ ลายผ้าที่มี 2 สีที่เด่น คือ สีขาวกับสีแดง และผ้าที่นี่เป็นการทอมือ ดิฉันก็เลือกผ้าที่ใช้ด้ายจากโรงงาน ซึ่งมีความเหนียวกว่าผ้าฝ้ายเส้นมือ เหมาะแก่การทำเฟอร์นิเจอร์มากกว่า แล้วตัวลาย ดิฉันเลือกมาร์คแล้วมาวางให้เป็นรูปแบบที่ร่วมสมัยมากขึ้น ไม่ได้ตรง ๆ ธรรมดา ถ้าดูจากชิ้นงานจะเป็นเฉียง ๆ ท้นสมัยมากขึ้น”

กัญญา เครือจันทร์
Sale Executive
บริษัทบริน แอท ลิฟวิจ จำกัด

ความรู้ลึกของผู้ชนะการประกวด
ในการทัศนศึกษาดูงาน Bunka Fashion Graduate
University (BFGU) และงาน IFF MAGIC FAIR
ณ กรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น

ผลงานจากแนวคิดที่อยากให้เฟอร์นิเจอร์เป็นชิ้นเดียว แต่สามารถแยกออกมาได้หลายอย่าง ทำให้ **คุณัญญา เครือจันทร์** พยายามออกแบบเฟอร์นิเจอร์ชิ้นนี้ให้มีความสมบูรณ์ เพื่อเป็นอีกหนึ่งตัวเลือกที่น่าสนใจและสามารถใช้ได้จริงกับพื้นที่จำกัด และเพิ่มความแปลกใหม่ให้กับการออกแบบเฟอร์นิเจอร์ด้วย

“ความตั้งใจในการออกแบบคือ คอนเซ็ปต์ที่อยู่ในล๊อบบี้โรงแรม ซึ่งดิฉันอยากทำให้ดูแปลกใหม่และแตกต่างไปจากเก้าอี้หรือชุดโซฟาทั่วไป จึงทำชิ้นโมดูลาร์ (modular) ที่เป็นรูปทรงที่สามารถมาต่อกันได้ เวลาที่ต่อกันแล้วจะไม่ใช้รูปทรงที่เรียบ ๆ ธรรมดา จะโค้งสวยงามและดูแปลกใหม่ ซึ่งตัวชิ้นงานนี้จะเป็น 2 ชิ้น สามารถต่อกันได้ จะเป็นตะแกรงและตัวที่นั่ง ทำให้ดูแปลก

“ในการทำแต่ละส่วนก็ยากไม่เหมือนกัน หน้ากว้างของผ้าขาวม้าไม่ได้กว้างมากพอเหมือนกับผ้าที่นำมาทำเฟอร์นิเจอร์ทั่วไป หน้ากว้างของผ้าแคบแค่ 80 เซนติเมตร และตัวผ้าค่อนข้างนิ่ม ดิฉันจึงต้อง support backing ที่เรียกว่าผ้ากาว เพื่อทำให้แข็งขึ้นนิดหนึ่ง เวลาเย็บขึ้นรูปได้ก็จะตึง ดูสวยงาม เวลาเย็บจะได้ไม่ย้วย และเมื่อทำผ้าให้ตึงก็ง่ายขึ้น ดิฉันตั้งใจจะให้เปลี่ยนลายเฉยอยู่แล้ว จะได้สอดคล้องกับลายตะแกรงที่ทำไว้ด้วยค่ะ

“การที่โครงการฯ สนับสนุนให้มีการประกวดเรื่องการแปรรูปผ้าขาวม้าในหลากหลายสาขานั้น ดิฉันว่าเป็นการส่งเสริมให้ดีไซน์เนอร์มีไอเดียที่จะสร้างสรรค์งานใหม่ ๆ อย่างเช่น การนำมาทำเฟอร์นิเจอร์ก็ไม่ใช่ทำเพียงแค่เก้าอี้ เบาะ หรือโซฟา แต่สามารถทำเป็นโมดูลาร์ได้ โคมไฟได้ ผ้าขาวม้าไปได้ไกลมากค่ะ อยู่ที่ว่าเราจะนำมาประยุกต์อย่างไร”

รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1

สาขาออกแบบเคหะสิ่งทอ

Flupper Kamar ร่องรอยผ้าขาวม้าจากความประทับใจ

พิมพ์วัญญ์ เจลิ้มเสนยาร
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง

“คอนเซ็ปต์ของดิฉันคือ ได้ไปเห็นภาพหนึ่งในอินเทอร์เน็ต ที่ช่างภาพตามถ่ายภาพ ‘ร่องรอยการบินของนกที่ทิ้งไว้บนท้องฟ้า’ จึงสมมติเอาโคไฟแต่ละชิ้น ๆ ให้เป็นเหมือนนกทุกตัวในฝูง ถึงจะมีหลายตัว แต่ก็ไม่นับชนกัน อยู่ร่วมกันได้ ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

“ก่อนที่จะสมัครเข้าร่วมประกวด ดิฉันเชื่อก่อนว่ามีแหล่งผ้าขาวม้าที่ไหนบ้าง ตอนเลือกผ้าก็เล็งสีขาวว่า ผ้าที่ไหนน่าจะมาทำ ก็ไปเจอของชุมชนบ้านหนองขาว อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี เห็นผ้าของที่นั่นสวย สีสันสดใส มีการยกลายผ้าตลอดทั้งผืน เป็นลายที่น่าสนใจ จึงนำมาใช้ในการสร้างงาน

“ดิฉันเพิ่งเรียนปี 2 ประสบการณ์ยังไม่มาก การสร้างงานจึงเจอปัญหาบ้าง อย่างผ้าต้องดูผ้าที่เลือกมาก่อน ดูตามแนวยาวหรือขวาง โดยนำมาลองพับดูให้เป็นรูปทรงตามที่ต้องการ ต้องลองทำก่อนสัก 1 - 2 อัน ทำกันคนละร่าง เพื่อเปรียบเทียบดูว่าสีไหนสวยกว่ากัน ตรงกับคอนเซ็ปต์ไหม แล้วเรื่องของโครงสร้างที่ดิฉันใช้ลวดมาทำก็ดูรูปแบบของโครงสร้าง การรับน้ำหนักหรือแรงของโคม และเรื่องน้ำหนักของผ้า ก็ต้องลองทำดูให้แน่ใจค่ะ”

รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2

สาขาออกแบบเคหะสิ่งทอ

Pee-Ko ผ้าขาวม้ายามพระอาทิตย์อัสดง

สาวลักษณ์ เรือรักชาธรรม
นัชชา โมกขประติษฐ์
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง

“เรามีแนวคิดอยากทำให้ผ้าขาวม้าดูสนุกขึ้น ดูวัยรุ่นมากขึ้น จึงใช้โทนสีที่มาจากตอนสังเกตดูพระอาทิตย์ตกดิน ซึ่งมีสีสวยไม่ฉูดฉาดร้อนแรง เราได้ไอเดียเรื่องคูสี โดยใช้คูสีที่ตัดกันมาออกแบบ โดยเราตีความจากโจทย์ที่ได้รับคือ ออกแบบให้ใช้งานอยู่ในลิบบี้ของรีสอร์ท สำหรับใช้นั่งชมวิว มองท้องฟ้า หรือบรรยากาศพระอาทิตย์ตกดิน

“ตอนที่หาผ้าขาวม้ามาใช้ ก็ได้บางคูสีที่ถูกใจ แต่ลายตารางบนผ้าเล็กเกินไป เพราะถ้าเป็นแกอี้แล้วใช้ลายตารางใหญ่จะดูโมเดิร์นกว่า เราจึงต้องเลือกหาลายที่เป็นตารางใหญ่ และมีคูสีที่ตรงกับวัสดุที่เราต้องการด้วย จนไปโอเคที่ผ้าขาวม้าของ ‘นุชบา’ แต่ก็ยังมีข้อจำกัดในเรื่องของหน้ากว้างผ้า ซึ่งไม่พอดีกับแกอี้ จึงต้องต่อผ้า เวลาต่อก็ต้องต่อให้ลายชนลายให้เนียน เพราะถ้าต่อไม่ดี ก็จะทำให้เห็นชัดว่า เราแค่เอามาต่อกันแล้วดูไม่สวยค่ะ”

รางวัลชมเชย และ Popular Vote

สาขาออกแบบเคหะสิ่งทอ

เครื่องแขวนผ้าขาวม้าหัตถศิลป์ไทย เมื่อความเป็นไทยมาพบกัน

ศิริพร ปันคำ
ทิพย์ตะวัน หนูชู
คณะเทคโนโลยี
คหกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี
ราชมงคลธัญบุรี

“พอดีมีอาจารย์ในคณะ ท่านทำวิจัยเกี่ยวกับผ้าขาวม้า พวกเราจึงนำงานวิจัยของอาจารย์มาต่อยอด โดยนำผ้าขาวม้ามาประดิษฐ์เป็นเครื่องแขวนในรายวิชาที่เรียนอย่าง ‘เครื่องแขวนแบบไทย’ พวกเรามองว่าผ้าขาวม้ามีเอกลักษณ์เฉพาะตัว และเป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้จากท้องถิ่น ด้วยความที่ไม่อยากยึดติดกับการออกแบบเดิม ๆ และเพื่อเป็นการส่งเสริมและอนุรักษ์ผ้าขาวม้าไทย จึงออกแบบเป็นชิ้นงานที่แปลกใหม่และน่าจะส่งออกได้ค่ะ

“บังเอิญที่เราสองคนกำลังเรียนเกี่ยวกับการลงชุมชน อยู่พอดี ถ้าเราทำชิ้นงานใหม่ ๆ ที่แปรรูปจากผ้าขาวม้าขึ้นมาได้ ชาวบ้านก็น่าจะทำได้ เพื่อที่ชาวบ้านจะสามารถนำไปสร้างมูลค่าเพิ่มได้ ซึ่งในส่วนของการทำ เรายึดตามแบบเครื่องแขวนไทยแบบเดิมเลยล่ะ เราใช้ผ้าขาวม้าหนึ่งผืน โดยใช้เครื่องอัดกลีบตอกกลีบลงไปก่อน เพื่อจะได้กลีบเป็นรูปทรงดอกไม้ แล้วใช้หัวรีดทำให้กลีบปม่งขึ้นมา และใช้วิธีการร้อยเป็นสายประกอบเข้าด้วยกัน จนออกมาเป็นเครื่องแขวนอย่างที่เราเห็น”

รางวัลชมเชย สาขาออกแบบเคหะสิ่งทอ

Pakaoma Natural 100% Floor Cushion Seat

คุณค่าของธรรมชาติในผ้าขาวม้า

นิชिका ป้อมหิน
คณะสถาปัตยกรรม
และการออกแบบ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี
พระจอมเกล้าพระนครเหนือ

“ดิฉันเลือกใช้คอนเซ็ปต์ ‘น้อยแต่มาก’ ในการสร้างผลงาน คือเป็นการเพิ่มแค่ตัวผ้า คาดเบาะ ซึ่งเปลี่ยนได้ 4 แบบ จากเบาะนอนธรรมดาที่สามารถปรับให้กลายเป็นเบาะนอนแบบ มีหมอนอิง และถ้าปรับไปอีกข้างหนึ่งก็กลายเป็นเบาะนั่งที่เหมือนเก้าอี้ แล้วกลับอีกด้านก็จะเป็น เบาะนั่งที่พองได้ ก็จะได้ 4 แบบด้วยกัน ที่เลือกออกแบบลักษณะนี้ เพราะรู้สึกตัวผลงานสามารถ สื่อถึงความผ่อนคลายได้ดีที่สุด และดิฉันต้องการที่จะดึงความเป็นธรรมชาติออกมาด้วย ใส่ข้างใน ก็ยัดด้วยใยฝ้ายป้องกันไรฝุ่น ตอบโจทย์แนวรักสุขภาพค่ะ

“ส่วนผ้าขาวม้าที่เลือกใช้ดิฉันหาจากหลายแหล่งชุมชนมาก แต่ส่วนใหญ่ไม่พร้อม จนไป ได้กลุ่มทอผ้าบ้านไทรงาม จังหวัดสระแก้ว ซึ่งเขาทอผ้าของท้องถิ่น และเป็นการย้อมสีธรรมชาติ ด้วย ความที่ผ้าเป็นสีธรรมชาติ มีความเป็นเอิร์ธโทนอยู่แล้ว ดิฉันจึงดึงสีน้ำตาลซึ่งเป็นสีที่ค่อนข้าง เป็นกลาง ให้ความรู้สึกผ่อนคลาย และมีความเป็นธรรมชาติ และผ้าขาวม้าเองก็มีความเป็น ลายสกอตในตัว ทำให้สามารถเข้ากับหลายสไตล์ กลมกลืนได้ด้วยตัวของมันเองค่ะ”

รางวัลชมเชย สาขาออกแบบเคหะสิ่งทอ

Kamar (กามาร์) ตัวตนใหม่ของผ้าขาวม้า

เบญจมาภรณ์ แก้วทองเลี่ยม
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

“ดิฉันเห็นโครงการฯ นี้แล้วสนใจ พอดีเป็นช่วงปิดเทอม จึงมีเวลาและอยากจะพัฒนาฝีมือตัวเองให้ดีขึ้น มีโจทย์ใหม่มาทดลองทำดู จึงออกแบบเป็นเฟอร์นิเจอร์ที่มีฟังก์ชันตรงแขนด้านหนึ่ง แล้วมีเก้าอี้สตูลตัวเล็กต่อกัน เคลื่อนย้ายได้ เอาต่อด้านข้างหรือด้านหน้าก็ได้ เป็นฟังก์ชันของมัน ตัวผ้าขาวม้ายี่ห้อดิฉันก็ใช้การหุ้มเบาะเข้าไปเลยละ เป็นผ้าขาวม้าลายตารางคู่โทนสีชมพูให้เข้ากับสีไม้เป็นโทนสีอ่อน ๆ ดูสบายตา เลือกทำชิ้นงานนี้ เพราะอยากให้เป็นที่นั่งพักผ่อนในโซนบรรยากาศสบาย ๆ ให้รู้สึกผ่อนคลาย และเลือกนำผ้าขาวม้ามาใช้ตรงเบาะปูเพื่อจะได้เป็นจุดเด่น อย่างเก้าอี้ตัวนี้ พอเห็นรูป โครงสร้างที่เห็นชัดสุดก็คือเบาะ

“ผ้าขาวม้าที่ใช้ ดิฉันเลือกใช้ผ้าขาวม้าในจังหวัดบ้านเกิดของตัวเอง เป็นของกลุ่มแม่บ้านบ้านหนองนางวงษ์ จังหวัดขอนแก่น ซึ่งตอนที่หาผ้าขาวม้าก็ไปปรึกษาอาจารย์ว่า อยากได้ผ้าขาวม้าที่อยู่ในขอนแก่น ท่านแนะนำมาก็ติดต่อไป แต่กว่าจะติดต่อได้ค่อนข้างยาก เหตุที่ดิฉันอยากได้ผ้าของจังหวัดบ้านเกิด เพราะต้องการพิธีเซนต์ผ้าของจังหวัดตัวเองด้วยค่ะ”

รางวัลชมเชย สาขาออกแบบเคหะสิ่งทอ

TUK TUK สีเส้นของรถตุ๊กตุ๊กบนผ้าขาวม้า

กมลชนก นิลนนท์
คณะศิลปกรรมศาสตร์
สาขาวิชาศิลปการออกแบบ
นิเทศการรณ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

“ดิฉันยังไม่เคยออกแบบสิ่งที่เป็นพวกผลิตภัณฑ์ จึงตัดสินใจส่งประเภทเคหะสิ่งทอ แล้วลองคิดตามโจทย์ว่า สิ่งของที่จะตั้งตกแต่ง หรือใช้สอยอยู่ในล็อบบีสอร์ทจะเป็นอะไรบ้าง หนึ่งในนั้นคือโคมไฟ จึงเลือกออกแบบโคมไฟที่มีลักษณะความเป็นเส้นสายค่อนข้างโปร่ง เพื่อไม่ให้ดูแข็งเกินไป แม้ไม่เป็นส่วนประกอบ แต่ก็ยังมีความนุ่ม

“ส่วนลายผ้าขาวม้าที่ออกแบบ ก็อิงมาจากสีรถตุ๊กตุ๊ก ซึ่งสีน้ำเงินจะเด่นขึ้นมาเลย แล้วแซมด้วยสีเหลือง สีแดง สีขาว คืออยากให้คนมองเข้ามาแล้วเห็นเป็นตุ๊กตุ๊ก เพราะเวลาพูดถึงประเทศไทยในสายตาคนต่างชาติ รถตุ๊กตุ๊กมาเป็นอันดับต้น ๆ แล้วก็นึกถึงเส้นใยที่จะนำมาทอ คิดว่าอยากใช้เส้นใยที่แข็งแรง จึงใช้เส้นใยโพลีเอสเตอร์ พวกด้ายวินส์ ซึ่งมีความแข็งแรง ขาดยาก ผสมกับเส้นใยธรรมชาติที่มีชื่อว่าเส้นใย Tencel ตอนแรกที่ส่งเสนอเข้าไป ดิฉันเขียนว่า ใช้เส้นใยลินิน แต่หาซื้อไม่ได้เลย ทั้งที่เส้นลินินขายเต็มตลาด จึงไปค้นดูว่าใช้กัญชง หรือว่าฝ้ายดี แต่พบว่ามีคนใช้ฝ้ายกันเยอะ จึงอยากสร้างความแตกต่าง พอดีไปพบเส้นใย Tencel เลยตัดสินใจนำเส้นใยนี้มาย้อมแล้วทอเป็นเส้นยืน ซึ่งดิฉันออกแบบลวดลายและลงมือทอเอง จนสำเร็จเป็นผืนแล้วนำมาตกแต่งกับโคมไฟค่ะ”

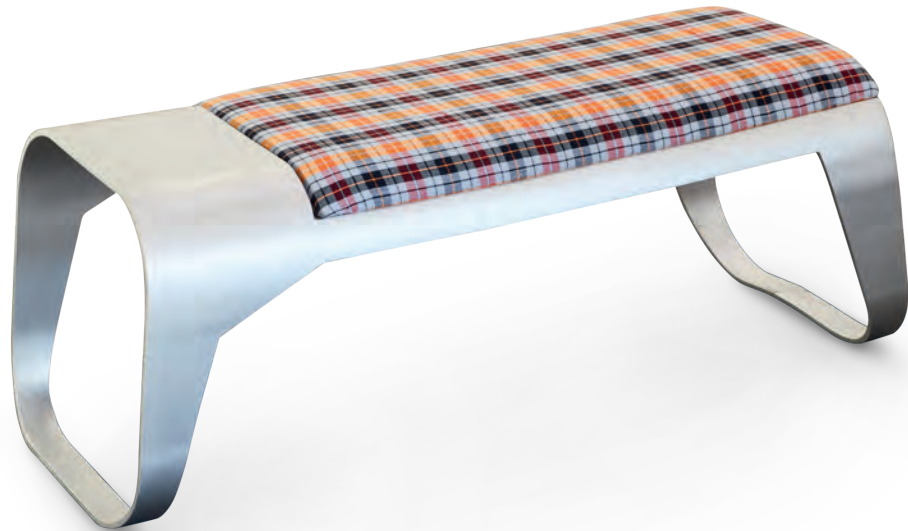
รางวัลชมเชย สาขาออกแบบเคหะสิ่งทอ

Elephant Chair Old New Contemporary Loincloth

จับช้างมาแต่งลาย

พงศ์พิรัชย์ ศรีโถวาม
สาขาวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์
วิทยาลัยเพาะช่าง
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี
ราชมงคลรัตนโกสินทร์

“ผมออกแบบผลงานนี้เป็นเก้าอี้ผ้าขาวม้า โดยได้รับแรงบันดาลใจมาจากรูปทรงของ ‘ช้าง’ เพราะช้างเป็นสัตว์คู่บ้านคู่เมืองและเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของเมืองไทย เราจะมองเห็นได้จากการนั่งช้างชมเมือง ผมจึงมองว่า ถ้าทำเป็นเก้าอี้สาธารณะ เช่น ตั้งไว้ในล็อบบีสอร์ท ก็น่าจะทำให้คนทั่วไปได้ใกล้ชิดกับผ้าขาวม้า เพราะแทนที่เราจะไปนั่งช้างจริง ๆ เราก็มานั่งช้างที่เป็นเก้าอี้ดีกว่า

“ผมออกแบบงานชิ้นนี้ให้โมเดิร์นได้เลย โดยตั้งใจให้ชัดกับผ้าขาวม้าที่ดูเชย แต่ผมก็ไม่ลดทอนหรือเติมแต่งมาก ลายและสีสันของผ้าขาวม้าเหมือนเดิมทุกอย่าง ซึ่งผมใช้ผ้าขาวม้าที่มีจากเส้นฝ้าย จากอำเภอมะนัง จังหวัดสกลนคร กรรมวิธีการผลิต

ยังคงรูปแบบเดิม แต่ไปอยู่ในสไตล์เก้าอี้ที่โมเดิร์น (modern) คือ เรียบง่ายและไม่เยอะ แต่ผ้าขาวม้าจะมีลวดลายเยอะ เมื่อนำสองอย่างมารวมกันก็น่าจะดูสนุก

“ทั้งนี้ ผมออกแบบโครงสร้างในรูปแบบของ Monocoque เป็นโครงสร้างที่ออกแบบโดยใช้จุดเชื่อมต่อให้น้อยที่สุด ใช้ชิ้นเดียวเลยได้ยิ่งดี และทุกส่วนของบอดี้ (body) สามารถรับน้ำหนักได้ เป็นทั้งความสวยงามและโครงสร้างที่รับน้ำหนักได้ ผมพยายามสื่อออกมาให้เป็นช้างด้วย โดยเสริมความแข็งแรงของเก้าอี้ที่เป็นได้ทั้งขาและจุดรับแรง สอดคล้องกับความล้ำสมัยทางเทคโนโลยีที่มีมากขึ้นในตอนนี้อยู่”

รางวัลชมเชย สาขาออกแบบเคหะสิ่งทอ

The Nature “Pa Kao Ma” Furniture

แรงบันดาลใจจากธรรมชาติสู่การออกแบบเก้าอี้ผ้าขาวม้า

“ผมเห็นหัวข้องานประกวดครั้งนี้คือ ‘นวัตกรรมสิ่งทอ’ เป็นการหาตัวตนใหม่ ๆ ให้กับผ้าขาวม้า ผมมองว่าผ้าขาวม้าเป็นสิ่งที่อยู่คู่กับคนไทยมานาน จนเป็นเหมือนธรรมชาติของตัวเราไป จึงตั้งชื่อผลงานว่า The Nature เหมือนผ้าขาวม้าเป็นธรรมชาติของคนไทย และธรรมชาติประเทศไทยเรามีความอุดมสมบูรณ์ทั้งภูเขา น้ำตก ทะเล จึงนำน้ำตก มาออกแบบเป็นเฟอร์นิเจอร์สไตล์ Minimal มีความเรียบง่าย ผลิตได้จริง ต้นทุนไม่สูง มีความสวยงามทันสมัยดูดี

“ในการนำผ้าขาวม้ามาใช้ ผมออกแบบเป็นเก้าอี้ซึ่งเป็นเก้าอี้ที่ค่อนข้างตอบโจทย์ในเรื่องการตกแต่งภายในสไตล์ลอฟท์ โดยหลักของการวางผ้าขาวม้าคือ ความเป็นไปได้และความเหมาะสมที่สุด จุดที่ผมนำมาไว้คือ เป็นฐานรองนั่งกับเบาะ ผ้าขาวม้าเป็นผ้าที่มีผิวสัมผัสที่นุ่ม พนักพิงเหมาะสมอยู่แล้ว ถ้าสมมุติไว้ที่ขาที่เหมือนจะต่ำไป กลายเป็นลดทอนคุณค่าของผ้าขาวม้าลงไปด้วย และงานชิ้นนี้ผมเลือกใช้ผ้าขาวม้าจากจังหวัดสกลนคร เป็นผ้าขาวม้าทอมือ สีแดง ดำ ขาว ที่เลือกใช้สีนี้เพราะว่าดูเข้ากับวัสดุที่เป็นไม้ด้วยครับ”

ทีปกร สุนท
สาขาวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์
วิทยาลัยเพาะช่าง
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี
ราชมงคลรัตนโกสินทร์

รางวัลสาขาออกแบบลายผ้าขาวม้า

โจทย์ของการประกวดชิ้นงานในสาขาออกแบบลายผ้าขาวม้า เป็นการออกแบบลวดลายที่ประดิษฐ์ขึ้นมาใหม่ รวมถึงการนำนวัตกรรมหรือวัสดุที่มีคุณสมบัติพิเศษมาถักทอเป็นผ้าขาวม้า เช่น ไยบัว ใยผ้าแฟก ใยสับปะรด เป็นต้น

คณะกรรมการสาขาออกแบบลายผ้าขาวม้า

1. สมหวัง พ่วงบางโพ	รองอธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน
2. ศาสตราจารย์ญาณวิทย์ ภูญแจทอง	คณบดีคณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
3. ดร.ชาญชัย สิริเกษมเลิศ	ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ (THTI)
4. นิตติกร กรัยวิเชียร	ผู้อำนวยการโครงการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม บริษัทไทยเบฟเวอเรจ จำกัด (มหาชน)

สมหวัง พ่วงบางโพ

รองอธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน

“ผลงานทุกชิ้นที่ส่งเข้าประกวดดูแปลกใหม่ดูแล้วสบายตา ไม่เหมือนของเดิม ๆ ส่วนใหญ่ที่ส่งเข้ามาประกวดเป็นลายผ้าที่เด็กรุ่นใหม่นำมาเพิ่มสีสันให้มันดูทันสมัยมากขึ้น แต่ลายหลักผมว่ายังเหมือนเดิม คือเป็นลายธรรมชาติ ลายที่ได้จากวิถีชีวิต เช่น ลายน้ำไหล แต่มีสีสันไม่เหมือนแบบเดิม ๆ ดูสวย เป็นเอกลักษณ์ของเขา เพื่อให้มีความโดดเด่น

“ประเด็นท้าทายคือ ระยะเวลาที่ใช้ในการทอunan เพราะเป็นงานฝีมือที่ต้องตั้งใจทำ ถ้าเกิดทำเป็นจำนวนมากหรือทำในเชิงพาณิชย์จะอย่างไร แล้วเรื่องแบบ นี่เป็นแบบที่ถูกใจผู้ใช้หรือถูกใจผู้ออกแบบ อันนี้เป็นเรื่องยาก ซึ่งการออกแบบให้ถูกใจผู้ใช้เป็นเรื่องยากมาก แล้วจะต้องทำอย่างไรให้ดูมีคุณค่าความเป็นไทย

“สำหรับผลงานที่ได้รางวัลชนะเลิศ ผมมีความเห็นว่า เป็นผ้าขาม้าแบบ ‘มดัย้อม’ ตามภูมิปัญญาเดิม ลักษณะเป็นผ้าพื้นเมืองในชุมชนที่มีความร่วมสมัยมากขึ้น โดยนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยทำให้ผ้ามีความเงางาม เหมาะที่จะใช้ในชีวิตประจำวัน ส่วนรางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1 ‘ผ้าขาม้าลายน้ำไหล’ ถ้ามวลลายน้ำไหลเป็นลายใหม่ไหม...ไม่ใช่ เพราะแถวภาคเหนือ เช่น น่าน มีผ้าลายน้ำไหลเยอะ แต่คนออกแบบมีการให้สีที่สวยงาม และรางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2 เป็นผ้าขาม้าที่มีแรงบันดาลใจจากประเพณีของจังหวัดนครราชสีมา ทอ 8 ตะกอลองสีใหม่ มีสีขาว ๆ ผลม งานมีความละเอียดดีมาก

“ในอนาคตการพัฒนาการออกแบบผ้าขาม้าจะต้องดูเรื่องตลาด ผู้คนส่วนใหญ่เขาใช้อะไรในชีวิตประจำวัน ทำอย่างไรเขาถึงจะนำมาใช้ ไม่ใช่ดูแล้วไม่เอา ดูแก่ ทำอย่างไรให้เขาใส่ได้ ความชอบของคนเราไม่เหมือนกัน เด็ก ๆ อาจจะบอกว่าโบราณ ซึ่งสถานที่ที่พิสูจน์ฝีมือที่ดีที่สุดคือ ตลาด งานที่ออกแบบนำไปทดสอบตลาด ถ้าตลาดเอา เป็นที่ต้องการ ติดใจ ขายดี นั่นคือโอเคแล้ว”

ศาสตราจารย์ญาณวิทย์ ภูญแจทอง

คณบดีคณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

เราก็ต้องตัดสินใจไม่ให้รางวัล ซึ่งในเรื่องลักษณะที่เป็นขนาดของผ้าขาวม้าและฟังก์ชันที่นำมาทอเป็นผ้าขาวม้าได้นั้นมีความสำคัญ

“การจัดประกวดครั้งนี้ ผมคิดว่าเป็นการพัฒนาที่สามารถนำผ้าขาวม้าไปต่อยอดได้ ลวดลายที่เกิดขึ้นใหม่กับฟังก์ชันที่เป็นขนาดผ้าขาวม้าจึงมีความสำคัญ เพราะต้องไปด้วยกันทั้งลวดลายและฟังก์ชันต่าง ๆ

“ชิ้นที่ได้รับรางวัลชนะเลิศกับรองชนะเลิศอันดับ 1 ค่อนข้างใกล้เคียงกันในเชิงความงดงามเรื่องการทอ แม้แต่การออกแบบก็ใกล้เคียงกันมาก แต่ชิ้นที่ชนะเลิศมีความพิเศษตรงที่มีลักษณะที่คณะกรรมการชอบ เช่น ผมชอบการทอที่มีการเล่นน้ำหนักร่อนแก้ด้วยการทอ คือลายเส้นของการมดย้อมของผ้าไหมที่ย้อมแล้วดูสวย มีหัวมีท้าย ปกติเรามักเห็นผ้าขาวม้าทั่วไปทอเป็นตาราง แต่ชิ้นนี้มีลูกเล่นในการทอ ในเชิงที่ว่าลายเส้นจะเป็นแถบตารางในแนวนอนยาว ซึ่งลักษณะการทอเขาเล่นสี การทอเส้นที่มีความต่างกันในแต่ละเส้น เรียกว่ามีกราเดชัน (gradation) คือน้ำหนักค่อย ๆ จางหายไป ซึ่งตรงนี้เป็นลักษณะหนึ่งในเชิงการตัดสินใจครั้งนี้ถือว่าเป็นการออกแบบที่ใช้ได้ดีทีเดียว แล้วการทอด้วยมือก็เป็นความรู้สึกที่ดี จะเห็นลักษณะที่ไม่ได้เนียบเหมือนการทอจากโรงงาน

“เกณฑ์การตัดสินในการประกวดครั้งนี้ คณะกรรมการคุยกันแล้วมีความเห็นคล้ายกัน เข้าใจในจุดประสงค์ตรงกัน จึงไม่ใช่เรื่องยาก

“เราดูเรื่องของไซส์หรือเรื่องฟังก์ชันของผ้าขาวม้ามีหลายชิ้นที่ผ่านเข้ารอบมาได้ และได้รับเลือกให้มาทอ ซึ่งเขาทอเอง ไม่มีกลุ่มแม่บ้านทอให้ กลายเป็นขนาดเหมือนผ้าปูโต๊ะ เพราะฉะนั้นผลจะออกมาดีอย่างไรก็ตาม แต่ในเมื่อความเป็นผ้าขาวม้าไม่แสดงตัว

“เพราะฉะนั้นลักษณะการทอมีด้วยความคิดสร้างสรรค์ ช่วยสร้างคุณค่าในผลงานชิ้นนี้สูง ซึ่งผมคิดว่าการทำงานด้วยมืออย่างไรเสียก็ทำให้คุณค่าและมูลค่าของผ้าสูงขึ้น”

ดร.ชาญชัย สิริเกษมเลิศ

ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ (THTI)

“ในการตัดสินครั้งนี้ ผมมองเป็น 3 มิติ มิติแรกคือ การออกแบบลายผ้าที่มีการประยุกต์ ตรงนี้เป็นเป้าหมายหลักที่ไม่ต้องการให้ผ้าขาวม้ามียุคเดิม แต่ให้มีความร่วมสมัย ดูแล้วมีราคาน่าซื้อ น่าใช้ เพราะฉะนั้นการออกแบบจึงยังมิกลืนอายุของผ้าขาวม้าที่มีการประยุกต์ที่เหมาะสม ไม่มากหรือน้อยเกินไป คือดูแล้วก็รู้ว่าเป็นผ้าขาวม้า

“มิติที่สองคือการใช้นวัตกรรม เราเข้าสู่ยุค 4.0 เพราะฉะนั้นเรื่องของนวัตกรรมจึงเป็นคีย์เวิร์ดใหม่ การเข้าใจที่จะหาเรื่องราวมาเพิ่มให้กับผ้า เช่น มีการย้อมสีโทนธรรมชาติขึ้นในท้องถิ่นของตนเอง หรือดัดแปลงหมักโคลนให้นุ่มขึ้น มีการนำเส้นใยใหม่ ๆ มาผสม ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีความจำเป็นในการที่จะทำให้ผ้าขาวม้าเป็นผ้าขาวม้า 4.0 ได้ เพราะเวลาเราขายผ้าขาวม้า ถ้าเรามีเรื่องราวและมินวัตกรรมการ์ก็จะเล่าเรื่องราวเหล่านี้ ทำให้แต่ละพื้นที่ที่มีความแตกต่าง เราไม่อยากให้เขาแข่งด้านราคา เราอยากให้แต่ละพื้นที่

มีความเป็นท้องถิ่นของตัวเอง มีความเป็นเฉพาะตัว ตรงนี้จึงเป็นมิติของการออกแบบที่นำนวัตกรรมเข้ามาใช้ด้วย

“มิติที่สามคือเรื่องสี คูสีเป็นเรื่องสำคัญที่ว่า ถ้าเราจะให้ผ้าใช้งานได้จริง ต้องใช้ผ้าที่อยู่ใน color trend คือให้คูลี่ที่ไม่ฉูดฉาดจนเกินไป เป็นคูลี่ที่ทันสมัย พอจับคู่กันแล้วรู้สึกว่าจะแต่งตัวไปกับคนรุ่นใหม่ได้ แต่ถ้าเราจับคูลี่แรงมากๆ จะทำให้แต่งตัวยาก ผมใช้ 3 เกณฑ์นี้เป็นตัวตัดสิน คือ การออกแบบ การใช้นวัตกรรม และการใช้สี

“ภาพรวมของผลงานปีนี้ ผมรู้สึกพอใจ เพราะพวกเขาพยายามตอบโจทย์ทั้ง 3 มุม ผู้เข้ารอบสุดท้ายทั้ง 10 รายที่ผมเลือกร่วมกับคณะกรรมการก็ตรงใจผมหลายคน เป็นงานที่มีทั้งการออกแบบที่ใช้นวัตกรรม การออกแบบที่ใช้สีที่ดี และการออกแบบที่ร่วมสมัย

“โดยส่วนตัวผมประทับใจชิ้นที่ได้รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1 ผ้าขาวม้าลายน้ำไหล ซึ่งใช้เทคนิคการทอแบบผสมผสานในเรื่องลายน้ำไหล ดูแล้วยังเป็นผ้าขาวม้าอยู่แต่มีเทคนิคของลายน้ำไหลซึ่งผมมองว่าเป็นงานชิ้นสูง พอนำมาผสมผสานกันแล้วรู้สึกว่าจะลงตัวเมื่อเข้าไปดูในรายละเอียด ก็เห็นว่าเขาใช้สีธรรมชาติ ซึ่งผมมองว่าสีธรรมชาติมันมีเสน่ห์อยู่แล้ว และเท่าที่รู้คือ เขาใช้กลีบบัวที่มีอยู่ในท้องถิ่น จึงเป็นกลืนอายุของการออกแบบที่ดี ในการจับคู่สีและมินวัตกรรมการ์จึงมองว่าตัวนี้ดีที่สุด

“การจะทำผ้าขาวม้าให้ร่วมสมัย ผมคิดว่าเขาต้องเข้าใจตลาด อันนี้เหมือนเป็นสิ่งที่ใกล้ตัว แต่คนให้ความสนใจน้อยเกินไป ‘เข้าใจตลาด’ หมายความว่า คุณจะต้องรู้ว่าขายใคร ถ้าคุณเข้าใจว่าคนใช้ผ้าของคุณคือใคร มีรายได้สักเท่าไรไลฟ์สไตล์เป็นอย่างไร คุณต้องถอดรหัสตรงนั้นออกมา เรื่องการทำสินค้าตรงกับความต้องการของตลาดนี่เป็นความยั่งยืน ถ้าคุณทำสินค้าตามที่ตัวเองชอบอาจจะขายไม่ได้เมื่อคุณขายไม่ได้ก็ไม่เกิดความต่อเนื่อง เพราะฉะนั้นหลายครั้งที่ผมมองว่าคุณอาจต้องลดทอนลดทอน เพื่อให้เข้ากับคนรุ่นใหม่ เวลาจะออกแบบหรือทอก็ต้องนึกหน้าคนใช้ด้วย”

นิตินกร กรัยวิเชียร

ผู้อำนวยการโครงการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม บริษัทไทยเบฟเวอเรจ จำกัด (มหาชน)

“การประกวดออกแบบลายผ้าขาวม้า ผมตัดสินใจตั้งแต่รอบสเกิร์ตมาจนถึงรอบสุดท้าย ได้เห็นถึงพัฒนาการ สิ่งที่น่าสนใจคือ ในช่วงของการออกแบบร่างหรือสเกิร์ตบางคนอาจรู้แนวทางว่าแบบไหนที่ทำได้จริง หรือบางแบบที่ทำไม่ได้จริง มีการพยายามประนีประนอมกับคนทอ โดยคนทอมีทั้งที่เป็นคนออกแบบทอเอง และคนออกแบบแล้วให้ชาวบ้านทอ เพราะฉะนั้นจึงยังมีปัญหาเล็ก ๆ น้อยๆ ตรงการออกแบบ บางครั้งทอไม่ได้จริง ก็มีการแก้ปัญหาว่าจะทำอย่างไรเพื่อให้ทอได้ และเท่าที่คุยกับผู้ส่งผ้าเข้าประกวดก็แจ้งมาเหมือนกันว่า พอถึงเวลาจริงแล้ว ช่างทอไม่ได้ จำเป็นต้องปรับเปลี่ยน ซึ่งผมคิดว่าในช่วงเวลาต่อ ๆ ไป จะต้องมีการพัฒนาไปเรื่อย ๆ น่าจะต้องมีการศึกษาให้ดีกว่า นักออกแบบกับนักทอจริงจะทำงานร่วมกันอย่างไร เพื่อให้การออกแบบทำได้จริง ถ้าหากแบบที่ออกมาหือหาวน่าสนใจ แล้วผ่านเข้ารอบ แต่พอทำจริงทำไม่ได้ ก็อาจจะทำให้คนที่ตรอบก่อนเสียโอกาส

“ในการพิจารณาของคณะกรรมการในรอบแรก จะเน้นในด้านของความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ทั้งในแง่ของการออกแบบในรูปแบบที่มีความแปลกใหม่ และในเรื่องของการนำนวัตกรรม

มาใช้ เช่น วัสดุสมัยใหม่ที่ทำให้คุณสมบัติของผ้าดีขึ้น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องสีของผ้าที่คงทน หรือความนิ่มของผ้า รอบแรกเป็นเหมือนเรื่องความฝัน จับต้องไม่ได้ เพราะยังไม่ได้ทำจริง แต่พอมาถึงในรอบสุดท้ายจะเห็นเลยว่า แบบที่พวกเขาออกแบบมาหรือตั้งใจไว้สามารถผลิตจริงได้มากน้อยแค่ไหน

“ถ้าพูดถึงวัตถุประสงค์จริง ๆ คืออยากให้คนไทยกลับมาใช้ผ้าขาวม้า ซึ่งลายดั้งเดิม ผมเชื่อว่าไม่หายไปไหน ในทุกท้องถิ่นก็จะเป็นลายตารางหมากรุก แต่การที่เราจะสร้างตลาดใหม่ ๆ เพื่อให้คนรุ่นใหม่หรือต่างประเทศมาสนใจ อาจจะต้องมีอะไรมากกว่านั้น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของรูปแบบ ลวดลาย วัสดุที่ใช้ทำ และคุณสมบัติของผ้า

“ผมถามทีมงานตั้งแต่แรกว่า ในการตัดสิน ถ้าหากลวดลายที่ออกมาแหวกแนวจนกระทั่งไม่เป็นผ้าขาวม้าแล้ว ยังเข้าเกณฑ์หรือไม่ เขาบอกไม่มีปัญหา เพราะตรงนี้เป็นเรื่องของความคิดสร้างสรรค์ เราไม่อยากจะปิดกั้นก็ต้องเปิดโอกาส แต่ลักษณะของวิธีการใช้งาน หรือรูปทรงขนาดของผ้ายังคงดูเป็นผ้าขาวม้าอยู่

“สำหรับผู้ที่ได้รับรางวัลชนะเลิศ คณะกรรมการเห็นถึงความคิดสร้างสรรค์และเทคนิคในการทอที่น่าสนใจมาก คือสีของผ้าขาวม้าสวยและแปลกใหม่ แต่ยังคงเป็นผ้าขาวม้าอยู่ และยังมีการใช้เทคนิคไลโทนจากแก๊สไปอุ่น ซึ่งดูแล้วน่าจะหายากมาก เป็นการผสมผสานกันระหว่างกรรมดัดย้อมกับการทอ ทำให้ได้คะแนนเป็นเอกฉันท์สำหรับรางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1 คุณภาพใกล้เคียงกันเป็นผ้าเนื้อดีมาก เมื่อเทียบความนุ่มนวลมาใช้ ผมว่าผืนที่สองยังนุ่มกว่าผืนที่หนึ่ง ซึ่งเป็นผ้าใหม่และมีสีที่ทาวนแต่ชั้นเชิงในการออกแบบในการทอ ด้อยกว่าผืนที่หนึ่งนิดหนึ่ง และรางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2 เป็นชิ้นงานที่หน้าตาดูเป็นผ้าขาวม้าเลย ผมให้คะแนนในลักษณะของความอุตสาหกรรม คือในแต่ละตารางของผ้าขาวม้ายังมีรายละเอียดเล็ก ๆ อยู่ในทุกช่อง ปกติเราเห็นว่าผ้าขาวม้าที่เป็นตารางช่อง ๆ ก็จะเป็นพื้นเรียบในช่องของเขา แต่นี่มีลายเล็ก ๆ ละเอียดมาก และยังบ่งบอกถึงลวดลายของท้องถิ่นเขาได้ จึงให้คะแนนในเรื่องของความคิดสร้างสรรค์”

รางวัลชนะเลิศ

สาขาออกแบบลายผ้าขาวม้า

ผ้าขาวม้ามัดย้อม ผ้าขาวม้าจากภูมิปัญญา สานทอสายใยครอบครัว

ณัฐติรัตน์ เกียรติสุต
คณะศิลปกรรมศาสตร์
สาขาวิชาศิลปะการออกแบบแฟชั่นการค้น
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

การออกแบบผ้าขาวม้ามัดย้อมผืนนี้ ณัฐติรัตน์ เกียรติสุต มีแรงบันดาลใจจากผ้าไหมมัดหมี่ ซึ่งทำให้เธอพลิกแพลงเทคนิค การมัดย้อมจากการย้อมเส้นพุ่งมาเป็นการย้อมเส้นยืน เพื่อให้เกิด ความแตกต่างและสร้าง “อัตลักษณ์” ขึ้นมา

“ผ้าขาวม้าผืนที่ดิฉันออกแบบนี้เป็นผ้าลายมัดหมี่ ซึ่ง คนทอผ้ามัดหมี่ส่วนใหญ่จะมัดย้อมเส้นพุ่ง แต่ดิฉันอยากลองทำ เป็นเส้นยืน เพราะประเทศไทยเราไม่ค่อยทำกัน จึงคิดว่าถ้าจะลอง มัดย้อมเส้นยืน จะทำให้ดูแตกต่างจากคนอื่น...

“ในเรื่องสี คนส่วนใหญ่จะใช้สีเดิม ๆ ตอนที่ดิฉันไปทำงาน เจออุปสรรคค่อนข้างเยอะ เช่น อยากใช้สีธรรมชาติ แต่ทำไม่ทัน เพราะช่วงเวลาที่จำกัดมาก จึงต้องใช้สีเคมี จะได้เสร็จเร็ว แต่พอไปถึง แล้ว สีที่ต้องการก็ไม่มีขาย จึงพยายามปรับโดยมีคุณยายของ ดิฉันที่อยู่จังหวัดชัยภูมิ คอยช่วยแนะนำว่าต้องใส่สีอะไรเพิ่ม แต่ สุดท้ายก็ผิดหวัง ได้สีประมาณหนึ่ง แล้วสีก็ซีด ตอนนั้นไม่ถูกใจ แต่คิดว่าเป็นธรรมดาของการทำงานที่ต้องมีอุปสรรค ดิฉันก็พยายาม ปรับเปลี่ยนให้ราบรื่นที่สุด”

อุปสรรคที่เกิดขึ้นทำให้เกิดความคิดในการไม่ยึดติด ในรูปแบบเดิม ผ้าขาวม้ามัดย้อมของเธอจึงออกมาเป็นผ้าขาวม้า รูปแบบใหม่ ทั้งการให้สีและเทคนิคการให้ลาย รูปแบบผ้าพื้นเมือง ที่เราเคยชินกับภาพผู้เฒ่าผู้แก่ในต่างจังหวัดใช้ถุงหม้อเวลาไปวัด

จึงเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม รวมถึงมุมมองของเจ้าตัวในเรื่องผ้าขาวม้า ก็ได้แปรเปลี่ยนไปเช่นกัน

“ปกติดิฉันไม่ได้สนใจเรื่องผ้าขาวม้ามาก จนกระทั่ง ตอนนั้นมีงานที่ไบเทค มีการแสดงผลงานประกวด เห็นมีผ้าทอ ทำนั้นนี่โน่นได้ ดิฉันก็เห็นว่าสวยและน่าใช้มาก พอครูเขา บอกให้ทำเรื่องนี้ก็สนใจ พอได้ลองทำจริง ๆ ก็เข้าใจมากขึ้นว่า ผ้าขาวม้าไม่ได้มีไว้แค่ถุงหม้อ แต่สามารถนำไปทำกระเป๋า อุปกรณ์ อื่น ๆ ได้ ทำให้คนสนใจได้โดยที่เราไม่ต้องยึดติดกับรูปแบบเดิม ๆ ยิ่งเห็นผลงานของผู้เข้าประกวดคนอื่น ๆ บางชิ้น ดิฉันยังอึ้งว่า ทำไม ตอนนั้นเราคิดไม่ได้ รู้สึกว่าผ้าขาวม้าไม่ใช่ของเก่าหรือเชยนะ แล้ว ตอนหาข้อมูลก็รู้ว่าไม่ได้มีแค่ประเทศเรที่ทำ ต่างประเทศก็ทำ แต่อาจ จะมีลักษณะที่ไม่ได้เป็นแบบเดียวกัน”

ความรู้สึของผู้ชนะการประกวด
ในการทัศนศึกษาดูงาน Bunka Fashion Graduate
University (BFGU) และงาน IFF MAGIC FAIR
ณ กรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น

รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1

สาขาออกแบบลายผ้าขาวม้า

ผ้าขาวม้าลายน้ำไหล ลวดลายแห่งความภาคภูมิใจ

ศิริประภา ปัญญา
คณะเทคนิคการแพทย์
มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

“ดิฉันสนใจเรื่องการทอผ้ามานานแล้ว เพราะเห็นคนในครอบครัวทำกันมาตั้งรุ่นยาย มารุ่นแม่ก็ยังทำต่อกันมาเรื่อย ๆ ถ้าพูดถึงผ้าขาวม้า คนทั่วไปมักจะนึกภาพว่าเป็นผ้าลายตารางทั่วไป แต่ความจริงแล้ว ผ้าขาวม้ามียุคหลายยุคมาตั้งแต่โบราณ เป็นผ้าทอมือที่ทำด้วยมือตั้งแต่กระบวนการแรก จนถึงขั้นตอนสุดท้าย สีที่ย้อมก็เป็นสีจากวัตถุดิบธรรมชาติที่ได้ตามท้องถิ่น ดิฉันช่วยแม่ทอ มาตั้งแต่เด็ก ๆ แต่ยังไม่เคยทอเป็นผืนใหญ่ ๆ เคยแต่ทอเป็นผ้าสี่เหลี่ยมผืนเล็ก ๆ

“ผลงานครั้งนี้ดิฉันออกแบบเป็นลายน้ำไหลย่องแอ่ ชื่อเดียวกับหมู่บ้านดิฉัน คือ บ้านฮ่องแอ่ อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด แต่นำลายอื่นมาผสมด้วย เช่น ลายขีดแบบโบราณที่เขาย้ายใส่หมอน แล้วมีการยกดอกขึ้น ดิฉันเป็นคนคิด ส่วนแม่เป็นคนทอ โดยดิฉันวาดแบบให้แม่ดู ซึ่งดิฉันไม่เคยออกแบบลายอะไรมาก่อน แต่ชอบงานศิลปะมานาน พอวาดเสร็จก็คอยดูตอนที่แม่ทอ ซึ่งลายน้ำไหลนี้แสดงถึงความเย็นสบายและมีคุณค่า เป็นผ้าขาวม้าในรูปแบบใหม่ที่ผสมผสานลวดลายต่าง ๆ เข้าไปแบบไม่มีใครเคยทำมาก่อน”

รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2 และ Popular Vote สาขาออกแบบลายผ้าขาวม้า ประเพณีบุญสารทเดือนสิบ เล่าเรื่องราวผ่านผ้าขาวม้าลายวัฒนธรรม

กัญญ์ ปาลริวัช
คณะศิลปกรรมศาสตร์
สาขาวิชาศิลปการออกแบบพัสตราภรณ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

“งานบุญสารทเดือนสิบของจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นงานที่ญาติมิตรรวมตัวกันปีละครั้ง เพื่อทำบุญให้กับเหล่าบรรพบุรุษ เชื่อกันว่าเป็นวันที่ประตูนรกและประตูสวรรค์เปิดให้บรรพบุรุษสามารถกลับมารับส่วนบุญได้ โดยญาติจะนำอาหารคาวหวานและขนมตามความเชื่อมาทำบุญถวายพระ

“แนวคิดในการออกแบบผลงานคือ ดินเนอร์เลือกนำสีเส้นและรูปทรงสีที่เหลี่ยมของขนมตามความเชื่อของเทศกาลมาใส่ในงาน และใช้วิธีการทอแบบผ้ายกดอกเมืองนครที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของทางจังหวัดนครศรีธรรมราช เรียกว่าลายเกล็ดพิมเสน ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับขนมในประเพณีบุญสารท

“ออกแบบลายเสร็จแล้วก็ส่งไปให้ชุมชนที่เก่งด้านการทอผ้ายกที่นครศรีธรรมราชทอให้ ซึ่งความจริงแล้ว ผลงานที่เขาทอออกมาก็ไม่เป็นไปตามที่ออกแบบทั้งหมด แต่โดยรวมแล้วก็ออกมาเป็นผ้าขาวม้าที่สวยงามถูกใจค่ะ”

รางวัลชมเชย สาขาออกแบบลายผ้าขาวม้า

“Galaxy Star Night” ด้วยแรงบันดาลใจจากกาแล็กซีและดวงดาว

จันทกรณ์ ยอดทอง
คณะศิลปกรรมศาสตร์
สาขาวิชาศิลปการออกแบบผลิตภัณฑ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

“กว่าจะสำเร็จออกมาเป็นผลงานชิ้นนี้ก็ลำบากพอสมควรค่ะ เพราะต้องหาคนช่วยทอ พอดีคุณแม่กับดิฉันไปพบชุมชนบ้านหม้อใหม่พัฒนา จังหวัดสุรินทร์ เราได้คุยกับเขาแล้วรู้สึกเชื่อมั่นในศักยภาพของเขามากว่าต้องทอได้ดังที่ดิฉันออกแบบไว้ จึงซื้ออุปกรณ์ให้แล้วระหว่างที่ทอเขาก็ทยอยส่งภาพมาให้ดูทางโทรศัพท์และเราก็คอยติชมแก้ไข จนทอสำเร็จออกมาได้ดี...

“สำหรับลวดลายในการออกแบบครั้งนี้ เป็นไอเดียส่วนตัวของดิฉันที่ชอบสีเส้นของท้องฟ้ายามค่ำคืนที่เป็นสีน้ำเงินอมม่วง แล้วมีความงดงามของกาแล็กซีและดวงดาวที่ส่องประกาย เป็นความงามที่ผสมผสานกันได้ดีลงตัว จึงนำความชอบนี้มาถ่ายทอดออกมาในชิ้นงาน

“เมื่อผ้าขาวม้าผืนนี้ทอสำเร็จออกมาแล้ว ดิฉันคิดว่าจะเป็นที่มากกว่าผ้าขาวม้าธรรมดา เพราะสามารถนำไปตัดสำหรับสวมใส่ไปในงานเลี้ยงหรืองานราตรีอื่น ๆ เป็นการเพิ่มมูลค่าและยกระดับความงดงามให้แก่ผ้าขาวม้าได้”

รางวัลชมเชย สาขาออกแบบลายผ้าขาวม้า

“Chaiyo in Khram” คุณค่าผ้าขาวม้าสี่คราม

ธัญญ์ นาคปานเสื่อ
คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

“ปกติผ้าขาวม้าจะเป็นเส้นตั้งกับเส้นนอนและเป็นลายตาราง แต่ลวดลายที่ออกแบบครั้งนี้ดิฉันออกแบบขึ้นใหม่ โดยอิงกับลายธงชาติไทยและสร้างกิมมิกด้วยการใช้โทนสีให้น่าสนใจ แต่ก็ขึ้นอยู่กับการนำไปใช้ค่ะ ดิฉันออกแบบโดยเลือกให้มีโทนสีอ่อนเข้มตามความรู้สึกบนผิวผ้า คือสี่ครามแยกเฉดสีได้หลายเฉด เพราะสี่ครามบนโลกมีหลายเฉดสี แต่ละพื้นที่จะมีการผลิตสี่ครามขึ้นมาไม่เหมือนกัน คนไทยมีเทคนิคหนึ่ง ชาวอื่นก็มีเทคนิคหนึ่ง แต่ออกมาก็เป็นสี่ครามเหมือนกัน

“การทำผลงานชิ้นนี้ ดิฉันมีพี่ชายคอยช่วยเหลือให้คำแนะนำดีชม รวมถึงหาแหล่งชุมชนที่ช่วยเหลือ เป็นชุมชนแห่งหนึ่งในจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งก็ได้คอยคุยกับเขาจนทอลสำเร็จออกมาตรงใจของดิฉัน เป็นผ้าขาวม้าที่มีลวดลายสีล้วน ที่บ่งบอกถึงความเรียบง่ายแต่สวยงาม และทรงคุณค่าตามพลังของสี่ครามบนผืนผ้า เห็นแล้วรู้สึกอยาก ‘ไชโย’ เมื่อได้นำออกมาอวดสายตาผู้คนให้ได้เห็น ‘สี่คราม’ ของคนไทยจริง ๆ”

รางวัลชมเชย สาขาออกแบบลายผ้าขาวม้า

ผ้าขาวม้ากาสะลอง แรงบันดาลใจจากกลิ่นหอม

สิริกัทร สร้อยบุญ
คณะศิลปกรรมศาสตร์
สาขาวิชาศิลปการออกแบบพัสตราภรณ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

“ดิฉันได้แรงบันดาลใจในการออกแบบมาจากดอกกาสะลอง หรือดอกปีป ซึ่งดิฉันอยู่ จังหวัดพิษณุโลกที่มีต้นไม้ประจำจังหวัดคือต้นปีป เป็นต้นไม้ที่ปลูกตามท้องถนนเยอะ ดิฉันจึงได้กลิ่นของดอกปีปอยู่เสมอ เลยเลือกนำมาใช้ค่ะ

“ตอนที่ส่งผลงานเข้าประกวดแล้วประกาศผลว่าได้เข้ารอบ ก็ลังเลว่าจะทำต่อหรือว่าทิ้งไปเลย แต่เมื่อปรึกษากับแม่แล้ว ท่านบอกว่าลองดู ดิฉันจึงหาทางติดต่อกับคนที่รับทอ ซึ่งเหมือนเขาจะรับแล้ว แต่เมื่อส่งแบบให้เขาดูแล้วเขาก็ไม่ติดต่อกลับมาเลย ดิฉันไม่รู้จะทําอย่างไร เลยปรึกษากับอาจารย์ ท่านก็แนะนำให้ทอเอง เลยตัดสินใจทอเอง แล้วก็มีปัญหาตรงเส้นใยที่ใช้ ตอนแรกที่ส่งไปสมัครเขียนว่า เป็นเส้นใยธรรมชาติ ซึ่งตั้งใจจะใช้ฝ้าย แล้วย้อมสีธรรมชาติ แต่ว่าฝ้ายที่มีอยู่แค่ดิ่งเบา ๆ ก็ขาด เลยไม่ได้ใช้ เปลี่ยนใหม่เป็นเส้นใยอะคริลิก แล้วต้องคิดใหม่เพิ่มขึ้นอีกหลายอย่าง จนสำเร็จมาได้ ซึ่งพอกับแม่ก็ดีใจที่ดิฉันอดทนทอจนมาเป็นผ้าผืนสวยนี้ค่ะ”

รางวัลชมเชย สาขาออกแบบลายผ้าขาวม้า

ผ้าขาวม้าชนมชั้นอัญชัน จากชนมมงคลสู่ลวดลายผ้าขาวม้า

รุ่งอรุณ นิกุลรัมย์
คณะศิลปกรรมศาสตร์
สาขาวิชาศิลปการออกแบบพัสตราภรณ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

“แรงบันดาลใจในการออกแบบได้มาจากชนมชั้นอัญชัน เหตุเกิดจากว่าวันนั้นดิฉัน
คิดงานไม่ออก เดินออกไปซื้อขนมกิน แล้วเจอชนมชั้นอัญชันใช้ 2 สี คือ สีนํ้าเงินกับสีม่วง จึงเกิด
แรงบันดาลใจเป็นผ้าขาวม้าอัญชัน พอไปค้นหาประวัติของชนมชั้น ก็พบว่ามีการตั้งเต๊อโบราณ ใน
ประเทศไทยนิยมทำ 9 ชั้น เพราะคล้องจองกับเสียงเลข 9 ว่า จะได้ก้าวหน้า

“ผลงานชิ้นนี้สำหรับดิฉันรู้สึกว่ายาก อย่างแรกคือ ลวดลาย ตะกอกของดิฉันเลือกเป็น
exchanging vertical layer 8 ตะกอกค่ะ ทอออกมาแล้ว ผ้าหนากว่าผ้าขาวม้าปกติ อย่างผ้าผืนนี้
เป็นผ้าขาวม้า 2 ชั้น ซึ่งไม่น่าจะมีใครทำ เป็นผ้า 2 ชั้นที่ทอแล้วจะติดกันเป็นช่วง ๆ ทอออกมาแล้ว
จะเป็น 2 ชั้นเลยคะ เป็นปล้อง ๆ ติดกัน ตอนแรกดิฉันจะยัดหนุนลงไปด้วย แต่ครูบอกว่าประกวอด
ผ้าขาวม้า ไม่ใช่ประกวอดผ่านวม แต่สุดท้ายก็สำเร็จออกมาได้คะ”

รางวัลชมเชย สาขาออกแบบลายผ้าขาวม้า

ผ้าขาวม้าห้วยทรายยังยืน ผ้าที่ถักทอจากสายใยความผูกพัน

ผกาดี แก้วชมภู
คณะนิเทศศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

“ดิฉันเห็นและสัมผัสเรื่องผ้ามาตั้งแต่เด็ก เห็นยายทอผ้ามาตั้งแต่เด็ก และแม่ก็ช่วยยายทอ ดิฉันเห็นแม่ทอผ้าเหนื่อยทุกวัน ก็อยากหาทางช่วย พอมีการประกวดครั้งนี้ จึงอยากทำให้แม่และคนในชุมชนบ้านห้วยทรายภูมิใจ ซึ่งดิฉันคิดอยู่นานว่าจะมาเข้าร่วมดีไหม แต่ก็อยากลองดูได้หรือไม่ก็ไม่ใช่ไร ถือว่าได้ลอง เพราะไม่เคยประกวดอะไรมาก่อนเลย แล้วมีคนในชุมชนที่เป็นกำลังใจให้มาประกวด เพราะดิฉันชอบวาดรูป ระบายสี ออกแบบ จึงลองออกแบบลวดลาย แล้วส่งผลงานเข้ามาประกวด

“แนวความคิดของการออกแบบลวดลายบนผ้าขาวม้าครั้งนี้ ดิฉันตั้งใจนำความพิเศษของลายผ้าขาวม้าของ“ห้วยทราย” ที่เป็นอัตลักษณ์คือ การนำฝ้ายเส้นเล็กและเส้นใหญ่มาทอสลักกัน ทำให้ผ้าผืนนี้เกิดความแตกต่างจากผ้าขาวม้าที่อื่น รวมทั้งการทอเป็นเส้นโค้งที่นอกเหนือจากลายตารางในภาพจำของผ้าขาวม้ามานำเสนอ ด้วยความมุ่งหวังอยากให้ผ้าขาวม้าของชุมชนดิฉันเป็นที่รู้จักในวงกว้างมากขึ้นด้วยค่ะ”

รางวัลชมเชย สาขาออกแบบลายผ้าขาวม้า

ผ้าขาวม้าเด็ดพลู แรงบันดาลใจจากซูเปอร์ฮีโร่ในการ์ตูน

ศราวุธ รักษาผล
กราฟิกดีไซน์

“แนวคิดในการออกแบบลายผ้าขาวม้าครั้งนี้คือ ผมชอบดูการ์ตูนที่มีตัวละคร ‘เด็ดพลู’ ที่เป็นถึงซูเปอร์ฮีโร่ จึงอยากนำมาใช้ในการออกแบบลวดลายผ้าขาวม้าที่เป็นเอกลักษณ์ท้องถิ่น โดยทำให้ลายผ้าขาวม้ามีความโดดเด่น ทันสมัย และเพิ่มมูลค่า รวมถึงคิดในเรื่องการผลิตที่เป็นนวัตกรรมใหม่ในการทอผ้าขาวม้าขึ้นมา โดยเลือกแหล่งผลิตผ้าขาวม้า 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทอผ้าไทยทรงดำ บ้านเขาหัวจัน และกลุ่มส่งเสริมอาชีพผ้าทอมือบ้านไร่ จังหวัดราชบุรี และใช้เส้นใยฟิลาเจน (FILAGEN) เข้ามาในกระบวนการผลิต

“เส้นใยฟิลาเจนที่ผมหยิบมาใช้เป็นสารสกัดปลาผสมกับเส้นใยที่เป็นเส้นด้ายฝ้าย แล้วมาทอผสมเข้ากับผ้าขาวม้าที่ใช้ทอ ซึ่งผมอยากนำมาเพิ่มมูลค่าให้ผ้าขาวม้ามากขึ้น จากที่ดูธรรมดาเชย ๆ ก็ทำให้ผ้าขาวม้าเกิดความพิเศษขึ้นคือ ช่วยระงับกลิ่นเหม็น และป้องกันรังสียูวี สร้างความชุ่มชื้นให้แก่ผิว สวมใส่แล้วอบอุ่น สามารถใช้ได้ในทุกฤดูกาล เหมือนกับเรานำผ้าขาวม้ามาแปลงให้เข้ากับยุคสมัย ซึ่งมีความเปลี่ยนแปลงไปเรื่อย ๆ ไม่จำเจอยู่กับสิ่งเดิม ๆ ครับ”

3

ทายาทผ้าขาวม้าไทย ผู้ผลักดันผ้าขาวม้าสู่นาคต

ใน พ.ศ. 2561 นี้ คณะกรรมการผู้จัดทำโครงการผ้าขาวม้าท้องถิ่น หัตถศิลป์ไทย ได้จัดกิจกรรมสำคัญคือ การเฟ้นหา “ทายาทผ้าขาวม้าไทย” ซึ่งกิจกรรมฯ นี้เป็นความพยายามที่จะปลุกพลังคนรุ่นใหม่ในชุมชน ผู้ผลิตผ้าขาวม้าให้เกิดความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาของชุมชน และหันกลับมาสนใจพัฒนาอาชีพการผลิตสินค้า ผ้าขาวม้าให้เป็นทางเลือกหนึ่งของชีวิตที่สามารถสร้างรายได้อย่างพอเพียง โดยไม่ต้องละทิ้งบ้านเกิด รวมถึง ร่วมกันพัฒนาหัตถกรรมนี้ให้เป็นสินค้าร่วมสมัยในระดับสากล

ทายาทผ้าขาวม้าไทย คือ คนรุ่นใหม่ในชุมชนที่ได้พัฒนา ผ้าขาวม้าในท้องถิ่นของตนเองร่วมกับครอบครัวและชุมชน ด้วยการสร้างสรรค์สืบสานภูมิปัญญาในการทอผ้าขาวม้า และร่วม ต่อยอดธุรกิจผ้าขาวม้าจนประสบความสำเร็จและสร้างประโยชน์ กลับคืนสู่ชุมชนได้ในที่สุด

ทายาทผ้าขาวม้าไทย 14 ท่านใน 14 ชุมชน ทั่วประเทศไทย มีความโดดเด่นแตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ ทั้งภูมิหลัง วิธีการ สืบทอด และแนวคิด แต่สิ่งเดียวที่เหมือนกันคือ หัวใจที่ภาคภูมิใจต่อ มรดกทางวัฒนธรรมของบรรพบุรุษ เป็นแรงบันดาลใจสำคัญที่ทำให้ เกิดการสืบสานการทอผ้าขาวม้าอย่างต่อเนื่องจนประสบผลสำเร็จ

โดยได้รับการเกื้อกูลอุปถัมภ์จากครอบครัวและชุมชน ความสำเร็จนี้ จึงมิใช่เพียงการสืบสานการทอผ้าเท่านั้น แต่ยังช่วยถักทอหัวใจ และสายสัมพันธ์ของครอบครัวให้แน่นแฟ้นขึ้นอีกด้วย

เรื่องราวของทายาทผ้าขาวม้าจึงเป็นเสมือนดวงไฟเล็ก ๆ ที่เปล่งประกายในชุมชนทอผ้าทั่วทุกภาคของประเทศไทย ร่วมกัน เป็นแสงสว่างแห่งความหวังต่อการพัฒนาสืบสานภูมิปัญญาในด้านนี้ ให้เป็นที่รับรู้ของสังคม เพื่อสร้างแรงบันดาลใจและเป็นแบบอย่าง แก่คนรุ่นใหม่ในชุมชนอื่น ๆ พร้อมทั้งวางแผนงานที่จะผลักดัน ผ้าขาวม้าไทยให้ก้าวสู่นาคตต่อไป

ณัฐชา ทองเหียง

กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านเขาเต่า จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

สืบสานเส้นใยแห่งความจงรักภักดี

เมื่อ 50 กว่าปีก่อน กี๋ทอผ้าและเส้นฝ้ายดูจะเป็นของที่แปลกแยกกับสภาพพื้นที่บ้านเขาเต่า ซึ่งเป็นหมู่บ้านชาวประมงเล็ก ๆ ริมทะเล ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพประมงมาแต่ครั้งบรรพบุรุษ และไม่มีใครในหมู่บ้านนี้ทอผ้าเป็นเลยแม้แต่คนเดียว

แต่ในวันนี้ชื่อเสียงของผ้าฝ้ายทอมือบ้านเขาเต่าเป็นที่รู้จักทั้งในหมู่ชาวไทยและชาวต่างชาติ ที่แวะเวียนมาที่ศูนย์หัตถกรรมบ้านเขาเต่าวันละ 200 - 300 คน นับเป็นความสำเร็จที่เดินทางมาไกลมากจากจุดเริ่มต้นใน พ.ศ. 2507 เมื่อครั้งที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ 9 เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมราษฎรที่หมู่บ้านเขาเต่า ได้ทอดพระเนตรเห็นว่าชาวบ้านมีฐานะยากจนและไม่มีรายได้ในหน้าฤดูมรสุม จึงมีพระราชดำริให้ตั้งศูนย์ฝึกอบรมทอผ้าบ้านเขาเต่าเพื่อส่งเสริมอาชีพ

แต่หมู่บ้านแห่งนี้ไม่มีภูมิปัญญาเรื่องการทอผ้าสืบทอดมาแต่บรรพบุรุษเหมือนหมู่บ้านในภาคเหนือหรือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อีกทั้งไม่มีวัตถุดิบในพื้นที่ จึงโปรดเกล้าฯ พระราชทานกี๋ทอผ้า และทรงจ้างครูมาสอนการทอผ้าแก่ชาวบ้าน ซึ่งเวลานั้นไม่มีใครเคยรู้จักกี๋ทอผ้าและการทอผ้ามาก่อนเลย ในช่วงเริ่มต้นเรียนทอผ้า นั้นนักเรียนทอผ้าที่เป็นหญิงสาวในหมู่บ้านอยู่ราว 30 คน และหนึ่งในนั้นคือ **อมลวรรณ เอี่ยมสำอางค์** หรือ **ป้าแสบ** ผู้เคยได้รับเหรียญ “คนชยัน” จากพระหัตถ์ของในหลวงรัชกาลที่ 9

“นี่เหรียญคนชยันนะ” รับสั่งสั้น ๆ ขณะที่พระราชทานเหรียญแก่ป้าแสบ เป็นเหรียญทองหนัก 1 บาท มีข้อความสลักไว้ว่า **“โปรดเกล้าฯ พระราชทานคนชยัน”** แก่นักเรียนที่ชยันทอผ้าจำนวน 13 คน...สิ่งนี้ได้กลายเป็นแรงบันดาลใจอันยิ่งใหญ่แก่ผู้รับเหรียญคนชยันในวันนั้น ให้มุ่งมั่นสืบสานการทอผ้า ซึ่งเป็น “อาชีพพระราชทาน” แก่ชาวบ้านเขาเต่าสืบต่อมาจนถึงปัจจุบัน

(จากซ้าย) ภัฏฐดา พลายชมภู อมลวรรณ เอี่ยมสำอางค์ และณัฐชา ทองเหียง ผู้สืบสานผ้าขาวม้าทอมือบ้านเขาเต่า

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร
พระราชทานเหรียญคนขยันแก่
อมลวรรณ เอี่ยมสำอวงค์

ผ้าขาวม้า 9 เส้น

สานต่อที่พ่อทำ: ความรักที่ไม่มีใครบังคับ

“ตอนแรกเริ่ม มีอาจารย์วิทยากรมาสอนให้ทอผ้าขาวม้า ป้าก็เถียงอยู่ในใจว่า ทั้งประเทศไทยก็มีแต่ผ้าขาวม้า แล้วยังมาให้เราทำผ้าขาวม้าอีก เราอยากทำผ้าอื่น แต่ทุกวันนี้ผ้าขาวม้าก็ยังเลี้ยงกลุ่มได้ แสดงว่าผ้าขาวม้ายังไม่ตกเทรนด์ อยู่ที่ว่าใครจะมีฝีมือพัฒนาไปแค่ไหน” ป้าแสดเล่าให้ฟังถึงความคิดในช่วงเริ่มต้นที่หัดทอผ้าขาวม้าครั้งแรกเมื่อหลายสิบปีก่อน ต่อมาได้มีการจัดตั้งศูนย์ทอผ้าบ้านเขาเต่าและทอผ้าขาวม้าให้ชาวบ้านได้ทอผ้าเลี้ยงชีพในฤดูมรสุมเรื่อยมา แต่ด้วยอุปสรรคเรื่องการตลาดและค่าแรง ทำให้ชาวบ้านเขาเต่าเลิกทอผ้าไปในช่วง พ.ศ. 2536

“มีอุปสรรคมาก เพราะไม่มีคนมาประสานงานกันในเรื่องการตลาด และเรื่องค่าแรงถูกมาก ผืนละ 1.50 บาท อย่างแพงก็ 5 บาท ซึ่งคนทอเก่งที่สุด 3 ผืนนี้ก็ทำกันตั้งแต่เช้าจนเย็นเลย ซึ่งชุมชนทอผ้าเราไม่ได้เป็นมาโดยสายเลือด จึงลำบาก พอขายสามไม้

ก็ต้องไปหุงหาข้าวปลาให้พ่อบ้านไปออกเรือ มีอุปสรรคมากมายหลายเรื่อง สุดท้ายก็ปิดตัวลงเมื่อ พ.ศ. 2536 แยกย้ายกันไปแต่งงานบ้าง ลูกเรียนกันบ้าง”

ศูนย์ทอผ้าฯ ปิดตายกลายเป็นที่รกร้างอยู่เกือบสิบปี จนกระทั่งใน พ.ศ. 2545 ผู้ใหญ่บ้านได้ขอร้องให้ป้าแสดกลับมาเริ่มต้นพัฒนาศูนย์ฯ อีกครั้ง ทั้งนี้ด้วย **“ความรักที่ไม่มีใครบังคับ”** ดังคำของป้าแสดเมื่อกล่าวถึงในหลวงรัชกาลที่ 9 และด้วยความตั้งใจของชาวบ้านเขาเต่าที่จะไม่ทอดทิ้งอาชีพพระราชทานนี้ ศูนย์ทอผ้าสตรีบ้านเขาเต่าจึงฟื้นกลับมาอีกครั้ง โดยมีกำลังสำคัญคือ ป้าแสด และลูกสาว **ธัญรดา พลายชมภู** หรือ **หน้อย** มาทำหน้าที่เลขาฯ กลุ่ม และรับสืบทอดความรู้เรื่องการทอผ้า จนกระทั่งต่อมากลุ่มสตรีทอผ้าบ้านเขาเต่าได้คิดค้นลายผ้าขาวม้า 9 เส้น ซึ่งเป็นลายผ้าที่ผสมผสานความเก่าและความใหม่เข้าด้วยกัน โดยลวดลายสีสันทันด้านยืน

ผ้าขาวม้า 9 เส้น ที่สร้างสรรคขึ้นด้วยความจงรักภักดี

จะเป็นแบบใดก็ตาม เวลาทอด้านพุ่งกระสวยต้อง 9 เส้นเสมอ นับเป็นการคิดค้นผ้าขาวม้าลายเอกลักษณ์ของชุมชน และมีความหมายถึงการสืบสานพระราชดำริเพื่อให้อาชีพทอผ้ายังคงอยู่คู่กับชุมชนต่อไป

“หน้อยเข้ามาช่วยแม่ในช่วงปลาย พ.ศ. 2545 แล้วเห็นว่า เราน่าจะทำเป็นเอกลักษณ์ที่ให้เห็นแล้วจำว่าเป็นผ้าเขาเต่า ในเรื่องของลวดลาย การใช้โทนสี แต่ยังคงใช้ฝ้ายตามที่พระองค์ทรงแนะนำให้ใช้ฝ้าย ซึ่งเราได้เข้ามาคุยกันและปรับเปลี่ยนให้เป็นผ้าร่วมสมัย แต่ยังคงความเป็นผ้าขาวม้าอยู่ เอายุคสมัยใหม่ของแต่ละปี คือ นำการใช้โทนสีและเทรนด์สี การใช้ลาย แต่ว่าทุกผืนที่ออกแบบลวดลายขึ้นมา ทุกชิ้นเราต้องพุ่งกระสวยด้าย 9 เส้น 9 เส้นสลบสี เพื่อเป็นการน้อมรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณของในหลวงรัชกาลที่ 9 กับสมเด็จพระนางเจ้าฯ ที่พระราชทานอาชีพนี้แก่คนในชุมชนเขาเต่า”

ธัญดาเล่าถึงที่มาของผ้าขาวม้า 9 เส้น ซึ่งเป็นที่นิยมของลูกค้าทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติที่นิยมนำไปตัดเย็บเสื้อผ้า ทำเฟอร์นิเจอร์ และผ้าปูโต๊ะ และมีการออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อการใช้สอยมากขึ้น เช่น กระเป๋า และของใช้ต่าง ๆ ทำให้ถูกใจลูกค้าที่เข้ามาเยี่ยมชมที่ศูนย์ฯ เป็นจำนวนมากในแต่ละวัน นับเป็นความสำเร็จของการนำอาชีพพระราชทานในอดีตมาต่อยอดให้เกิดมูลค่าของผลิตภัณฑ์ในปัจจุบัน

อักษรในเหรียญพระราชทานเขียนไว้ว่า
“โปรดเกล้าฯ พระราชทานยศชน”

ศูนย์หัตถกรรมบ้านเขาเต่าในวันนี้

สืบทอดสู่ทายาทผ้าขาวม้า

“ถ้าไม่มีปัญหาที่ไม่ใช่การทำงาน ความคิดของคนเราย่อมไม่ตรงกัน แต่เราต้องแจกเหตุและผลให้เขายอมรับได้ ป้าเดินทางมาก่อนลูก ป้าต้องรู้ว่าอะไรคืออะไร แล้วป้าก็ต้องบอกให้ลูกฟังว่าที่ผ่านมาเป็นอย่งนั้นนะ แต่ถ้าเรื่องออกแบบ ออกลายอะไรต่าง ๆ ป้าก็ยอมให้ลูก เพราะเขาเป็นคนร่วมสมัย ยิ่งเรื่องสื่อสารสมัยใหม่ ป้าไม่เป็นอะไรเลย บางอย่างจึงต้องยอมให้สิทธิเขาและเชื่อมั่นในตัวเขา จะได้ไม่ต้องมานั่งประคองตลอดเวลา” ป้าแสดเล่าให้ฟังถึงปัญหาของการทำงานที่มักจะเกิดขึ้น เมื่อคนสองรุ่นต้องมาทำงานด้วยกัน จึงต้องมีการปรับความคิดให้ตรงกัน

ปัจจุบัน ธัญรดาทำหน้าที่ทั้งทอผ้า ออกแบบผลิตภัณฑ์ และบริหารจัดการศูนย์ฯ จนกระทั่งต่อมาได้ชักชวนน้องสาว **ณัฐชา ทองเที่ยง** หรือ **แอม** เข้ามาช่วยงาน แม้ว่าแอมจะเป็นผู้มีความบกพร่องทางหู แต่ก็พอได้ยินบ้าง ซึ่งเธอมีความอุตสาหะ จนสามารถเรียนจบปริญญาตรีด้านภาษามือ จากวิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล และสามารถพูดสื่อสารกับคู่สนทนาได้ด้วยการอ่านปาก

“หน้อยคิดว่าทอผ้าเป็นสิ่งที่เราน่าจะอนุรักษ์และสืบสานต่อ ไม่น่าจะทิ้งสิ่งเหล่านี้ จึงพยายามผลักดันน้องแอมและลูกชายให้เข้าไปชิมชั๊บ อย่างน้อยก็เป็นการรักษาผ้าไทย รักษาผ้าขาวม้าสมบัติของคนไทยที่เราไม่ควรทิ้งไป เมื่อยุคสมัยแห่งเทคโนโลยีเจริญเติบโตมากขึ้น คนก็จะเริ่มหันไปสู่วัฒนธรรมตะวันตกมากขึ้น หน้อยก็อยากจะทำให้คนไทยรักษาสমบัติของคนไทยเอาไว้” เธอกล่าว

แอมได้เรียนการทอผ้าขาวม้าจากแม่มาตั้งแต่อายุ 15 ปี เมื่อเรียนจบเธอเลือกที่จะกลับมาช่วยงานที่ศูนย์ฯ ซึ่งได้รับการถ่ายทอดการออกแบบลายและขั้นตอนการทำผ้าขาวม้าว่ากว่าจะเป็นผ้าขาวม้าผืนหนึ่งต้องมีขั้นตอนอะไรบ้าง เช่น การวางแผน วาดสี วาดลาย การคำนวณ การจูงม้วน ฯลฯ นอกจากนั้นก็ช่วยจำหน่ายสินค้าในร้าน ซึ่งเป็นความสุขของเธอที่ได้ช่วยแบ่งเบาภาระของแม่และพี่สาว

“แอมเรียนจบแล้วเลือกที่จะกลับมาช่วยแม่กับพี่หน้อย เพราะอยากทำงานที่บ้าน วันหนึ่งมีคนเข้ามาที่ศูนย์ฯ 100 กว่าคน หรือบางช่วงก็ 300 - 400 คนต่อวัน ตอนนั้นก็ช่วยขายของ พอลูกค้าหมดแล้ว พี่หน้อยจะออกแบบลาย แอมก็มาช่วยเดินม้วนผ้า อย่างผ้าขาวม้ามีทั้งหมด 1,750 เส้น เราก็ต้องลากเส้นด้วย 1,750 เส้น ให้ครบจำนวน 200 เมตร เป็นคนลาก ม้วนหนึ่งก็วันหนึ่ง”

เวลานี้แอมกำลังเรียนรู้เรื่องการจับคู่สีต่าง ๆ ในผ้าขาวม้าควบคู่ไปกับการทำผ้ามัดย้อมของตัวเอง ความที่ชอบทำงานศิลปะทำให้เธอมีความสุขกับงานนี้ แต่สิ่งสำคัญที่สุดคือความรู้สึกหนึ่ง... ที่เธอกล่าวสั้น ๆ แต่กินใจว่า “ภูมิใจที่ได้ทำงานและได้ดูแลแม่” นั่นคือเสียงสะท้อนของคุณค่าในความเป็นครอบครัวที่การทอผ้ามีส่วนช่วยสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้น

เส้นใยที่ถักทอเป็นผ้าขาวม้าที่บ้านเขาเต่า จึงมีความหมายมากกว่าผืนผ้า แต่เป็นการร่วมมือใจของครอบครัวและชุมชนที่ขับเคลื่อนไปข้างหน้าด้วยแรงบันดาลใจอันยิ่งใหญ่ และด้วยความจงรักภักดีต่อพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ 9 ผู้ทรงเป็นแสงสว่างและหลักชัยแห่งการสืบทอด “อาชีพพระราชทาน” ของชุมชนบ้านเขาเต่าตลอดมาและตลอดไป ดังที่ป้าแสดได้กล่าวในท้ายที่สุดว่า

“ด้วยความระลึกถึงบุญคุณที่พ่อให้ คือพ่อหลวง แม่หลวงให้อาชีพกับเรา และเราก็จะแสดงความจงรักภักดีที่หมู่บ้านเขาเต่านี้ พระองค์ท่านให้มากที่สุด ให้วัด ให้โรงเรียน ให้อาามัย ให้อ่างเก็บน้ำไว้ใช้สอย และให้อาชีพ เพราะฉะนั้น เราเป็นคนไทยคนหนึ่งที่มีหน้าที่จงรักภักดีต่อพ่อหลวง

“เวลาเหนื่อยหรือท้อ ก็บอกลูกว่าให้มองพระบรมรูปของพระองค์ท่าน ทรงเหน็ดเหนื่อยกว่าเรามากมาย ทรงเป็นแรงบันดาลใจ เราจะสู้จนสิ้นลมหายใจตรงนี้ค่ะ”

สุพัตรา แสงกองมี

กลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านสะง้อ (ผ้าขาวม้าดารานาคี) จังหวัดบึงกาฬ จากวิกฤติผ้าขาวม้าสู่การสร้างสรรค์ภูมิปัญญาชุมชน

เลียบริมแม่น้ำโขง สายน้ำแห่งสรรพชีวิต วัฒนธรรม และภูมิปัญญา ผังประเทศไทย ที่บ้านสะง้อ จังหวัดบึงกาฬ มี “ผ้าขาวม้า” เป็นส่วนหนึ่งที่กลมกลืน โดยแยกกันมิได้กับชาวชุมชนมาช้านาน จนความพิเศษ หล่นหายไปตามกาลเวลา และผ้าขาวม้ากลายเป็น ผ้าผืนหนึ่งที่ถูกใช้ประโยชน์ตามความจำเป็นเท่านั้น

สมพร แสงกองมี คือผู้รับมรดกชุมชน กับ ความรับผิดชอบต่อกลุ่มทอผ้าพื้นเมือง ที่เวลานั้น มีแต่ค่าใช้จ่าย ไม่มีรายได้เข้ามาเลย หากความพยายาม ที่จะยืนหยัดเพื่อท้องถิ่นของเธอ ทำให้เด็กหญิงที่เกิด

และเติบโตในอ้อมแขนของพ่อแม่ นามว่า **สุพัตรา แสงกองมี** หรือ **แยม** ได้กลายเป็นแรงสำคัญของการพลิกฟื้นกลุ่มชุมชน และสร้างมูลค่า “**ผ้าขาวม้าดารานาคี**”

วิกฤติผ้าขาวม้าชุมชน... ทำให้ต้องตัดสินใจ

กลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านสะง้อ เป็นกลุ่มชุมชนที่ทอผ้าพื้นเมืองและ ผ้าขาวม้ามายาวนาน นอกจากการทอแล้ว ยังมีการแปรรูปในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อนำส่งขายสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน แต่ใน พ.ศ. 2559 เมื่อสมพรเข้ามาดูแลกลุ่ม กลับพบว่า กลุ่มอยู่ในช่วงตกต่ำอย่างมากเมื่อไปออกบูชขายสินค้าในงานต่าง ๆ ปรากฏว่า ผ้าขาวม้าของกลุ่มนั้นขายไม่ได้เลย

“เราไปหาเครือข่าย ไปรับสินค้า เป็นชุมชนต่าง ๆ ที่อยู่เครือข่าย มาตั้งแต่แรก พอไปถึงเขาก็นำผ้ามากองเรียงกัน จากที่เราว่าจะไม่เอา เพราะ ผ้าไม่ได้มาตรฐาน เขาบอกว่าถ้าเราไม่เอา จะไม่มีเงินให้ลูกไปโรงเรียน เรานึกถึง ตอนที่ลูกเราเรียนหนังสือ ก็ทำให้เราตัดสินใจซื้อผ้า โชคดีเราแปรรูปเป็น ผ้าขาวม้าที่เขาทอมาไม่ได้มาตรฐาน เราก็นำไปก็ทำกระเป๋า”

แปรรูปได้ แต่การจำหน่ายที่ยังมีปัญหาทำให้แยมบอกคุณแม่ให้ถอย ขณะนั้นเธอกำลังศึกษาอยู่ที่คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขาพัฒนา สังคม มหาวิทยาลัยขอนแก่น เธอมองว่า สิ่งที่เป็นแม่ทำอยู่นั้นไม่ได้แค่ประสบ ปัญหาภายนอกจากการส่งขาย แต่มีปัญหภายในเรื่องคุณภาพของสินค้า แต่ ระยะเวลาการก่อตั้งกลุ่มที่ยาวนานมากกว่า 30 ปี และเป็นส่วนสำคัญของการพัฒนาชุมชนมาโดยตลอด ทำให้สมพรเลือกที่จะสู้ แม้จะยังไม่เห็นหนทาง ที่ชัดเจนก็ตาม

สมพร แสงกองมี และสุพัตรา แสงกองมี

ผ้าขาวม้าห่มโคลนทางเที่ยวสัตว์ ทรัพยากรอัตลักษณ์ของท้องถิ่น

ทายาทผ้าขาวม้า: ผู้เป็นแสงสว่างแห่งอาชีพของชุมชน

“ความจริงแล้วผ้าขาวม้าอยู่ในวิถีชีวิตดินน้ำมาตลอด เพราะที่บ้านคุณยายทอ คุณแม่แปรรูป เมื่อก่อนคนในชุมชนก็มาทำตรงนี้ แต่ช่วงหลัง ๆ หายไป จนตอนที่แม่รับกลุ่มมาบริหาร ดิฉันก็สงสัยว่า ท่านแต่ท่านจะสู้ ดิฉันก็ช่วย แล้วตอนนั้นดิฉันเรียนวิชาเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน อาจารย์เน้นย้ำเรื่องการนำชุมชนมาทำประโยชน์ แล้วก็บ๊องโง่เดียวว่า ถ้าอย่างนั้น เราจะตามรอยการเป็นวิสาหกิจชุมชนของเรา เราควรที่จะรื้อฟื้นชุมชนกลับมาใหม่ เพราะว่าตอนนั้นทอผ้าขาวม้า ลีก็เป็นผู้ริเริ่ม ด้ายก็มาจากโรงงาน ไม่มีตรงไหนที่เป็นของชุมชนเลย”

แนวความคิดที่จะนำทุกอย่างกลับไปสู่การเป็นผ้าขาวม้าชุมชนอีกครั้ง ทำให้แยมและแม่ค้นหาคำตอบของสิ่งที่ทำให้ผ้าขาวม้าเป็นของชุมชนอย่างแท้จริง แล้วกระบวนการตั้งคำถามก็เริ่มต้นขึ้น และคำตอบที่ได้มาทำให้แยมรู้ว่า กลุ่มชุมชนที่ผู้เป็นแม่บริหารอยู่นี้ควรเดินทางไปทางไหน

“กลุ่มของเราตั้งขึ้นมาตั้งแต่ พ.ศ. 2528 แต่เมื่อก่อนกลุ่มเราใช้สิทธิธรรมชาติ ต่อมาลีเคมีเข้ามา สิทธิธรรมชาติก็หายไป บังเอิญดิฉันได้ไปคุยกับคุณยายคนหนึ่ง ท่านเล่าให้ฟังว่า เมื่อก่อนก่อนจะไปโรงเรียน ท่านจะต้องย้อมผ้าด้วยตัวเองผ่านกระบวนการหลายวันหลายคืน ต้องไปหมักด้วยโคลนจากตรงที่เขาเรียกว่า ‘ทางเที่ยวสัตว์’ ดิฉันก็บ๊องโง่เดียวขึ้นมา”

ทางเที่ยวสัตว์ คือ โคลนในแม่น้ำโขงที่ในอดีตชุมชนจะนำสัตว์เลี้ยงวัวควายมากินน้ำ เกิดการฆ่าของเหล่าสัตว์ และเป็นบริเวณที่มีซากพืชซากสัตว์สะสมมายาวนาน โคลนบริเวณนี้จึงมีแร่ธาตุอุดมสมบูรณ์ และมีคุณสมบัติที่ช่วยให้ผ้ามีความนุ่มเป็นพิเศษ

ตอนนั้นแยมในวัย 21 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 3 มีแรงบันดาลใจ มีความมุ่งมั่น มีความรู้ และมีผู้เป็นแม่ที่ร่วมต่อสู้ไปด้วยกัน การเปลี่ยนแปลงของกลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านสง้อจึงเริ่มต้นขึ้น และนำไปสู่การกลับมาของผ้าขาวม้าชุมชนที่เป็นของชุมชนจริง ๆ

เปลี่ยนการใช้สี “เคมี” เป็น “ธรรมชาติ” ไม่ยากเท่า เปลี่ยนใจคนในชุมชน

เพราะทอผ้าขาวม้ามาหลายสิบปี เพราะเปลี่ยนจากสีธรรมชาติมาใช้สีเคมีมาหลายปี และเพราะหลายคนในชุมชนเลิกทอผ้าขาวม้าไปแล้ว การเปลี่ยนแปลงครั้งนี้จึงเรียกได้ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญ

“คำว่า ‘เปลี่ยน’ คำเดียว เปลี่ยนจากสีเคมีมาเป็นสีธรรมชาติ โทรศัพท์หาดอกเตอร์ท่านหนึ่งให้คำปรึกษาเราเรื่องนี้ ท่านบอกให้ทำเลย เราโทรศัพท์หาคนที่บอกว่าจะมาสอนเขาบอกลงมือทำไปเถอะ ซึ่งเราไม่รู้เรื่องอะไรเลยว่าจะอะไรเป็นอะไรและความไม่รู้ของเราทำให้เราลงมือทำบ่อย ๆ”

สมพรและแยม สองแม่ลูกเริ่มต้นทุกอย่างด้วยตนเอง สังเกตสีในธรรมชาติ ทดลองย้อม ผสมสี จนได้สีธรรมชาติจากวัตถุดิบในท้องถิ่น และได้สีสันทนของผ้าขาวม้าที่สะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชนสำเร็จ แต่การแปรรูปและสร้างมูลค่าทางการตลาดนั้นก็เจอด้านหนึ่งที่สำคัญคือ ความไว้วางใจของผู้ใหญ่ ผู้มอบมรดกทางภูมิปัญญาและกลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านสะง้อนี้

เรือปั่นการทอ เชื้อบยอชุมชน
สร้างคุณค่าแห่งอาชีพ

ผ้าขาวม้าทอมือ หมักโคลน สีธรรมชาติ ภูมิปัญญาที่ถูกฟื้นกลับมา

“เราก็บอกคุณยายแบบภาษาบ้าน ๆ ก็คือ ลูกจะทำเอง ต้องให้ความไว้วางใจนะ ตอนที่เรารออกแบบใหม่ ๆ เป็นผ้าขาวม้าตารางไม่เท่ากัน ก็มีคนซุบซิบว่า เราทำไม่เป็น ทำตาออกมาไม่เท่ากัน แต่เราก็จะรู้ว่าอยู่ที่คนมอง นี่คือการออกแบบใหม่” ขณะที่สมพรพยายามอธิบายถึงการทำงาน แยมก็เป็นกระบอกเสียงกับชุมชน ซึ่งงานนี้แลกมาด้วยหยาดเหงื่อและน้ำตา

“เสียน้ำตาเยอะมากค่ะ หลายท่านยังไม่เห็นคุณค่าในสิ่งที่เราทำ เขาบอกพอเถอะ เลิกทำกลุ่มฯ เถอะ ไม่มีประโยชน์ คำนี้ฟังใจมากเลย แต่ก็ยังมีอีกหลายคนที่เขาเชื่อใจเรา ก็พยายามเรียนรู้ ค้นหาภูมิปัญญา ค้นหาความเป็นชุมชนของเราไปด้วยกัน จนเห็นผลมากขึ้นเรื่อย ๆ”

สีน้ำตาล-ส้มจากดินในชุมชน สีเขียวจากใบไม้ และสีเทาจากการผสมสี เป็น 3 สีธรรมชาติที่มีคุณสมบัติสวยงาม ดัดทน และมาจากชุมชนบ้านสะง้อ เป็นสามสีจากความพยายามโดยไม่ยอมแพ้ของแม่ลูกคู่นี้ รวมถึงอีกหลายคนในชุมชน และเป็นสามสีที่เป็นกำลังสำคัญของการเปลี่ยนแปลง ทั้งผ้าขาวม้าอัตลักษณ์ของชุมชน และหัวใจของคนที่นี่

เส้นฝ้าย สายใยที่ยึดโยงภูมิปัญญา
และสายสัมพันธ์ของคนต่างรุ่น

อัตลักษณ์ที่โดดเด่นและแตกต่าง

ความสำเร็จของการค้นพบแต่ละด้าน ไม่ว่าจะเป็นแหล่งโคลนหมักผ้าขาวม้า การค้นหาสัณฐานชาติในท้องถิ่น และการออกแบบผ้าขาวม้าแปรรูปเป็นเสื้อผ้าร่วมสมัย คือสิ่งที่ทำให้นักภายนอกรู้จัก “ผ้าขาวม้าดารานาคี” (มาจากชื่อของคุณพ่อดารานาคี ผู้ค้นพบแหล่งหมักโคลน อันเป็นที่เกิดของบั้งไฟพญานาค ตามความเชื่อชุมชน) ซึ่งเมื่อหมักแล้วจะทำให้ผ้านุ่มลื่นยิ่งขึ้น เธอจึงตั้งใจงานภูมิปัญญาของที่นี่

สิ่งที่เป็นความสำเร็จของการรวมกลุ่มชุมชนและรื้อฟื้นภูมิปัญญาคือ ความพยายามและความตั้งใจจริงของสมพรและแยม ซึ่งไม่ยอมให้ภูมิปัญญาของการทอและการย้อมผ้าของชุมชนสูญหายไป

“คุณยาย (แวน คำพุธา) ทอผ้าขาวม้ามาตั้งแต่จำความได้ จนรุ่นคุณย่ามาแปรรูปทำสิ่งต่าง ๆ แล้วก็มาน้องแยมที่เขารู้คุณค่า มาช่วยค้นหาภูมิปัญญา เป็นกระบอกเสียงในชุมชน แล้วก็สร้างอาชีพให้ชุมชน ภูมิปัญญาตรงนี่คือสิ่งที่ต้องรักษาไว้”

ทุกอย่างจึงมี “เรื่องราว” และมี “ที่มา” ผ้าขาวม้าที่ออกแบบใหม่จึงมีชื่อที่สะท้อนถึงเรื่องราวเหล่านั้น ไม่ว่าจะเป็น “ผ้าขาวม้าลายตา-ลายยาย” (ผ้าขาวม้าที่มีผ้ามัดหมี่ลายน้ำไหลผสม) หรือ “ผ้าขาวม้าลายสองฝั่งโขง” (ลายที่ดีไซน์ขึ้นใหม่ โดยการออกแบบให้ระยะห่างของตาผ้าขาวม้ามีช่องว่าง ซึ่งช่องนี้เปรียบเหมือนเป็นแม่น้ำโขง) ที่ถูกออกแบบและผลิตโดยสิ่งที่เล่าออกมา เป็นความคิดของแยมที่ไม่อยากให้เรื่องราวและภูมิปัญญาเหล่านี้ต้องหายไปอีกครั้ง

ปัจจุบันกลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านสะง้อ (ผ้าขาวม้าดารานาคี) ผ่านวิกฤติการณ์ของผ้าขาวม้ามาแล้วอย่างสง่าผ่าเผย และมีการขยายกลุ่มทอผ้าเพิ่มมากขึ้น หลายๆ บ้านกลับมาทอผ้าขาวม้าอีกครั้ง ส่วนแยมในวัย 23 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรีแล้ว และมุ่งมั่นมากกว่าการพัฒนาผลิตภัณฑ์ นั่นคือ การทำการตลาดเพื่อไม่ให้ “วิกฤติการณ์” ที่เคยเกิดขึ้น กลับมาเกิดกับภูมิปัญญาที่ทรงคุณค่าของชุมชนอีก

“ไม่ใช่แค่เรื่องของผลิตภัณฑ์อย่างเดียว แต่คือวิถีชีวิตและภูมิปัญญาด้วย เป็นโจทย์ที่ยาก และหนักใจอยู่ตลอดเวลาว่าเราจะทำอะไรให้เกิดความยั่งยืน หนูจะทำให้ชุมชนมีรายได้เพื่อมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เพราะฉะนั้นเราจะต้องไม่หยุดที่จะพัฒนา”

ยังมีโครงการอีกหลายโครงการที่แยมคิดและวางแผนไว้ว่า นอกจากทำร่วมกันในชุมชนแล้ว ต้องร่วมกับรัฐและเอกชน รวมถึงการทำการตลาดที่ต้องไม่หยุดนิ่ง ทั้งหมดนี้อาจดูเป็นฝันที่ยิ่งใหญ่ของเด็กผู้หญิงตัวเล็ก ๆ แต่เรื่องราวที่ผ่านมาก็พิสูจน์ให้เห็นแล้วว่า แยมไม่ได้เดินอยู่เส้นทางนี้คนเดียว แต่ทุกคนในชุมชนคือกลุ่มคนที่จะสนับสนุนส่วน้อยคนนี้ทุกทาง เพราะการเป็นทายาทผ้าขาวม้าของแยมคือ การเป็นทายาทภูมิปัญญา อัตลักษณ์ และวัฒนธรรมของบ้านสะง้อแห่งนี้ด้วยเช่นกัน

วิมพีริกา โพธิวิจิตร

กลุ่มทอผ้าและตัดเย็บบ้านหาดเสี้ยว จังหวัดสุโขทัย

ผสานสองวิถีเก่า - ใหม่ใน “ผ้าขาวม้า”

เก่ากับใหม่จะไปด้วยกันได้อย่างไร คำตอบอยู่ในกระเป๋าใบใหญ่ที่ตัดเย็บด้วยผ้าขาวม้าทอมือสีดำนวล และมีการวางลายผ้าที่แปลกไปจากกระเป๋าทัวไป แต่จุดเด่นสำคัญที่เห็นได้ชัดเจนของกระเป๋านี้คือ สดสวยข้างบนเชิงผ้าขาวม้า ซึ่งถ้าเป็นนักเลงผ้าจะมองออกทันทีว่า นี่คือ “ผ้าขาวม้าหาดเสี้ยว” จากอำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

กระเป๋านี้เกิดขึ้นจากการผสมผสานวิถีเก่าและใหม่ของผ้าขาวม้าวิถีในที่นี้คือ วิถีของคน ยุคสมัยและความคิด จนเกิดเป็นความลงตัวที่ทำให้กระเป๋านี้ได้รับรางวัลชนะเลิศ ประเภทผ้าขาวม้าแปรรูปจากโครงการผ้าขาวม้าท้องถิ่น หัตถศิลป์ไทย พ.ศ. 2560

คนทอ - คนออกแบบ:

ความต่างที่ผสมผสานอย่างลงตัว

“คนทอผ้า” ผู้นี้คือ คุณยายทา กุมภา วัยกว่า 80 ปี ที่ทอผ้าได้อย่างประณีตงดงาม แต่ “คนออกแบบ” คือคนรุ่นใหม่อย่าง **วิมพีริกา โพธิวิจิตร** หรือตอง “ทายาทผ้าขาวม้า” ของบ้านหาดเสี้ยว ซึ่งจบการศึกษาระดับปริญญาตรีด้านการออกแบบแฟชั่นจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และเป็นบุตรสาวของ **สุจินต์ โพธิวิจิตร** ประธานกลุ่มทอผ้าและตัดเย็บบ้านหาดเสี้ยว ผลงานชิ้นนี้จึงเป็นการปะทะสังสรรค์อย่างสร้างสรรค์ของคนสองรุ่นที่ลงตัวอย่างไม่น่าเชื่อ

“โอเคคือ อยากลองทำให้แปลกใหม่จากผ้าผืนเดิมๆ ที่มีอยู่ปีที่แล้ว เทรนด์กระเป๋าใบใหญ่ๆ กำลังมาก็จะดูตามเทรนด์แฟชั่นที่กำลังฮิตอยู่ตอนนั้น เพราะเมื่อก่อนดิฉันทำงานอยู่ตามแบรนด์เสื้อผ้า ดิฉันก็ทำตามเทรนด์แฟชั่น

วิมพีริกา โพธิวิจิตร ทายาทผ้าขาวม้า
บ้านหาดเสี้ยว และสุจินต์ โพธิวิจิตร
ประธานกลุ่มทอผ้าและตัดเย็บบ้านหาดเสี้ยว

การทอผ้าขาวม้า
แบบดั้งเดิมของ
คุณยายทา กุมภา

เริ่มจากหา reference ก่อนว่า ต้องการคอนเซ็ปต์อะไร แล้วก็นำคอนเซ็ปต์นั้นมาดูว่าผ้าตัวนี้เข้ากับคอนเซ็ปต์เราไหม และนำผ้าขาวม้ามาลองทำดู โดยออกแบบให้มีความเป็นไทย เข้าถึงวัยรุ่น และมีความร่วมสมัยด้วย” ต้องเล่าถึงเบื้องหลังการออกแบบกระเป๋านี้ ด้วยวิธีการของคนรุ่นใหม่ที่มีศึกษาด้านการออกแบบมาโดยตรง

แต่ขณะเดียวกันลายผ้าบนกระเป๋านี้ก็ยังมีสิ่งหนึ่งที่คุณแม่ “ซอว์อง” ว่าจะต้องนำไปใส่ไว้ในผืนผ้าด้วย นั่นคือ ลายช้างที่เป็นเอกลักษณ์ของผ้าขาวม้าบ้านหาดเลี้ยวมาช้านาน ตั้งแต่ยุค “ขี่ช้างไปค้า ขี่ม้าไปขาย” ในสมัยสุโขทัย ซึ่งการทำเชิงผ้าขาวม้าเป็นรูปช้างนั้น ลายช้างของบ้านหาดเลี้ยวแตกต่างจากที่อื่นคือ มีสัปดาห์ (ที่นั่ง) บนหลังช้างสำหรับแม่ทัพ หรือเป็นที่ประทับของกษัตริย์ จนกลายเป็นเอกลักษณ์ของผ้าขาวม้าบ้านหาดเลี้ยวมาจนถึงปัจจุบัน

“แม่ขอมาเลยคะว่าต้องมีช้าง อย่างไรก็ต้องเอาช้างเข้าไปใส่” ต้องเล่ายิ้ม ๆ ขณะที่ผู้เป็นแม่เล่าเสริมถึงความสำคัญของเอกลักษณ์ผ้าหาดเลี้ยวว่า

“เราอยากให้คงความเป็นเอกลักษณ์ของหาดเลี้ยวไว้ คือตรงเชิงมีสัญลักษณ์เป็นรูปช้าง เราคนโบราณนะคะ ตอนที่ถูกทำกระเป๋านี้ ก็คิดว่าทำไปใหญ่ขนาดนั้นจะไปขายใครได้ มีข้อขัดแย้งบ้างนิดหน่อย แต่เราต้องฟังคนรุ่นใหม่บ้าง ยอมตามเขาบ้าง เขาอุตส่าห์เรียนมา เพื่อที่เราจะได้ปรับเปลี่ยนความคิดว่า ผ้าขาวม้านี้สามารถทำเป็นไปใหญ่ได้ ไม่อย่างนั้นเราก็จะทำแบบเดิม ๆ แล้วเราก็จะขายได้แค่ตามหมู่บ้าน แต่ถ้าทำตามแบบที่เขาคิดและออกแบบมาแล้ว ก็สามารถนำเข้าสู่ตลาดในกรุงเทพฯ ได้มากขึ้น ลองไปวางขายก็ขายได้พอสมควรนะ แต่ต้องเป็นกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ เช่น กลุ่มคนเล่นกระเป๋านี้”

อย่างไรก็ตาม นับว่ากระเป๋ผ้าขาวม้าใบนี้สามารถรักษาภูมิปัญญาไว้ในความร่วมมืออย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน และเป็นเหมือนสะพานเชื่อมวิถีของคนสองรุ่นให้มาพบกันและเดินบนเส้นทางเดียวกันได้ในที่สุด

สองวิถีบนเส้นทางเดียวกัน

จากที่เคยทำงานประจำ ขณะนี้ผู้เป็นลูกสาวกลับมาช่วยคุณแม่ทำงานอย่างเต็มตัวและเต็มใจ ส่วนหนึ่งเพราะผู้เป็นแม่อยากให้กลับมาช่วยทำงาน และอีกส่วนหนึ่งเพราะเห็นคุณค่าของการทำงานนี้ว่ามีประโยชน์ในหลากหลายแง่มุม

“แต่ก่อนไม่คิดจะมาทำงานกับแม่ แยกไปทำที่อื่น เพราะถ้าทำด้วยกันมักจะขัดแย้งกัน ท่านไม่ค่อยรับความคิดของเรา ทำให้เกิดข้อขัดแย้งในการทำงานแน่นอน เพราะแม่มีความคิดเป็นตัวเอง แต่ก็ต้องยอมรับว่าท่านทำแล้วขายได้ แต่ของดิฉันออกฟุ้ง ๆ หน่อย เพราะยังไม่เข้าใจในความเป็นผ้าขาวม้าแท้ ๆ ว่าเป็นอย่างไร แต่พอดิฉันมีลูก ก็เริ่มคิดได้ว่าแม่ก็แก่แล้วเริ่มไม่ไหว ลาออกมาช่วยดีกว่า ยิ่งเห็นแม่ทำแล้วรู้สึกว่าการนี้ได้ช่วยเลี้ยงชุมชนเลี้ยงครอบครัวได้ จึงควรนำสิ่งที่แม่อยู่มาพัฒนาต่อยอด ซึ่งตอนนี้ก็พยายามทำอยู่ให้ขายได้ เพราะยากเหมือนกันที่จะทำออกมาขายเหมือนกับว่าสิ่งที่เราทำเป็นคนละกลุ่มเป้าหมายกับของที่แม่ขายอยู่ ซึ่งเป็นกลุ่มผู้ใหญ่อายุประมาณ 30 - 60 ปี แต่ของที่ดิฉันออกแบบแล้วนำมาฝากขาย ลูกค้าบางคนยังไม่กล้าใช้ แต่เขาก็จับดูนะ บอกน่ารักดี สวยดี แต่ยังไม่กล้าใช้ ก็ขายได้บ้าง แต่บางอย่างขายไม่ค่อยออกเท่าไร เพราะเป็นคนละกลุ่มเป้าหมายกัน”

การประนีประนอมทางความคิดของคนสองรุ่นเป็นเรื่องสำคัญที่จะทำให้งานเดินต่อไปได้ ในเรื่องนี้ในฐานะที่สุจินต์เดินอยู่บนเส้นทางนี้มาก่อน ให้ทัศนะว่า

“ก่อนหน้านี้เขาอาจจะยังไม่ค่อยเข้าใจความเป็นผ้าขาวม้าที่มีความเป็นชาวบ้าน ถ้าทำออกมาแบบนั้นแล้วจะขายได้ไหม แต่เขามีความมั่นใจว่าถ้าทำออกมาแล้วให้ลองตลาดดู สมาชิกที่เป็นป้า ๆ แม่ ๆ ยาย ๆ ก็ตัดสินใจให้เขาทำ แล้วเขาก็ได้รางวัล ทำให้เราอยากจะทำให้มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นไปอีก จึงส่งให้เขาเข้ามาอยู่ในโครงการทายาทผ้าขาวม้า เพื่อที่ว่าเขาจะได้นำสินค้าของทางกลุ่ม สินค้าที่ชาวบ้านสมาชิกกลุ่มทำให้เรา เอามาต่อยอดให้เป็นดีไซน์ใหม่ ๆ แปลก ๆ ซึ่งคนแก่อายุสมาชิกของพวกเรา ก็จะคิดไม่ออก”

กระป๋องที่ได้รับการออกแบบให้ร่วมสมัยมากขึ้น

จากอนุรักษ์ของเดิม สู่ตลาดออนไลน์

แม้จะเห็นการทอผ้าฝ้ายมาแต่เด็ก แต่ต้องยอมรับว่าก่อนหน้านี้ไม่เคยเข้าใจเรื่องผ้าฝ้ายและการทอผ้าอย่างแท้จริง จนกระทั่งได้ลงมาสัมผัสอย่างเต็มตัว หลังจากที่มาช่วยคุณแม่ทำงาน

“แต่ก่อนยังไม่ค่อยเข้าใจเรื่องผ้าฝ้ายเท่าไร ก็เลย...ไม่ใส่ใจดีกว่า แต่พอมาสัมผัสแล้ว ถึงรู้ว่าผ้าฝ้ายใส่สบายกว่าโพลีเอสเตอร์มาก ยิ่งเป็นการทอที่เป็นข้าง ดินฉันมองว่าเป็นกราฟิกที่น่ารักดี จึงเห็นความเป็นเอกลักษณ์ของผ้าหาดเลี้ยวว่าเรานำมาทำให้ดูทันสมัยได้... พอฉันมาทำงานจริง ๆ ได้เห็นการทำงานของคุณป้าคุณยาย รู้สึกภูมิใจมากค่ะ เพราะคนรุ่นก่อนทำไว้ดีแล้ว ภูมิใจที่ท่านเก่ง ท่านไม่ได้เรียนแฟชั่นหรือออกแบบอะไรมาเลย แต่สามารถทอออกมาได้สวยงามนะคะ”

เมื่อเกิดความเข้าใจและภูมิใจในรากเหง้าของชาวหาดเลี้ยวอย่างแท้จริงแล้ว หนทางข้างหน้าย่อมไม่เหลือบ่ากว่าแรงที่จะใช้ศักยภาพของคนรุ่นใหม่ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพ และเพิ่มช่องทางการขายทางออนไลน์ ซึ่งเป็นเป้าหมายในอนาคตของการทำการตลาดของกลุ่มทอผ้าและตัดเย็บบ้านหาดเลี้ยว

“แนวคิดตอนนี้อยากทำตลาดออนไลน์ เพราะยังไม่ได้ทำด้านนี้ ออกตามบูธอย่างเดียว แต่ถ้ามีตลาดออนไลน์ก็จะเพิ่มช่องทางทำมาหากินได้ยืนยาวมากขึ้น เป็นการช่วยเสริมจากตลาดที่มีอยู่แล้วอีกช่องทางหนึ่งค่ะ” ทายาทผ้าขาวม้าจากบ้านหาดเลี้ยวกล่าวอย่างมั่นใจ ขณะที่ผู้จินต์กล่าวว่า ในอนาคตขอให้ทายาทได้สืบทอดเอกลักษณ์การทอผ้าขาวม้าหาดเลี้ยวไว้ให้มั่นคงควบคู่ไปกับการก้าวไปกับโลกสมัยใหม่ นั่นคือเป้าหมายที่จะต้องทำให้ได้ก่อนที่จะวางมือ

ลายช้างที่เป็นเอกลักษณ์ของผ้าขาวม้าบ้านหาดเลี้ยว
บนกระเป๋าที่ออกแบบให้มีความร่วมสมัย

“ผ้าขาวม้าเป็นผ้าทอมือของหาดเลี้ยว บางครั้งเขาอาจจะอยากได้ผ้าขาวม้าที่เป็นสีอื่นเหมือนอย่างอื่น แต่เรายังอยากให้คงความเป็นเอกลักษณ์ของหาดเลี้ยวไว้ คือ ตรงเชิงมีสัญลักษณ์เป็นข้าง บางครั้งถามว่าไม่เอาช้างใส่ไปได้ไหม ทำเป็นผ้าขาวม้า หรือทำเป็นตราอะไรก็ได้ เพื่อที่จะได้นำมาทำเป็นเสื้อผ้าหรือกระเป๋าได้ง่าย ป้าก็มานอนก่ายหน้าผากคิด อยากจะให้เขาเอาตรงจุดนี้ไปใส่ด้วย เพื่อที่ว่าคนจะได้รู้ว่านี่คือผ้าขาวม้าหาดเลี้ยว เพราะนี่เป็นเอกลักษณ์ของเรา

“ที่สำคัญคือ อยากให้คนที่ชุมชนทอผ้าขาวม้ากันเป็นอาชีพ และหาเลี้ยงตัวเองได้จริง ๆ มีตลาดที่เขารับผ้าขาวม้าเราเป็นประจำ สิ่งผ้าของชุมชนเราไปวางในสถานที่ของเขา เราก็อยากจะให้ทุกคนทำไปให้ถึงจุดนั้น เป็นเป้าหมายก่อนที่จะวางมือ ป้าต้องทำให้ได้”

ศิริประภา ปัญญา

กลุ่มทอผ้าไหมย้อมสีธรรมชาติ บ้านฮ่องแฮ่ จังหวัดร้อยเอ็ด
ด้วยความรักถักร้อย...เป็น “ผ้าขาวม้าร้อยรัก”

พลังที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในโลกนี้ไม่ใช่เงินตรา ทรัพย์สิน หรือ อาวุธทำลายล้างโลก แต่เป็นความรักบริสุทธิ์จากแม่ที่มีความรัก ความห่วงใยให้ลูกมีรูปลักษณ์ แม้ว่าตัวจะจากโลกนี้ไปแล้วก็ตาม แต่ สิ่งที่แม่มอบให้ ทั้งความคิด ภูมิปัญญา ทักษะ บนเส้นด้ายที่ถูกส่งต่อ มายังลูกหลานจะยังคงถักทอเป็นผืน “ผ้าขาวม้าร้อยรัก” ตลอดไป

บ้านฮ่องแฮ่เป็นหมู่บ้านหนึ่งในอำเภอบุพผรัตน์ จังหวัด ร้อยเอ็ด ชาวบ้านเรียนรู้การทอผ้าไหมสืบทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่น ที่นี้มีวิถีชีวิตเรียบง่าย มีความรัก ความผูกพัน สายใยจากครอบครัว คอยถักสานจนเกิดเป็นพลังแห่งอาชีพที่ยิ่งใหญ่

ครอบครัวของ **ทองใบ สารจน์** มีวิถีชีวิตเช่นเดียวกับ ครอบครัวอื่นในหมู่บ้าน มีการทอผ้าเพื่อใช้สอยในครัวเรือน สืบทอด ภูมิปัญญาและทักษะนี้มาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ เป็นวัฒนธรรมที่ ผู้เป็นแม่จะถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการทอผ้าเป็นมรดกแก่ลูกสาว ทองใบจึงซึมซับเกี่ยวกับเส้นใยและหม่อนไหมมาตั้งแต่ยังเล็ก และ ได้เห็นกระบวนการทำงานของแม่และคนในชุมชนจนเป็นเรื่องปกติ

“ในชุมชนเราทอเป็นผ้ามัดหมี่แล้วก็ทอใช้กันเองใน ครอบครัวมาแต่ดั้งเดิม ยังไม่มีการขาย ส่วนมากก็เป็นผ้าห่ม ผ้าห่ม และลายผ้าอื่น จะทอเองหมด แม่สอนตั้งแต่อยู่ป.5 ช่วงแรก ๆ ก็จะไม่ เย็บเป็นหมอน เย็บเสื้อ เป็นที่นอนยัดนุ่น ทำใช้กันเองในครอบครัว” ทองใบให้ความถึงอดีตที่บอวลไปด้วยบรรยากาศแห่งความรัก ระหว่างเธอกับแม่

“คิดถึงแม่” ทุกครั้งที่เล่าเรื่องในอดีต เธอมักจะน้ำตาไหล พร้อมกับเล่าต่อไปว่า ทุกครั้งที่ย้อนคิดกลับไปสู่เรื่องราวในอดีต ก็อดที่จะคิดถึงผู้มีพระคุณสูงสุดในชีวิตของตัวเองไม่ได้ แม่ไม่เพียง เป็นผู้ให้กำเนิดชีวิต แต่ยังเป็นผู้ให้อาชีพทำกินในทุกวันนี้อีกด้วย

(บน)
วังหม้อหุ้มโออุ่น เกือกุลชุมชน

(ล่าง)
ทอวโอบวมใส่เสื้อลายผ้าขาวม้า
ตาหม้อว เล่นสไลด์ธรรมชาติ

หนึ่งใบปรางค์มุนชน แม่เก่า
ผู้เชี่ยวชาญการทอผ้าไหมและ
ทุกกระบวนการผลิต

ก้าวที่พลาด...กลับคืนสู่อ้อมอกอันอบอุ่น

“สมัยวัยรุ่นเราเป็นคนที่ดีอย่างมาก ไม่เชื่อฟังคำสั่งสอน ไม่สนใจความห่วงใยของพ่อแม่” ทองใบเล่าว่า ผลจากความดีรั้นในวัยรุ่นส่งผลร้ายแรงต่อชีวิตที่ก้าวพลาดของเธอ แต่สิ่งที่ทำให้เธอหัดย่นกลับมาใช้ชีวิตที่ดี มีความสุขได้อีกครั้ง คือ แม่ และอาชีพของแม่

“ตอนที่แยกทางกับแฟน แล้วพาลูกกลับไปอยู่บ้านแม่ ดินหันกลับไปอยู่บ้านเฉย ๆ ไม่มีใจจะทำอะไรเลย แม่ก็บอกว่าอยากให้ทอผ้า จะได้ไม่ฟุ้งซ่าน ตอนแรกไม่สนใจเพราะไม่ชอบทำอย่างอื่นก็ได้ ไม่จำเป็นต้องทอผ้า แต่พอทำได้ก็คิดว่า ทอผ้าก็ได้ แม่อยากให้เราทำที่กลุ่มชุมชน ซึ่งสอนให้ทอผ้าสืบทอดชาติ เขาทอไหมมาสาวมือ แต่ดิฉันทำไม่เป็นเลย เพราะแต่ก่อนที่แม่สอนคือทำผ้าฝ้าย แต่ก็พยายามเรียนรู้”

จากคำชักชวนของแม่ ทำให้ทองใบก้าวเข้าสู่เส้นทางการทอผ้าอย่างจริงจัง และได้รับการถ่ายทอดความรู้จากแม่และกลุ่มปราชญ์ชาวบ้านในชุมชน

“ชิ้นแรกที่แม่สอนให้ทอเป็นผ้าสไบหน้า 40 ทำได้ 2 ชิ้น แม่ก็เสียชีวิต แต่หลังจากแม่เสียก็ทำมาตลอด” นี่คือมรดกสุดท้ายที่เป็นเครื่องมือทำมาหากินที่แม่ทิ้งเอาไว้ให้แกลูกสาวก่อนจากโลกนี้ไป หากแต่ทักษะและภูมิปัญญาการทอผ้าที่เต็มไปด้วยรักของแม้อย่างคงอยู่ เป็นองค์ความรู้เพื่อเลี้ยงชีพให้แกลูกและคนในชุมชนอย่างต่อเนื่องต่อไป

เปลี่ยนวิถีชุมชน สร้างคุณค่าให้ภูมิปัญญา

การรวมกลุ่มกันของกลุ่มทอผ้าไหมย้อมสีธรรมชาติ บ้าน
ฮ่องแซ่ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญสองประการคือ การรื้อฟื้น
ภูมิปัญญาดั้งเดิมของชุมชนให้กลับมามีคุณค่าอีกครั้ง และการสร้าง
รายได้และสร้างอาชีพให้กับชุมชน

จากการทอผ้าไหมเพื่อใช้ สู่การทอเพื่อใช้ เพื่อขาย เพื่อ
สร้างสรรค์ เพื่ออนุรักษ์ วิถีชีวิตของคนในชุมชนฮ่องแซ่วันนี้
เต็มไปด้วยชีวิตชีวา มีอาชีพเสริม และมีความฝันที่จะพัฒนาผ้าไหม
ทอมือ พัฒนาศักยภาพของกลุ่มร่วมกัน

สองแม่ลูกอยู่เคียงข้างกันในทุกการเปลี่ยนแปลง
การพัฒนา ทุกปัญหา และทุกความสุขด้วยความรัก

“ผ้าขาวม้าไหมย้อมสีธรรมชาติ เป็นผ้าขาวม้าลายสีชมพู
อมม่วง ทอด้วยเส้นไหมแท้ ย้อมด้วยสีธรรมชาติจากครั้งและเปลือก
ต้นกระบก เมื่อทอเสร็จจะเก็บขิดที่ชายทั้งสอง ด้วยการข่มและ
ยกเส้นไหมให้เกิดเป็นลายขิด สร้างลวดลายที่แตกต่าง และเพิ่ม
ลวดลายขิดโบราณให้เป็นผ้าขาวม้าที่แตกต่างจากแหล่งอื่น”

นี่คือจุดเด่นจากผลิตภัณฑ์ที่สร้างสรรค์จากภูมิปัญญา
ชุมชนสวยงาม สง่างาม เช่นเดียวกับทายาทที่จะสืบสานงานซึ่งเปลี่ยน
วิถีชีวิตคนในชุมชนต่อไป

ทายาทรุ่นที่ 3 ผู้มอบหัวใจให้แก่ผ้าขาวม้า

หลังจากที่ทองใบต้องลงมายุ่งเส้นทางอาชีพทอผ้าแบบ
เต็มตัว เธอไม่ได้เดินอย่างโดดเดี่ยว เพราะได้รับกำลังใจจากลูกสาว
ศิริประภา ปัญญา หรือ **น้ำ** ผู้เป็นทายาทและแรงผลักดันสำคัญที่มอบ
หัวใจให้แก่ผ้าขาวม้าเช่นเดียวกันกับเธอ

“น้ำมีความผูกพันกับผ้าขาวม้ามาตั้งแต่รุ่นยาย มารุ่นแม่ ตอนเด็ก ๆ เคยแอบขึ้นก็ทอ จนทอเป็น แต่ไม่เคยทอเป็นผืนใหญ่ ส่วนเรื่องการย้อมสีก็ชอบ เพราะตัวเองก็มีความชอบงานศิลปะมานานแล้ว คือชอบเอาสีนั้นมาผสมกับสีนี้ เวลาย้อมสี แม่ไปย้อมที่บ้านป่าซึ่งอยู่ใกล้ ๆ แต่เช้า พอน้ำตื้นก็จะตามไปช่วยด้วย เวลาแม่มาออกบุงขาย ก็มาช่วยขายตลอด”

นับว่าศิริประภาเป็นทายาทรุ่นที่ 3 ของครอบครัว และเป็นผู้สืบสานงานผ้าทอของกลุ่ม ขณะที่ตัวเธอกำลังศึกษาในระดับชั้นปีที่หนึ่ง คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ เพราะความรักแม่ จึงอยากดูแลแม่ด้วยวิชาชีพทางการแพทย์ หากเกิดการเจ็บป่วยในอนาคต ทั้งนี้ ด้วยหัวใจรักในภูมิปัญญา จึงทำให้น้ำเป็นกำลังสำคัญในกลุ่มทอผ้า และไม่เพียงแค่มอบบาทในเรื่องของการออกแบบ แต่เธอยังเข้ามาช่วยดูแลเรื่องการตลาดและประชาสัมพันธ์ให้แก่กลุ่มด้วย

แบรนด์ “ร้อยรัก”:

ความผูกพันของคนสามรุ่น

“ลายน้ำไหลฮ่องแอ่คือชื่อเหมือนหมู่บ้าน บ้านฮ่องแอ่ อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ดแต่น้ำก็นำลายอันนี้มาผสมด้วยอย่างลายขีดแบบโบราณที่เขาเย็บใส่หมอน แล้วมีการยกดอกขึ้น น้ำคิดและวาดแบบให้แม่ดู แม่เป็นคนทอ น้ำก็นั่งดูตอนแม่ทอ”

ผลผลิตจากภูมิปัญญาที่ถูกถ่ายทอดผ่านความรักจากรุ่นคุณยาย คุณแม่ มาสู่หลานสาว องค์ความรู้ใน 3 ช่วงวัยได้ก่อให้เกิดการออกแบบลวดลายที่ผสมผสานอัตลักษณ์ดั้งเดิมกับยุคสมัยใหม่เข้าด้วยกัน

“ตอนนี้แม่กำลังทำแบรนด์ของตัวเอง มีอาจารย์มาสอน ใช้ชื่อว่า แบรนด์ “ร้อยรัก” เพราะเหมือนมีความรักความผูกพันกันมาในแต่ละรุ่น ๆ แล้วมาผสมผสานกับลายที่น้ำเพิ่งมาออกแบบครั้งนี้

เป็นครั้งแรก” น้ำเล่าถึงความเป็นมาของชื่อแบรนด์ที่ครอบครัวของเธอร่วมกันถักร้อยด้วยพลังแห่งความรัก

น้ำและคุณแม่ทองใบออกแบบผืนผ้าออกมาเป็นลวดลายความรักของคน 3 ช่วงวัยได้อย่างสมบูรณ์แบบ ซึ่งลายผ้าขาวม้าของกลุ่มได้รับการยอมรับผ่านรางวัลการันตี จนก่อให้เกิดแรงบันดาลใจที่จะพัฒนาคุณภาพต่อไป

“เมื่อปีที่แล้ว เราเข้าร่วมการประกวดในโครงการผ้าขาวม้าท้องถิ่นหัตถศิลป์ไทย ของบริษัทประชารัฐฯ เราไม่ได้คาดหวังรางวัล แต่อยากทำให้ดีที่สุด เพราะนี่คืออาชีพที่แม่ให้มา เป็นผ้าไหมผ้าขาวม้าทำสิริธรรมชาติ แล้วก็ได้รับรางวัลรองชนะเลิศ ประเภทความคิดสร้างสรรค์ จึงมีแรงบันดาลใจว่าจะทำให้ดีที่สุด แล้วเราใช้สิริธรรมชาติให้เกิดคุณค่า ทำให้ลูกค้าชอบในสิ่งที่เราทำ” ทองใบเล่าถึงความสำเร็จที่เกิดขึ้นว่า ได้สร้างแรงบันดาลใจให้อยากจะทำขับเคลื่อนการทำงานนั้นให้ก้าวไปไกลกว่าที่เป็นอยู่ ซึ่งเธอก็ได้พยายามหานวัตกรรมใกล้ตัวมาต่อยอดให้เกิดเป็นเอกลักษณ์ที่ไม่เหมือนใคร

“ใช้การเล่นสีคือสีครั้งนี้ละคะ สามารถทำได้หลายสี จากสีชมพูอ่อนแล้วก็ไล่สีจนมาเป็นสีม่วง แล้วก็ทำเป็นลวดลายออกมาทอเป็นลายตาหมากรุกผ้าขาวม้าฝ่าย ทำเป็นเอกลักษณ์ของตัวเอง และจะทำเป็นเสื้อ คืออยากจะทำต่อยอดแปรรูปเป็นเสื้อ เป็นเครื่องนุ่งห่ม เป็นกางเกงขาสั้น เสื้อขาสั้น แต่ว่าทำให้เป็นเอกลักษณ์ของเราเป็นลายของเราเฉพาะเลย”

“ความรัก” ได้เปลี่ยนคนธรรมดาให้กลายเป็นผู้นำที่เข้มแข็ง เปลี่ยนจากครอบครัวเล็ก ๆ ให้เป็นครอบครัวที่มีศักยภาพ และเปลี่ยนจากผ้าไหมผ้าขาวม้าธรรมดาเป็นผ้าขาวม้าไหม “ร้อยรัก” สะท้อนถึงความสัมพันธ์ในครอบครัวไทยที่ผูกพันลึกซึ้งอยู่กับการทอผ้า ซึ่งนอกจากจะเป็นมรดกภูมิปัญญาแล้ว ยังเป็นมรดกแห่งความรักที่งดงาม ดังที่เราได้เห็นในลวดลายผ้าขาวม้าร้อยรักที่แสนประณีตบรรจงนั่นเอง

วิถีภัทร ศิริวงศ์

Don Manee... ดลมนี จังหวัดราชบุรี

สืบสานผ้าขาวม้าไทยวนมิให้หายสูญ

เมื่อ 5 ปีก่อน ขณะที่ **วันดี มณีจันทร์** หรือ **นอร์ท** กลับมาเยี่ยมบ้านที่อำเภอดอนแร่ จังหวัดราชบุรี เธอพบว่า การเข้ามาของโรงงานทอผ้าขาวม้าทำให้คนในชุมชนค่อย ๆ เลิกทอผ้า บางบ้านถึงขนาดขายก็ทอผ้า ซึ่งแต่เดิมเคยเป็นรากเหง้าของชุมชน...

เธอก็เกิดความคิดว่า หากปล่อยไว้เช่นนี้ รากเหง้าของการทอผ้าคงสูญหายไปอย่างแน่นอน จากวันนั้นเป็นต้นมา เธอจึงลุกขึ้นมาเป็นผู้นำชุมชนในการสืบสานผ้าขาวม้าทอมือ อำเภอดอนแร่ จังหวัดราชบุรี ให้คงอยู่ และนำความงามของผ้าทอตอนแร่ออกสู่สายตาของชาวต่างประเทศจนถึงทุกวันนี้

ผ้าขาวม้าไทยวน ตำนานผ้ามงคล

ผ้าขาวม้าทอมือของชุมชนดอนแร่ จังหวัดราชบุรี อาจทำให้คุณสับสนภาพผ้าขาวม้าลายตารางที่เคยชินไปเลย เพราะที่นี่เรียกว่า “ผ้าขาวม้าลายจก” ทอสำหรับใช้ในงานมงคลมากกว่าจะเป็นผ้าสารพัดประโยชน์

พื้นเพดั้งเดิมของชาวดอนแร่เป็นชาวไทยเชื้อสายไทยวน มีประวัติความเป็นมาว่า หลังจากที่พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ 1 ทรงขับไล่พม่าออกจากเมืองเชียงแสนแล้ว ก็โปรดเกล้าฯ ให้เคลื่อนย้ายชาวเชียงแสนมาอยู่ที่ราชบุรี นับว่าคนที่นี่เป็นชาวเชียงแสนแท้ ทั้งวัฒนธรรมและภาษาพูด จึงเหมือนคนทางเหนือ รวมถึงลวดลายผ้า ซึ่งนอร์ทเล่าว่า

“ผ้าทอมือราชบุรีที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษจนถึงวันนี้ มีอยู่ 3 ตระกูล คือ ตระกูลคูบัว หนองโพ-บางกะโด และดอนแร่ ลักษณะการทอผ้าเรียกว่า ‘งานจกผ้าขาวม้า’ คือ ตรงเชิงผ้าเป็นการจกต่างจากที่อื่น มีการทอเลื่อมสี เป็นการผสมสีระหว่างด้ายยืน คือ สีแดง กับด้ายพุ่ง คือ สีเขียว ซึ่งชาวบ้านทำกันมานานแล้ว ทั้งชุมชนเราตั้งอยู่ในบริเวณที่มีภูเขาล้อมรอบ จึงเหมือนกับเป็นชุมชนปิด ทำให้เรายังรักษาวัฒนธรรมของเรามาได้ตลอด”

ทั้งนี้ ครอบครัวของนอร์ทก็มีการทอผ้ามาแต่ครั้งบรรพบุรุษ ดังเช่นทุกครอบครัวในท้องถิ่น

“ตั้งแต่จำความได้ นอร์ทก็เห็นทุกบ้านทอผ้าใช้เอง ซึ่งในครอบครัวนอร์ทก็เห็นยาย (ลำลี) และแม่ (คำมี) ทอผ้าสืบทอดกันมา โดยเฉพาะยายเป็นปราชญ์ประจำหมู่บ้านที่ยังมีชีวิตอยู่สามารถสอนชาวบ้านทอผ้าและสอนในเรื่องเย็บปักถักร้อย งานหัตถกรรมด้วย นอร์ทก็อยากจะสืบสานต่อ ไม่อยากให้หายไป”

ความโดดเด่นของผ้าขาวม้าจากชุมชนไทยวนคือ ผ้าที่ใช้ในงานบวชเป็นผ้าในการทดลองครองก่อนออกบวช 15 วัน เปรียบเสมือนจีวรพระ ตอนออกบิณฑบาตกับพระก็ต้องครองผ้าผืนนี้ด้วย รวมทั้งยังเป็นสัญลักษณ์บอกกล่าวให้ชาวบ้านทราบด้วยว่า อีกไม่นานบ้านนี้จะมียานบุญ ให้ผู้เฒ่าผู้แก่ได้ร่วมอนุโมทนาบุญและไปร่วมงานด้วย สีของผ้าก็เน้นสีที่เป็นมงคล คือ สีแดง เขียว ดำ ซึ่งเป็นสีประจำชุมชนไทยวน สีแดงมาจากชาติพันธุ์ ทั้งพื้นที่ในย่านนี้ เมื่อก่อนเป็นดินที่มีสีแดงเกาะจับอยู่บนภูเขา เพราะฉะนั้นการจะทำให้ผ้าคงความสวยงามได้ทั้งวัน ดูไม่เลอะ สีแดงจึงเป็น

สุทธกัทร ศิริวงษ์ ถ่ายภาพผ้าขาวม้าดอนแร่
“ดลมนั” และวันดี มณีจันทร์

ผ้าขาวม้าโบราณของดอนแร่
อายุประมาณ 80 ปี

สีที่กลมกลืนที่สุด สีเขียวคือ ความเป็นอยู่อันอุดมสมบูรณ์
ความเป็นธรรมชาติ สีดำเป็นความเชื่อ หมายถึงการสืบทอด
นอกจากนั้นลวดลายที่ปรากฏบนผืนผ้าก็มีความหมายเกี่ยวเนื่องกับ
พระพุทธศาสนา เช่น ช้าง ต้นโพธิ์ จัตร เสมา หรือลูกแก้วที่แทน
คนบวช หมายถึงลูกแก้วลูกขวัญ รวมถึงม้า ซึ่งเป็นพาหนะที่นำ
เจ้าชายสิทธัตถะออกบวช

“ปัจจุบันผ้าขาวม้าลายจกหายากแล้ว เพราะทอยากมาก
ชายผ้าต้องเหมือนกันและเท่ากัน ต้องจำแต่ละชั้นลายให้ได้ทั้ง
14 ชั้นลาย ใช้เวลาเกือบปี พอได้กรุ่นใหม่ไม่สนใจ จึงกลายเป็นว่า
มีแต่ผู้สูงอายุเท่านั้นที่สามารถทอจากได้ แต่ก็มีอุปสรรคที่ความจำ
และสายตา ผ้าจึงหายากไปโดยปริยาย”

Don Manee ส่วนผสมระหว่างประสบการณ์ นวัตกรรม และฮวงจุ้ย

คุณแม่คำมัยของนอร์ทที่สืบทอด
ความรู้เรื่องการทอผ้ามาจากคุณยาย
และนำมาถ่ายทอดให้แก่ลูกหลานอีกที

นอร์ททอผ้าอยู่ 5 ปี จึงสร้างแบรนด์ Don Manee ขึ้น จากคำผสมระหว่างชื่ออำเภอ
ดอนแร่ กับนามสกุล “มณีจันทร์” เพื่อแสดงนัยสำคัญที่ว่า “เก่าผสมใหม่” และเปิดตัวด้วย
งานกระเป๋าทอแบบตามศาสตร์แห่งฮวงจุ้ยที่เธอได้รับสืบทอดมา

“นอร์ทเริ่มจากสำรวจก่อนว่า ชุมชนทำอะไรได้บ้าง นอกเหนือจากการทอผ้า แล้วมีความ
ชำนาญด้านไหน ก็พบว่าช่างที่สามารถสับสัณฐานทอผ้าได้คือ งานเย็บกระเป๋าดังนั้น งานกระเป๋า
ที่เรานำออกมาจากฝีมือของช่างเย็บในชุมชนทั้งหมด นอร์ทจึงสร้างเป็นองค์ประกอบในการทำงาน
การตรวจสอบการทำงาน ผลที่ได้รับ ปริมาณงานด้านโปรดักชั่น แล้วหากขยับขึ้นเป็นแมสต้องทำ
อย่างไรบ้าง ซึ่งก็คือการแปรรูป โดยตัดรายได้ให้ชาวบ้านเป็นขึ้น แต่ต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานการเข้าใจ
กระแสแฟชั่น

“เหนือสิ่งอื่นใด เราต้องเปิดใจชาวบ้านให้เชื่อให้ได้ว่า การทอวิถีใหม่คืออะไร โชคดีที่นอร์ทเป็นลูกหลาน เขาจึงเชื่อใจว่าเรา ทำเพื่อช่วยเหลือจริง ๆ ไม่เหมือนหน่วยงานอื่นที่เข้ามาแล้วหายไป”

นอร์ทวางจุดขายของ Don Manee ให้เป็นมากกว่าสินค้า โอท็อป โดยวางในรูปของแบรนด์ซึ่งจะทำให้ไปได้ไกล และสามารถ ขยายตลาดได้เร็ว เพราะตอนนี้ตลาดผ้าขาวม้าถูกตีด้วยผ้าขาวม้า ที่ทอจากเครื่อง ซึ่งส่วนใหญ่จะทอเป็นลายตาราง มีสีสันมากกว่า ผ้าขาวม้าที่ทอด้วยมือ จึงเป็นที่มาของภาพจำว่าผ้าขาวม้าต้องเป็น ลายตาราง

“นอร์ทเคยลองนำผ้าขาวม้าทอมือกับทอเครื่องมาวาง ขายด้วยกัน ปรากฏว่าผ้าทอเครื่องขายเร็วมาก เพราะราคาถูกกว่า ขณะที่ผ้าทอมือไม่สามารถลดราคาได้ คนที่ซื้อจึงเป็นกลุ่มที่ชอบ งานผ้าจริง ๆ แต่ซื้อเก็บไว้ไม่กล้าใช้เพราะไม่รู้ลึกว่าเหมือนผ้าขาวม้า ที่รู้จักกันทั่วไป

“ดังนั้น นอร์ทจึงพยายามไปออกบูธตามงานต่าง ๆ เพื่อ ประชาสัมพันธ์และช่วยโปรโมท สร้างกระแสให้สินค้า เพื่อให้ลูกค้า เห็นเรามากที่สุด เมื่อลูกค้าเจอสินค้าจริงจะช่วยสร้างความเชื่อมั่น ให้กับลูกค้าในการใช้สินค้าได้”

นอกจากนี้ เธอยังสร้างจุดขายของกระเป๋าแบรนด์ Don Manee โดยการใช้ศาสตร์ฮวงจุ้ยโบราณที่เธอได้รับการสืบทอดมา ในครอบครัว คือ ธาตุทั้ง 4 หรือดิน น้ำ ลม ไฟ ซึ่งใช้แทนด้วยตัวเลข จึงใช้ตัวเลขมาเกี่ยวข้องกับการขึ้นรูปเป็นกระเป๋า

“เรากับลูกค้าต่างเป็นฝ่ายเลือกกันและกัน เฉพาะผู้ที่ จะเป็นเจ้าของเท่านั้นที่จะรู้สึกต้องตาต้องใจกัน นอร์ทสามารถ พยากรณ์ได้จากวิธีการเลือกกระเป๋าของเขานิสัยเป็นอย่างไร และอนาคตจะเป็นอย่างไร เพราะฉะนั้นกระเป๋านี้จึงผลิตไม่มาก หมดแล้วหมดเลย และนี่จึงเป็นสาเหตุว่า ทำไมนอร์ทต้องไปขาย ด้วยตัวเอง เพราะลูกค้าส่วนใหญ่ต้องการให้พยากรณ์ว่าอนาคต

ของเขาเป็นอย่างไร แล้วทุกคนก็แปลกใจว่าทำไมจึงรู้เรื่องชีวิตเขา ได้มากขนาดนั้น นอร์ทก็ไม่ทราบเหมือนกัน”

แจ้งเกิด@โครงการผ้าขาวม้า ท้องถิ่นหัตถศิลป์ไทย

นอร์ทยอมรับว่า หากไม่มีโครงการผ้าขาวม้าท้องถิ่น หัตถศิลป์ไทย ผ้าขาวม้าลายจกของดอนแร่ก็อาจเป็นเพียงแคผ้า ที่อยู่ในตำนาน หรืออย่างมากที่สุดก็เป็นที่รู้จักกันในวงแคบๆ

“ต้องยอมรับว่า ‘ผ้าขาวม้าลายจก’ ของอำเภอดอนแร่ไม่มีใคร รู้จัก เพราะฉะนั้นการนำออกแสดงตามงานต่าง ๆ จึงเป็นวิธีที่ ทำให้ผ้าขาวม้าในชุมชนเราเป็นที่รู้จัก ซึ่งนอร์ทอยากบอกสังคมด้วย ว่า ผ้าขาวม้าไม่ได้มีแค่ลายตาราง แต่ยังมีผ้าขาวม้าจกแบบพื้นถิ่น บ้านเราด้วย พอ นอร์ทเห็นข้อมูลการเชิญชวนเข้าร่วมโครงการ ผ้าขาวม้าท้องถิ่นหัตถศิลป์ไทย ในเว็บไซต์ จึงนำผ้าขาวม้าลายจก ผืนเก่าแก่ของชุมชนที่ตอนนั้นหาไม่ได้แล้วส่งเข้าร่วม พร้อมกับคิด นวัตกรรมด้วยการทอวิถีใหม่ เส้นด้ายใหม่

“เมื่อก่อนเราทำเองหมดตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ แต่ เนื่องจากฝ่ายขายยาก คนปลูกน้อยลง เราจึงซื้อฝ้ายจากเมืองกาญจน์ มาทำเป็นเส้นฝ้ายประดิษฐ์ คือ เส้นฝ้ายที่ผสมสีสังเคราะห์ โดย ร่วมออกแบบกับอาผู้หญิงในชุมชนซึ่งพิการทางสายตาหนึ่งข้าง เพราะฉะนั้นหากเป็นผ้าจก เขาต้องใช้สายตามาก เราจึงเปลี่ยนมา เน้นที่การเล่นสีแทนแล้วทอเป็นผ้าผืนใหญ่ เพื่อทำเป็นเฟอร์นิเจอร์ หรือผ้าปูโต๊ะ รวมถึงผ้าที่ใช้ทำงานกระเป๋าก็มาจากอาคนนี้เพราะด้วย ประสบการณ์ในการทอผ้ามานาน ทำให้เขามีความชำนาญในการ จับคู่สีได้แม่นยำมาก ซึ่งเป็นขั้นตอนที่สำคัญ ใช้ 3 สี คือ เส้นด้ายยืน 1 สี เส้นด้ายนอน 2 สี พอทอไปจะขับอีกสีขึ้นมา ซึ่งเทคนิคที่นิยม ในตอนนี้คือ พาสเทล ดูสงบ ไม่ฉูดฉาด”

เมื่อผ้าขาวม้ามาเป็นกระเป๋าสวยๆ

ผ้าลายทจากฝีมือของผู้นิพการ
ทาสายตาที่จับคู่สีอย่างสวยงาม

การออกแบบที่สวยงาม
ร่วมสมัยของกระเป๋าถล่มกนิ

นอร์ทยังเล่าเสริมอีกว่า ตลอด 2 ปีที่ Don Manee อยู่ในโครงการฯ กระแสการอนุรักษ์ผ้าขาวม้าแรงมาก ทั้งในประเทศและต่างประเทศ การเข้ามามีส่วนช่วยในเรื่องการตลาด การประชาสัมพันธ์ในทุกภาคส่วน ทำให้คนรู้จักผ้าขาวม้ามากขึ้น ส่งผลให้ผลิตภัณฑ์ภายใต้แบรนด์ของเธอขายดี ได้รับความนิยม สร้างรายได้แก่คนท้องถิ่นมากขึ้น

“สังเกตจากลูกค้าที่มาเดินในงานของโครงการฯ ที่เราไปแสดงสินค้า เขาเข้ามาดูและให้ความสนใจมากกว่าปกติ และเมื่อเรานำสินค้าไปโชว์ในต่างประเทศ เช่น เราชนะการแข่งขันในโครงการ Thai AIM ของ HKTDC ได้ไปโชว์ที่ฮ่องกง และไปญี่ปุ่นในงานโชว์เคสที่ร่วมกับเพื่อนดีไซน์งานประเภท ECO ก็ได้รับความสนใจมาก ทำให้มีโอกาสที่จะเจรจาต่อยอดต่อไปค่ะ”

สืบทอดแก่คนรุ่นต่อไป

สิ่งที่นอร์ทซิมซัปมาเป็นเรื่องของการทอและลายผ้าแบบโบราณจากบรรพบุรุษ และเธอรู้ว่าจะต้องเปิดโอกาสให้คนรุ่นใหม่มาร่วมพัฒนา ต่อยอด และส่งต่อจากสิ่งที่เธอได้เริ่มขึ้น เพื่อให้ภูมิปัญญานี้ยังคงอยู่

“สิ่งที่นอร์ทได้ทำมาร่วม 5 ปี ก็อยากให้มีคนมาสานต่อ โดยเปิดโอกาสให้เขาได้ซิมซัป แล้วเดินตามทางที่เราพัฒนาไว้ หรือจะต่อยอดจากเราก็ตาม แต่สุดท้ายเขาก็คงได้ซิมซัปจากสิ่งที่เราทำ สิ่งที่ปราชญ์ชาวบ้านได้ทำ ได้เข้าหาชาวบ้าน ได้สั่งเรียนรู้ใหม่ ๆ ที่เป็นพื้นบ้านจริง ๆ”

คนที่นอร์ทมองไว้คือ **ฐิติภัทร ศิริวงษ์** หรือ **แอน** มีศักดิ์เป็นญาติพี่น้องอยู่ในชุมชนเดียวกัน เป็นเด็กรุ่นใหม่ที่มีความสนใจเรื่องนี้ในระดับหนึ่ง นอร์ทจึงพยายามพาเขาไปทุกที่ เพื่อให้เกิดความเข้าใจ “บางครั้งเราพูดอย่างเดียวไม่ได้ ต้องให้เขาเห็นภาพ และลงมือปฏิบัติด้วยค่ะ”

ขณะที่แอนได้เล่าถึงความสนใจที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมว่า “เดิมแอนทำงานเป็นผู้ช่วยสัตวแพทย์ค่ะ พอมีเวลาว่างก็มาช่วยพี่นอร์ทดูงานทั่วไป เน้นการขายมากกว่า ไม่ได้ลงมาจริงจัง แต่ตอนนี้ลงมาลึก 2 ปี ได้ลงลึกเกี่ยวกับการทอผ้าในชุมชน ก็ค่อยๆ ซิมซัปมา และมีความสนใจ จนพี่นอร์ทลองให้มาออกโอเดียดีไซน์ผลงานชิ้นแรก ซึ่งแอนไม่เคยมีพื้นฐานด้านนี้มาก่อนเลย พี่นอร์ทจึงต้องช่วยแนะนำมากหน่อย ซึ่งปกติแบรนด์ Don Manee เป็นกระเป๋าคาดเอว ผู้หญิงทำงานเสียส่วนใหญ่ พอแอนมีโอกาสเข้ามาออกแบบ ก็ตั้งใจดูประสงครว่าอยากประยุกต์งานผ้าขาวม้าให้วัยรุ่นทั้งชายหญิงเข้าถึง และใช้ได้ไม่ใช่ซื้อไปเก็บ จึงออกแบบเป็นกระเป๋าคาดเอวไว้ด้านหน้า มีปึกปิดแนวซิปป้องกันขโมยมาแอบรูปเอาทรัพย์สินไป”

เนื้อผ้าและลวดลายของกระเป๋าคาดเอวที่เป็นผลงานการออกแบบของแอนนั้น เธอใช้หลักการจับคู่สี โดยเป็นโทนสีที่นุ่มนวลเย็นตา คือ สีฟ้าและสีเทา ซึ่งเป็นสีที่เธอชอบเพราะมีความสดใส โดยให้ช่างทอในชุมชนที่ฝึกทางตาข้างหนึ่ง แต่มีฝีมือในการทอมาก เป็นผู้ทอ เมื่อสำเร็จเป็นชิ้นงาน เธอก็ได้นำออกมาโชว์ในโอท็อป เมื่อเดือนสิงหาคมที่ผ่านมา มีคนมาชมและสั่งจองหลายชิ้น ทำให้เธอรู้สึกดีใจที่มีผู้สนใจ

“แอนก็หวังว่าจะมีโอกาสออกแบบชิ้นงานอื่นอีก เพราะอยากให้ผ้าไทยมีโอกาสออกมาเผยแพร่ได้มากขึ้น รวมถึงแอนก็ต้องเรียนรู้อีกมากในเรื่องการตลาดและการขาย เพื่อให้แบรนด์ Don Manee มีความแข็งแรง ช่วยให้ผู้ชุมชนมีอาชีพและรายได้เลี้ยงตัวได้ยั่งยืนที่สุด”

จากผ้าโบราณของชาวไทยวน อำเภอดอนแร่ อันเป็นรากเหง้าสำคัญของภูมิปัญญาเก่าแก่ สืบทอดมาสู่ผลิตภัณฑ์กระเป๋าคาดเอวในวันนี้ได้อย่างงดงามลงตัว เป็นกระเป๋าคาดเอวที่มีความร่วมสมัยกับปัจจุบันที่ผู้ใช้สามารถเดินถือได้อย่างไม่อายใคร และผู้ผลิตก็สามารถพูดได้อย่างภาคภูมิใจว่า นี่คือการเป่าจากภูมิปัญญาไทยอย่างแท้จริง

โยธกา อินทร์เพชร

กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์พื้นเมืองบ้านดินทรายอ่อน

จังหวัดหนองบัวลำภู

นวัตกรรมผ้าขาวม้าเพื่อชุมชน

“ไม่ใช่แค่ทอ แต่ต้องทอให้ดี” คือสิ่งที่ **คุณย่าสมพร อินทร์เพชร** ให้เหตุผลว่า เหตุใดจึงไม่อนุญาตให้ **โยธกา อินทร์เพชร** หรือ **มายด์** ไหว้ไม้ที่ขบใช้ที่ทอผ้า ทอผ้าขาวม้าที่เป็นภูมิปัญญาของครอบครัวและบ้านดินทรายอ่อน

ความรู้ด้านการทอผ้าของบ้านทรายอ่อนนั้นสืบทอดมาตั้งแต่บรรพบุรุษ และเป็นที่ยอมรับยกย่องเรื่องฝีมือทอผ้าในยุคนของ **คุณย่าสมพร อินทร์เพชร** รวมถึงสร้างชื่อเสียงให้เป็นที่รู้จักในนาม “ภูริษาผ้าไทย” และกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์พื้นเมืองบ้านดินทรายอ่อน ที่ดำเนินการโดย **พัชรินทร์ ชัยรัตน์** หรือ **อ้อย** ลูกสาวของคุณย่าสมพร และป้าของน้องมายด์

คุณค่าของงานฝีมือที่ถ่ายทอดกันมาจากบรรพบุรุษ ทำให้ **คุณย่าสมพร** ไม่อนุญาตให้มายด์ใช้ที่ทอผ้าในระยะแรก โดยตั้งใจว่าจะค่อย ๆ ถ่ายทอดภูมิปัญญาและความรู้ทั้งหมดในช่วงเวลาที่เหมาะสม โดยเริ่มจากการให้ช่วยหยิบจับทำงานต่าง ๆ ระหว่างการทอผ้าเท่านั้น แต่ภาพของคนในครอบครัวและชุมชนที่ค่อย ๆ สร้างต้นฝ้ายแต่ละต้น ปั่นฝ้ายที่ละนิด ย้อมสีธรรมชาติแต่ละสี ก็ทำให้มายด์เริ่มต้นการ “ทอ” ด้วยการ “แอบ”

จากเด็กหญิงที่แอบเล่นกี่ ของคุณย่า สูการทอผ้า แบบมืออาชีพ

“หนูอยู่กับย่าค่ะ ก็เห็นเวลาที่ย่าทอผ้า เราก็อยากทอบ้าง” มายด์เล่าด้วยน้ำเสียงใส ประโยคเนิบช้าทว่าชัดเจน โดยมีสายตาของย่าและป้ามองด้วยรอยยิ้มที่ไม่ปิดบัง

“ตอนอายุประมาณ 14 ปี ก็แอบทอ พอย่าเห็นก็ดุค่ะ เพิ่งได้หัดทอแบบจริงจังตอนอายุ 16 ปี” มายด์ยิ้มขึ้น ขณะที่คุณย่าส่ายหัวเล็กน้อยด้วยความเอ็นดู เมื่อคิดถึงความซนของหลานสาว

คุณหลาน คุณย่า และคุณป้า

“ไม่ใช่ไม่อยากให้ทำ แต่อยากให้ทำได้ดี ทำถูกต้อง แล้วก็ตั้งใจทำ เพราะถ้าทำไม่เป็นแล้วมันจะเสีย” คุณย่าอธิบายเพิ่มเติม และอย่างที่คุณย่าอยากให้มายด์ทำได้ดี คุณย่าจึงเริ่มต้นเป็นผู้ถ่ายทอดภูมิปัญญาวิชาการทอให้มายด์ เมื่อเห็นว่าเธอโตพอที่จะเรียนรู้ได้แล้ว และเป็นที่รู้กันดีในหมู่คนใกล้ชิดว่า ฝีมือการทอผ้าของคุณย่าประณีต ละเอียด และเนียนแค่นั้น

มายด์ - โยธกา อินทร์เพชร คงเป็นผ้าผืนที่เนียนที่สุดที่คุณย่าบรรจงถักทอ เพราะเธอเริ่มทอผ้าเต็มผืนในวัย 16 ปี จนวันนี้อายุ 20 ปีแล้ว

“ตอนมายด์ทอผืนแรกสำเร็จออกมาภูมิใจมากค่ะ แต่ว่างานก็ไม่ได้เนียนสวย เพราะริมไม่เท่ากัน พอทอต่อมาเรื่อยๆ ก็เรียนรู้ว่าควรทำอะไร เรียนรู้จากสิ่งผิดพลาดในผ้าผืนแรกที่ยังไม่สวย พอมาดูว่าทำอะไรถึงจะสวย ไม่มีตำหนิเยอะจนถึงจุดที่คิดว่าดีแล้ว ก็คงน่าจะเป็นตอนที่ลูกค้าซื้อผ้าของเรา”

“น้องมายด์เป็นคนใจเย็นและประณีตกับงาน” พชรินทร์ ให้คำจำกัดความการทำงานของหลานสาว ขณะที่ผ้าขาวม้าลายล่าสุด ผู้เป็นป้าเป็นผู้ออกแบบ และผ่านฝีมือการทอของมายด์ ยืนยันถึงฝีมือที่คุณย่าและคุณป้าภูมิใจอย่างไม่มีข้อกังขา

“เกิดวันเดียวกันด้วยค่ะ” พชรินทร์โอบหลานสาวเล่าเรื่องบังเอิญนี้ด้วยรอยยิ้มว่า ความสำเร็จของย่าและป้าในวันนี้จะเป็นเส้นทางที่มายด์เดินตามได้ไม่ยาก

ความสำเร็จที่ไม่มีการบังคับ

“ไม่บังคับให้เขาทำ เขาจะทำเมื่อไรก็ได้ ไม่จำเป็นต้องเรียน ด้านนี้เขาอายุยังน้อย อยากให้เขาไปเจอโลก ไปทำอะไรหลายๆ อย่าง แต่เขาก็ยังช่วยทุกอย่าง กลับบ้านมามีก็ก็ทอ แต่ตอนที่ไปเรียน เขาก็ช่วยทำวิดีโอ ช่วยเรื่องโปรโมท” พชรินทร์บอกและสนับสนุนเป็นอย่างดี ในวันที่มายด์เลือกเรียนสาขาวิชารัฐศาสตร์

ผลงานการทอผืนลำซุด

“เรียนรัฐศาสตร์ ได้ลงพื้นที่เจอชุมชนต่าง ๆ ทำให้ได้เห็นอะไร
หลากหลายขึ้น ได้เจอชุมชน ได้พัฒนาตนเอง”

จากที่เห็นคุณย่าและคุณป้าทำมาตลอด เธอช่วยเหลืองานของกลุ่ม
ทุกอย่างที่ทำได้ ทำให้ผู้ใหญ่ตั้งฉายาเธอว่า “บอสน้อย” ที่สืบทอดทั้งภูมิปัญญา
ฝีมือ และจิตวิญญาณเพื่อชุมชน

คุณย่าถักทอ & คุณป้าแต้มแต่ง สืบทอดชาติ

หากคุณย่าคือผู้เป็นแรงบันดาลใจและครูสอนทอผ้าคนแรก คนที่ช่วย
แต้มแต้มสืบทอดชาติให้ผ้าทอมือผืนงามอย่างมาด ก็คงเป็นคุณป้าพัชรินทร์
บอสใหญ่แห่งภูริษาผ้าไทย ที่อุทิศความฝันและการทำงาน เพื่อการพัฒนาผ้าฝ้าย
ทอมือ และมอบความสำเร็จทั้งหมดให้แก่ชุมชน โดยมีรางวัลเป็นความสุขจาก
ชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของคนบ้านดินทรายอ่อน

ผ้าขาวม้าผ้าฝ้ายฮ์ตุ่ย

ผลงานของพัชรินทร์ในฐานะผู้นำของ “ภูริษาผ้าไทย” หรือกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์พื้นเมืองบ้านดินทรายอ่อน จังหวัดหนองบัวลำภู โดดเด่นในระดับประเทศ และกำลังก้าวไกลสู่ระดับสากล โดยมีตัวอย่างรางวัลแห่งความภูมิใจการันตี เช่น รางวัลชนะเลิศระดับประเทศ โครงการผ้าขาวม้าท้องถิ่นหัตถศิลป์ไทย พ.ศ. 2560 ประเภทเส้นใยธรรมชาติและสีธรรมชาติ รางวัลชนะเลิศด้านเกษตร กรณีผู้ประกอบการธุรกิจ SME ผ้าและผลิตภัณฑ์จากผ้า กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน พ.ศ. 2560 และรางวัลชนะเลิศในการประกวดผ้าขาวม้าฝ้าย ในงานวันเกษตรภาคอีสาน พ.ศ. 2561 ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

นอกจากนั้นคือ “รางวัลชีวิต” อันหมายถึงความรู้ที่สามารถนำมาสร้างอาชีพให้คนในชุมชน ด้วยกระบวนการ “ปลูกฝ้าย” “ปั่นฝ้าย” “ย้อมฝ้าย” “ทอผ้าฝ้าย” และการแปรรูป ซึ่งมี “ฝ้ายอิตู่ย” หรือ “ฝ้ายคุณตู่ย” เป็นนวัตกรรมความสำเร็จที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางในเวลานี้

ฝ้ายอิตู่ย ฝ้ายขาว และฝักคูณ เมล็ดพันธุ์แห่งความเกื้อหนุน สู่ชุมชน

“ฝ้ายอิตู่ยมีอยู่แล้ว แต่มันน้อย ไม่มีคนใช้เราเข้าร่วมโครงการผ้าขาวม้าท้องถิ่นหัตถศิลป์ไทย ประกวดผ้าขาวม้า ก็คิดหาสิ่งที่เป็นเส้นใยธรรมชาติและสีธรรมชาติ ซึ่งฝ้ายอิตู่ยจะเป็นโหนดน้ำตาลแบบนี้เลย ไม่ได้ย้อม”

ความสามารถ ความทุ่มเท และการมองการณ์ไกลของพัชรินทร์ ความสำเร็จมาถึงอย่างรวดเร็ว ไม่ใช่แค่รางวัลที่ 1 จากโครงการ แต่ยอดการสั่งสินค้าคงค้างแบบข้ามปี คือสิ่งที่ทำให้ชุมชนบ้านดินทรายอ่อนภูมิใจ และวางแผนการทอผ้าขาวม้าต่อไป โดยมีแผนงานที่ชัดเจนมากขึ้น

ต้นฝ้ายอิตู่ย

“ตอนนี้เราปลูกแยกทั้งฝ้ายขาวและฝ้ายอิตู่ย เราปลูกเองส่วนตัวด้วย แล้วก็มีของชุมชนที่ปลูก เราโชคดีที่บ้านดินทรายอ่อนจะมี ‘โสก’ อยู่ ซึ่งคล้ายกับเป็นอ่างเก็บน้ำของชาวบ้าน อยู่ในพื้นที่ของหลวงประมาณเกือบ 400 ไร่ ผู้ใหญ่บ้านแบ่งให้เราปลูก ชาวบ้านที่เป็นสมาชิกในกลุ่มก็ไปช่วยกันปลูก ช่วยกันดายหญ้าใส่ปุ๋ย นอกจากการปลูกฝ้ายอิตู่ยเพิ่ม เราก็คิดว่าจะมีหนทางใดที่ทำให้ได้โหนดน้ำตาล ซึ่งเป็นที่ต้องการของตลาดเพิ่มมากขึ้น”

เมื่อฝ้ายอิตู่ยมีไม่มาก แต่กลุ่มยังมีฝ้ายที่ปลูกเอง และสีธรรมชาติที่ทำให้ผ้าเป็นโหนดน้ำตาล

“ฝ้ายอิตู่ยไม่พอ เราจะย้อมสีฝักคูณแทนจะได้ไหม? ก็นำฝ้ายขาวไปย้อมกับฝักคูณ ได้สีออกมาคล้ายกับฝ้ายอิตู่ย ดอกคูณเป็นพืชมงคล ลูกค้าที่อยากได้ฝ้ายอิตู่ยเพราะสี ก็ยินดีที่จะได้เป็นฝ้ายย้อมสีฝักคูณ เพราะมีสีคล้ายคลึงกัน ขณะที่บางคนก็อยากได้ฝ้ายอิตู่ยจริง ๆ เขาก็ยินดีจะรอ”

ภูริษาผ้าไทยในวันนี้มีสมาชิกในชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการสร้างสรรค์ผ้าขาวม้าทอมือและผ้าทอมืออื่น ๆ จำนวนมาก มีสีธรรมชาติที่หลากหลายจากการคิดค้นไม่หยุดยั้ง มีเนื้อผ้าที่นุ่มจากภูมิปัญญาการหมักผ้าด้วยน้ำข้าวข้าว มีผลิตภัณฑ์แปรรูปที่หลากหลายและสวยงาม มีระบบการจัดการที่เกื้อหนุนต่อทุกคนในชุมชน และมีทายาทที่พร้อมต่อยอดให้ความสำเร็จยั่งยืนต่อไป

หทัยรัตน์ มุลสานต์

กลุ่มทอผ้าไหมบ้านห้วยเคียน จังหวัดเชียงราย

ศิลปะแห่งการผสมผสาน

การถักทอผ้าขาวม้าของชุมชนบ้านห้วยเคียนดำเนินมาตามวิถีชีวิตของท้องถิ่นภาคเหนือ สืบต่อจากครอบครัวสู่กลุ่มแยกย้ายจากกลุ่มกลับสู่ครอบครัวในกลุ่มทอผ้าไหมบ้านห้วยเคียน มี **สมัย มุลสานต์** เป็นผู้สืบทอดความรู้และภูมิปัญญาการทอผ้าไหม โดยได้รับสืบทอดมาจาก **คุณทวดพุด สิมรวงค์** (ถึงแก่กรรม) ตามด้วย **คุณยายทองจันทร์ เหลาประเสริฐ**

“ตั้งแต่เล็ก อยู่ ป.2 ป.3 ก็ไปป็นเก็บใบหม่อนช่วยแม่ แต่ก่อนเป็นใบหม่อนต้นใหญ่ ๆ” คุณแม่สมัย มุลสานต์ ทายาทรุ่นที่ 3 แกนนำกลุ่มทอผ้าไหมบ้านห้วยเคียน หมู่ที่ 5 ตำบลทุ่งก่อ อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย ย้อนความทรงจำเกี่ยวกับการเรียนรู้วิธีการถักทอเส้นด้ายของตัวเอง ซึ่งต่อมาได้ยึดเป็นอาชีพเลี้ยงปากท้องควบคู่กับวิถีชีวิตการทำเกษตร โดยคุณแม่สมัยมีหน้าที่หลักในกลุ่มทอผ้าประจำชุมชนคือการตีเกลียวไหม มัดหมี่ ทำลวดลายผ้า ทอผ้า ช่วยเหลือดำเนินกิจกรรมด้านการเตรียมวัสดุ และติดต่อกายนอก

ต่อมาจึงได้ยกหน้าที่ให้ทายาทรุ่นที่ 4 หทัยรัตน์ มุลสานต์ หรือรัตน์ ซึ่งเธอเคยช่วยผู้เป็นแม่ทำงานตั้งแต่ตอนเด็ก ๆ จนเมื่อเรียนจบ เธอก็คิดว่าจะขอออกไปเผชิญโลกบ้าง

“พอเรียนจบ ม.6 ก็ไปสมัครงานเป็นลูกน้องเขาอยู่ในกรุงเทพฯ จนกระทั่งคิดได้ว่า ที่บ้านฉันก็มีอาชีพ ทำไมต้องมาเป็นลูกน้องคนอื่นด้วย กลับไปอยู่บ้านดีกว่า ช่วยแม่ทำงานก็มีรายได้

หทัยรัตน์ในชุดที่ตัดเย็บจากผ้าขาวม้าทอผ้าอีสานล้านนา กับที่ทอผ้าที่คุณแม่ถ่ายทอดภูมิปัญญาให้ด้วยตนเอง

เป็นของตัวเอง จึงตัดสินใจกลับมาอยู่ที่บ้าน” เธอเล่าถึงจุดเปลี่ยนทางความคิดของตัวเองเมื่อวันวาน

เสน่ห์ผ้าขาวม้าบ้านห้วยเคียน: ผสานภูมิปัญญาอีสาน-ล้านนา

หทัยรัตน์ที่ใคร ๆ รู้จัก คือสาวเก่งผู้ทำได้ทุกอย่าง ตั้งแต่กระบวนการผลิตผ้าไหมผ้าขาวม้าทอมือของกลุ่มฯ การออกแบบ การบริหารจัดการ กระทั่งการเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่ผู้คนและชุมชนต่าง ๆ

เธอเล่าถึงเสน่ห์ของผ้าขาวม้าบ้านห้วยเคียนที่เธอค้นพบ และสร้างสรรค์ออกมา นั่นคือ การนำการทอผ้าไหมของชาวอีสาน ในจังหวัดเชียงรายมาผสมผสานกับวัฒนธรรม ประเพณีภูมิประเทศ ภูมิอากาศของจังหวัดเชียงราย จนเกิดเป็นผ้าขาวม้าไหมทอมือ อีสานล้านนา โดยเส้นใยไหมที่ปลูกในจังหวัดเชียงรายจะมี

จากสอนลูก สอนหลาน ในวันนี้
คุณยายทอจันท์ เหลาประเสริฐ
ได้ถ่ายทอดความรู้สู่หลาน

เส้นใหญ่หนานุ่มและมันวาว นำมาทอมือด้วยกี่กระทบ จนเกิดเป็นลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์ของผ้าทอมืออีสาน ผสานเข้ากับเอกลักษณ์ของชาวล้านนา

พิสูจน์ความเป็นทายาทจากหัวใจนักสู้

หทัยรัตน์มีหัวใจนักสู้เช่นเดียวกับคุณแม่และคุณยาย ช่วงหนึ่งของชีวิต เธอจึงตัดสินใจแสวงหาเส้นทางของตนเองในรูปแบบที่แตกต่างออกไป จนวันหนึ่งค้นพบว่าควรจะหวนกลับสู่บ้านเกิด เธอจึงพาหัวใจนักสู้กลับมาสู่ต่อที่นี้

การกลับมาในวัยที่โตขึ้นและเห็นโลกมากขึ้น ทำให้ค้นพบคุณค่าของภูมิปัญญาที่เคยหลงลืมและเห็นว่าเป็นเรื่องธรรมดา ยิ่งเมื่อได้ช่วยเหลือคุณแม่สมัยทำงานของกลุ่มฯ ก็ยิ่งทำให้มองเห็นอนาคตและช่องทางชัดเจนขึ้น และสิ่งที่เป็นแรงผลักดันสู่ความสำเร็จของเธอ

“ดิฉันได้กลับไปเรียนอีกครั้ง แต่ก็ข้ามข้อต่อไปเรียนรู้วิธีการทอเลย โดยไปร่วมเรียนรู้กับศูนย์หริภุญชัย อำเภอเมืองฯ จังหวัดลำพูน ได้รับการฝึกสอนจากอาจารย์เฉลิมเกียรติ เจ้าของร้านเพ็ญศิริไหมไทย เก็บเกี่ยวเรียนรู้ตรงนั้น ตั้งแต่การวนเส้นใย การสอดเส้นใยกัน การใส่ตะกอล ทุกอย่างเรียนรู้จากตรงนั้นเพิ่มเติมค่ะ เพราะจากเดิมแค่เรียน

กับแม่ที่นี้ยังไม่เกิดความชำนาญ เพราะว่าแม่ต้องทำงานด้วยหาเงินด้วย จึงไม่มีเวลามานั่งสอนกัน ดิฉันก็อาศัยการมองและการเรียนรู้ แต่พอไปเรียนรู้ขั้นตอนวิธีตรงนั้น เราก็มาสอดแทรกกับวิธีของแม่ แม่จะเดินเส้นใยในการทอผ้าทีละ 2 เส้น หรือ 4 เส้น แต่การไปเรียนรู้ของเพ็ญศิริใหม่ไทยมาเป็นการเดินเส้นใหญ่ทีละ 80 - 160 เส้นคะ”

การเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว และหัวใจนักสู้ที่แรงเต็มร้อย ทำให้หัตถ์รัตนทำทุกอย่างด้วยตนเอง สานต่อภูมิปัญญาที่แม่ให้เรียนรู้เพิ่มเติมและวางแผนการพัฒนา

สร้างสรรค์และพัฒนา

จุดเด่นและความน่าสนใจของผ้าขาวม้าบ้านห้วยเคียนคือ สีสันสดใสจากธรรมชาติร้อยเปอร์เซ็นต์ ซึ่งหัตถ์รัตนและชุมชนได้พยายามคิดค้นออกแบบ เพื่อให้เหมาะกับการใช้สอยของผู้บริโภค และพยายามมองหาวัสดุใกล้เคียงตัวในชุมชน โดยกลุ่มทอผ้าใหม่บ้านห้วยเคียนสามารถผลิตเส้นด้ายมาทอผ้าขาวม้าได้หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นสีฟ้าแบบดั้งเดิม ชมพู สีเขียว และสีแดงจากดินธรรมชาติในพื้นที่

“ถ้าเป็นงานผ้าขาวม้า ใครมองเห็นก็รู้ว่าเป็นผ้าขาวม้า ผ้าขาวม้าที่ไหนก็เหมือนกัน แต่เราจะทำอย่างไรให้ผ้าขาวม้าของเราแตกต่าง จึงนำภูมิปัญญาเรื่องสี เรื่องดิน เรื่องที่มาของสีแต่ละตัว เราเลือกสีเฉพาะมาใส่เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม ดูว่าเทรนด์ที่คลาสสิก ใช้สีที่เป็นสีธรรมชาติร้อยเปอร์เซ็นต์ แล้วทำในเรื่องของเทรนด์สีในแต่ละปีของช่วงปีช่วงอายุไปคะ แล้วอีกข้อหนึ่ง คือ ทำให้ตอบโจทย์หรือทำให้เป็นสากล ไม่ใช่แค่ทำให้สวย แต่ออกแบบมาแล้วช่วยเสริมบุคลิกภาพคนใส่ เช่น คนอวบใส่แล้วดูเพรียว คนผอมใส่แล้วดูสมส่วน”

ความรู้เรื่องแฟชั่นเป็นสิ่งที่คุณรัตนได้มาจากอาจารย์พิมพ์ คัมพ์ ดิไซเนอร์ชาวเชียงรายซึ่งจบการศึกษาจากฝรั่งเศส และเป็นผู้สอนในโครงการของศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานนานาชาติเชียงราย จังหวัดเชียงราย

ขั้นตอนของหมอนไหม สู่เส้นใยแห่งภูมิปัญญา

ผ้าไหมจากธรรมชาติ แวววาวและทรงคุณค่า

เมื่อมีความรู้เรื่องแฟชั่นแล้ว ความตั้งใจของเธอไม่ได้หยุดอยู่เพียงเท่านั้น เพราะยังมีความคิดที่จะพัฒนาให้ผ้าขาวม้ามีคุณภาพ และเป็นที่รู้จักในตลาดแฟชั่นมากขึ้น ทำให้พยายามศึกษาเรื่องสีธรรมชาติในห้องถิ่นมากขึ้น จากความมุ่งมั่นนี้เองทำให้ได้รับโอกาสครั้งสำคัญในการร่วมงานกับดิไซเนอร์ชาวฝรั่งเศสที่มาเป็นวิทยากร ทำให้ยิ่งเปิดโลกทัศน์และสร้างแรงบันดาลใจมากขึ้นไปอีก

ณ สวนหม่อน แผล่งกำเนิดวัดภูมินามิปัญญา
ของชุมชน (จากซ้ายไปขวา) 1. ด.ญ.พนิดา มูลสานต์
ทายาทรุ่นต่อไปของกลุ่ม 2. หทัยรัตน์ มูลสานต์
ทายาทผ้าขาวม้าหัวใจนักสู้ 3. คุณยายทองจันทร์
เหลาประเสริฐ ผู้สืบทอดภูมิปัญญาทอผ้าสู่ลูกหลาน
4. คุณทองม้วน พิศพานต์ สมาชิกกลุ่มผู้ร่วม
ฝ่าฟันความยากลำบาก สู่ความสำเร็จร่วมกัน
5. คุณแม่สมัย มูลสานต์ แรบบันดาไลและ
ผู้ขับเคลื่อนทุกอย่างเคียงข้างลูกสาว

ด้วยความมุ่งมั่น พยายาม และไม่หยุดพัฒนา จึงส่งผลให้หทัยรัตน์ได้รับรางวัล
ที่สร้างความภาคภูมิใจ และทำให้เธอเห็นคุณค่าของภูมิปัญญาจากบรรพบุรุษมากมาย
หลายรางวัล แต่ 3 รางวัลที่เป็นจุดพลิกผันทำให้เธอมีแรงบันดาลใจผู้ต่อคือ รางวัล
ยังโอท็อป (Young OTOP) รางวัลผู้หญิงเก่งสาขานักพัฒนา และรางวัลคนดีศรีเชียงใหม่
ของจังหวัดเชียงราย

จากรางวัลของความมุ่งมั่น นำมาสู่เป้าหมายที่ฝันไว้ในอนาคต นั่นคือ การทำให้
ผ้าขาวม้าที่ใคร ๆ มองว่าเป็นผ้าธรรมดา ๆ ไม่เลิศจึงได้รับโอกาสให้เจิดจรัสอยู่บนเวที
แฟชั่นสัปดาห์ครั้งด้วยการพัฒนาและสร้างสรรค์ของเธอเอง

“วางแผนไว้ว่าอยากมีคอลเลกชันตัวเองที่มีนางแบบใส่เดินบนแคทวอล์คคะ
ขนาดแคไปเรียนแล้วมีนางแบบใส่ชุดที่ดิฉันออกแบบเดินบนแคทวอล์คยังรู้สึกภาคภูมิใจ
มาก ถ้าวันหนึ่งดิฉันมีคอลเลกชันของตัวเอง มีแบรนด์ของตัวเองให้คนเดินในงานแฟชั่นวีค
ที่ไหนสักแห่งหนึ่ง คงจะยิ่งภูมิใจ”

พงษ์ศิริ - ผกาบดี แก้วชมภู

กลุ่มทอผ้าบ้านห้วยทราย จังหวัดเชียงใหม่

สืบสานเส้นใย - สายสัมพันธ์ 4 รุ่น

เส้นใยฝ้ายที่ใช้ทอขึ้นมาเป็นผ้าแต่ละผืนนั้นแตกต่างกัน ด้วยลักษณะ ขนาด วิธี และกลไกการสร้างสรรค์สร้าง หากความแตกต่างนั้นอาจเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างฝ้ายเส้นต่อเส้น เชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว คนต่อคน จนเกิดความสุขงาม อันเป็นอัตลักษณ์ ดังความสัมพันธ์ในชุมชนบ้านห้วยทรายที่สืบทอดภูมิปัญญามากกว่า 4 รุ่น จนเกิดเส้นสายลวดลายงดงามในผ้าขาวม้า

รุ่นที่ 1 แม่อุ้ยจัน สมคำดี

ผู้ถ่ายทอดภูมิปัญญาฝ้ายทอมือ

สู่ลูก - หลาน - เหลน

“ทอมาตั้งอายุ 20 กว่า ๆ ตั้งแต่ตอนโน้นนั่น” แม่อุ้ยจัน ปรากฏชุมชนวัย 87 ปี ผู้ทอผ้ามายาวนานกว่า 2 ใน 3 ส่วนของชีวิต ลากเลี้ยบอกเล่าความยาวนานของภูมิปัญญา ซึ่งมีมานานก่อนการเริ่มทอผ้าของแม่อุ้ย

แม่อุ้ยจันทอผ้าก็โบราณ ก็ทอมือ ผืนผ้าทำมาจากเส้นด้าย และย้อมสีธรรมชาติ ผ้าที่ทอเป็นผ้าห่มลายดี หรือที่ภาษาเหนือเรียกว่า ผ้าตวลลายดี เป็นผ้าฝ้ายลายโบราณ ลักษณะการทอเป็นลายตารางหมากรุก (ตาสกอต) หรือลายผ้าขาวม้า เป็นสีที่เรียบง่าย ไร่เนาของชุมชน และใช้เส้นด้ายขนาดกลางทำผ้ายวม หรือการมัดลาย ให้เกิดลายสายน้ำและลายสายฝน สลับกับสีพื้นบนผ้ามัดหมี่ เกิดเป็นลวดลายสวยงาม และต่อมาแม่อุ้ยได้ถ่ายทอดความรู้ในการทอผ้านี้ให้แก่ทายาทรุ่นต่อ ๆ มา

รุ่นที่ 2 แม่ทอน นันตะเสน

แม่ตัวจากไป แต่สายใยยังมั่นคง

แม่อุ้ยจันมีลูกสาวคือ “แม่ทอน” ซึ่งได้สืบทอดวิชาปั่นฝ้าย ทอผ้า และออกแบบมาอย่างครบถ้วน และก่อนที่แม่ทอนจะจากไป ภูมิปัญญา ความรู้ และความรักของแม่ทอน ก็เป็นดังเส้นฝ้าย เชื่อมต่อสายใยเป็นผ้าผืนงามโอบกอดครอบครัวและชุมชนเป็นผืนเดียวกัน โดยแม่ทอนได้ถ่ายทอดความรู้เรื่องการทอผ้าทั้งหมดให้แก่ อนุรักษ์ แก้วชมภู หรือ วรรณ

รุ่นที่ 3 วรรณ - อนุรักษ์ แก้วชมภู

ทำสิ่งที่เป็นไปได้ให้เป็นไปได้

“แรงบันดาลใจมาจากบรรพบุรุษก็คือ แม่อุ้ยจัน สมคำดี และแม่ทอน ท่านได้ทอผ้าฝ้าย ผ้าทอลายดี และผ้าขาวม้าผ้าฝ้าย เป็นการทอผ้าด้วยจิตวิญญาณ ใส่ใจทุกขั้นตอนในการผลิต ทั้งการย้อมสีซึ่งได้นำสีมาจากธรรมชาติ เช่น เปลือกไม้ โคลน จนได้สีที่สวยงามในแบบที่ธรรมชาติช่วยรังสรรค์ขึ้นมา”

ปัจจุบันวรรณ ทายาทของแม่อุ้ยจันและแม่ทอน คือ หัวเรือใหญ่ของกลุ่มทอผ้าบ้านห้วยทราย ซึ่งต่อยอดผลิตภัณฑ์พัฒนาคุณภาพ และอนุรักษ์ความรู้ดั้งเดิมให้กับ “กลุ่มทอผ้าบ้านห้วยทราย” ออกแบบ ส่งขาย สร้างสรรค์ต่อยอดออกมาเป็นสินค้าประเภทต่าง ๆ ในตราสินค้า “Natrada Cotton” แปรนด์ผ้าขาวม้า ผ้าฝ้ายทอมือที่บอกเล่าเรื่องราวของภูมิปัญญาท้องถิ่น อัตลักษณ์ชุมชน

กลุ่มทอผ้าบ้านห้วยทราย
แม่อุ้ยจัน (คนกลางแถวหลัง)
คุณวรรณ (แถวหลังขวา)
เปรม (คนแรกจากทางซ้าย)
และ ปัส้ม (คนสุดท้ายจาก
ทางขวา)

(ซ้าย) เส้นสายหลากหลายและการย้อมสี
ธรรมชาติของผ้าย อัดลักษณะในผ้าขาวม้า
ทอที่บ้านห้วยทราย

(ขวา) เปรม กับความเชี่ยวชาญ
การย้อมผ้า

และสายสัมพันธ์ของความยั่งยืน โดยมีผ้าต้องห้วยทรายลวดลาย
วิจิตรภูมิปัญญาจากรุ่นใหญ่สู่รุ่นเล็กเป็นอัตลักษณ์ที่โดดเด่นของกลุ่ม

เข้าไปด้วย จึงทำให้ผ้าต้องห้วยทรายมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่ใครเห็น
ก็ต้องรู้ว่ามาจากกลุ่มบ้านห้วยทราย ซึ่งไม่มีใครเหมือน”

“เมื่อก่อนแม่อุ้ยจันทอผ้าโบราณ เป็นผ้าต้องแบบธรรมดา
ทั่วไปที่มีความสวยงามอยู่แล้วในแบบดั้งเดิม แต่เมื่อเราได้เข้าร่วม
อบรมกับโครงการของบริษัทประจักษ์ฯ กับโครงการผ้าขาวม้าท้องถิ่น
หัตถศิลป์ไทย รุ่นที่ 1 และรุ่นที่ 2 หลังจากนั้นก็ได้นำองค์ความรู้
จากการอบรมมาปรับปรุงเปลี่ยนแปลง แก้ไขและพัฒนาลวดลายผ้า
ของเราให้มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวมากยิ่งขึ้น ผ้าต้องห้วยทรายเป็น
เอกลักษณ์ของกลุ่มทอผ้าบ้านห้วยทราย ลักษณะของผ้ามีความ
โดดเด่นตรงที่เส้นด้ายมีขนาดใหญ่เล็กสลับผสานรวมกันในผืนเดียว
และยังมีเส้นด้ายขนาดกลางทอให้สวยงามและมัดลวดลายร่วม

วรรณบอกพลางให้ลองจับดูที่ผ้าขาวม้าทอมือของ
Natrada Cotton ที่เป็นผ้าต้องห้วยทราย สัมผัสของเรากับ
ผ้าทอมือที่สลับด้ายเล็ก กลาง ใหญ่ ถักทอเป็นผ้าขาวม้าสำหรับ
ใช้ในชีวิตประจำวันนั้น แปลกแต่มีเสน่ห์อย่างที่ยากจะอธิบาย ทว่า
ก็ง่ายเหลือเกินที่จะจดจำ

วรรณเล่าว่า กว่าจะประสบความสำเร็จในวันนี้ เธอเคย
เป็นเด็กตื้อในสายตาแม่อุ้ยจันมาก่อน ในสายตาของผู้ใหญ่วัย 87 ปี
มองไปที่ลูกหลานคนไหนก็ดูเป็นเด็กไปเสียหมด แม้ว่าในวันนี้ เธอ

จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ มีครอบครัว และมีทายาทรุ่นใหม่มาสืบทอด ภูมิปัญญาของการทอผ้าและทำผ้าขาวม้าแล้วก็ตาม

“เขามາบอกว่าทำไม่ได้ จะทำยังไง แต่ก็เห็นเขาทำ” แม่ฮุ่ยพูดถึงหลานโดยที่แววตาเป็นประกายของความภาคภูมิใจ วรณยิ้มรับคำบอกเล่า เพราะผ้าขาวม้าผ้าทอมือนั้น ใคร ๆ ก็ทำใช้ และหาซื้อไม่ยาก การคิดเพื่อพัฒนาและนำไปสู่การขายจึงเป็นเรื่องที่ดูยากหรือเป็นไปได้ในสายตาของหลายคน ยิ่งการทดลองอะไรใหม่ ๆ อย่างการนำฝ้ายเส้นใหญ่ เล็ก กลาง มาผสมกันในผ้าผืนเดียว ยิ่งดูเหมือนจะเป็นไม่ได้เลย

“ยากค่ะ แต่ดิฉันทำขึ้นมาเพื่อให้แตกต่างและโดดเด่นจากที่อื่น ขณะเดียวกันความละเอียด ประณีตในการทอ และการย้อมด้วยสีธรรมชาติก็ยังคงเป็นภูมิปัญญาดั้งเดิมของบรรพบุรุษ เป็นภูมิปัญญาที่คนในชุมชนมีส่วนร่วม นำมาผสมผสานให้เห็นว่าทำได้จริง การทำงานกับคนรุ่นเก่าต้องมีปัญหาบ้าง ไม่ใช่แค่กับแม่ฮุ่ย อย่างลุงป้าที่ทอผ้า ดิฉันต้องปรับเข้าหา เพราะว่าอยากได้สินค้าใหม่ นวัตกรรมใหม่ ต้องอธิบายกับเขา ลองผิดลองถูกไปด้วยกัน อย่างการทอผ้าผืนใหญ่ ฟืมหรือฟันหูกต้องใช้ฟืมใหญ่ แต่ดิฉันต้องลอง

ฟันหูกเล็กก่อน ให้คุณแม่ลองทอก่อน ให้ท่านใจเย็น ๆ เส้นด้ายสีนี้ใช้ได้ไหม กว่าจะได้แต่ละชิ้นมีขั้นตอนและรายละเอียดมาก การออกแบบก็สำคัญค่ะ ผ้าขาวม้าผ้าฝ้ายทอมือของเราออกแบบเอง และทำให้ไม่เหมือนที่อื่น ครูคนสำคัญคือแม่ทอนค่ะ”

ภาพแม่ทอนบนผนังบ้านคือกำลังใจและแรงบันดาลใจ ในขณะที่แม่ฮุ่ยจั้นคือผู้อยู่เคียงข้างและคอยเสริมเติมความรู้ คุณวรณจึงผ่านจากการเป็น “เด็กดื้อ” สู่การเป็นผู้นำชุมชน นำผ้าขาวม้าผ้าทอมือบ้านห้วยทราย

“เขาเก่ง” แม่ฮุ่ยพูดสั้น ๆ เมื่อถามถึงความภูมิใจในตัววรณ หลานสาวผู้สืบทอดภูมิปัญญาและพัฒนาสู่ความสำเร็จในวงกว้าง แม้ข้อความจะสั้น แต่ความหมายในสายตานั้นถ่ายทอดเรื่องราวได้ยาว อย่างที่ดวงตาของแม่ฮุ่ยวัย 87 ปีบ่งบอกไว้อย่างชัดเจน

รุ่นที่ 4 น้องเปรม - พงษ์สิริ พีปลิ้ม - ผกาดี แก้วชมภู

ทายาทสองพี่น้อง ผู้สืบสานงานออกแบบ
ย้อม ทอ และการตลาด

เปลี่ยนกับการสร้างสรรค์งานออกแบบ

“ผมช่วยเหลืองานแม่มาตั้งแต่เด็ก ๆ ตั้งแต่ช่วงประถม 5 - 6 ตอนนั้นสิ่งที่ช่วยได้คือ การหยิบจับงานเล็ก ๆ น้อย ๆ ก่อนจะค่อย ๆ เข้ามาทำงานเกี่ยวกับผ้าเพิ่มขึ้น เช่น การมัดย้อมผ้า ใช้เครื่องปั่นทำฝ้าย หน้าที่ที่ชอบมากที่สุดคือการย้อมสีครับ เพราะง่าย ไม่ซับซ้อน และมีอิสระในการทำมากที่สุด สีที่ชอบจะเป็นสีออกโทนน้ำเงิน ซึ่งได้ออกแบบสีน้ำเงินเข้มลงบนผ้าพันคอ และแม่ได้นำไปขายที่งานแสดงสินค้าในกรุงเทพฯ ด้วยครับ”

พงษ์สิริ แก้วชมภู หรือเปรม นักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์ ภาควิชาวิศวกรรมเครื่องกล มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ วัย 22 ปี ทายาทของวรณบอกเล่าความสัมพันธ์ของตนกับผ้าขาวม้าผ้าทอมือ และคุณแม่ เป็นการส่งต่อความรู้ ความรัก ด้วยการทดลอง

ครอบครัวผู้สืบสานภูมิปัญญาและสร้างสรรค์
งานฝีมือ (ในมือของป้าคือผ้าต่อหัวทราย
ผ้าลายอัตลักษณ์ของชุมชน)

เป้าหมายของเปรมต่อไปในอนาคตคือการพัฒนาตนเองในด้านที่ถนัด สู่การประยุกต์ใช้ความรู้ด้านเครื่องกล พัฒนาเครื่องจักรและอุปกรณ์สำหรับการย้อม ทอ เพื่อให้งานผ้าฝ้ายทอมือของชุมชนเติบโตอย่างมีคุณภาพและมั่นคงมากยิ่งขึ้น

เช่นเดียวกับผกาดี แก้วชมภู หรือป้าม ผู้เป็นพี่สาวหายาที่สืบทอดทั้งการทอและการออกแบบ จนผลงานที่ออกแบบขึ้นมานั้นได้เข้ารอบการประกวด “Young Designer” ในโครงการหายาผ้าขาม้า

“แนวความคิดได้มาจากวิถีชีวิตของชุมชนที่ผูกพันกับท้องนา เพราะเห็นคุณยายกับคุณแม่ทอผ้ามาตั้งแต่เด็ก แล้วเคยเห็นในทีวีเกี่ยวกับเรื่องผ้า ทำให้มีความคิดว่า อยากให้ผ้าของเราเป็นที่รู้จักโด่งดังไปทั่วโลก จึงอยากจะพัฒนาผ้าของเรา ปกติลายผ้าขาม้าจะเป็นลายตาราง แต่ของเราออกแบบให้เป็นเส้นโค้งค้ำให้แตกต่างจากคนอื่น นำเส้นเล็กใหญ่มาทอสลับกันเป็นผ้าผืนหนึ่ง”

ป้ามกำลังศึกษาอยู่ที่คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เธอมีความฝันอยากเดินบนเส้นทางกฎหมายตามที่ได้เล่าเรียนมา พร้อมกับต้องการจะสืบทอดภูมิปัญญาผ้าขาม้าให้เป็นที่รู้จักในระดับสากล ดังนั้น เป้าหมายต่อไปของการพัฒนาตนเองของเธอจึงมุ่งไปที่การออกแบบ การผลิต และการตลาด เพื่อให้คุณค่าของเส้นสายจากความรักได้รับการส่งต่อและเผยแพร่ในวงกว้างยิ่งขึ้น เมื่อเชื่อมโยงกับเป้าหมายของเปรม ทั้งสองคนจึงเป็นความหวังในการพัฒนาภูมิปัญญาของชุมชนบ้านหัวทราย

เส้นฝ้ายหลากหลายขนาดที่ถูkBั่น ทอ ย้อม แล้วออกมาเป็นผ้าขาม้าผ้าฝ้ายทอมือลวดลายสีล้วนสวยงาม คือผ้าขาม้าที่เป็นรูปธรรมที่บ่งบอกว่า “ความยั่งยืน” เกิดขึ้นได้จากการผสานความคิดของคนในครอบครัวจากรุ่นสู่รุ่น

แม้จะมีความแตกต่างทั้งวัยและความคิด แต่สิ่งที่เชื่อมโยงพวกเขาไว้ทั้ง 4 รุ่น คือความรักในผ้าขาม้าทอมือนั่นเอง

อิฐธิพงษ์ ทิพราชา

กลุ่มอาชีพผ้าฝ้ายอำพัน จังหวัดเชียงใหม่

ผ้าขาวม้าทอมือย้อมสีธรรมชาติสู่แฟชั่นนำสมัย

ชายเสื้อสั้นหนึ่งด้านและยาวหนึ่งด้าน บนผ้าฝ้ายทอมือย้อมสีธรรมชาติ ผ้าขาวม้าลวดลายหลากหลายบนเสื้อผ้าร่วมสมัย จากฝ้ายย้อมสีธรรมชาติหลากรูปทรงและรูปแบบของเสื้อผ้าแตกต่างจากลักษณะทั่วไปของ “ผ้าฝ้ายอำพัน เชียงใหม่” ที่มีชื่อเสียงมายาวนานนับสิบปี ทว่ากลมกลืนด้วยฝีมือละเอียด ประณีตจากภูมิปัญญาที่ถูกส่งต่อจากแม่สู่ลูกจากอัตลักษณ์ดั้งเดิมสู่งานฝีมือร่วมสมัย

ผ้าฝ้าย “อำพัน” เชียงใหม่ โดย อำพัน ทิพราชา

อำพัน ทิพราชา หรือ เล็ก คือปราชญ์ชุมชนผู้สืบทอดศิลปะพื้นถิ่นงานฝีมือการทอผ้าฝ้ายจากคุณแม่นิภา บุญใจ โดยมีผ้าขาวม้าเป็นหนึ่งในผลงานซึ่งได้รับสืบทอดมาตั้งแต่ยังเด็ก ต่อมาจึงได้รวมกลุ่มชุมชนพัฒนางานฝีมือเป็นสินค้าส่งขาย สร้างรายได้ให้ชุมชน

“ตอนแรกแม่ก็ทอผ้าทั่วไป แล้วขายผ้าขาวม้าอยู่แล้ว ทำควบคู่กันมา เรามีสมาชิกในกลุ่มประมาณ 30 คน ซึ่งทำหน้าที่แตกต่างกัน ทั้งทอ กวัก บั่นหลอด ย้อมสีธรรมชาติ สีต่าง ๆ อาชีพนี้หาเลี้ยงเราได้ และทำให้เราไม่ต้องไปทำงานในเมือง” อำพันเล่าด้วยเสียงอ่อนโยนและสำเนียงไพเราะแบบชาวเหนือ

การรวมกลุ่มสร้างสรรค์ผ้าทอมือ ผ้าขาวม้า นอกจากหาเลี้ยงชีพแล้ว ยังเป็นการรวบรวมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาการทอ การย้อม การแปรรูป ให้ส่งต่อสู่ทายาทได้อย่างเต็มภาคภูมิ และหมายถึงการพัฒนาต่อยอด โดยทายาทที่เปลี่ยนจากผ้าขาวม้าผ้าทอมือ เป็น “แฟชั่น”

ผ้าฝ้าย “อำพัน” เชียงใหม่ โดย อาร์ม - อิฐธิพงษ์ ทิพราชา

“เอกลักษณ์ของที่นี่คือ เอาฝ้ายปั่นไก่ออย่างผ้าพันคอก็เป็นลายชักกระตุก เป็นของท้องถิ่น แล้วเราก็อธิบายความทันสมัยมาใส่ให้เป็นอัตลักษณ์ขึ้นมา อย่างตอนที่เอาผ้าปั่นไก่อมาใส่ น้องอาร์มบอกว่าแม่เอาผ้านี้มาใส่ดีไหม ลองไหม เราก็ลอง ใช้วิธีแบบโบราณทำ ที่นำตอกกับเส้นฝ้ายมาทำเป็นลือก ๆ มาดูว่าสวยไหมเหมือนกับลายผ้าชิ้นเราจะเอาลายผ้าชิ้นแบบนี้เราก็ดึงมาขึ้นมามาก่อนลือกหนึ่งว่าแบบนี้สวยไหม ถ้าไม่สวยก็เปลี่ยนเอาสีอื่นมาใส่” อำพันเล่าถึงภูมิปัญญาที่ได้รับการต่อยอดโดยทายาทผ้าขาวม้า อิฐธิพงษ์ ทิพราชา หรือ อาร์ม ลูกชายซึ่งหลงใหลการทอผ้ามาตั้งแต่เด็ก

ผ้าขาวม้าลาย “ช่อน้อยดอยเฮือ”

คุณแม่ น้อยอาร์ม
และคุณยาย

“อาร์มเริ่มช่วยแม่ตั้งแต่เล็ก ตอนนั้นอายุประมาณ 6-7 ขวบ เริ่มจากการย้อมสีเส้นด้ายด้วยสีเปลือกไม้ ความรู้สึกในตอนนั้นคือ สนุกมาก แม่ก็สอนและปลูกฝังความรู้ให้ด้วย ตอนนั้นย้อมแล้ว ขยับขึ้นมาเป็นขั้นตอนการกรอด้าย กวนฝ้าย พออายุสัก 10 ขวบ แอบแม่ทอผ้าบ้าง ก็หัดทอมาเรื่อย ๆ จนตอนนี้ทอผ้าได้ จกผ้าได้ ทำเทคนิคต่าง ๆ ได้ จึงนำมาเป็นแนวคิดต่อยอดในการเรียนต่อ”

อาร์มเลือกศึกษาต่อในสาขาวิชาออกแบบสิ่งทอและเครื่องประดับ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา และเมื่อสำเร็จการศึกษา อาร์มก็ใช้ความรู้ที่สั่งสมมาทั้งจากคุณยาย แม่ และการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย มาต่อยอดการสร้างสรรค์ผ้าชาวม้า

“จะสังเกตเวลาไปออกบูธขายของว่า กลุ่มลูกค้าต้องการอะไร เขาต้องการเสื้อผ้าประมาณไหน แล้วนำมาคิดต่อยอด จากผ้าชาวม้าเป็นผืนเราก็นำมาดัดแปลงเป็นเสื้อผ้า ผ้าชาวม้าขายผืนละสามหรือสี่ร้อยบาท แต่ผมนำมาออกแบบทำเสื้อผ้าแฟชั่นขายได้หนึ่งพันหรือสองพันบาท ช่วยต่อยอดงานในกลุ่มของแม่ได้ ต่อยอดให้ฝีมือของชาวบ้าน ได้พัฒนาให้คนเห็นกันทั่วไป”

โลกของแฟชั่นเป็นความชื่นชอบเฉพาะกลุ่ม การมองเห็นเสน่ห์ที่หลากหลาย และการจับเสน่ห์ของสิ่งที่เห็นมาดึงดูดผู้ที่ชื่นชอบ และอาร์มเห็นในสิ่งนี้จากสิ่งที่ได้เรียนรู้และความชอบส่วนตัวของเขาเอง

“ผ้าชาวม้ามีเสน่ห์นะคะครับ นำไปทำอะไรต่อได้หลายอย่าง ถ้าเราจัดวางดี ๆ ก็สามารถทำอะไรได้เยอะแยะเลย”

เสื้อผ้าแฟชั่นจากการออกแบบของอาร์มทั้งผ้าชาวม้าและผ้าฝ้ายผืน คือสิ่งที่บอกว่าคุณ “เยอะ” จากการหยิบจับมาสร้างสรรค์นั้นโดดเด่นแค่ไหน เมื่อจับมาวางอย่างถูกที่ ทุกอย่างก็หล่อหลอมมาเป็นอาร์มทำให้เขาภูมิใจและเคารพต่อภูมิปัญญาจากท้องถิ่น และใช้ประโยชน์จากสิ่งที่เรียนรู้ด้วยใจที่เปิดกว้าง

“มีเทคนิคบางเทคนิคที่มหาวิทยาลัยไม่ได้สอน อย่างการจกเส้นด้าย จกผ้า ในมหาวิทยาลัยสอนทฤษฎี แต่แค่ทฤษฎีเราไม่สามารถนำมาใช้จริงได้ เราต้องอาศัยภูมิปัญญาของพ่อแม่ ปู่ย่าตายาย ไปถามเขา เอามาทำ แล้วก็นำลายเดิมมาพัฒนาให้ต่อยอดขึ้นไป”

ความขัดแย้งต่างรุ่น... นำสู่ความสำเร็จ

รางวัลรองชนะเลิศ ประเภทรางวัลผ้าขาวม้าความคิดสร้างสรรค์ จากผลงานการออกแบบผ้าขาวม้าที่มีชื่อผลงานว่า “ผ้าขาวม้าอินเตอร์” ในโครงการผ้าขาวม้าท้องถิ่นหัตถศิลป์ไทย เมื่อ พ.ศ. 2560 คือความสำเร็จร่วมกันของคนในชุมชน แต่ก่อนจะประสบความสำเร็จร่วมกัน ย่อมมีความขัดแย้งที่ก่อให้เกิดความเข้าใจ และกลายเป็นผลงานสร้างชื่อ

“ผมเรียนมาเป็นทฤษฎีแบบหนึ่ง สิ่งที่แม่สอนก็เป็นภาคปฏิบัติอีกแบบหนึ่งตามประสบการณ์ของแม่ ก็จะมีบางอย่างที่ไม่ค่อยจะเข้ากัน ต้องปรับกันคนละครั้ง อย่างลวดลายในผ้าทอ แม่ทอเป็นลายแบบธรรมดา ผมก็จะออกแบบใหม่ แล้วแม่ก็จะขัดว่าตรงนี้ยากไปนะ ตรงนี้ทำไม่ได้ แต่ผมก็บังคับให้แม่ทำ สุดท้ายก็ทำออกมาได้”

ผ้าขาวม้าอินเตอร์มีจุดเด่นคือ การใช้สีที่แปลกใหม่ เป็นสีโทนเย็น มีการผสมเทคนิคการปั่นไกลงไป และในขณะที่เส้นยืนของผ้าขาวม้าโดยทั่วไปจะใช้ 2 สี แต่ผ้าขาวม้าอินเตอร์จากการคิดสร้างสรรค์ร่วมกันของแม่และลูก ทำให้เกิดการทอผ้าฝ้ายผ้าขาวม้าที่มีเส้นหลายสีสลับกันมากกว่า 5 สี

ความสำเร็จของการสร้างสรรค์ไม่เพียงแต่การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ แต่ยังรวมถึงการนำสิ่งดั้งเดิมซึ่งทรงคุณค่า กลับมาเป็นขวัญกำลังใจให้แก่ชุมชนอีกครั้ง นั่นคือ ผ้าขาวม้าลาย “ช่อน้อยดอยเฮือ”

“ผ้าขาวม้า ‘ช่อน้อยดอยเฮือ’ เป็นผ้าขาวม้าลายโบราณที่มีในชุมชน ซึ่งผมดึงอัตลักษณ์ชุมชนมาเขียนลาย เป็นลายโบราณที่เกือบสูญหายไปแล้ว แต่แม่กับผมนำลายเดิมมาออกแบบใหม่แล้วนำไปทอในผ้าใหม่”

ผ้าขาวม้าจากฝ้ายหลายสี ย้อมสีย้อมธรรมชาติเป็นเส้น

เส้นสีลายวิจิตรบรรจงบนผ้าขาวม้าลายนี้บอกเล่าทั้งความงดงามในการร้อยพัน การออกแบบ ย้อม ทอ และความมุ่งมั่นตั้งใจจริงของคนสองรุ่นที่จะเป็นความสำเร็จร่วมกันของทุกคนในชุมชนต่อไป

“เขาทำได้ทุกอย่างแล้ว” ผู้เป็นแม่บอกด้วยรอยยิ้มภาคภูมิใจในตัวลูกชายผู้มากความสามารถ

“อยากให้แบรนด์คุณแม่ส่งออกต่างประเทศครับ แล้วในส่วนของผ้าขาวม้าก็อยากพัฒนาทางกลุ่มของแม่ให้มีเอกลักษณ์ อัตลักษณ์ของกลุ่ม ตอนนี้กำลังหาเส้นด้ายที่ไม่เหมือนคนอื่น ซึ่งมีแพลนไว้ละครับ”

อาร์ม ทายาทผ้าขาวม้าผู้เชี่ยวชาญ
การออกแบบ ถักทอ และย้อมสี

อาร์มเล่าถึงแผนงานของตนเองในตอนนี้และจะเป็น
สิ่งที่ทำให้เขา คุณแม่ และชุมชน ทำงานร่วมกันต่อไปด้วยใจรัก
และไม่หยุดยั้ง

สองความภาคภูมิใจ ในสองวัย - สองรุ่น

ไม่ใช่แค่อาร์มที่เป็นความสำเร็จของคุณเล็ก แต่ลูกสาวคือ
พัชรินทร์ ทิพรักษา หรือ **แอม** ก็เป็นอีกหนึ่งแรงสำคัญที่สนับสนุน
น้องชาย คุณแม่ และชุมชน

“แม่ภูมิใจในตัวลูกมากค่ะ ทั้งน้องแอมที่ช่วยเรื่องการตลาด
การขาย แล้วก็น้องอาร์มที่เหมือนตัวแทนแม่ ทำได้ทุกอย่าง เก่งมาก
แม่ภูมิใจมาก เขาทำได้เหมือนที่แม่ตั้งใจปลูกฝังเขามาแต่เล็ก และ
ที่เขาเลือกเรียนด้านนี้ และสานต่อด้านนี้เองด้วยความรัก โดยที่เรา
ไม่ได้บังคับ”

ความสามารถและความรักสองสิ่งนี้จะเป็นเครื่องมือ
สำคัญของอาร์มที่จะนำผ้าขาวม้าทอมือย้อมสีธรรมชาติ “ฝ้ายอำพัน”
พัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ในรูปแบบของแฟชั่นนำสมัย ซึ่งเป็น
เสน่ห์ที่อาร์มมองเห็น และพร้อมให้ทุกคนได้เห็นผลงานของเขา
ต่อไปในอนาคต

พิมวิสัย ไกรยะวงษ์

กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์หัตถกรรมชุมชนทรัพย์ปัญญา

จังหวัดหนองบัวลำภู

จากเศษผ้าขาวม้าสู่การพัฒนาศักยภาพ

กว่าจะเป็นผ้าขาวม้าแต่ละผืน ต้องผ่านกระบวนการแต่ละลำดับขั้น ตั้งแต่เริ่มต้นที่การปลูกฝ้าย เลี้ยงไหม การคันฝ้าย กวักฝ้าย เข้าสู่การทอ หรือเริ่มที่ การตัดเย็บ ทุกกระบวนการและขั้นตอนกว่าจะเป็นผ้าขาวม้าหนึ่งผืน ล้วนแล้วแต่ มีคุณค่าและสิ่งสมปลั่งงานบางอย่างจากขั้นตอนการทำมือสื่อด้วยใจ จนกลายเป็น ผ้าขาวม้าหลากหลายหลากสีสัน

การทำผ้าขาวม้าที่กล่าวมาทุกขั้นตอนนั้น ได้ผ่านสายตาของ พิมวิสัย ไกรยะวงษ์ หรือ มด สาวน้อยวัยยังไม่บรรลุนิติภาวะ จนวันหนึ่งเธอหยิบเศษผ้า จากการตัดเย็บผ้าขาวม้าแปรรูปของ คุณแม่มยุรี เสืออยู่ มาสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ ใหม่ ๆ และได้เปลี่ยนแปลงชีวิตเธอไปโดยสิ้นเชิง

คุณแม่รักสู้...

ผู้ถ่ายทอดอุดมการณ์สู่ลูกสาว

มยุรีทอผ้าเป็นอาชีพ โดยเริ่มต้นจากการเป็นผู้ตัดเย็บของกลุ่มผู้ผลิต ผ้ารายหนึ่ง ได้สั่งสมประสบการณ์จนเชี่ยวชาญทั้งการตัดเย็บและออกแบบ หากรายได้ที่ได้รับจากการตัดเย็บเสื้อผ้านั้นกลับสวนทางกับความสามารถที่เพิ่ม มากขึ้น เป็นเหตุให้เธอตัดสินใจออกมาก่อตั้งกลุ่มในชุมชนที่บ้านเกิด เพื่อเป็น ผู้ผลิตและส่งออกด้วยตนเอง

การกลับบ้านของเธอไม่ได้หมายถึงแค่การกลับมาอยู่ที่บ้าน แต่คือการ แสวงหาภูมิปัญญาดั้งเดิมของชุมชนมาเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ จากผ้าขาวม้า ภูมิปัญญาที่เริ่มเลือนหายไปกับยุคสมัย

มดกับผลงานออกแบบของเธอ

คุณแม่นักสู้และนักสร้างสรรค์

ลาย “เกล็ดเต่า” ผ้ายาวม้า
ลายถั่วเทียมขอมชุมชน

“หลังจากที่เป็นลูกน้องเขาแล้วไม่โอเค ดิฉันก็กลับมาบ้าน ตั้งกลุ่มขึ้นมาเองค่ะ นับระยะเวลาที่ 6 - 7 ปีแล้ว ตอนแรก ๆ ทำผ้ามัดหมี่ก่อน แล้วคุณยายที่อยู่ในกลุ่มมาบอกว่ามีผ้าขาวม้า แต่ไม่รู้จะเอาไปทำอะไร คือคนที่ไม่มีผ้าขาวม้ากันอยู่แล้ว ทั้งลวดลายดั้งเดิมอย่างเกล็ดเต่าและลายอื่น ๆ ดิฉันก็นำมาดัดแปลง แล้วนำไปขายราคาไม่แพง เน้นสิริธรรมชาติ เปลือกไม้ เปลือกกุน เปลือกมะยม ผักกุน ซึ่งทั้งหมดหาได้ในท้องถิ่น”

จุดเด่นของผ้าขาวม้าจากกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์หัตถกรรมชุมชนทรัพย์ปัญญา จังหวัดหนองบัวลำภู หรือ “ผ้าขาวม้าบ้านนา นิคม” คือ ความหลากหลายทั้งสี ลวดลาย และผลิตภัณฑ์ที่แปรรูปจากผ้าขาวม้า ไม่ว่าจะเป็นเสื้อผ้าหรือกระเป๋า ผ้าขาวม้าจึงมีเส้นทางการส่งต่อสู่ตลาด และทำให้ภูมิปัญญาดั้งเดิมถูกนำกลับมาให้มีคุณค่าอีกครั้ง และที่สำคัญคือชีวิตชีวาของพ่อแม่แม่แก่ที่ทำให้ผลิตภัณฑ์แต่ละชิ้นมีคุณค่าทั้งต่อผู้ซื้อไปใช้และผู้สร้างสรรค์ขึ้นมา

มตอยู่ในทุกเรื่องราวการทำงานของผู้เป็นแม่ แม้จะไม่บังคับให้ลูกต้องเดินทางสายเดียวกัน แต่มยุราก็มักจะพามาได้

เข้ารับการอบรม การเรียนรู้ต่าง ๆ เสมอ เพื่อให้ความรู้ที่ได้มาเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาศักยภาพของลูก รวมถึงเปิดโอกาสอีกหนึ่งเส้นทางอาชีพสู่ลูกสาว แต่ผลสำเร็จที่ได้มานั้นดูเหมือนจะมากกว่าที่คิด

เศษผ้าขาวม้าที่แม่ทิ้ง: ผลิตภัณฑ์ชิ้นแรกของลูก

สิ่งที่เกิดขึ้นเหมือนเป็นความมหัศจรรย์ที่ผู้เป็นแม่ไม่เคยคิดมาก่อนว่า ลูกสาววัยเพียงสิบกว่าปีจะหยิบจับเศษผ้าขาวม้าที่เหลือจากการแปรรูป นำมาทำเป็นผลิตภัณฑ์ที่เป็นชิ้นเป็นอัน ที่สำคัญคือ สามารถใช้งานได้จริงจนน่าทึ่งเสียด้วย

“เราไม่ได้ทำขาย เพราะกลัวว่าจะดูไม่ดีหรือเปล่าที่เอาผ้าขาวม้ามาทำผ้าชีวรี่” มยุรเล่าให้ฟังถึงผ้าชีวรี่ผืนนั้น

“เห็นแม่ทำอยู่แล้วทุกวัน แล้วเศษผ้าขาวม้าก็เหลือ จึงลองเอามาทำ ก็ทำใช้เองก่อน ต่อมาทำให้เพื่อน ๆ เพื่อนก็ชอบ อยากได้

คืนชีวิตชีวาสู่ชุมชน

บางคนก็อยากมาเรียนทำกับแม่ด้วย” มดเล่าบ้าง เธอบอกว่า ในวัยสิบกว่า ๆ ได้เห็นสิ่งที่คุณแม่ทำ และนำมาสร้างสรรค์งานของตัวเอง นั่นก็นับว่าเป็นสิ่งที่น่าทึ่งแล้ว แต่สิ่งที่มดทำต่อจากนั้นยิ่งยืนยันว่า ผลงานชิ้นแรกไม่ใช่แค่การเล่น ๆ เพราะสาวน้อยคนนี้ “เอาจริง” โดยการนำผ้าขาวม้ามาทำ พวงกุญแจ ที่คาดผม และโบผูกผม แล้วนำไปขายที่โรงเรียน

เครื่องประดับสวยงามสำหรับคนรักแฟชั่น กับผ้าขาวม้าท้องถิ่น ดูเหมือนจะเดินคนละเส้นทาง แต่เมื่อคนสร้างสรรค์คือสาวน้อยที่ชอบของน่ารักและรักผ้าขาวม้า การรวมตัวของสองวิถี จึงกลายเป็นความสำเร็จโดยไม่ยาก สิ่งที่ทำมดได้รับการกระตุ้นดีความสำเร็จจากเพื่อนร่วมห้องและอาจารย์ที่โรงเรียน และต่อย่อีกครั้งด้วยกระแสนตอบรับที่ดีทางการตลาด

สินค้าของมดขายดีขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้มีกำลังใจที่จะทำต่อไปจนมีรายได้เป็นของตนเอง โดยไม่ต้องขอแม่ และจากจุดนั้นทำให้มดเกิดความคิดริเริ่มทำอะไรบางอย่าง...

ตั้งกลุ่มใหม่...ส่งต่อภูมิปัญญา พัฒนาศักยภาพ

มดมีพัฒนาการอย่างรวดเร็ว โดยมีแนวคิดการตั้งกลุ่มใหม่ และเป้าหมายใหม่คือการสร้างคุณค่าสู่ครอบครัว ชุมชน และการพัฒนาตนเอง เธอตัดสินใจที่จะย้ายจากหนองบัวลำภู ไปอยู่นครสวรรค์กับคุณยาย เพื่อสร้างกลุ่มแปรรูปใหม่ด้วยตัวของเธอเอง ด้วยวัยที่ยังไม่ถึงยี่สิบปี

“มดมองว่าตรงนี้อยู่ตัวแล้ว แม่ทำได้ มีคนช่วยเยอะ มีผู้หลักผู้ใหญ่ที่ท้อผ้าเก่งมาก และมีคนรุ่นใหม่ ๆ เข้ามาช่วยกันหลายคน หนูจึงอยากจะไปตั้งกลุ่มใหม่เพื่อขยายความรู้ตรงนี้ แล้วก็สร้างรายได้เพิ่มด้วยค่ะ”

มดย้ายที่อยู่รวมถึงทะเบียนบ้าน เพื่อเริ่มต้นอย่างที่คุณแม่เคยทำให้เห็นเป็นแบบอย่างว่า แม้จะยากและลำบาก แต่ความตั้งใจจริงนำมาสู่ความสำเร็จด้านใดด้านหนึ่งเสมอ ขณะที่มดก็ไม่ได้มองแค่ทายาทของตน แต่มองไปถึงทายาทแห่งภูมิปัญญาของชุมชน ซึ่งในเวลานี้มีกลุ่มเยาวชนที่สนใจมาศึกษาเรื่องการทอผ้าราว 20 กว่าคน

เรื่องราวของมด - ทายาทผ้าขาวม้าที่เริ่มสร้างสรรค์ผลงานจากเศษผ้าขี้ริ้ว จนสามารถตั้งกลุ่มทอผ้าขึ้นมาได้แม้จะอายุน้อย สะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพของคนรุ่นใหม่ที่ค้นพบเส้นทางของตัวเอง และมุ่งมั่นที่จะเดินไปบนเส้นทางนั้น ด้วยเป้าหมายที่ชัดเจนในการสร้างคุณค่าสู่ครอบครัว ชุมชน และพัฒนาตนเอง

ผลจากการคิด
และออกแบบของมด

ภาณุพัฒน์ จันทะเลิศ

กลุ่มสืบสานต่อผ้าทอมือบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี

ค้นพบชาติพันธุ์ สืบสานภูมิปัญญาใน “ผ้าขาวม้าเจ็ดสี”

ชาติพันธุ์ที่หลากหลายในโลกนี้มีวัฒนธรรม ภูมิปัญญา และอารยธรรมความรุ่งเรืองในอดีตที่แตกต่างกัน การค้นหาชาติพันธุ์จึงไม่ใช่เพียงการค้นอดีตเพื่อจดจำประวัติศาสตร์ แต่เป็นการค้นเพื่อให้พบ “คุณค่า” แห่งอดีตที่จะสานต่อปัจจุบัน เช่นเดียวกับกลุ่มสืบสานต่อผ้าทอมือบ้านผือที่ใช้การค้นหาชาติพันธุ์ สืบสานภูมิปัญญาชุมชนสู่การส่งต่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน จากผ้าขาวม้าไอ้ปู้สู่ผ้าขาวม้าเจ็ดสี

ผู้ค้นพบ สืบทอด และส่งต่อ

จิรวรรณ จันทะเลิศ หรือ **อ.ร** ชาวชุมชนบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี เดิมโตมาโดยมีคุณแม่คำ สุวรรณแสง และคุณตาสาย สุวรรณแสง ดูแลใกล้ชิด เธอเล่าว่า ที่บ้านประกอบอาชีพทำไร่ทำนา มีฐานะยากจนทำให้ความตั้งใจที่จะศึกษาให้จบปริญญาตรีของเธอถูกพักไว้ชั่วคราว เพื่อมาทำหน้าที่ดูแลครอบครัว จนเมื่อโอกาสของการศึกษามาถึงอีกครั้ง จึงตัดสินใจศึกษาต่อที่สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน สาขาวิชาสหวิทยาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

และนั่นเป็นจุดเริ่มต้นของการค้นพบ “ผ้าขาวม้าไอ้ปู้” วัฒนธรรมไทพวน อดีตและรากเหง้าที่ถูกซุกซ่อนไว้ในกาลเวลา

“การเรียนของดิฉันคือ ให้เรียนกับชุมชน ปรากฏชาวบ้าน ทำให้ได้สืบค้นประวัติหมู่บ้าน รากเหง้า และทำให้รู้เรื่องการครองชีพ ประเพณี วัฒนธรรม ต่อมาเมื่อต้องทำวิจัยเพื่อจบการศึกษา เลยเลือกทำเกี่ยวกับผ้าพื้นเมือง เพราะตัวเองมีพื้นฐานเรื่องการตัดเย็บเสื้อผ้าอยู่แล้ว”

คุณแม่คำ สุวรรณแสง เป็นผู้ถ่ายทอดวิชาตัดเย็บเสื้อผ้า รวมถึงผ้าขาวม้า ซึ่งกลายเป็นความเชื่อมโยงที่ทำให้เธอค้นหาผ้าขาวม้าไอ้ปู้

ภาณุพัฒน์ จันทะเลิศ ในชุดผ้าขาวม้า 7 สี
ผลงานการออกแบบของเขา

อ.ร - จิรวรรณ จันทะเลิศ ผู้ถ่ายทอด (ขวาสุด) และทายาททั้งสาม
พร - ฤทธิกรณ์ ไชยแสง โอ - ภาณุพัฒน์ จันทะเลิศ
และอา - ศศิมากรณ์ ไชยแสง (จากซ้ายไปขวา)

“นอกจากคุณแม่ที่ให้ข้อมูล ให้ความรู้ตอนที่เรทำวิจัย ก็มี พ่อแม่แม่แก่หลายคนในชุมชน มีท่านหนึ่งเป็นคนในกลุ่มวิสาหกิจ ชุมชนกลุ่มทอผ้าคือ แม่ครูจันทร์หอม ดวงศรี ท่านพูดอยู่ประโยคหนึ่ง ที่กินใจมากกว่า ‘แม่ก็แก่แล้ว ไม่อยากให้ความรู้ตายไปกับแม่’ ตอนนั้นไปมาหาสู่เพื่อเรียนรู้กับท่านตลอด และได้รู้ว่าอัตลักษณ์ ของบรรพบุรุษไทพวนคือ ผ้าขาวม้าอีโป้”

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นแหล่งอารยธรรมความ รุ่งเรืองในอดีต โดยผ้าขาวม้าเป็นหนึ่งในผ้าที่ใช้สอยกันมากในพื้นที่นี้ จึงมีความแตกต่างหลากหลาย แต่ผ้าขาวม้าที่เป็นเอกลักษณ์ของ ชาวไทพวน อำเภอบ้านผือ ก็คือ “ผ้าขาวม้าลายอีโป้” ซึ่งเธออธิบาย ลักษณะเฉพาะของผ้าขาวม้าลายอีโป้ว่า

“สีขา ดำ แดง ลักษณะลายเป็นตาข่าย คือผ้าขาวม้าลายอีโป้ หรือผ้าขาวม้าลายบรรพบุรุษไทพวนบ้านผือ อันนี้คือสิ่งที่เราศึกษา สืบค้น และเป้าหมายต่อไปคือการอนุรักษ์และสร้างสรรค์พัฒนา”

จิรวรรณได้ศึกษาเรียนรู้การทอผ้าขาวม้าอีโป้ โดยได้ แรงบันดาลใจจากอุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท มาต่อยอด สร้างสรรค์เป็นผ้าขาวม้าอีโป้เก็บขิดลายทองนางอุษา เหล่านี้คือ ตัวอย่างของการสร้างสรรค์เพื่อรักษาและเล่าขานตำนาน เอกลักษณ์ อัตลักษณ์ของชุมชน

“ประมาณ พ.ศ. 2554 - 2555 ที่ไปเรียน เราตั้งกลุ่มเป็น ชมรม ออกแบบชุดตัดเย็บให้ไทพวนบ้านผือ เป็นผ้าถุงมัดหมี่ ย้อมคราม เอาผ้าขาวม้าอีโป้เป็นอัตลักษณ์ผ้าเบี่ยงในเครื่องแต่งกาย จากลายเดิมตาขาวตาดำ แล้วผ้านี้ก็เป็นชุดแต่งกายของไทพวน เริ่มจากตรงนี้มีขึ้นตำแม่อายุ 200 กว่าปี ก็มาค้น สืบทอดเรียนรู้ เรื่องผ้าขาวม้า มาเป็นอัตลักษณ์ในเครื่องแต่งกาย”

เป้าหมายของเธอคือ สิ่งที่ทำให้เกิดการรวมตัวด้วยความ เข้มแข็ง เพื่อเป็น “ผู้สืบทอด” ตามมาด้วยการส่งต่อองค์ความรู้และ ภูมิปัญญาสู่ลูกหลาน คนในครอบครัว และชุมชน โดยมีแกนนำที่เป็น

หัวเรือใหญ่ คือ ลูกชาย **ภาณุพัฒน์ จันทะเลิศ** หรือ **โอ** วิศวกรหนุ่ม
อนาคตไกล ผู้เป็นแรงกำลังสำคัญของการพัฒนาผ้าขาวม้าอัตลักษณ์
ชุมชนร่วมกับคุณแม่และทุกคนในชุมชน

ความภูมิใจในอัตลักษณ์: หัวใจของการส่งต่อสู่ทายาท

“น้องโอรู้ตลอด รู้ทุกอย่างที่ทำ และเขาก็คอยช่วย ตอน
งานเลี้ยงรุ่น น้องโอก็นำผ้าขาวม้าแปรรูปของกลุ่มใส่ไปงานเลี้ยง
นั่นคือเขาพร้อมที่จะนำเสนอสิ่งที่ครอบครัวและชุมชนทำ ซึ่งเพื่อน
ในรุ่นก็ชม ส่วนในกระบวนการการทำงาน เขาช่วยหลายอย่าง
ช่วยออกแบบ ช่วยการตลาด ช่วยเรื่องการขายออนไลน์ ซึ่งทำให้
สิ่งที่เราทำไม่ได้อยู่แค่ในชุมชนหรือภายในจังหวัด แต่ถูกถ่ายทอด
และนำเสนอสู่โลกภายนอก มันมากกว่าผ้าขาวม้า เพราะนี่คือ
การนำเสนออัตลักษณ์ชุมชนและชาติพันธุ์” เธอเล่าถึงลูกชายคนโต
ด้วยความภาคภูมิใจ

นอกจากโอ ทายาทผ้าขาวม้าของชุมชนนี้ยังรวมไปถึงน้องๆ
“แอน” “อาย” “เอน” “ออย” และคุณพร ผู้เป็นน้องสาวของเธอด้วย

“ตอนที่ดิฉันเริ่มต้นทำ แม่พุดบอกแล้วว่าอยากให้อนุรักษ์
ยังอยู่ดังนั้นเมื่อเรารวบรวมได้เราก็เปิดสอนเปิดให้ความรู้แก่ชุมชน
ให้สถาบันการศึกษาต่าง ๆ เข้ามาเรียนรู้จากสิ่งที่มีอยู่ตรงนี้ ไม่ว่า
จะช่วงอายุไหน เรียนรู้ด้านไหน และนานเท่าไร ทางกลุ่มก็จะสอน
และให้ความรู้ตลอด”

สุทร่วมสมัย...จุดลงตัวของ รุ่นใหญ่และรุ่นใหม่

การทำงานร่วมกันของคนต่างวัย โดยมีจิรวรรณเป็นแกนนำ
รุ่นใหญ่ และโอเป็นแกนนำรุ่นใหม่ ทำให้เกิดการร่วมกันพัฒนาจาก

ย้อมสีธรรมชาติ

ผ้าขาวม้าอัตลักษณ์ชุมชน และการถ่ายทอดอัตลักษณ์ลงผ้าขาวม้า
เป็นการสร้างสรรค์ผ้าและสีย้อมใหม่ ๆ ที่จะเป็นอัตลักษณ์ใหม่ของ
ชุมชนต่อไป

“ผ้าขาวม้า 7 สีได้รับรางวัลชนะเลิศ ประเภทผ้าขาวม้า
ความคิดสร้างสรรค์ ในโครงการผ้าขาวม้าท้องถิ่นหัตถศิลป์ไทย
เมื่อ พ.ศ. 2560 เป็นผ้าขาวม้าทอมือ ย้อมสีธรรมชาติ ที่มี
แรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานคือ สี่สีทั้ง 7 สี ผ้าขาวม้า 7 สี
ของที่นี่จึงพยายามสร้างสรรค์สีจากธรรมชาติให้เป็นสี่สีทั้ง 7 ที่มาจาก
ธรรมชาติเช่นกัน สีทั้ง 7 นั้นมีสีน้ำเงิน เทา ขาว เหลือง ฟ้าม่วง ประดู่
น้ำตาล ส่วนวัตถุดิบที่ใช้ในการย้อมสีธรรมชาติคือ คราม เปลือกประดู่
ฝ้าย เปลือกมะม่วงกะสอ โคลน เปลือกยูคาลิปตัส ซึ่งวัตถุดิบ

เหล่านี้แต่เดิมไม่ได้ปลูกในหมู่บ้าน จึงต้องใช้วิธีการปลูกขึ้นใหม่ และรอเก็บเกี่ยวผลผลิตซึ่งใช้เวลานานนับปี โดยเฉพาะต้นคราม ซึ่งใช้เวลานานในการปลูกและเก็บเกี่ยว”

จิรวรรณเล่าถึงที่มาของลวดลายผ้าว่า เป็นความคิดสร้างสรรค์ที่ใช้ความตั้งใจจริงเป็นเครื่องมือสำคัญสู่ความสำเร็จ และไม่ใช่แค่เป็นสีสันทันและลวดลายผ้า ผ้าขาวม้า 7 สีนี้ยังได้รับการออกแบบโดยไอ สู่การเป็นลือสู่ทอร่วมสมัย

“แม่ดูข่าวที่เดวิด เบคแคม ใส่ทักษิได้ไปร่วมงานแต่งงานของราชวงศ์อังกฤษแล้วชอบ ท่านก็อยากให้ผ้าขาวม้าตัดเป็นลวดลายแบบนั้นได้ครับ” ไอเล่าถึงที่มาของการออกแบบลวดลายผ้าขาวม้า 7 สีสุดเท่ และยังเผยถึงกระบวนการคิดในครอบครัวและในกลุ่ม ที่จะต้องเปิดกว้างทางความคิด รับฟัง สร้างสรรค์ และพัฒนาร่วมกัน

กลุ่มสืบสานต่อผ้าทอมือบ้านผือ

“ผมภูมิใจที่แม่ทำได้ ผมเองก็สนับสนุนทุก ๆ ทาง และช่วยทำสิ่งที่ผมถนัดอย่างการออกแบบหรือทำการตลาดให้ดี” ไอถ่ายทอดความรู้สึกและเป้าหมายของการเป็นทายาทด้วยประโยคสั้นๆ แต่ทำทางส่งผ่าเผยเมื่อเขาสวมใส่ชุดชุดผ้าขาวม้า และเมื่อมองมายังผู้เป็นแม่ด้วยแววตาที่บ่งบอกถึงความรู้สึกที่มากกว่าคำพูดนั้น ชัดเจน และทรงพลัง

“ภูมิใจในตัวลูก น้อง หลาน แล้วก็ทุก ๆ คน ดีใจที่สิ่งที่ดิฉันทำมีคนเห็นคุณค่า” เธอยิ้มทั้งปากและตาด้วยความภูมิใจที่มาจากใจจริง ๆ กับการความสำเร็จของชุมชนและครอบครัวในวันนี้ ที่มีผ้าขาวม้าเป็นสื่อกลาง

“ดิฉันทำตรงนี้ ทำให้ภาพทุกอย่างย้อนกลับมา ภาพที่พ่อเฒ่า พ่อของแม่ดูเลตดิฉันกับน้อง พ่อเฒ่าใช้ผ้าขาวม้าผูกเปลให้นอน ใช้ผ้าขาวม้าไลยุง ทำให้เราฝังใจว่าทำอะไรก็จะทำให้ผ้าขาวม้าเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนอย่างที่เป็นอยู่จริง ๆ และเป็นมาตลอด”

กฤตธนทรัพย์ โยงรัมย์

กลุ่มทอผ้าไหมทอมือบ้านสำโรงพัฒนา จังหวัดบุรีรัมย์

จากหยาดเหงื่อของแม่สู่เครื่องกรอไหมเส้นยืน

กฤตธนทรัพย์ โยงรัมย์ หรือ บอมม์ นักศึกษาหนุ่มอนาคตไกลจากคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม สาขาวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรมไฟฟ้า มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ คือทายาทรุ่นที่ 4 ของครอบครัว ซึ่งมีวิถีชีวิตเกี่ยวพันสืบเนื่องกับการทอผ้าสู่การทอผ้าไหมผ้าขาวม้าส่งขาย เป็นรายได้ที่สำคัญของครอบครัวในปัจจุบัน ตลอดชีวิตของเด็กหนุ่มที่เห็นการทอผ้าสืบทอดจากรุ่นต่อรุ่น และหยาดเหงื่อ แรงกาย แรงใจ ในความประณีตที่ก่อให้เกิดผ้าทอมือแต่ละผืน ทำให้เขาพัฒนาตนเอง สร้างสรรค์นวัตกรรมทางเทคโนโลยีเพื่อตอบโจทย์ครอบครัว ซึ่งมีการทอผ้าไหมมาตลอด

“แม่ผมเห็นคุณยายทอมาตั้งแต่ยังเด็ก ความจริงแล้วการทอผ้าไหมเป็นภูมิปัญญาที่มีมาตั้งแต่ดั้งเดิม ผู้หญิงทอผ้าให้สามีและลูกใช้เพราะในอดีตการหาซื้อเสื้อผ้าค่อนข้างยากและมีราคาแพง ผู้หญิงในหมู่บ้านปลูกหม่อนเลี้ยงไหมและนำเส้นไหมมาทอเป็นผ้า ผ้าโสร่งผ้าขาวม้า และทอสำหรับสามีและลูกชาย ส่วนผ้าพื้นและผ้าทางกระรอกจะทอเพื่อให้แม่และลูกสาวใช้ในการตัดเย็บเป็นผ้าถุงและเสื้อ และผ้าทอมือนี่ก็ใช้เป็นผ้ารับไหว้ในประเพณีการแต่งงานของชาวอีสานด้วย”

บอมม์ กับเครื่อง
กรอไหมเส้นยืน
ผลงานการประดิษฐ์
ของเขา

สมสี กระแสไฟ และสมพวษ์ วัฒนรัมย์
ญาติสนิทผู้เป็นส่วนหนึ่งของการสืบสานการทอผ้าไหม
ผ้าขาวม้า กำลังมัดผ้าขาวม้าเพื่อจำหน่าย

คุณยายอำไพ ไชอินทร์ หนึ่งในปราชญ์ชุมชนผู้ให้ความรู้ของชุมชน

บอมม์เล่าถึงประเพณีการทอผ้าในหมู่บ้าน และยัง
ขยายความให้ฟังว่า ลายโกนจะโด ลายเก้อ ลายโกนแซะ คือ
ผ้าขาวม้าลายดั้งเดิมที่ครอบครัวทอมาตั้งแต่รุ่นแรกจนถึงปัจจุบัน
โดยใช้เส้นไหมเนื้อดีและฝีมืออันประณีต

คุณยายทอง ไชอินทร์ ผู้ส่งต่อภูมิปัญญา สู่ลูกและหลาน

จากคุณยายทวดปุย ยูรัมย์ ซึ่งเป็นต้นแบบของครอบครัว
ในการทอผ้าไหม และคุณยายทอง ไชอินทร์ เป็นผู้สานต่อในการ
ปลูกหม่อนเลี้ยงไหม ทอผ้าไหมทอมือเป็นผ้าขาวม้าไว้ใช้ในครอบครัว
และสืบสานลายผ้าขาวม้าของอีสานมาอย่างครบถ้วน ผ้าไหม
ผ้าขาวม้านี้ นอกจากเป็นการทอในช่วงหมดหน้านานแล้ว ยังเป็น
ส่วนหนึ่งของการสานสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว โดยสอนให้กับลูก

และหลาน ทั้งหลานชายและหลานสาว จนกระทั่งภูมิปัญญาดั้งเดิม
จากรุ่นสู่รุ่นนี้ กลายเป็นเครื่องมือทำมาหากินที่สำคัญของสมาชิกใน
ครอบครัวรุ่นต่อมาคือ **สุวรรณ โยรัมย์** ผู้ใช้วิชาชีพและภูมิปัญญา
ดั้งเดิม ส่งต่อการเรียนรู้ทั้งในโลกกว้างและในครอบครัวสู่ลูก ๆ

สุวรรณ โยรัมย์ คุณแม่ผู้อุทิศชีวิตเพื่อลูก และการทอผ้าไหม

การทอผ้าไหม ไม่ว่าจะทอออกมาเป็นผ้าทอผืนหรือ
ทอเป็นผ้าขาวม้าไหม ทั้งหมดเป็นการทอช่วงหมดฤดูการทำนาและ
ทอเป็นรายได้เสริม จนกระทั่งภาระการรับผิดชอบเลี้ยงดูลูกถึงจุดที่
มีปัญหา สุวรรณจึงได้นำการทอที่เป็นภูมิปัญญาดั้งเดิมของท้องถิ่น
และครอบครัวและผ้าขาวม้าที่ใช้กันมาตลอด มาเริ่มต้นการทอเพื่อ
ส่งขายอย่างจริงจัง

“เราทอผ้ากันอยู่แล้ว ปลูกหม่อนเลี้ยงไหม ทอผ้าขาวม้า เป็นสิ่งที่ในชุมชนใน จังหวัดบุรีรัมย์เองทำต่อเนื่องมาโดยตลอด ดิฉันก็ช่วยคุณยาย ช่วยคุณแม่เลี้ยงไหม ทอผ้ามาตั้งแต่จำความได้ เราทอใช้เองแล้วก็ทอขายบ้าง แต่ก็ไม่ได้ทำจริงจัง เพราะเรา ทำนาเป็นหลัก แต่ผ้าขาวม้าก็อยู่ในวิถีชีวิตมาตลอด คนที่นี่ใช้ผ้าขาวม้าสำหรับทำทุกอย่าง ใช้ในงานประเพณี ใช้ชื้ออองาน ใช้ในชีวิตประจำวัน ดิฉันก็ทอผ้าขาวม้ามาตลอดค่ะ”

สุวรรณเล่าว่า การสืบทอดความรู้เรื่องการทอผ้าไม่ใช่แค่วิธีการ แต่เป็นวิถีคิด เทคนิคการดูลีหม่อนไหมต่าง ๆ รวมถึงขั้นตอนการทอ การสาวไหม การกรอไหม และการทอไหมแต่ละเส้นที่ต้องใช้ความละเอียดประณีตสูง จนกลายเป็นผ้าไหมทอมือที่มี ชื่อเสียงจนถึงทุกวันนี้

ต่อมา ผ้าไหมทอมือและผ้าขาวม้าไหมทอมือได้กลายเป็นอาชีพหลักของ ครอบครัว เมื่อลูกทั้งสองเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น ก็มีค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ

สุวรรณ กับบอมม์
และการกรอไหมแบบเดิม

“พอลูกเรียนสูงขึ้น รายได้ที่เคยมีก็ไม่พอ ดิฉันก็มาคิดว่า จะทำอย่างไรถึงจะส่งลูกให้เรียนสูงที่สุดได้ แล้วผ้าไหมของบุรีรัมย์ ก็มีชื่อเสียงมายาวนาน บ้านเราเองก็ทอผ้ามาตลอด ดิฉันจึงคิดว่า ต้องเอาตรงนี้มาสร้างรายได้ แล้วก็เหมือนเป็นการได้ออรัรักษ์ การทอผ้าด้วย ได้ส่งต่อให้คนทั่วไปเห็นคุณค่าของการทอผ้าไหม”

จากที่เคยทอเพื่อเป็นอาชีพเสริมเฉพาะช่วงหมดหน้านา การทอผ้าขาวม้าไหมทอมือก็เข้าสู่การทำงานที่จริงจังมากขึ้น และ ทอตลอดทั้งปี เพราะการทำนาในยุคใหม่ก็ทำได้ทั้งปีเช่นกัน

“บ้านเราทำเองทุกขั้นตอน ตั้งแต่การเลี้ยงไหม การสาวไหม กรอไหม ทอผ้า แล้วส่งขาย ตรงนี้สร้างรายได้เสริมให้เราได้มาก แล้วพอเราทำมากขึ้นก็เกิดความชำนาญ เกิดเป็นผ้าไหมทอมือที่มี ความประณีตสวยงามมากขึ้นอีกค่ะ”

หยาดเหงื่อของแม่ คือแรงบันดาลใจให้เกิด ทายาทผ้าขาวม้า

บอมมีเห็นยายและแม่ทอผ้ามาตั้งแต่จำความได้ ผ้าขาวม้า ในบ้านและผ้าขาวม้าที่ส่งขายออกไป ผ่านสายตาเขาตั้งแต่เป็น ต้นหม่อน ตัวไหม และกลายเป็นสายเส้นบาง ๆ แต่ละเส้น นอกจาก ความมหัศจรรย์ของภูมิปัญญาและการทอ สิ่งหนึ่งที่ติดตราตรึงใจ จนทำให้เขาเกิดแรงบันดาลใจที่จะพัฒนาคือ หยาดเหงื่อและความ ลำบากของแม่ในแต่ละขั้นตอนของการสร้างสร้งงานผ้าแต่ละชิ้น

“เห็นแม่กรอไหมดึก ๆ ตื่น ๆ กลางวันแม่ก็ทำงาน พอกลางคืนก็ต้องทำงานอีก เห็นแม่ทำงานหนักมาตลอดเลยครับ พอผมเรียนเทคโนโลยีอุตสาหกรรมไฟฟ้า ผมก็คิดตั้งแต่นั้นเลยว่า อยากทำเครื่องมือที่จะช่วยแม่ได้ ให้แม่ทำงานง่ายขึ้น หรือให้คนอื่น ช่วยงานตรงนี้ให้ง่ายแล้วสบายมากยิ่งขึ้นครับ”

บอมมีมีน้องสาวอีกหนึ่งคนชื่อ **กรรณิการ์ โยงรัมย์** ขณะที่ น้องสาวช่วยแม่เลี้ยงไหม เขาก็พยายามมองหาช่องทางที่ช่วยเสริม ในกระบวนการสร้างสรรค์และผลิตผ้าทอมือนี้ ในมุมมองของบอมมี หากเครื่องมือเครื่องใช้ได้ผลจริง จะเป็นการย่นย่อระยะเวลา การทำงาน และช่วยพัฒนาการทอผ้าไหมทอมือในภาพรวมของ ชุมชน จังหวัด และอุตสาหกรรม

“ผมใช้เวลาหลายเดือน ใช้งบประมาณไปหลายหมื่นบาท แม่สนับสนุนทุกอย่าง เพราะอยากให้เครื่องนี้ออกมาใช้งานได้จริง เป็นเครื่องกรอไหมเส้นยืนครับ เพราะปกติแล้วเราใช้เวลาหลาย ชั่วโมงกว่าที่จะกรอไหมเส้นยืนนี้ออกมาได้ แล้วใช้แรงคนจากมือที่ หมุนและจับไหม แต่เครื่องตัวนี้จะช่วยทั้งลดแรงและลดเวลาที่ใช้”

เครื่องกรอไหมเส้นยืนนี้ใช้งบประมาณไม่กี่หมื่นบาท แต่ ตลอดระยะเวลาการทดลองกว่าจะได้ผลงานที่เป็นความสำเร็จ ทำให้ ต้องใช้ค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนมาก “ใจสู้ ความหวัง และความเชื่อมั่น” คือเครื่องมือสำคัญที่ผลักดันให้นวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อการทอผ้าไหม เกิดขึ้นและประสบความสำเร็จในที่สุด ท่ามกลางความภาคภูมิใจ ของทุกคนในครอบครัว

“ภูมิใจและดีใจมากที่เครื่องมือใช้ได้จริง เป็นเครื่องมือ ที่ผมผลิตเอง แล้วเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างสรรค์ผ้าไหม ผ้าขาวม้าไหมออกมา ที่แม่ได้ทำเป็นอาชีพส่งผมเรียน แล้วผมก็ได้ ใช้ความรู้ที่เรียนมาประดิษฐ์เครื่องมือที่ช่วยเสริมงานตรงนี้ ที่สำคัญ เลยคือ ช่วยให้แม่ได้ใช้และเหนื่อยน้อยลง”

ความภาคภูมิใจที่สุวรรณีมีต่อลูกชายและลูกสาว จึงมากมายเกินกว่าจะพรรณนาได้ จากการใช้ภูมิปัญญาดั้งเดิม รั้งสร้งผ้าขาวม้าส่งให้ลูกได้เรียน เกิดเป็นวิชาความรู้ที่ย้อนกลับมา พัฒนาภูมิปัญญาและอาชีพที่ปรากฏเป็นเครื่องมือ ซึ่งจะช่วยทุ่นแรง ของชุมชนทอผ้าไหมได้ต่อไป

สุพรรณ อนุไพร

กลุ่มทอผ้าบ้านหนองปิง จังหวัดหนองบัวลำภู

แปรรูปผ้าขาวม้าหมักโคลนสู่เสื้อผ้าร่วมสมัย

บ้านหนองปิง จังหวัดหนองบัวลำภู เป็นหมู่บ้านเล็ก ๆ เลียบลำน้ำบอง มีวิถีชีวิตแบบท้องถิ่นอีสานชนบท อุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติ ลำน้ำบองที่ไหลมาจากเทือกเขาทั้ง 9 ลูกหล่อเลี้ยงสรรพชีวิตและให้คุณสมบัติพิเศษคือ ความนุ่มนวลของเนื้อผ้าจากการหมักด้วย “โคลน” ทำให้ผลิตภัณฑ์ของที่นั่นทั้งผ้าทอผ้ามัดหมี่ และ “ผ้าขาวม้า” เป็นสินค้าโอท็อปที่ได้รับความนิยม

แต่กว่าความสำเร็จจะมาถึง เส้นทางของผ้าขาวม้าแห่งภูมิปัญญาพื้นนี้เดินทางมาได้ด้วยความร่วมมือร่วมใจของคนใน

ชุมชน โดยการนำของ บัวเครือ เดชโมรา ปราชญ์ชุมชนผู้นำภูมิปัญญาการทอผ้ามือมาสร้างอาชีพให้ชุมชน

เริ่มต้นที่การทอ ส่งต่อ ภูมิปัญญา “ผ้าขาวม้าทอมือ”

คุณยายคำพันธ์ ธงยงค์ คือผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้การทอผ้าทอมือให้แก่บัวเครือผู้เป็นลูก การทอผ้าทอมือของที่นี่เป็นสิ่งที่อยู่ในวิถีชีวิตของชุมชน ทั้งการทอเครื่องนุ่งห่มและเครื่องใช้ ความรู้เหล่านั้นคือมรดกทางภูมิปัญญาที่กลายเป็นสมบัติล้ำค่า ซึ่งเธอได้ใช้เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมอย่างมหาศาลในเวลาต่อมา โดยเธอเริ่มจากการก่อตั้งกลุ่มใน พ.ศ. 2540

“เรื่องการทอได้มาจากคุณแม่ ท่านสอนตั้งแต่เรายังเล็ก ๆ ในชุมชนก็มีการทอใช้เองและทอไว้ขาย แต่เมื่อก่อนจะต่างคนต่างทอแล้วขายให้กับคนที่มารับซื้อ จนกระทั่ง พ.ศ. 2540 ที่เขาให้มีการตั้งกลุ่มขึ้นเพื่อพัฒนาสินค้าชุมชนเราจึงรวมตัวเพื่อทอผ้าด้วยกันแล้วส่งขายในนามกลุ่ม”

บัวเครือเล่าถึงที่มาของการรวมกลุ่มและสิ่งที่ทำให้ผ้าทอมือหนองปิงกลายเป็นกลุ่มชุมชนที่มีความโดดเด่นด้านผ้าทอมือ โดยเฉพาะผ้าขาวม้า สินค้าอัตลักษณ์ชุมชนซึ่งทำร่วมกับผ้าทอมืออื่น ๆ

แม่สามี - ลูกสะใภ้
ในชุดผ้าขาวม้าแปรรูปร่วมสมัย

ผ้าขาวม้าหมักโคลนลำน้ำบอง

สีสันทนเส้นผ้าเกรด A คุณภาพสูง
ของของกลุ่มบ้านหนองปิง

“ผ้าขาวม้าของที่นี้เป็นผ้าเนื้อนุ่มใส่สบาย เป็นผ้าทิ้งตัว เพราะเราเลือกใช้ฝ้ายคุณภาพสูง เมื่อเราทอผ้าเสร็จ เป็นการทอมือที่เรียนรู้และสั่งสอนกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ เราก็จะนำผ้าไปหมักโคลน การหมักโคลนทำให้ผ้านุ่มและยับยั้งสีของผ้าให้ได้เป็นผ้าที่มีสีคงทน ได้สีติดทนตามที่ย้อมไว้”

โคลนที่ใช้หมักผ้าเป็นโคลนจากลำน้ำบอง ที่มีต้นกำเนิดจากภูเก้าหรือเทือกเขาภูเก้าแห่ง เป็นลำน้ำแห่งวิถีชีวิต ที่ผู้คนใช้อุปโภคบริโภคและใช้ถนอมเนื้อผ้า สร้างอัตลักษณ์ถิ่น และได้รับการคัดสรรให้เป็นผลิตภัณฑ์โอท็อป 5 ดาว

ประชากรจุดประกายการแปรรูป

ผ้าขาวม้าทอมือของกลุ่มหนองปิงถูกผลิตและส่งขายโดยเน้นการนำเสนอความดั้งเดิมและความนุ่มของผ้า โดยยังคงลักษณะการย้อมไว้ทั้ง 2 แบบ เพื่อให้ได้ราคาที่แตกต่างกัน และทำให้ลูกค้าเลือกสิ่งที่เหมาะสมกับตนเองได้ คือ ผ้าขาวม้าสีเคมีสังเคราะห์ และผ้าขาวม้าจากสีธรรมชาติ ซึ่งสีที่ได้มาจากเปลือกมะม่วง เปลือกประตู เปลือกอีกา แก่นฝาง ซึ่งเป็นต้นไม้ที่หาได้ในท้องถิ่น แต่ทั้งสีธรรมชาติและสีเคมีก็ล้วนแล้วแต่ได้ผ้าที่นุ่มและการทอเนื้อแน่นตามมาตรฐานของผ้าขาวม้าทอมือบ้านหนองปิง

ต่อมาเมื่อได้ร่วมโครงการผ้าขาวม้าท้องถิ่นหัตถศิลป์ไทย จึงได้จุดประกายให้เธอมีความคิดที่จะแปรรูปผ้าขาวม้า เมื่อหมักโคลนจนได้ผ้าเนื้อดีแล้ว จึงเริ่มทดลองนำผ้ามาตัดเป็นเสื้อผ้าสำเร็จรูป และเมื่อนำไปจำหน่ายในงานแสดงสินค้าในโอกาสต่าง ๆ ก็ได้รับเสียงตอบรับในทางที่ดี เป็นที่ชื่นชอบ ลูกค้าถามหารูปแบบใหม่ ๆ เสมอ

“เราลองทำแค่เสื้อก่อน ตอนแรกมีแค่ไม่กี่แบบ แต่พอขายได้และขายดี ก็ลองออกแบบอย่างอื่นด้วย ดิฉันออกแบบและตัดเย็บ โดยใช้ผ้าขาวม้าของเราซึ่งมีเนื้อนุ่ม ทั้งตัว ลูกค้ายกชอบ ติดใจ” เธอเล่าถึงความสำเร็จของการแปรรูป

จากสะใภ้คนโปรด สู่ทายาทผ้าขาวม้า

สุพัตรา อนุไพร หรือ **ฝ้าย** เริ่มต้นจากการเป็นเด็กสาววัยรุ่นธรรมดาที่ใช้ชีวิตตามแบบวิถีท้องถิ่น และไม่มี ความผูกพันกับผ้าขาวม้าอย่างคนรุ่นก่อน ๆ ผ้าขาวม้าเป็นเพียงภาพผ่านสายตาของเธอที่เห็นคนอื่นใช้มาตลอด จนเมื่อได้แต่งงานเข้ามาฝากตัวเป็นลูกสะใภ้ของบัวเครือ จากสิ่งที่เธอเคยเห็นผ่านตาจึงกลายเป็นสิ่งที่ได้เรียนรู้และทดลองทำ

“เราช่วยมาตลอดแหละ ตั้งแต่คันเครือ ตัดแบบ ถึงเขาจะยังเย็บไม่เก่ง แต่ในขั้นอื่น ๆ เขาทำได้และมีแนวออกแบบเองได้แล้ว ดิฉันให้เขาช่วยไปตลาด การออกแบบ สไตลิ่งไหนที่คนชอบพอเขาไปดูก็จะมาบอกเราว่าชุดนี้ขายได้ ชุดนี้ลูกค้าชอบ และถ้าเราจะออกแบบ ตัดเย็บเพิ่ม เราควรจะทำแบบไหน” บัวเครือพูดถึงลูกสะใภ้ด้วยความภูมิใจ เพราะจากคนที่ทำไม่เป็นเลย จนสามารถออกแบบสร้างสรรค์ได้นั้นไม่ใช่เรื่องง่าย และวิธีการส่งเสริมของเธอคือให้ฝ้ายพัฒนาตนเองอย่างรวดเร็ว และให้ฝ้ายเป็นผู้นำเสนอสินค้าในงานแสดงสินค้าต่าง ๆ ผลงานการออกแบบของฝ้ายคือ การแปรรูปผ้าขาวม้าไปเป็นกระโปรงที่สวยงามและสวมใส่ได้ง่าย

ปัจจุบันฝ้ายอายุ 26 ปีเต็ม เป็นเวลา 9 ปีแล้ว จากวันที่เธอเริ่มต้นเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มทอผ้าบ้านหนองปิง เวลานั้นฝ้ายอยู่ในทุกกระบวนการก่อนที่จะนำเสนอผ้าสู่ภายนอก ทั้งการชักரிด การนำเสนอ การขาย และการรวบรวมโอเดียกลับมาสร้างสรรค์และพัฒนาต่อ ขณะเดียวกัน ในกระบวนการภายใน ฝ้ายก็เรียนรู้เพื่อที่จะพัฒนาลงลึกมากขึ้นเรื่อย ๆ

“ดิฉันจะออกแบบแล้วตัดเป็นแพตเทิร์น อย่างตอนที่ทำกระโปรงก็ตัดเป็นแพตเทิร์นเอง เวลาที่จะทำเสื้อผาก็จะคุยกับแม่ก่อนคะ จะทดลองดูว่าเอาทรงแบบนี้ได้ไหม ทรงนี้โอเคไหม แล้วก็ตัดเพื่อมาออกงาน ถ้าขายได้ในงานแรกก็จะทำตัวนี้ออกมาเรื่อย ๆ ค่ะ” ฝ้ายชี้ให้ดูกระโปรงผ้าขาวม้าที่เธอสวมใส่ด้วยความภูมิใจ จับสัมผัสแล้วรู้สึกได้ถึงความนุ่ม สัมกับที่เป็นหนึ่งในสินค้าขายดีของบ้านหนองปิง

นี่คือกระบวนการการออกแบบที่เกิดจากการทำงานร่วมกันระหว่างฝ้ายกับบัวเครือ การ “ทดลอง” ทุกอย่างด้วยกันทำให้ทั้งสองได้เรียนรู้และพัฒนาาร่วมกัน ส่วนการตัดสินใจควรเป็นไปในทิศทางไหนนั้น ฝ้ายบอกว่า ที่กลุ่มฯ จะใช้วิธีให้ตลาดตัดสินใจ คือ การทดลองนำไปขายนั่นเอง

ตั้งกลุ่มใหม่ สร้างรายได้เสริม สร้างความมั่นคงทางภูมิปัญญา

เป้าหมายต่อไปของทั้งสองที่ฝ้ายบอกเล่าไว้คือ การตั้งกลุ่มขึ้นมาใหม่ โดยเน้นให้เป็นกลุ่มตัดเย็บ แปรรูปเสื้อผ้าเต็มรูปแบบ เพื่อให้สามารถนำเสื้อผ้าผ้าขาวม้าแปรรูปสู่ตลาดได้มากขึ้นและเป็นระบบ

“ดิฉันอยากแปรรูปเสื้อผ้าขาย เป็นกระเป๋าก็ได้ เน้นที่การแปรรูปเลย แต่ว่าวัตถุดิบก็ยังคงมาจากกลุ่มทอผ้าของแม่คะ ตอนนั้นดิฉันไปเรียนตัดเย็บเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาตัวเอง เรียนที่กรมแรงงาน

ขั้นตอนการคันเครือ

เพราะที่บ้านมีเครื่องมือ มีอุปกรณ์ทุกอย่างหมดแล้ว เหลือแค่เราที่จะทำให้เต็มที่”

เป้าหมายของฝ่ายที่มากกว่าการขายคือ การทำให้วัยรุ่น “กล้าใส่” เพราะความนิยมชมชอบสำหรับฝ่ายแล้วจะเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการอนุรักษ์โดยไม่ต้องบังคับ

“ตอนนี้ผ้าขาวม้าส่วนมากจะเป็นคนอายุวัยทำงานใส่ มากกว่า เริ่มจะมีข้าราชการใช้มากขึ้น แต่ดิฉันอยากให้กลุ่มวัยรุ่นสวมใส่ด้วย เหมือนตัวดิฉันเองที่เมื่อก่อนไม่ได้ใส่ ไม่ได้ใช้เลย แต่พอมาอยู่ตรงนี้ก็เห็นว่าสวย ทำอะไรได้หลายอย่าง และที่สำคัญคือใส่สบายมากค่ะ”

ในวันนี้ฝ่ายเริ่มต้นด้วยการใช้สิ่งที่ตัวเองทำได้ดีเป็นเครื่องมือพัฒนาตนเองและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของชุมชนควบคู่กันไป นั่นคือ นำเรื่องการออกแบบและความเป็นคนรุ่นใหม่ มาพัฒนาผ้าขาวม้าบ้านหนองปิงให้กลายเป็นผ้าขาวม้าแปรรูปที่มีความร่วมสมัย ในขณะเดียวกัน เธอก็ได้เรียนรู้กระบวนการทอผ้า ตั้งแต่การคันเครือทุก สืบ ทอ ปั่นหลอด แม้ว่าจะต้องใช้เวลาฝึกฝนให้เกิดความเชี่ยวชาญ

แต่นั่นคือสิ่งที่เธอจะต้องใช้เวลาเพื่อเรียนรู้สิ่งเหล่านี้ต่อไป ในฐานะทายาทผู้สืบทอดภูมิปัญญาของบ้านหนองปิง

เด็กชายอนุกุล แก้วกล้า

กลุ่มอาชีพสตรีบ้านโนนโพธิ์ จังหวัดสุรินทร์

ทายาทผ้าขาวม้าวัยใสกับการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น

ผ้าฝ้ายทอมือเป็น “ผ้าขาวม้า” เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวบ้านโนนโพธิ์มาแต่อดีต คนที่นี่ทอผ้าฝ้ายทอมือเป็นผ้าขาวม้าเพื่อใช้ในครอบครัว เป็นเครื่องนุ่งห่ม เป็นของฝาก เป็นภูมิปัญญาที่สืบทอดยาวนานมาตั้งแต่บรรพบุรุษซึ่งกำลังจะเลือนหายไป เมื่อคนรุ่นใหม่ไม่นิยมเรียนรู้การทอผ้า รวมถึงความนิยมที่ลดน้อยลง คนรุ่นใหม่ออกเดินทางไปทำงานต่างพื้นที่ มีค่านิยมสมัยใหม่ และทำให้การสืบทอดผ้าขาวม้าทอมือขาดหายไปชั่วระยะเวลาหนึ่ง

เด็กชายตัวน้อย

ทายาทผ้าขาวม้าวัยใส

ใน พ.ศ. 2552 กลุ่มสตรีในชุมชนได้เล็งเห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้น และเห็นว่าควรอนุรักษ์ภูมิปัญญาการทอผ้าขาวม้าไว้ จึงรวมกลุ่มการทอผ้าพื้นเมือง โดยใช้ชื่อว่า “กลุ่มอาชีพสตรีบ้านโนนโพธิ์” ตั้งอยู่ที่หมู่ที่ 12 ตำบลโพธิ์โก อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์ กลุ่มที่ตั้งขึ้นได้ก่อให้เกิดการรื้อฟื้นภูมิปัญญา สร้างแรงบันดาลใจ และก่อให้เกิดทายาทผ้าขาวม้าวัยเพียง 12 ปีในวันนี้

เหตุเกิดเพราะบ้านใกล้

จุดเริ่มต้นความรู้ของทายาท
ผ้าขาวม้า

กลุ่มอาชีพสตรีบ้านโนนโพธิ์ได้รับการถ่ายทอดความรู้เรื่องการทอผ้าจาก **คุณยายประทุม ทองงาม** และ **คุณยายประสงค์ ทองงาม** และปราชญ์ชุมชน

ทายาทผ้าขาวม้า เด็กชายอนุกุล แก้วกล้า
กับผ้าพันคอลายตารางหรือลายสกอต
โดยทางชุมชนเรียกว่าลายจิกโก้

คุณยายประสงค์ ทอจวบ
หนึ่งใบผู้ถ่ายทอดภูมิปัญญาให้แก่บุญ

อีกหลายท่าน โดยมีคุณป้าของ **เด็กชายอนุกุล แก้วกล้า** หรือ **น้องแมนยู** วัย 12 ปี คือ **อังสนา พรหมชาติ** เป็นแกนนำกลุ่มสตรีฯ นี้ก่อตั้งขึ้นในตอนที่น้องแมนยูอายุได้เพียง 3 ขวบ แต่ด้วยความที่บ้านอยู่ใกล้กับที่ตั้งของกลุ่มฯ ทำให้เด็กชายตัวเล็กได้ซึมซับการทำงานของคุณยายและคุณป้ามาโดยตลอด จนเกิดเป็นความสนใจที่จะเรียนรู้การทอผ้า คุณยายและคุณป้าจึงถ่ายทอดให้ โดยการสนับสนุนของคุณพ่อและทุกคนในครอบครัว

“ชอบผ้าขาวม้าครับ เพราะอยากอนุรักษ์ไว้ ทุกวันนี้หายาก หาไม่ค่อยได้” แมนยูเล่าสั้น ๆ อย่างเขินอายถึงแรงบันดาลใจในการทอผ้าของเขา แต่เวลาทอผ้า เขาทำได้อย่างคล่องแคล่ว สมกับการเป็นทายาทที่เป็นความหวังของชุมชน

“ก็ทอผ้าได้ คั้นฝ้าย แล้วก็ผสมสี” นี่เป็นสิ่งต่าง ๆ ที่แมนยูทำได้ในกระบวนการการทอผ้าขาวม้า

กองทุนประชารัฐเปลี่ยนชีวิต

ย้อนกลับไปในวันที่กลุ่มอาชีพสตรีบ้านโนนโพธิ์ต่อสู้และพยายามสานต่อการทอผ้าขาวม้าด้วยตนเอง มีบทพิสูจน์หลายบทว่าที่กลุ่มจะมีความมั่นคงมากขึ้น และกลายเป็นแหล่งเรียนรู้ให้ทั้งแมนยูและเด็กเยาวชนคนอื่นในชุมชนเหมือนในปัจจุบัน อังสนาได้เล่าถึงพัฒนาการของกลุ่มสตรีฯ ว่า

“ความจริงแล้ว ในอดีตหมู่บ้านของเราทอผ้าไหม แต่ต่อมาคนเฒ่าคนแก่ตามองไม่ค่อยเห็น สายตาไม่ค่อยดี การทอผ้าไหมก็ทำได้ยาก เราจึงเขียนโครงการของบประมาณมาสนับสนุน การทอผ้าขาวม้าผ้าฝ้ายที่ทำได้ง่ายกว่าและยังได้ใช้ภูมิปัญญาในการทอสานต่อ ซึ่งได้งบประมาณจากโครงการกองทุนหมู่บ้านพระราชัฐ พ.ศ. 2559 ซึ่งมาช่วยพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชนจากการทอผ้าไหมเป็นผ้าฝ้าย และได้แปรรูปออกมาเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ ด้วย”

จากงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนก้อนแรก กลุ่มอาชีพสตรีบ้านโนนโพธิ์ได้คิดสร้างสรรค์สิ่งที่มีมากกว่าการอนุรักษ์คือการพัฒนาและหาความแตกต่างในผ้าขาวม้า

“เราก็ตัดดัดแปลงลายต่าง ๆ ให้ไม่เหมือนลายอื่น อย่างผ้าขาวม้าลายสกอตที่เป็นลายเอกลักษณ์ของชุมชน เป็นลายที่ออกแบบโดยเน้นความเรียบง่ายเป็นลวดลายสีชมพู-ขาว ผสมผสานกันระหว่างเส้นพุ่งเส้นยืน เพื่อให้เกิดความสวยงามไสของลายผ้า เน้นความทันสมัยแต่เรียบง่าย สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการตัดชุดได้หลากหลายรูปแบบ ทอด้วยพืชมขนาด 90 ทำให้เนื้อผ้ามีความหนาแน่น ใส่สบายตามคุณสมบัติของผ้าฝ้าย ย้อมด้วยสีเคมีที่สดใสและไม่ตกสีง่าย”

นอกจากนี้ยังได้มีการเพิ่มผลิตภัณฑ์ให้หลากหลาย มีคุณภาพ และสอดคล้องกับความต้องการของตลาดทั้งการทอเป็นผ้าผืน และทอผ้าขาวม้าเป็นผ้าพันคอในรูปแบบและลวดลายต่าง ๆ

ครอบครัว ชุมชนและสมาชิกกลุ่ม คือผู้ร่วมส่งเสริม สนับสนุนแม่บุญ สุภารเป็นทายาทผ้าขาวม้า โดยมีบุคคลสำคัญคือ คุณสาวตรี พบบัญ พัทธนากรประจำตำบล ซึ่งสวมเสื้อสีขาว นุ่งแกวหน้า ในลำดับที่ 2 นับจากด้านซ้ายผู้ใหญ่บ้านคำพอง พวงลำภู ซึ่งสวมเสื้อสีขาว นุ่งแกวหน้า ในลำดับที่ 2 นับจากด้านซ้ายคุณอัสนา พรหมชาติ ผู้เป็นป้าและผู้ถ่ายทอดคนสำคัญ ซึ่งสวมเสื้อสีเขียว นุ่งแกวหน้า ในลำดับที่ 3 หรือลำดับสุดท้าย นับจากด้านซ้าย ขณะที่แกวหลังนั้น บุคคลที่ยืนเคียงข้างแม่บุญ ด้านซ้ายคือคุณยายประสภักทองาม ด้านขวาที่คุณยายประทุม ทองาม ทั้งสองคือผู้ถ่ายทอดความรู้ ความสามารถ สุภารเป็นทายาทผ้าขาวม้าให้แม่บุญร่วมกับคุณอัสนาโดยตลอด

“จุดเด่นของผ้าขาวม้าที่นี่ เราพัฒนาจากภูมิปัญญาดั้งเดิมของบรรพบุรุษ ทำให้สามารถผลิตผ้าขาวม้าให้มีเนื้อผ้าที่หนาแน่น มีลวดลายเอกลักษณ์ สีสันสวยงาม และมีขนาดใหญ่เป็นพิเศษตามความต้องการของตลาด”

คิดค้นสีจากใบไม้มงคล แนวทางการสร้างสรรค์ของชุมชน

แนวทางต่อไปของกลุ่มอาชีพสตรีบ้านโนนโพธิ์คือ การย้อมสีธรรมชาติ โดยทางกลุ่มฯ ได้คิดค้นการนำใบไม้มงคลมาย้อมสีธรรมชาติในผ้าทอมือเพื่อความสวยงาม และยังสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผ้าขาวม้าได้อีกด้วย

“ใบยอ พะยูน ไม้แก่นฝาง คือสิ่งที่เราเอามาทำเป็นสีย้อมธรรมชาติ การนำใบไม้มงคลมารวมด้วยก็จะทำให้ได้สีที่แตกต่างออกไป เอาใบมะยม ใบสักมาผสมเพื่อให้ได้สีแดง แต่จะออกสีส้ม ๆ ไม่แดงมาก เป็นสีธรรมชาติที่สีไม่ตก สีจากใบสักผสมกับสาบเสือ ใบเตย เป็นสีเขียวเทา เอามาผสมแก่นฝาง แก่นขนุน ดาวเรือง ได้ออกมาเป็นสีส้ม อันนี้เป็นความรู้ที่ได้มาจากท่านผู้รู้ จากคนที่ย้อมผ้าไหมสีธรรมชาติ เรือนไหม-ใบหม่อน เขาแนะนำให้เอาสีธรรมชาติหลาย ๆ สีมาผสมกัน ตรงนี้ก็เพิ่มมูลค่าให้ผ้าขาวม้าได้เป็นเท่าตัว”

ภูมิปัญญาที่คิดค้นใหม่ ผสานกับภูมิปัญญาที่สืบทอดมานานกว่า 100 ปี จึงได้กลายเป็นภูมิปัญญาที่จะส่งต่อสืบทอดสู่รุ่นหลานได้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด

มากกว่าครอบครัวคือชุมชน

ประโยชน์ของการสานต่อภูมิปัญญาผ้าทอมือไม่ได้มุ่งหมายเพื่อคนในครอบครัว เพื่อพัฒนาศักยภาพของเมนู หรือเพื่อสร้างรายได้เสริมเพียงอย่างเดียว สิ่งหนึ่งที่กลุ่มอาชีพสตรีบ้านโนนโพธิ์คิดและส่งต่อความคิดนี้สู่ทายาทด้วยเช่นกันคือ ความคิดการพัฒนาเพื่อชุมชน

“ภูมิปัญญาตรงนี้ถ้ารักษาไว้ได้ จากที่สร้างรายได้แค่ในครอบครัว ก็จะกระจายรายได้สู่ชุมชน จากรายได้เล็ก ๆ น้อย ๆ ก็จะมากขึ้น จากภูมิปัญญาเรื่องนี้ก็จะพัฒนาได้ภูมิปัญญาและความรู้ใหม่ ๆ ซึ่งจะสามารถนำมาต่อยอดและพัฒนาไปได้อีก” อังสนากุลวาทในตอนท้าย

เมนูคือตัวอย่างที่ชัดเจนในเรื่องนี้ ภาพของเด็กชายตัวน้อยที่ทำได้ทุกระบวนการของการผลิตผ้าขาวม้า และสามารถทอผ้าเพื่อขายเช่นเดียวกับผู้ใหญ่ได้ คือภาพการส่งต่อภูมิปัญญาที่ชัดเจนเพราะมากกว่าฝีมือคือการพัฒนาศักยภาพ และมากกว่าศักยภาพก็คือการเป็นแรงบันดาลใจให้เยาวชนคนรุ่นใหม่ หวนกลับมาคิดอนุรักษ์ผ้าขาวม้าให้เป็นสมบัติทางภูมิปัญญาของชุมชนต่อไป

4

สานพลังสร้างสรรค์ของชุมชน

การนำผ้าขาวม้าที่หลายคนมองว่าล้าสมัย มาปรับให้เป็นผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย
และนำมาสร้างเป็นแบรนด์จนประสบความสำเร็จ และได้รับการยอมรับทั้งในไทย
และต่างประเทศนั้นไม่ใช่เรื่องง่ายเลย

นี่คือเรื่องราวของ 6 ชุมชนที่สามารถสร้างผลิตภัณฑ์ให้มีคุณค่าและมีมูลค่า โดยการนำอัตลักษณ์
ของผ้าขาวม้าในท้องถิ่น มาสร้างสรรค์ให้โดดเด่นจนสามารถเพิ่มมูลค่าให้แก่สินค้าและชุมชน
รวมทั้งพัฒนาช่องทางการขายและการตลาดจนประสบความสำเร็จ นับเป็นประสบการณ์อันล้ำค่า
ของแต่ละชุมชนที่ควรค่าแก่การเรียนรู้และบันทึกไว้ เพื่อประโยชน์ต่อชุมชนอื่นๆ ต่อไป

สุจินต์ โพธิ์จิตร

กลุ่มทอผ้าและตัดเย็บบ้านหาดเสี้ยว จังหวัดสุโขทัย

เมื่อช่างหาดเสี้ยวอยู่บนกระเป๋าสุดซิค

สุจินต์ โพธิ์จิตร ประธานกลุ่ม
ทอผ้าและตัดเย็บบ้านหาดเสี้ยว

ในอดีตผ้าขาวม้าคือผ้าสารพัดประโยชน์ในชีวิตประจำวันของชาวหาดเสี้ยว และมีการใช้ผ้าขาวม้ามาดัดแปลงเป็นกระเป๋าบรรจุห่อข้าวและกระสุน ยิงนกเมื่อพ่อบ้านต้องออกไปทำนา แต่ในปัจจุบัน “กระเป๋” ของบ้านหาดเสี้ยวเปลี่ยนโฉมหน้าไปอย่างสิ้นเชิง กลายเป็นกระเป๋าลายผ้าขาวม้าใบใหญ่สุดซิคที่ถือเมื่อไรก็เก๋เมื่อนั้น

นอกจากจะนำผ้าขาวม้ามาวางลายผ้าให้เก๋ไก๋แล้ว บนลวดลายผ้ายังมี “ช้าง” อันเป็นเอกลักษณ์ของผ้าขาวม้าหาดเสี้ยวอีกด้วย กระเป๋าใบนี้เป็นการออกแบบของคนรุ่นใหม่อย่าง **วิมพ์วิภา โพธิ์จิตร** หรือ **ตอง** บุตรสาวของ **สุจินต์ โพธิ์จิตร** ประธานกลุ่มทอผ้าและตัดเย็บบ้านหาดเสี้ยว ซึ่งได้รับรางวัลชนะเลิศ ประเภทผ้าขาวม้าแปรรูป จากโครงการผ้าขาวม้าท้องถิ่นหัตถศิลป์ไทย พ.ศ. 2560

ความน่าสนใจของกลุ่มทอผ้าและตัดเย็บบ้านหาดเสี้ยวคือ การปรับเปลี่ยนรูปแบบของผลิตภัณฑ์ให้มีความร่วมสมัย แต่ยังคงความเป็นเอกลักษณ์ของผ้าขาวม้าดั้งเดิม และยังคงคุณภาพการทอผ้าทอมือไว้ ดังที่คุณสุจินต์และบุตรสาวได้เล่าถึงความสำเร็จในวันนี้ว่ามาจาก 3 เรื่องด้วยกัน

ดูเทรนด์แฟชั่นและ ปรับเปลี่ยนให้ร่วมสมัย

แต่เดิมกลุ่มทอผ้าและตัดเย็บบ้านหาดเสี้ยวนิยมทอผ้าขาวม้าเป็นผ้าผืน ซึ่งมีตลาดรองรับอยู่พอสมควร โดยเฉพาะในจังหวัดสุโขทัย แต่เมื่อเข้าร่วมโครงการผ้าขาวม้าท้องถิ่นหัตถศิลป์ไทย จึงได้ปรับการออกแบบผลิตภัณฑ์ให้มีความร่วมสมัยมากขึ้น

สุจินต์: “เดิมทีเราทอผ้าขาวม้าเป็นผืนๆ ไม่ได้คิดจะทำเป็นกระเป๋ายาวผ้าเป็นผืน เอาไปทำเป็นผ้าพันคอ ผ้าเคียนเอว เอาไว้เป็นของฝากเวลามีผู้ใหญ่มา ทางอำเภอก็จะมาซื้อผ้าขาวม้าหาคืนแล้วไปฝากเพื่อนฝูง ก็จะได้ผ้าขาวม้าแบบผืนๆ ไป พอปีที่แล้วเราทำกระเป๋าส่งเข้าประกวดกับโครงการฯ ตอนแรกก็ไม่มั่นใจว่าเราทำกระเป๋าแบบนี้ออกมาแล้วจะขายได้เพราะใบใหญ่ขนาดนั้นจะไปขายใคร แต่ลูกค้าก็ทดลองทำตามที่เราเรียนมา ปรากฏว่าเขาได้รับรางวัล ทำให้ทางกลุ่มฯ ดีใจมาก และเริ่มมองเห็นว่าเราคงต้องมีการปรับรูปแบบให้ทันสมัย โดนใจคนรุ่นใหม่มากขึ้น อย่างเช่นทำเป็นกระเป๋าสะพายเล็กๆ อย่างที่ลูกออกแบบ มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์อื่นเพิ่มขึ้นไปอีก โดยเราแปรรูปจากกระเป๋ารูปแบบเดิมๆ ที่มีอยู่ในตลาด ปรับมาเป็นกระเป๋ามีดีไซน์ใหม่ ๆ มากขึ้น”

ตอง: “ก่อนจะออกแบบชิ้นงาน ดิฉันจะดูเทรนด์แฟชั่นที่กำลังฮิต แล้วหา reference ว่าต้องการคอนเซ็ปต์อะไร แล้วมาดูว่า ผ้าแบบไหนเข้ากับคอนเซ็ปต์ที่วางไว้ ถึงลงมือออกแบบ แต่การออกแบบของดิฉันยังมีโจทย์ว่า จะต้องมีความหมายหรือมีความเป็นไทยที่จะต้องปรับเปลี่ยนเข้าไปในผลงานด้วยค่ะ”

คงเอกลักษณ์ผ้าขาวม้าทอมือหาดเสี้ยว

แม้ว่าจะปรับปรุงออกแบบผลิตภัณฑ์ให้มีความร่วมสมัยมากขึ้นก็ตาม แต่สิ่งหนึ่งที่เป็น “รากฐาน” สำคัญของการทำงานของกลุ่มทอผ้าและตัดเย็บบ้านหาดเสี้ยวคือ การคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของผ้าทอหาดเสี้ยว ด้วยเหตุผลสำคัญคือ การรักษารากเหง้าของชุมชนไว้ในผืนผ้าขาวม้า ซึ่งเป็นความภาคภูมิใจที่เหนือกว่าคำว่าเงินทองหรือยอดขาย

สุจินต์: “บางครั้งลูกค้าอาจจะอยากได้ผ้าขาวม้าที่เป็นสีล้นเหมือนอย่างอื่น แต่เราก็ยังอยากให้ความเป็นเอกลักษณ์ของหาดเสี้ยวไว้คือ มีรูปช้างเป็นสัญลักษณ์ตรงเชิง เพื่อให้คนรู้ว่านี่คือผ้าขาวม้าหาดเสี้ยว อันนี้เป็นเรื่องสำคัญ เป็นเอกลักษณ์ที่ทำให้เราไม่เหมือนที่อื่น เพราะช้างที่อยู่ในผ้าขาวม้าก็มีที่มาจากประวัติศาสตร์ของพื้นที่น ของเมืองสุโขทัยเรา อันนี้เป็นสิ่งที่เราต้องรักษาไว้ถึงแม้ว่าเราจะปรับปรุงแบบไปมากแค่ไหนก็ตาม ก็ยังคงต้องมีผ้าทอที่มีลายช้างให้ลูกค้าได้เลือกใช้ด้วยจะไปโชว์ที่ไหนก็แล้วแต่ จะไปทำอะไรออกมา ก็ขอให้มันตัวนี้เป็นเรื่องราวของเราอยู่ในผืนผ้าหรือในผลิตภัณฑ์นั้น ๆ”

“ความจริงสุขทัยมีผ้าหลายอย่างที่ขึ้นชื่อ ผ้าจก ผ้าขาวม้า ผ้าคลุมไหล่ ผ้าถุงหมักโคลน ที่นี้ใจของป้าเอง ป้าอยากให้สืบทอดตัวผ้าขาวม้า เพราะว่าชุมชนของเราต้องบอกเลยว่า ไม่มีเครื่องทอเหมือนที่อื่น อย่างราชบุรีมีโรงทอผ้า เขารับออเดอร์ไหน ป้ามีคนมาหาเยอะ แต่ป้ารับออเดอร์ไม่ได้เพราะว่ากลัวเสียลูกค้าและอยากรักษาคุณภาพของการเป็นผ้าทอมือเอาไว้”

มองตลาดให้ออก

“มองตลาดให้ออก” กว่าที่กลุ่มทอผ้า และสุจินต์จะเข้าใจคำนี้ ก็ใช้เวลายาวนานกับการลองผิดลองถูกกับตลาดผ้าขาวม้า จนกระทั่งต่อมาภายหลัง ประสบการณ์บวกกับความรู้ใหม่ ๆ ที่ได้รับจากโครงการฯ ทำให้เริ่มวิเคราะห์ตลาดและกลุ่มลูกค้า และได้มีการปรับปรุงผลิตภัณฑ์ให้เข้ากับตลาดมากขึ้น

สุจินต์: “เรื่องตลาด ต้องบอกว่าลองผิดลองถูกมาเยอะ ลองจนของเหลือเต็มบ้าน (หัวเราะ) เริ่มจากการลองทำไปก่อน อันนี้ไม่ใช่ก็แขวนไว้จนฝุ่นจับ อันนี้ใช้ก็วิ่งขาย เป็นอย่างนี้มาตลอด ตรงนี้ใช้ระยะเวลานานมากกว่าเราจะมองตลาดออก เมื่อก่อนส่วนใหญ่เราจะทอส่งตามตลาด ตอนนั้นมักจะเป็นพวกผ้าถุง ย่อม คนที่สะพายย่ามอายุก็ประมาณ 30 ปีขึ้นไป จนถึง 60 - 70 ปี แต่ตอนนี้เราเริ่มทำเสื้อผ้า กระเป๋า ดีไซน์ใหม่ ๆ ก็จะมีเด็กเริ่มตั้งแต่ 15 ปี เริ่มซื้อของเราแล้ว อย่างเรานำผ้าขาวม้ามารวบรวมทำกระเป๋า เขาก็เริ่มใส่เมื่อก่อนเขาไม่รู้จัก เขาบอกว่า คิดว่าผ้าขาวม้าเป็นของผู้ชาย

“สมัยโน้นคิดไม่ออกหรอกว่า ผ้าขาวม้าจะนำมาทำเป็นกระเป๋าได้ แต่ตอนนี้เด็กวัยรุ่นใส่กระเป๋าหรือกางเกงผ้าขาวม้า เขาก็รู้สึกว่าได้ช่วยชุมชนแล้ว เท่ากับว่าเราได้ลูกค้าตลาดใหม่ที่เป็นคนรุ่นใหม่จากการที่เราได้ปรับปรุงผลิตภัณฑ์ของเราให้ร่วมสมัยขึ้น และเหมาะกับการใช้งานของลูกค้า เพราะฉะนั้นถ้าเรารู้จักตลาดแล้ว เราก็รู้ว่าจะทำของขายใคร แต่ที่ที่สุดแล้วเราอยากให้คนในชุมชนทอผ้าขาวม้ากันเป็นอาชีพและหาเลี้ยงตัวเองได้จริง ๆ อย่างที่ต้องบอกว่าไปหาตลาด หมายถึงว่าตลาดอีกระดับที่เรารับผ้าขาวม้าเราเป็นประจำ เช่น คิง พาวเวอร์ (King Power) สั่งผ้าจากชุมชนเราไปวางในสถานที่ของเขา เราก็อยากให้ทุกคนทำไปให้ถึงจุดนั้นให้ได้”

ในอนาคต กลุ่มทอผ้าและตัดเย็บบ้านหาดเลี้ยวมุ่งหวังจะก้าวไปสู่การเป็นอุตสาหกรรมชุมชนท้องถิ่นที่ผลิตผ้าขาวม้า และมุ่งหาตลาดที่มีศักยภาพ และมองเห็นคุณค่าของผ้าขาวม้า บ้านหาดเลี้ยว เชื่อว่านั่นคือความฝันที่ไม่ไกลเกินฝัน เหมือนกับที่ช่างหาดเลี้ยวบนกระเป๋าสุดซิคได้ถูกนำมาใช้งานเป็นกระเป๋าสะพายเก๋ ๆ ของสาว ๆ ลูกทันสมัยในเมืองใหญ่ได้อย่างกลมกลืนในวันนี้

ผลิตภัณฑ์จากการออกแบบ
ขอวิมพ์วิกา

กิตติพันธ์ สุทธิสา

กลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านนาคำไฮ (เทวาผ้าไทย) จังหวัดหนองบัวลำภู สร้างเครือข่าย - สายใยในชุมชน

จากจุดเริ่มต้นของความบังเอิญ นำมาสู่การก่อเกิดกลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านนาคำไฮ จังหวัดหนองบัวลำภู (เทวาผ้าไทย) แบรินด์ผ้าไทยที่ไม่ธรรมดา ในคุณภาพผลิตภัณฑ์ ซึ่งได้รับรางวัลสุดยอดผลิตภัณฑ์ OTOP ประเภทผ้าและเครื่องแต่งกายใน พ.ศ. 2559 และได้รางวัลระดับ 5 ดาวในผลิตภัณฑ์ “ผ้าไหมมัดหมี่” อีกทั้งยังได้รับความสำเร็จในเรื่องยอดขายที่สามารถขยายตลาดไปทั้งในและต่างประเทศ

กิตติพันธ์ สุทธิสา

นอกเหนือจากความสำเร็จในเรื่องคุณภาพและยอดขายแล้ว สิ่งที่น่าสนใจคือ กลุ่มทอผ้าแห่งนี้ได้สร้างเครือข่ายระหว่างชุมชนทอผ้าที่ประสบความสำเร็จอย่างมากในพื้นที่จังหวัดหนองบัวลำภู

กลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านนาคำไฮเริ่มก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2557 โดย **กิตติพันธ์ สุทธิสา** ซึ่งได้เข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP ด้วยเหตุบังเอิญ เนื่องจากได้ขับรถไปรับ-ส่งป่าไปเข้ารับการฝึกอบรมจากสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดหนองบัวลำภู ทำให้มีโอกาสเข้าร่วมการฝึกอบรมดังกล่าวด้วย และเกิดความคิดที่จะพัฒนาภูมิปัญญาผ้าให้สามารถสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัว อีกทั้งเขายังมีพื้นฐานด้านการทอผ้าจากแม่และป้ามาตั้งแต่เด็ก และเข้าใจกลไกของกีทอผ้าจากพื้นฐานที่เคยเรียนด้านช่างยนต์มาก่อน ทำให้ฝึกฝนจนสามารถทอผ้าชนิดสลับหมี่ซึ่งเป็นผ้าทอลายโบราณได้ และต่อมาได้พัฒนาคุณภาพของเนื้อผ้าทอด้วยการหมักน้ำข้าวข้าวเหนียว ทำให้ผ้ามีความนุ่มนวลใช้จนได้รับความนิยมอย่างมากเมื่อออกจำหน่ายสู่ตลาด และเป็นที่มาของการดำเนินธุรกิจภายใต้แบรนด์ “เทวาผ้าไทย” จากจุดเริ่มต้นด้วยสมาชิกในครอบครัวเพียงไม่กี่คน ปัจจุบันมีสมาชิกกลุ่มจำนวน 60 คน

เครือข่าย “เทวาผ้าไทย”

จุดเริ่มจากสมาชิกในครอบครัว

สู่พันธมิตรชุมชนทอผ้า

ในพื้นที่จังหวัดหนองบัวลำภู มีชุมชนทอผ้าหลายกลุ่ม แต่ก่อนหน้านี้มักจะประสบปัญหาด้านการตลาด แต่ปัจจุบันได้มีการรวมกลุ่มพันธมิตรชุมชนทอผ้าที่อยู่ใกล้เคียงกัน อาทิ กลุ่มเย็บผ้าด้วยมือ (ขวัญตา) กลุ่มทอผ้าถุงบ้านหนองกุงคำไฮ กลุ่มวิสาหกิจบ้านใหม่ศิลามงคล กลุ่มทอผ้าบ้านนากลาง กลุ่มแปรรูปผ้า กลุ่มพรรณสุภา และกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์พื้นเมืองบ้านดินทรายอ่อน

ผ้าขาวม้าที่ได้จากการหมักน้ำข้าวข้าวเหนียว

(ภูริชาผ้าไทย) ทั้งหมดเป็นกลุ่มเครือข่ายที่พร้อมจะร่วมมือกันในการผลิตผ้าทอจำนวนมากอย่างมีมาตรฐานและส่งเสริมซึ่งกันและกัน

กิตติพันธ์เล่าถึงจุดเริ่มต้นของการสร้างเครือข่ายนั้น ที่เริ่มมาจากจุดเล็ก ๆ คือครอบครัว

“ตอนแรกทำกันเฉพาะครอบครัว แล้วเราก็ตัดตลาดด้วยคือทอแล้วทำออกมา เริ่มทำตอนแรก ๆ คือผ้าสายฝน ไปขายที่เชียงราย ขายดีมาก เอาไปเต็มคันรถ ขายหมดเลย เพราะว่าที่โน่นไม่มี เราขายไม่แพงด้วย เริ่มจากขายเฉพาะผ้าพันคอ ไม่มีดีไซน์อะไรเลย ตอนหลังจึงส่งทั่วภาคเหนือก่อน แล้วชวนคนในชุมชนมาทำ หลังจากนั้นจึงได้จดทะเบียนกลุ่มใน พ.ศ. 2557 พอจดแล้วก็รวบรวมคนในชุมชนมาทอ การรวบรวมคนในชุมชนก็ยากเหมือนกัน เพราะเราไม่มีตลาด ทอแล้วจะนำไปขายที่ไหน ทอแล้วต้องเก็บไว้ในตู้ทุนก็จมอยู่ในชุมชนของเรา แต่ก่อนขายไม่ได้จริง ๆ

“ความจริงแล้ว แต่ก่อนชาวบ้านทำผ้าขาวม้าอยู่แล้ว ทำผ้าสายฝนเพียงแต่เขาไม่มีช่องทางจำหน่าย เขาก็รวมกลุ่มกันแล้วมาคุยกับผม บอกว่าช่วยหน่อย ผมบอกว่าได้ ถ้าทำก็ต้องทำกันจริง ๆ นะ ผมก็จะขายจริง ๆ คือต้องทดลอง แต่ถ้าขายไม่ได้ก็อย่าว่ากันเลยลองทำขายตลาด ปรากฏว่าขายได้

“การรวมกลุ่มชาวบ้าน ถ้าพูดถึงความยากก็ยาก ง่ายก็ง่าย เพราะคนส่วนใหญ่เดินมาหาเราเอง หรือถ้าเขาไม่เดิน เราก็ต้องเดินไปหาเขาด้วย เราเจอกันคนละครั้งทาง บวกกับความต้องการของเขาว่า เขาต้องการมีรายได้เลี้ยงครอบครัวเขาเหมือนกัน พอมาเจอกันครั้งทางทุกอย่างก็ลงตัว”

เวลานี้ในเครือข่ายทั้งหมดมีสมาชิกอยู่ประมาณ 900 คน เป็นโรงงานทอผ้าขนาดใหญ่ที่ทอผ้าอยู่ “บ้านไครบ้านมัน” หมายถึงทุกคนต่างทอผ้าที่ได้ทุนบ้านของตัวเอง เพื่อจะสามารถทำกิจกรรมประจำวันอย่างอื่นได้นอกจากการทอผ้า นอกจากนั้นยังใช้ระบบ “แบ่งงานกันทำ” คือ แต่ละชุมชนทำในสิ่งที่ตนถนัดเพื่อเป็นการกระจายรายได้ในชุมชน

“โรงงานของผมอยู่ที่ไต้หมู่บ้านไครบ้านไครมัน ทุกคนทอมือหมด เพราะว่าจะให้มาอยู่ในโรงงานแห่งใดแห่งหนึ่ง เขาไม่มีความสุขหรอก เขาต้องอยู่บ้านเขา ต้องดูแลครอบครัว บางทีก็ไปทำนา ว่างก็มาทอผ้า แต่ละชุมชนมีความชำนาญแตกต่างกันไป เช่น ชุมชนหนึ่งทอผ้ายกดอก ทอผ้าขิด อีกชุมชนชำนาญเรื่องมัดหมี่ อีกชุมชนทอผ้าขาวม้า ผ้าถุง ผ้าคลุมไหล่ คือถ้าจะให้ชุมชนนี้ทำงานที่เขาไม่ชำนาญก็เป็นเรื่องยาก จึงต้องแบ่งให้ชุมชนแต่ละชุมชนที่มีความชำนาญของตนไป

“ผมไม่ให้คนหนึ่งทำงานแบบ One Stop Service คนทอผ้าจะต้องไปจ้างคนหลอดคันหมี่และก็ต้องจ้างคนคันหมี่ เขาก็มีรายได้วันหนึ่ง 300 บาทต่อวัน เท่ากับว่าผ้าชิ้นหนึ่งทำรายได้ให้ทุกกลุ่ม ผมไม่ทำเองหมดทุกอย่าง พอผ้ามาถึงผม ผมส่งให้กลุ่มซัก กลุ่มรีด ตั้งกลุ่มเป็นกลุ่มรีดอีก กลุ่มรีดผ้าก็จะมีรายได้รายได้ต้องทั่วถึง อย่างยายคนหนึ่งเขาไม่มีลูกหลานดูแล เขาไม่ได้ทำอะไร แต่พอเข้ามาอยู่ในกลุ่มทอผ้า เขามีความสุข มีเพื่อนมีสังคม เขามาปั่นหลอดรับจ้างวันหนึ่งมีรายได้ 200 - 300 บาท และเริ่มพัฒนาเรื่องชีวิตความเป็นอยู่ เขามีความสุข เวลายิ้มออกมา บ่งบอกได้ว่าเขามีความสุข ตัวเราเองก็มีความสุข”

สร้างช่องทางการตลาด ทั้งในไทยและต่างประเทศ

จากเดิมที่กังวลว่าผ้าจะขายไม่ได้ แต่วันนี้ความสำเร็จของ “เทวาผ้าไทย” ในเรื่องการขายก็ไม่ธรรมดา โดยกระจายสินค้าไปจำหน่ายยังสถานที่ต่าง ๆ ในเมืองใหญ่ เช่น อุดรธานี หนองคาย

นครราชสีมา อุบลราชธานี เชียงใหม่ และกรุงเทพฯ โดยเปิดร้านจำหน่ายสินค้าในชื่อ “เทวาผ้าไทย” ในห้างสรรพสินค้าเจ.เจ.มอลล์ ดิsing พาวเวอร์ จตุจักร กรุงเทพฯ และขายส่งให้ร้านที่จำหน่ายสินค้าประเภทผ้าไทย

นอกจากนี้ยังส่งออกไปยังต่างประเทศ เช่น ลาว พม่า กัมพูชา ญี่ปุ่น และแถบทวีปยุโรป ทั้งนี้ความสำเร็จของการทำงานนี้ มาจากความร่วมมือของหุ้นส่วน 3 คน คือ กิตติศักดิ์ และภรรยา (คุณเทวา) รับหน้าที่ดูแลเรื่องผลิตภัณฑ์ในพื้นที่ และเพื่อนสนิท (คุณอ้อม) รับหน้าที่ดูแลเรื่องการดีไซน์และการหาตลาดในต่างประเทศ

“ตอนแรกผมออกมาทำก่อน คุณอ้อมซึ่งเป็นเพื่อนกันมาตั้งแต่ทำงานในโรงแรมที่กรุงเทพฯ ดูแลเรื่องตลาดต่างประเทศ เขามีความรู้เรื่องงานดีไซน์ การฝึกอบรมภาษาการทำธุรกิจกับต่างประเทศ พอเราเพิ่มช่องทางกับต่างประเทศแล้วเราไม่เก่งเรื่องงานคอมพิวเตอร์ ด้วย จึงชวนคุณอ้อมออกมาทำรับผิดชอบการตลาด ทำเรื่องออร์เดอร์ ชีปปี้ง ผมทำเรื่องของการกระจายการผลิตเป็นอุตสาหกรรมตามบ้านใครบ้านมัน

“ตอนนี้เราไปออกบูธที่จีน เวียดนาม ลาว พม่า กัมพูชา สิงคโปร์ ญี่ปุ่น ที่มีแอร์เตอร์ตลอดคือประเทศญี่ปุ่น เขาชอบงานฝีมือเราจึงต้องทำงานอย่างประณีตละเอียด ใส่ใจลูกค้าพยายามให้มีข้อผิดพลาดน้อยที่สุด ต้องพยายามควบคุมคุณภาพให้ดีที่สุด”

เอกลักษณ์ที่แตกต่าง...ต่อยอดความรู้เพื่อพัฒนาต่อไป

ก่อนหน้านี้ กลุ่มทอผ้าฯ ได้ผลิตผ้าขาวม้าอยู่บ้าง แต่ไม่มากนัก หลังจากที่ได้เข้าร่วมโครงการผ้าขาวม้าท้องถิ่น หัตถศิลป์ไทยแล้ว จึงเกิดความคิดที่จะทำผ้าขาวม้าที่มีความแตกต่าง เพื่อสร้างอัตลักษณ์ให้แก่ชุมชน

“ตอนไปอบรมกับโครงการฯ ได้เจอผ้าขาวม้าวัฒนธรรมของแต่ละชุมชน ผมรู้สึกว่าผ้าขาวม้ามีพลังที่แฝงอยู่ข้างใน แฝงถึงอารมณ์ของผู้ทำงานศิลปะ ผมเห็นแล้วเกิดไอเดียว่า จะทำเป็นผ้าขาวม้าแบบไหนที่เป็นนวัตกรรม จึงไปทำผ้าขิดให้เป็นผ้าขาวม้าเพื่อความแปลกที่แตกต่าง ถือว่าเป็นอัตลักษณ์ให้ชุมชน คือเป็นผ้าขาวม้าผืนประมาณเท่าฝ่ามือ ใครเข้ามาในชุมชนนี้จะต้องได้รับผ้าขาวม้าของที่นั่นไป หรือจะคาดเป็นผ้ารัดเอว ผูกเป็นเนคไท หรือห่มเป็นผ้าสไบก็ได้ ตอนที่ทำสินค้าออกมานั้นขายหมด เพราะจากที่ทำงานร่วมกับโครงการฯ เวลาออกบูธเราได้โชว์ผ้าขาวม้าเต็มตัวทำให้ขายดีมาก ช่องทางการจำหน่ายมีมากขึ้น คนรู้จักว่าชุมชนเราก็มีผ้าขาวม้า ทำให้มีรายได้สม่ำเสมอ

“นอกจากนี้เรายังได้ความรู้จากผู้เชี่ยวชาญที่มาอบรมก็นำมาต่อยอด แล้วได้ไอเดียจุดประกายอย่างหนึ่ง ตอนอยู่ในงานที่ตีตรงข้ามที่ทำการของบริษัทประจักษ์ฯ มีการสอนเรื่องการออกแบบแพ็คเกจ ทางบริษัทประจักษ์ฯ นำคนที่มีความรู้ระดับโลกมาสอนออกแบบแพ็คเกจจิ้ง แล้วมีผู้ขายคนหนึ่งทำเรื่องจักสานส่งออก เขามีโรงงานแบบไต้ถุนบ้านใครบ้านมันเหมือนกัน เขาสามารถผลิตงานมีรายได้เยอะมาก ผมก็นำแนวคิดอันนี้มาทำกับชุมชนของเรา

เพราะว่าเราจะทำเป็นโรงงานใหญ่ไม่ได้หรอก ไม่มีเงินทุน เราต้องทำโรงงานไต้ถุนบ้านใครบ้านมัน อันนี้แหละคือองค์ความรู้ที่ทำให้สามารถไปต่อได้ เหมือนการจุดประกายให้ แล้วเป็นช่องทางที่จะเดินไปได้

“อยากให้บริษัทประจักษ์ฯ สนับสนุนเรื่องเดิมคือ การให้ความรู้ การจัดอบรม มีเรื่องการตลาดช่วย เพราะว่าบางครั้งชาวบ้านมีความรู้แค่นี้ ขายไม่ได้ ขายไม่เป็น แต่ผู้ใหญ่อาจจะให้ช่องทางให้โอกาสสักนิดหนึ่ง ประชากรในชุมชนจะได้มีงานทำ ไม่เป็นการละทิ้งคน เพราะว่าชาวบ้านเขาไม่ได้ต้องการเงินมากมายหรอก เดือนหนึ่งมีรายได้พอเลี้ยงตัว เขาก็แฮปปี้แล้ว เขาก็จะได้รู้สึกว่าเขามีคุณค่าและไม่เป็นภาระกับใคร”

แนวคิดหลักของ “เทวาผ้าไทย” ที่น่าสนใจมากอย่างหนึ่ง คือ การสร้างเครือข่ายทอผ้า เพื่อเชื่อมโยงคนชราและเยาวชนเข้าด้วยกัน เพราะทั้งสองกลุ่มต่างมีจุดแข็งและสามารถเกื้อกูลกันได้ เป็นความคิดอย่างสร้างสรรค์ที่ทุกฝ่ายได้ประโยชน์ร่วมกัน

“ผมมองว่าอนาคตข้างหน้าคนชรามีมากขึ้นแน่นอน ก็แบ่งยอดขายเข้ากองทุนคนชรา เพื่อให้มีรายได้และช่วยเหลือบางครอบครัว อีกอย่างหนึ่งคือ ผมอยากฝึกคนวัยหนุ่มสาวที่ยังมีกำลังให้มาช่วยดูแลคนแก่ สมัยนี้เขาออกจากบ้านไปกรุงเทพฯ กันหมดแล้ว ปล่อยให้ยายเลี้ยงหลานอยู่ตามลำพัง ต้องการให้เขากลับมาอยู่ดูแลลูก ดูแลพ่อแม่ ได้ดูแลกันในครอบครัว แล้วเราจะฝึกงานให้ ให้เขามีองค์ความรู้ที่จะทำงานให้กับเราได้”

จากเหตุบังเอิญ มาสู่ความคิดที่เริ่มต้นขึ้นจากการทอผ้าเพื่อเลี้ยงครอบครัว ขยายมาสู่การคิดเพื่อประโยชน์ของชุมชนส่วนรวม นับว่านั่น “เทวาผ้าไทย” เดินทางมาไกลเกินจะคาดคิด เป็นความสำเร็จที่งดงามด้วยพลังของการสร้างเครือข่ายและสายใยในชุมชนอย่างแท้จริง

พัชรินทร์ ชัยรัตน์

กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์พื้นเมืองบ้านดินทรายอ่อน

(ภูริชาผ้าไทย) จังหวัดหนองบัวลำภู

“เราจะไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง”

ผลิตภัณฑ์ที่โดดเด่นของกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์พื้นเมืองบ้านดินทรายอ่อน (ภูริชาผ้าไทย) จังหวัดหนองบัวลำภู คือ ผ้าทอมือ ย้อมสีธรรมชาติที่ดูแล้วสบายตาสบายใจ เมื่อสวมใส่แล้วก็สบายกาย ด้วยคุณภาพของผ้าฝ้ายแท้ ทำให้เกิดการบอกต่อในกลุ่มลูกค้า และปัจจุบันนี้กลุ่มแปรรูปฯ ได้รับคำสั่งซื้อเป็นจำนวนมาก จนเรียกได้ว่ามากจนข้ามปีเลยทีเดียว

ก่อนหน้านี้ กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์พื้นเมืองบ้านดินทรายอ่อน (ภูริชาผ้าไทย) ได้รับรางวัลชนะเลิศประเภทวัตถุดิบธรรมชาติ และสีธรรมชาติ จากผลงาน “ผ้าขาวม้าคุณตุ้ย” โครงการผ้าขาวม้าท้องถิ่นหัตถศิลป์ไทย จากความสำเร็จนั้นได้ต่อยอดมาสู่การพัฒนาวัตถุดิบ รูปแบบ คุณภาพการผลิต และการตลาดให้สอดคล้องกันไป

พัชรินทร์ ชัยรัตน์ หรือ **อ้อย** ประธานกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์พื้นเมืองบ้านดินทรายอ่อน (ภูริชาผ้าไทย) เล่าให้ฟังว่ากว่าจะมาถึงจุดนี้ได้ไม่ใช่เรื่องง่าย ต้องศึกษาหาความรู้และพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา

เปิดใจรับองค์ความรู้

พัชรินทร์ตระหนักดีถึงความสำคัญของ “องค์ความรู้” ที่ชุมชนจำเป็นต้องเรียนรู้จากโลกภายนอก เพราะครั้งหนึ่งเธอมีโอกาสดูแลความรู้เรื่องการย้อมสีธรรมชาติจากการอบรม ทำให้นำมาซึ่งความสำเร็จในวันนี้

(บน) การปลูกฝ้ายในพื้นที่

(ล่าง) ผ้าฝ้ายทอมือ
ย้อมสีธรรมชาติของภูริชาผ้าไทย

(ขวาสุด) พิชรินทร์
ชัยรัตน์ ประธานกลุ่ม
แปรรูปผลิตภัณฑ์พื้นเมือง
บ้านถิ่นทรายอ่อน
(บุรีรัมย์)

“ตอนที่ไปอบรม อย่างแรกที่ได้รับเลยคือ ความรู้เรื่องของการย้อมสีธรรมชาติ ก่อนที่จะมาเรียนดิฉันไม่เคยมองเลย พออาจารย์บอกให้กลับไปมองสิ่งที่อยู่รอบตัวว่า ในชุมชนมีอะไรที่เรานำมาทำสีธรรมชาติได้บ้าง ดิฉันก็มาลูกคิดว่า มีอะไรบ้างที่อยู่ในชุมชนเรา ก็เห็นฝักคูณมันหล่นลงพื้นเต็มไปหมดเลย เราไม่ต้องไปตัด ถาก หรือทำอะไร ถึงเวลาก็มาเอง แล้วเราก็เก็บไว้เป็นเหมือนเศษวัสดุ

“ความที่ทางจังหวัดหนองบัวลำภูปลูกต้นคูณไว้ตามริมทางเยอะมาก พอหน่วยงานราชการมาตัดแต่งกิ่งก็มีฝักคูณหล่นเต็มเลย บังเอิญวันนั้นเข้าไปทำธุระที่ตัวจังหวัด พอเห็นก็ใจตรง ชาวคูณต้น (สามี) ลงเก็บคนพากันมองว่า เก็บไปทำอะไร ซึ่งเป็นของไม่มีค่าในสายตาคนอื่น แต่พอนำมาย้อมก็เป็นสีที่สวยงาม เพิ่มมูลค่าขึ้นได้ สีที่ได้ก็เป็นสีน้ำตาล ซึ่งดิฉันก็นำมาแก้ปัญหาว่า เดิมฝ้ายตุ่ยเรามีไม่เพียงพอ พอลูกค้าสั่งมาจะทำอย่างไรดี ดิฉันก็บอกลูกค้าตรง ๆ ว่า ฝ้ายตุ่ยไม่พอ จะขอย้อมสีฝักคูณแทนได้ไหม ก็นำฝ้ายขาวไปย้อมฝักคูณ สีที่ได้ออกมาคล้ายกับฝ้ายตุ่ย ซึ่งลูกค้าเห็นก็พอใจและยอมรับ ทำให้เราได้มีการย้อมสีธรรมชาติจากฝักคูณเพิ่มเข้ามา และสร้างความมั่นใจในเรื่องการย้อมสีธรรมชาติมากขึ้น”

การรวมกลุ่มและควบคุมคุณภาพ

จุดแข็งสำคัญของกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์พื้นเมืองบ้านดินทรายอ่อน (ภูริชาผ้าไทย) คือ การรวมกลุ่มในชุมชนใกล้เคียงในรูปแบบคลัสเตอร์ (Cluster) หรือการรวมกลุ่มของชุมชนทอผ้าในพื้นที่ใกล้เคียงกัน ได้แก่ อำเภอเมืองฯ อำเภอศรีบุญเรือง และอำเภอโนนสัง ซึ่งทำให้เกิดการสร้างเครือข่ายชุมชนที่เข้มแข็งและมีศักยภาพในการผลิตสินค้าจำนวนมากได้ทันเวลาตามออร์เดอร์ ซึ่งนอกจากเป็นการสร้างรายได้ให้ชุมชนต่างๆ อย่างทั่วถึงแล้ว พัทรินทร์บอกว่า การรวมกลุ่มในลักษณะนี้มีข้อดีคือ การก้าวเดินไปพร้อมกันโดย “จะไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง”

“ส่วนตัวดิฉันแล้วชอบคำนี้นะคะ จะไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง ไม่ใช่เราไปข้างหน้าคนเดียว แต่ข้างหลังเรานี้แยเลย ที่บ้านเรา เรารวมกลุ่มทั้งในเรื่องการทอผ้าและปลูกฝ้าย เราโชคดีที่บ้านดินทรายอ่อนมีอ่างเก็บน้ำของชาวบ้าน ซึ่งอยู่ในพื้นที่ของหลวงเกือบ 400 ไร่ ผู้ใหญ่บ้านจึงแบ่งให้เราปลูกฝ้าย ชาวบ้านที่เป็นสมาชิกในกลุ่มก็ไปช่วยกันปลูกช่วยกันดายหญ้า ใส่ปุ๋ย แต่ก่อนบางคนไม่เชื่อว่า การปลูกฝ้ายจะสร้างรายได้ได้จริง ๆ แต่พอเห็นเราทำ เห็นแรงซื้อจากลูกค้า จึงช่วยกันทำ

“ส่วนการทอ ดิฉันกระจายงานให้หลาย ๆ ชุมชนทอก็จริง แต่ว่าคุณภาพในการทำงานก็ต้องควบคุมดูแลโดยมีคุณย่า คุณยาย และหลาน ๆ ช่วยดูให้ว่าแบบเป็นอย่างไร ต้องช่วยกัน ถ้าพึ่งดิฉันคนเดียวไม่ได้ ต้องช่วยกันเหมือนคลัสเตอร์ ทั่งทอ ตัดเย็บ แปรรูป ก็มีหลายคนหลายกลุ่มที่ช่วยกัน การทำงานต้องบอกว่ามีครบทุกระสชาติ

การทอผ้าของ
กลุ่มแม่บ้านในชุมชน

เวลาทำงานไม่มีปัญหา ก็จะสบาย ๆ ค่ะ แต่บางทีก็มีมอเตอร์เดอร์ที่เร่ง ๆ มา โชคดีที่มีคุณยายเป็นหน่วยหนุน เช่น คุณยายพิมพ์ คุณยายช่วง ช่วยดูอยู่ และในแต่ละจุดที่เราทำงานก็จะมีคนช่วยดูงานของแต่ละหมู่บ้าน ถ้ามีปัญหาอะไรก็มาหาคนนี้ก็ช่วยเหลือดูแลกัน อย่าให้มีปัญหา แล้วเราต้องกำหนดระยะเวลาอย่างชัดเจน มีการวางแผนไว้ ต้นเดือน กลางเดือน ก็จะตัดผ้าให้แต่ละก็ ไม่ให้มีปัญหา โชคดีดิฉันมีคนช่วยที่แข็งแรง”

ออกร้านและทำการตลาด

พัชรินทร์ยอมรับว่า ความสำเร็จที่ทำให้ภูริษาผ้าไทยเป็นที่รู้จักในวงกว้างมากขึ้นมาจากโครงการผ้าขาวม้าท้องถิ่นหัตถศิลป์ไทย ซึ่งเปรียบเสมือนการเปิดประตูให้ออกไปรู้จัก “ตลาด” จากการไปออกร้านในกรุงเทพฯ และได้รับการติดต่อสั่งซื้อสินค้าอย่างต่อเนื่องตลอดมา

“ความสำเร็จของเรา ต้องยอมรับว่าเป็นที่รู้จักมากขึ้นจากโครงการผ้าขาวม้าท้องถิ่นหัตถศิลป์ไทย ที่โครงการพระราชริฐ ให้มาออกร้าน ทำให้เรารู้จักตลาดมากขึ้น ลูกค้าน่าคบมากกว่าเห็นเบอร์โทรศัพท์จากตรงนั้น จึงโทรศัพท์มาชมว่า ผ้าสวยดี แต่ถ้าจะสั่งผ้าผืนนี้เลย บอว่าจะไม่พอ มีผืนไหนที่ราคาลดหลั่นลงไปกว่านี้อีกไหม ก็ต่อรองกัน ลูกค้าเขาติดต่อโดยตรง ทำให้เราได้ราคาที่เรากำหนดได้ อย่างถ้าเราติดต่อผ่านพ่อค้าคนกลาง เราก็ได้ราคาที่ลดลงไป แต่อันนี้เราขายได้จากที่ขายปลีกให้ผู้บริโภคโดยตรง แล้วก็มีมอเตอร์เดอร์เป็นลือตใหญ่ เช่น จากศูนย์วิจัยแห่งชาติ เงินทุนหลักทรัพย์ หรือหลายหน่วยงานอื่น ภาคประชาชนก็เยอะ ที่ซื้อเป็นของฝากในช่วงเทศกาล เช่น สงกรานต์ ปีใหม่”

เวลานี้ กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์พื้นเมืองบ้านดินทรายอ่อน (ภูริษาผ้าไทย) นับเป็นกลุ่มที่ได้รับออร์เดอร์การผลิตเป็นจำนวนมากจากชื่อเสียง ซึ่งเป็นที่รู้จักในวงกว้างในเรื่องคุณภาพและความสวยงามของผ้าขาวม้า แม้ว่าเวลานี้ความสำเร็จจะเกิดขึ้นในระดับหนึ่งแล้ว แต่สิ่งที่พัชรินทร์และชุมชนตระหนักอยู่เสมอคือ การสืบทอดภูมิปัญญาการทอผ้านั้น ต้องอาศัยกำลังของคนรุ่นใหม่ ซึ่งได้มองเห็นแนวทางนี้จากโครงการทายาทผ้าขาวม้า ซึ่งโครงการผ้าขาวม้าท้องถิ่นหัตถศิลป์ไทย จัดให้มีขึ้นใน พ.ศ. 2561 นี้ และกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์พื้นเมืองบ้านดินทรายอ่อนฯ ได้ส่งทายาทผ้าขาวม้าเข้าร่วมโครงการด้วย

“ดิฉันมองว่า ถ้าไม่ส่งต่อให้รุ่นหลัง มันก็จะค่อย ๆ เลือนหายไป ถือว่าดิฉันโชคดี ดิฉันเป็นรุ่นที่ 3 เริ่มจากคุณยาย คุณแม่ แล้วมาถึงดิฉันที่ทำจริงจัง และจะส่งต่อถึงน้องมายด์ หลานสาว ซึ่งเขาก็ซึมซับไปในจิตใจ นะคะ คือเราไม่ได้บังคับให้เขาทำ แต่เขาทำด้วยความเต็มใจ ตั้งใจทำ และภูมิใจในงานที่ตัวเองทำ”

จากผืนผ้าขาวม้าฝีมือคุณย่าคุณยาย ต่อยอดมาถึงทายาทผ้าขาวม้ารุ่นใหม่ของจังหวัดหนองบัวลำภู บทเรียนความสำเร็จนี้ย่อมไม่ธรรมดา เพราะนอกจาก “จะไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง” แล้ว ยังจับมือกันเดินหน้าสู่ออนาคตร่วมกันอีกด้วย

วรเทพ ลิมติยะโยธิน

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนคอตตอนดีไซน์ จังหวัดปทุมธานี

เริ่มต้นจาก “สิ่งที่มี” ไปสู่ “สิ่งที่ฝัน”

“บัวหลวงเอามาทำเป็นเส้นใยได้ด้วยหรือ” วรเทพ ลิมติยะโยธิน รองประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนคอตตอนดีไซน์ จังหวัดปทุมธานี มักได้ยินคำถามนี้จากลูกค้าเป็นประจำ เพราะคงมีน้อยคนนักที่จะจินตนาการเส้นใยจากก้านดอกบัวหลวงซึ่งมีอยู่จำนวนมากในจังหวัดปทุมธานีมาทอเป็นผืนผ้า โดยนำใยบัวหลวงมาปั่นรวมกับเส้นด้าย จนได้เส้นฝ้ายใยบัวหลวง แล้วนำมาทอเป็นผืนผ้า จากนั้นจึงแปรรูปเป็นกระเป๋าผ้าฝ้ายผสมใยบัวหลวงที่สวยงาม น่าใช้

นับว่าเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งที่ทำให้ผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชนคอตตอนดีไซน์ ได้รับความสนใจจากตลาดในชื่อแบรนด์ Worlacha ผ้าขาวม้าภาคกลางที่สร้างแบรนด์จากการทอผ้าด้วยเส้นใยคุณภาพ ใช้กิโบริวนทอ และสีย้อมจากธรรมชาติ

ความคิดสร้างสรรค์ เริ่มต้นจาก “สิ่งที่มี”

การนำ “สิ่งที่มี” คือ ก้านบัวหลวงที่เหลือใช้ในพื้นที่มาสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์ นับว่าเป็นไอเดียการสร้างคุณค่าและมูลค่าให้แก่ผลิตภัณฑ์อย่างน่าชื่นชมทีเดียว เพราะใครจะคิดว่าเมื่อนำก้านบัวหลวงมาทำเป็นเส้นใยแล้ว จะกลายเป็นผ้าที่มีเนื้อนุ่มบางเบา และมีคุณภาพดี เรียกได้ว่า “ความคิดสร้างสรรค์” จากสิ่งที่มีอยู่รอบตัวนั้น สามารถสร้างและสรรค์อะไรหลายอย่างได้จริง ๆ

“จังหวัดปทุมธานีมีดีเพราะมีบัว เราจึงคิดว่า จะเอาบัวมาทำอะไร มีเมี่ยงบัวแล้ว ก็พบว่าชาวมอญ สามโคก จังหวัดปทุมธานี

มีความรู้ทางด้านการทำใยบัวหลวง มอญสามโคกนี่อพยพมาจากเขตไทยใหญ่ที่ติดต่อกับพม่ามีความรู้ด้านการทำใยบัวหลวงติดตัวมา เราก็นำตรงนี้ไปถามผู้เฒ่าผู้แก่ในชุมชนบ้านเราว่าทำอะไร พอรู้ก็หัดทำเป็นเส้น นำมาปั่นรวมกับเส้นฝ้าย จึงได้ใยบัวหลวงขึ้นมา ดังนั้นจุดเด่นของเราคือ การทำผ้าขาวม้าจากผ้าใยบัวหลวง แต่คำถามต่อมาว่า เมื่อเราสร้างสรรค์จนได้ผ้าดีแล้ว จะทำอะไรต่อ จะขายผ้าเป็นผืนหรือไม่ เราก็คิดว่าลองมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ดีกว่า”

วสุเทพ ลิมติยะโยธิน รองประธานกลุ่มวิสาหกิจ
ชุมชนคอตตอนดีไซน์ จังหวัดปทุมธานี

ผ้าที่ทอจากเส้นฝ้ายใยบัวหลวง

รู้จักตลาดและการออกแบบ ผลิตภัณฑ์ - บรรจุภัณฑ์ ให้สวยงาม

เมื่อ พ.ศ. 2560 กลุ่มวิสาหกิจชุมชนคอตตอนดีไซน์ ได้รับรางวัลรองชนะเลิศประเภทผ้าขาวม้าแปรรูปจากผลงาน “กระเป๋าด้ายใยบัวหลวง” จากโครงการผ้าขาวม้าท้องถิ่น หัตถศิลป์ไทย เป็นข้อพิสูจน์ว่า การแปรรูปผลิตภัณฑ์นั้น ถ้าศึกษา เรียนรู้อย่างจริงจังแล้ว ก็สามารถสร้างผลงานที่มีคุณภาพได้

“เรามีผ้า เรามีสี สีเราก็สวย เป็นสีธรรมชาติสวยงาม นุ่มนวลจากพื้นถิ่น ทางบริษัทภาครัฐฯ ก็ส่งเราไปอบรมเพิ่มเติม ทางด้านการพัฒนาด้านการแปรรูป เมื่อเราแปรรูปได้สินค้าที่สวยงาม แล้ว พอจะขายล่ะ ซึ่งมีอยู่ช่วงหนึ่ง สินค้าเราอาจจะไม่ตรงกับความต้องการของตลาด เช่น เราจะไปขายที่เซ็นทรัลเวิลด์ เราทำผ้าพันคอ กำไล เสื้อผ้าไปขาย แต่ไม่ใช่! ฉะนั้นต้องขายที่ไหน ที่เมืองทองนะ ไม่ใช่เซ็นทรัลเวิลด์ แล้วถ้าจะขายที่นี่ เราต้องขายอะไร ก็ต้องทำเป็นกระเป๋าที่ดูอินเตอร์ขึ้นมานิดหนึ่ง มีใยบัวหลวงใส่เข้าไป ให้ดูดี และเป็นกระเป๋าที่ดูมีคลาส คือมีฟังก์ชันการใช้งาน และดูไฮโซมากขึ้น จุดนี้เราได้รับความรู้เพิ่มเติมจากการอบรมให้รู้จักออกแบบ ผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมกับตลาดปัจจุบัน

“เมื่อได้ผลิตภัณฑ์แล้ว ก็เป็นเรื่องการออกแบบบรรจุภัณฑ์ (packaging) เราก็มาคิดว่า ทำไมไม่ใส่ถุงที่มีโลโก้เรา เวลาเราไปซื้อ กระเป๋าแบรนด์เนม เขาใส่ถุง ห่อเสร็จ ใส่ถุงอีกชั้น แล้วมีโลโก้ เขาไม่เห็นใส่กล่องเลย ประเทศไทยหมวกก็ใส่กล่อง กระเป๋าใส่กล่อง ผ้าขาวม้าก็ใส่กล่อง เราจึงได้ไอเดียเดียวในการออกแบบบรรจุภัณฑ์ พอได้ผลิตภัณฑ์เรียบร้อยแล้ว เราก็เย็บถุงเป็นผ้า แล้วทำถุงกระดาษ ที่มีโลโก้ใส่ลงไป ปรากฏว่าได้รับเสียงตอบรับที่ดีมาก”

วางแผนช่วงเวลาในการขาย

การเรียนรู้การตลาดเป็นเรื่องสำคัญสำหรับคนค้าขาย มาแต่ไหนแต่ไร หลังจากที่ได้ทดลองออกร้านในที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ จึงได้นำประสบการณ์ในการพบปะลูกค้ามาประมวล เพื่อวางแผน ช่วงเวลาในการขายให้เหมาะสม

“ผมว่าสิ่งสำคัญคือ เราต้องดูช่วงเวลาในการขายว่า ตอนที่ เราจะไปออกร้าน อยู่ในช่วงไหน สมมติว่า ถ้าขายที่เซ็นทรัลเวิลด์ จะต้องขายช่วงเดือนนี้ถึงเดือนนี้ ขายที่ไบเทค ต้องขายช่วงเดือนนี้ ถึงเดือนนั้น ขายที่เมืองทองฯ ต้องเป็นช่วงไหน เราต้องรู้การตลาด ตรงจุดนี้ ไม่ใช่ว่าพอมีเงินก็ไปซื้อบูธที่เมืองทองฯ แต่ดันไปซื้อ ตอนที่เขามีแฟร์ขายเฟอร์นิเจอร์ เราขายกระเป๋าที่เป็นของฝาก เรา ต้องไปงาน Gift ไปในช่วงไหนบ้าง 1. รับปริญญา 2. ช่วงที่มีการ เกียณอายุราชการ 3. ช่วงก่อนปีใหม่ ก่อนสงกรานต์ ไม่ใช่แค่ว่ามี เงินซื้อบูธแล้วไปขาย ผมคิดว่าอันนี้สำคัญ และเป็นหลักการตลาด ที่เราได้เพิ่มขึ้นมาจากการพัฒนาเข้าร่วมโครงการผ้าขาวม้าท้องถิ่น หัตถศิลป์ไทยครับ”

จากการเริ่มต้นด้วย “สิ่งที่มี” วันนี้ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน คอตตอนดีไซน์ เดินทางไปสู่สิ่งที่ฝันโดยสมบูรณ์แล้ว นั่นคือ การสร้างคุณค่าของผ้าขาวม้าท้องถิ่นให้คงาม น่าใช้สอย แม้ว่า จะต้องตอบคำถามว่า “บัวหลวงเอามาทำเป็นเส้นใยได้ด้วยหรือ” เป็นร้อย ๆ ครั้ง ก็ยังสุขใจทุกครั้งที่ได้ตอบคำถามนี้

สินค้าที่หลากหลาย
ภายใต้แบรนด์ Worlacha

สมหวัง ทองวิชิต

กลุ่มพัฒนาสตรีบ้านสวนปอ จังหวัดร้อยเอ็ด

ผ้าขาวม้าใจใสสะอาดใจ-สะอาดตา

สีสดใสของ “ผ้าขาวม้าใจใส” เกิดขึ้นจากเจตสีหลากหลายที่ผสมผสานออกมาอย่างสวยงาม สะดุดตาอยู่ในผ้าขาวม้าหนึ่งผืน สีสนของผ้าขาวม้าใจใสนั้นสะอาดใจ-สะอาดตาคณะกรรมการ จนได้รับรางวัล รองชนะเลิศ ประเภทผ้าขาวม้าความคิดสร้างสรรค์ ในโครงการผ้าขาวม้าท้องถิ่นหัตถศิลป์ไทย เมื่อ พ.ศ. 2560 ส่วนที่มาของชื่อเก๋กว่า “ผ้าขาวม้าใจใส” นั้น **สมหวัง ทองวิชิต** ผู้ออกแบบลวดลายเล่าให้ฟังถึงที่มาว่า

“ตอนที่ตั้งกลุ่มทอผ้า ยังไม่มีใครรู้จัก พอได้เข้าร่วมโครงการผ้าขาวม้าท้องถิ่นหัตถศิลป์ไทย ซึ่งสำนักงานพัฒนาชุมชน (พช.) แนะนำให้ทอผ้าส่ง ช่วงนั้นเรากำลังไว้ทุกข์ถวายในหลวงรัชกาลที่ 9 คนก็ใส่เสื้อสีดำกันมาก แต่ช่วงนั้นอีกไม่กี่เดือนเราก็จะออกทุกข์กันแล้ว เราจึงลองคิดว่า ทำไมไม่ลองทำสีสด ๆ ดู เลยออกแบบลายผ้าออกมา รู้สึกว่าสวยดี พช.ก็ถามว่า อยากตั้งชื่ออะไร ก็บอกว่าไม่รู้ รู้แต่ว่าสวย มัน ‘ใจใส’ จึงเป็นที่มาของ ‘ผ้าขาวม้าใจใส’ ”

สมหวัง ทองวิชิต ผู้ออกแบบ
ลวดลายผ้าขาวม้าใจใส

“ผ้าขาวม้าใจไล” ไปญี่ปุ่น

หลังจากที่ได้เข้าร่วมโครงการผ้าขาวม้าท้องถิ่นหัตถศิลป์ไทย สมหวังได้เข้าร่วมอบรมกับบริษัทประชารัฐฯ และได้มีการรับซื้อผ้าจากกลุ่มทอผ้าฯ เพื่อนำไปแปรรูปในการจัดแสดงแฟชั่นโชว์ Amazon Fashion Week TOKYO 2017 ที่ประเทศญี่ปุ่น ทำให้สมหวังและผ้าขาวม้าใจไลได้เดินทางไปญี่ปุ่น

“ได้มีโอกาสไปญี่ปุ่นกับทางประชารัฐฯ กับท่านผู้ว่าจังหวัดร้อยเอ็ด และคุณหนู่ม - ฐาปน สิริวัฒนภักดี กลับมาได้สัปดาห์เดียว คุณหนู่มก็ตามลงมาที่นี่เลย และฝากให้ทาง อบต. (อบต.หนองแคน) และทางจังหวัด ให้ดูแลกลุ่มนี้ด้วย อบต.หนองแคนก็นำจักรเย็บผ้ามาให้ ไม่ได้ให้ซื้อ ให้ในลักษณะเป็นการอบรม และนำเงินที่ อบต. ให้มาซื้อจักรเย็บผ้า พอทอเสร็จก็แปรรูปและนำออกขาย ดิฉันเป็นประธาน สมาชิกจะเป็นคนทอ พอทอเสร็จเราก็รับเข้ามาในกลุ่ม แล้วขายให้สมาชิก สมมติว่าขายได้ 1 ผืน เราก็หักจากสมาชิกผืนละ 5 บาท เอาเข้ากลุ่มฯ สัปดาห์เราก็จัดสรรงบประมาณ คั้นกำไรให้สมาชิก

“พอไปญี่ปุ่นกลับมา ท่านผู้ว่าฯ ก็โปรโมทว่า ผ้าใจไลของตำบลหนองแคนเป็นผ้าที่ได้รับความนิยม ได้รับการสั่งตัดและนำไปแสดงแฟชั่นโชว์ที่ประเทศญี่ปุ่น ทำให้คนได้รู้จักเรา และพอดีได้ไปออกบูธที่คลองผดุงกรุงเกษม ก็ยิ่งทำให้คนรู้จักกลุ่มฯ ของเรามากขึ้น ก็นำผ้าที่ไปโชว์ที่ญี่ปุ่นนำมาโชว์ตรงหน้าบูธ แสดงให้เห็นว่าผ้าเราได้ไปญี่ปุ่นมาแล้ว พอคนรู้จัก งานก็เข้ามา หลายหน่วยงานก็เข้ามาดูแล้ว เราทำอะไร และหลายกลุ่มก็จะมาเรียนรู้จากเรา กลุ่มฯ ของเราจึงเป็นศูนย์เครือข่ายกลุ่มอาชีพชุมชน ในนามของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี และคณะกรรมการพัฒนาสตรี อำเภอปทุมรัตน์ เป็นเครือข่าย คนที่เข้ามาดูงานก็จะมาปรึกษาเรา”

เรียนรู้จากประสบการณ์ และนำความรู้มาต่อยอด

การเดินทางไปญี่ปุ่นและการออกร้านตามท้องที่ต่างๆ เป็นการเปิดโลกทัศน์ให้กว้างขึ้น และทำให้สมหวังได้นำประสบการณ์นั้นมาปรับใช้ โดยเฉพาะการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์จากคนในอาชีพเดียวกัน นำมาสู่การต่อยอดความคิดและสร้างเครือข่ายที่เข้มแข็ง

“ได้รู้จักคุณหนูช (ธนิดา คุณณัฐนิชา) เจ้าของแบรนด์นุชบาตอนไปร่วมงานแฟชั่นโชว์ที่เอเชียทีค (Asiatique) ได้ฟังเขาพูดเกี่ยวกับการทำงาน ชอบที่เขาพูด จึงนำแนวความคิดมาใช้ คุณหนูชบอกว่าตัดเสื้อให้ท่านนายกฯ ใส่ เราจึงตัดเสื้อแบรนด์ใจไล

ให้ท่านนายอำเภอใส่ คนก็ชอบกันมาก อยากได้ลายที่นายอำเภอใส่ เราได้แนวความคิดจากคุณนุชบามาเยอะ บางทีเราไม่เข้าใจเรื่องอะไร คุณนุชก็น่ารักมากช่วยให้คำปรึกษา บางทีมีกระเป๋ามาฝากแล้วถามว่าชอบไหม กระเป๋าแบบนี้ก็ทำได้นะ ก็คุยกันและได้ความรู้จากคุณนุช ตอนหลังเราทอผ้าส่งให้ทางคุณนุชด้วย เป็นการผลิตด้วยแบรนด์โหล แต่แปรรูปด้วยแบรนด์นุชบา

“พอเราได้ออกตลาด เราก็รู้จักคนโน้นคนนี้ รู้จักผู้ประกอบการและได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ บางทีสิ่งที่เราไม่รู้เราก็สามารถนำมาพัฒนากลุ่มของเรา อย่างเดี๋ยวนี ทางหมู่บ้านของเราเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง แข่งระดับจังหวัดได้ที่ 1 ทางกรมการพัฒนาชุมชนก็จะมีย้ายมาให้เรา ทางสำนักงานวัฒนธรรมก็จะส่งอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการย้อมสีจากธรรมชาติมาให้ เราก็จะพัฒนาเกี่ยวกับสีธรรมชาติ และกำลังเริ่มพัฒนาตอนนี้”

พัฒนาการใช้สี ให้ “โหล” กว่าเดิม

ความโดดเด่นของผ้าขาวม้าโหลคือ สีสดใสหลากหลายสีบนพื้นผ้าขาวม้า หลังจากที่เราเข้าร่วมโครงการฯ แล้ว สมหวังมีโอกาสไปอบรมกับกรมการพัฒนาชุมชนและบริษัทประชารัฐฯ เพื่อเพิ่มเติมความรู้ในเรื่องการใช้สีบนพื้นผ้า นอกจากนั้นยังเรียนรู้ในเรื่องของการใช้สีกับผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ในกลุ่มลูกค้าที่แตกต่างกันอีกด้วย

“แต่เดิมเราใช้ทั้งสีเคมีและสีธรรมชาติ สีธรรมชาติเราก็ใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นเช่น ต้นฝาง เปลือกมะพร้าว ตอนหลังได้ไปอบรมกับกรมการพัฒนาชุมชน มีอาจารย์มาให้ความรู้เกี่ยวกับสี หยอดสีใส่ในคอมพิวเตอร์แล้วส่งมาให้เราดูว่าชอบไหม ทำให้ได้เรียนรู้เรื่องการใช้สีมากขึ้น เราจะเป็นคนออกแบบเอง แล้วส่งไปให้สมาชิกหอทุกชิ้นงานค่ะ เพราะว่าการวางสีเป็นเรื่องสำคัญมาก บ้านเราคนเฒ่าคนแก่เวลาทอผ้า จะวางสีตามใจตัวเอง เขาจะทาสีนี้แหละ ไม่สนใจว่าจะเป็นอย่างไรร เราก็ต้องโน้มน้าวอธิบายให้ฟังว่าสีนี้เราจะขายคนกลุ่มไหนนะ แต่สีนั้นเราจะไปขายคนอีกกลุ่มหนึ่ง ลายนี้ก็จะนำไปขายอีกกลุ่ม แต่ละกลุ่มมีความชอบที่แตกต่างกัน ลูกค้าที่มามีชื่อเราก็คือต้องการผ้าทอมือที่คุณภาพดี สีสวยอย่างที่เขาคือต้องการ”

นี่คือหลากหลายข้อคิดและบทเรียนในการสร้างแบรนด์ “โหล” จากจุดที่เธอบอกว่าแทบจะมาจากศูนย์ เพราะไม่มีใครรู้จักผ้าขาวม้าของกลุ่มพัฒนสตรีบ้านสวนปอ จังหวัดร้อยเอ็ด จนมาถึงจุดที่ใคร ๆ ก็สะดุดใจ-สะดุดตาไปกับผ้าขาวม้าโหลในวันนี้

“แต่ไหนแต่ไร ไม่เคยมีคนมาซื้อผ้าของเราแบบนี้เลย ต้องขอขอบคุณโครงการผ้าขาวม้าท้องถิ่นหัตถศิลป์ไทย และบริษัทประชารัฐฯ ที่เห็นความสำคัญของชุมชน ชุมชนเราได้ทอผ้า มีงานทำอยู่บ้าน ไม่ต้องออกไปรับจ้างที่อื่น ทำให้ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง มีความเป็นอยู่ที่มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนค่ะ”

ด้วยพลังอันเข้มแข็งของชุมชน จึงทำให้ผ้าขาวม้าของท้องถิ่นนี้เปล่งประกายความ “โหล” ออกมาให้ทุกคนประจักษ์ในวันนี้

ผลิตภัณฑ์ชุมชน

กลุ่มเครือข่ายทอผ้า

ธนิดา คุณณัฐนิชา

“นุชบา” ความสำเร็จจากพลังของชุมชน

“นุชบา” เป็นแบรนด์ผ้าขาวม้าจากจังหวัดอำนาจเจริญที่ประสบความสำเร็จมากที่สุดแบรนด์หนึ่งในเรื่องการทำตลาด การขาย การจัดการ และการสร้างเครือข่ายระหว่างชุมชนผ้าขาวม้าในรูปแบบคลัสเตอร์ (Cluster) โดยที่ผ่านมามี **ธนิดา คุณณัฐนิชา** หรือ **นุช** นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ เจ้าของผู้สร้างแบรนด์ “นุชบา” ได้ใช้ความรู้ในฐานะพัฒนากร ร่วมสร้างเครือข่ายผ้าขาวม้าในชุมชนจนสามารถสร้างปรากฏการณ์ใหม่ให้เกิดขึ้น นั่นคือการที่ชุมชนสามารถทอผ้าและตัดเป็นเสื้อผ้าขาวม้าจำนวนหลายร้อยตัว ภายในเวลาเพียงเดือนครึ่ง สะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพในการผลิตและการจัดการของเครือข่ายชุมชนที่ไม่ธรรมดา

เมื่อถามถึงบทเรียนความสำเร็จ สิ่งที่เราวิเคราะห์จากประสบการณ์ที่ผ่านาคือ ความสำเร็จทั้งหมดเกิดจาก **“พลังของชุมชน”**

“ความสำเร็จจากที่เรียนรู้มาจากแบรนด์นุชบาตลอดเวลาที่ผ่านมา คือ ความเป็นพลังของชุมชน ไม่รู้ว่าเป็นคำที่เกินจินตนาการไปไหม พลังชุมชนเป็นต้นทุนของนุชบา จริงอยู่ว่านุชบามีทุนทางสังคมตรงที่ดิฉันเป็นพัฒนากรที่ได้คลุกคลีอยู่กับชุมชนทุกชุมชนในจังหวัดอำนาจเจริญ เพราะฉะนั้นชุมชนก็จะมีความเชื่อมั่นและศรัทธาในแบรนด์ของพัฒนากร ของกรมการพัฒนาชุมชน พอดิฉันแนะนำหรือให้แนวทางการพัฒนาอาชีพไปอย่างไร ชุมชนก็จะทำตาม เมื่อทำตามคำแนะนำไปถึงจุดหนึ่ง ก็เป็นตัวชีวิตที่ไม่ใช่แค่ผลงานเหมือนเราทำงานบริษัท หรือทำงานราชการที่ต้องบอกว่าต้องได้ผลลัพธ์แบบนี้ แต่ประโยชน์ที่ชุมชนได้รับกลับเป็นเรื่องของตัวชีวิตที่เป็นรายได้ กลายเป็นความมั่นคงของชุมชนว่าถ้าคุณทอผ้าแบบนี้ คุณจะได้ราคานี้ แต่ถ้าคุณยังทอแบบเดิมอยู่ ลูกค้ายกก็จะไม่ซื้อของคุณ ถ้าเราไม่รักษาคุณภาพ ลูกค้ายกจะไม่ซื้อผลิตภัณฑ์ของนุชบา

“ดิฉันทำให้เขาเห็นว่า ของเดิมที่เขาทำให้เรา ขายได้ราคาเท่านี้ แต่ ถ้าเขาทำตามที่ดิฉันแนะนำจะทำให้เขาขายได้มากขึ้น เขาก็จะเกิดความเชื่อมั่นและศรัทธา ถ้าเราจะเดินตามกันมา ดิฉันมองว่าเป็นความสำเร็จที่เป็นภาพรวม

ของชุมชน แล้วชุมชนได้รับการยอมรับจากสังคมในระดับที่ถือว่าเป็นสากล อย่างเช่น ใครจะไปรู้ว่าบริษัทไทยเบฟเวอเรจจะมาสั่งสินค้าจากชุมชน ใครจะไปรู้ว่าธนาคารใหญ่ ๆ หรือห้างเซ็นทรัลจะมาสั่งซื้อ หรือท่านนายกฯ จะมาโฆษณาให้เรากลายเป็นว่า สิ่งที่อยู่ในใจที่เขาขาดความเชื่อมั่นว่า ของที่ทำอยู่ได้คุณภาพชั้นดี ๆ ไม่กล้านำไปออกใคร จะทำให้เขาเกิดความเชื่อมั่นและมีพลัง จึงทำให้ทุกอย่างออกมาสวยงาม”

ธนิดา คุณณัฐนิชา นักวิชาการพัฒนาชุมชน
ชำนาญการ เจ้าของแบรนด์ “นุชบา”

กระเป๋าสานจากผ้าขาวม้า
สินค้าขายดีของ “นุชบา”

วางแผนที่ก่อนออกรบ: เคล็ดลับความสำเร็จ

จากแบรนด์ผู้ผลิตผ้าขาวม้าที่ไม่มีใครรู้จักเมื่อ 5 ปีก่อน “นุชบา” เริ่มก้าวสู่ตลาดเมื่อได้รับเชิญให้ไปออกร้านที่ตลาดคลองผดุงกรุงเกษม ปรากฏว่าฝีมือการเย็บกระเป๋าและการทอผ้าคุณภาพเข้าตาคณะทำงานของนายกรัฐมนตรี จนได้เป็น 1 ใน 12 แบรนด์ที่ได้นำเสนอผลงานที่ทำเนียบรัฐบาล เป็นช่วงเวลาใกล้เคียงกับการก่อตั้งบริษัทประชารัฐรักสามัคคีวิสาหกิจเพื่อสังคม (ประเทศไทย) จำกัด ทำให้ “นุชบา” ได้มีโอกาสทำงานที่ทำให้ในการผลิตเสื้อผ้าขาวม้าล็อตใหญ่ได้ภายในเวลาจำกัด ทั้งนี้ด้วย “พลังของชุมชน” และการบริหารจัดการแบบ “วางแผนที่ก่อนออกรบ” นั่นเอง

“ดิฉันได้รับเชิญให้ไปนำเสนอท่านนายกฯ พลเอกประยุทธ์ ที่ทำเนียบรัฐบาล แล้วในวันที่านายกฯ ไปยกกระเป๋าให้ ดิฉันโพสต์ขายในออนไลน์ ถือเป็นการการันตีจากผู้นำประเทศว่า เราเป็นหนึ่งในแบรนด์ที่มีคุณภาพ ดิฉันก็ใช้จุดนั้นเป็นจุดขายเรื่อยมาว่า ผู้นำประเทศการันตี โดยที่เราก็ทำสินค้าให้มีคุณภาพควบคู่กันไป ทำให้ยอดขายจากเดิมเดือนละหมื่นกว่าบาท เพิ่มเป็นเดือนละแสน ดิฉันจึงอยากขอบคุณท่านนายกฯ ที่ท่านเป็นพรเซ็นเตอร์ระดับประเทศ ช่วยสร้างรายได้ให้กับชุมชนอย่างต่อเนื่อง จึงตัดเสื้อให้ท่าน และท่านยังเมตตาสวมใส่ แล้วถ่ายรูปส่งมาให้อีกค่ะ

“ความจริงนโยบายของทุก ๆ รัฐบาลเหมือนกันคือ ให้ชุมชนมีรายได้ พึ่งพาตัวเองได้ ประชาชนอยู่ดีมีสุข ด้วยแต่ละวิธีของรัฐบาล ไม่มียุคไหนที่จะไม่ส่งเสริมชุมชน เพราะฉะนั้น จุดแข็งที่สุดคือ สินค้าชุมชนที่เราจะต้องทำตัวเองให้ถูกเลือก ไม่ต้องบอกว่ามาช่วยซื้อ แต่คุณจะมาซื้อด้วยความภูมิใจที่จ่ายเงินในกระเป๋าคุณแล้วเอาสินค้าฉันไป ดิฉันอยากให้เป็นแบบนี้

“จากนั้นดิฉันใช้ตรงนี้เป็นในการเชื่อมโยงกับบริษัทประชารัฐที่มีการก่อตั้ง ณ ช่วงเวลานั้นพอดี ดิฉันได้รับโจทย์ที่ทำหว่าจังหวัดไหนที่สามารถทอผ้าและตัดเป็นเสื้อผ้าขาวม้า จำนวน 700 ตัว ภายในเวลาไม่ถึง 2 เดือน จังหวัดอำนาจเจริญก็บอกว่า เราทำได้ ซึ่งจริง ๆ แล้วในวันนั้น ดิฉันไม่รู้ว่าจะทำได้ไหม แต่ดิฉันมีความรู้สึก ว่า เงินลงทุนจำนวนนี้ ถ้าทำไม่ได้ก็คิดว่าเสียเงินไปเที่ยวต่างประเทศสักทริปหนึ่ง (หัวเราะ) แล้วถ้าเราทำสำเร็จ ก็เท่ากับว่าชุมชนเราได้เปลี่ยนโลกของสินค้าชุมชนที่บริษัทเอกชนใหญ่ ๆ เคยปรามาสว่า ‘พอให้ทำจริง ๆ ก็ทำไม่ได้หรอก ทำไม่ทัน’ ทั้งเราก็จะได้ลบภาพลบประมาทว่า ‘ช่วยซื้อหน่อย แต่พอจะซื้อจริง ๆ ก็ไม่มีของ’ ซึ่งตรงนี้เป็นภาพที่เคยเกิดกับสินค้าโอท็อปเราจึงมารวมพลังกันและ

ใช้จุดแข็งของความเป็นพัฒนาการ เชิญกลุ่มมาคุยเลยว่า เราวางแผนแบบนี้ เราจะลงทุนอย่างนี้ คุณมีหน้าที่ทอขาย ซึ่งคุณต้องทำสินค้านี้ โทนนี ซอยนีย้อม ซอยนื้ทอ ซอยนื้ตัด เราต้องแบ่งหน้าที่กันทำงาน

“ดิฉันคำนวณแล้วว่า 1 คนทอได้ไม่เกินวันละ 2 เมตร ต้องใช้คน 100 คน ถึงจะได้วันละ 200 เมตร ที่นี้มีคน 50 คน เราทอผ้าได้เพียงวันละ 100 เมตร เราต้องทำ 10 วัน จึงจะได้ผ้า 1,000 เมตร ซึ่งเราต้องใช้ผ้า 3,000 เมตร ถึงจะเพียงพอต่อการทำเสื้อ 700 ตัว แล้วเราใช้เวลาอีก 1 สัปดาห์ จึงส่งไปตัด และช่างคนหนึ่งตัดได้วันละ 7 ตัว ต้องใช้ช่างกี่คนถึงจะเสร็จ รวมทั้งดิฉันต้องบวกลบความเสี่ยงว่า ถ้าวันนี้เป็นวันพระ หรือมีคนป่วย คนตาย มีงานศพ ชุมชนจะไม่ทอผ้า เราจะบริหารความเสี่ยงอย่างไร และถ้าจะส่งผ้าจากโรงงาน เราต้องการส่งผ้า 500 กิโลกรัม เราต้องใช้เวลาล้างเท่าไร ต้องใช้การจัดการเหมือนวางแผนที่ก่อนออกรบ ซึ่งการที่เราเตรียมการไว้ หากเกิดปัญหาขึ้นจริงๆ ขึ้นเราก็ไม่ตกใจ เพราะแก้ปัญหาได้ทัน สุดท้ายเราสามารถทำเสื้อ 700 ตัวเสร็จ ตั้งแต่ยังเป็นผ้าอยู่และส่งให้บริษัทไทยเบฟฯ ได้ภายในเวลา 45 วัน เป็นสิ่งมหัศจรรย์ว่า ชุมชนทำได้ แต่ต้องมีตัวกลางหรือมีสักคนหนึ่งมาจัดการทุกอย่างให้”

การสร้างเครือข่าย คืออีกหนึ่งความสำเร็จ

หลังจากภารกิจสำเร็จลงแล้ว แผนทีในการออกรบก็ยังไม่ถูกพับเก็บ แต่ได้มีการนำมาต่อยอดและปรับปรุงอยู่ตลอดเวลา เนื่องจากมีโจทย์ใหม่ ๆ ที่ท้าทายเข้ามาให้ทดลองทำอยู่เสมอ แต่ “นุชบา” ก็สามารถผ่านบททดสอบได้ทุกครั้ง ด้วยพลังของชุมชนเครือข่ายและเคล็ดลับความสำเร็จที่คุณนุชสรุปไว้ ดังนี้

“ข้อ 1 สร้างความเชื่อมั่น แต่เดิมดิฉันใช้คลัสเตอร์ (Cluster) ที่เป็นเฉพาะในจังหวัดก่อนนะคะ เช่น อำเภอลืออำนาจ เป็นคลัสเตอร์ผ้าขาวม้าที่ทอผ้าสี่ธรรมชาติดังเดียว อำเภอพนา ทอสีสังเคราะห์ ให้สีสดใส อำเภอปทุมราชวงศา ทอสีย้อมคราม

อำเภอหัวตะพาน เย็บและแปรรูปอย่างเดียว นี่เป็นคลัสเตอร์ที่บอกว่าใครถนัดอะไรก็นำไปทำเลย พอเกิดการเติบโตในระดับจังหวัด ก็เริ่มมีจังหวัดอื่นมาร่วมกันกับเรา เช่น อำเภอสำโรง อำเภอนาตาล อำเภอเขมราฐ ของจังหวัดอุบลราชธานี เขาได้ทราบข่าวสารจากที่เราได้รับเชิญให้ไปบรรยายให้กับบริษัทประชารัฐฯ ในระดับภูมิภาค เป็นเหมือนสิ่งที่เราทำสำเร็จแล้ว ได้ไปสร้างแรงบันดาลใจให้กับชุมชนคนทอผ้า ทำให้เขามีความเชื่อมั่นและพร้อมที่จะร่วมเป็นคลัสเตอร์กับเรา

“ข้อ 2 ต้องมีการควบคุมคุณภาพ เราจะมีการประชุมกันในเวลา 1 ปี ประมาณ 2 - 3 ครั้ง พบกันในงานกิจกรรมสำคัญ เช่น ทำบุญประจำปี เราก็มา comment, complain กัน วันเสาร์อาทิตย์ สมาชิกที่อยู่ในกลุ่มนุชบาไปพบ ก็มีการตรวจสอบผ้าแต่ละผืนทุกๆ ผืน และจะบอกตรงๆ กันว่าทำไมผืนนี้ยาว 180 เซนติเมตร แล้วผืนนี้ยาว 200 เซนติเมตร หรือทำไมสีตรงนี้จืด ก็บอกเขาว่าถ้าเป็นอย่างที่เราคุยกัน คุณจะได้ราคาดี แต่ถ้าคุณทอส่งฝีมือตกแบบนี้แล้วเมื่อไรจะได้ราคา ตรงนี้ก็จะยอมรับกันภายในสังคมของคนทอผ้าว่า ต้องไม่ยอมแมว ซึ่งเมื่อก่อนเคยมีกรณีว่าเอาผ้าโรงงานมาขายให้ เพราะคิดว่าดิฉันไม่รู้ ก็ต้องมาคุยกันเรื่องความซื่อสัตย์ ความจริงใจ กับลูกค้า กับตัวเอง เป็นสิ่งที่ควรรักษาไว้ตลอดชีวิตในการทำงานแบบนี้ โดยใช้หลักการพัฒนาชุมชนเข้ามาเชื่อม

“ดิฉันเชื่อว่าเป้าหมายจริง ๆ ของการทำงานของนุชบา คือ หลักการพัฒนาชุมชนส่วนหนึ่งค่ะ ดิฉันจะให้โอกาสชุมชนและจะเกื้อหนุนกันในความเป็นชาวบ้าน และจะได้รับความเชื่อมั่นศรัทธาจากเรา เราใช้ตรงนี้เป็นจุดแข็งของเรา ทำให้เขาเชื่อมั่นทุกอย่าง และเราก็จะเดินไปด้วยกัน จึงเกิดความรู้สึกประมาณว่า ‘โอเคหัวหน้า ถ้ามันไม่ดี เดี่ยวยายจะเอากลับไปแก้ไข แล้วหัวหน้าก็คิดเงินตามที่หัวหน้าเห็นสมควร’ ดิฉันก็ถามว่า ‘อ้าว! ถ้าไม่สมควรแล้วหนู ตีราคาถูก คุณยายจะเสียใจไหม’ ‘ไม่เสียใจ’ ถ้าอย่างนั้นคุณยาย คิดราคามาเลย บางทีเขาจะคิดราคาถูกกว่าที่ดิฉันตั้งไว้ แต่เราก็ให้เขาเท่าที่คิดว่าเรารับได้ ก็จะเป็นความรู้สึกที่ win-win กันนะคะ

“ข้อ 3 คือ ต้องมีสถานะการเงินที่มั่นคง เพื่อเครดิตในการซื้อขาย ถ้านุชบาไม่มีเงินไปซื้อผ้าจากชาวบ้าน นุชบาก็จบค่ะ เพราะถ้านุชบาไม่สร้างการบริหารจัดการว่า จะต้องจ่ายเงินสด มีสำรองไว้ 50 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งดิฉันเริ่มต้นจากเงินสี่หมื่นบาทเท่านั้น แล้วค่อย ๆ พัฒนา ถ้าจะบอกว่าหัวหน้ามีเงิน ไม่ใช่หรอก นุชบามีเงิน แต่เริ่มจากเงิน 4 หมื่นบาท เราจะต้องสร้างกระแสเงินสด เงินหมุนเวียนสักชนิดหนึ่ง ลูกค้าสั่งของเรา รับเงินมัดจำมา 50 เปอร์เซ็นต์เลย เราก็จะมีเงินไปซื้อผ้าจากชาวบ้าน ไม่ต้องรอเก็บเงินจากลูกค้า จึงเป็นกระแสที่ดิฉันออกแบบไว้ว่า ชาวบ้านจะต้องมีความเป็นอยู่ที่ดีพร้อมที่จะเอาของมาแลกกับเรา เราได้เงินทันที ตรงเวลา จ่ายก่อนจ่ายสด ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบโอกาสที่เขาจะได้รับแล้ว เขามีน้อยกว่าเรามาก แต่ตอนนั้นเขาได้รับโอกาสที่ไม่ธรรมดา คำว่า ‘ไม่ธรรมดา’ นี้อย่างเช่นเวลาที่มีสื่อหรือทีวีมาอัดรายการ เขาจะพูดด้วยแววตาที่สดใสว่า ‘ตั้งแต่เกิดมาจนอายุ 80 ปีแล้ว ยังไม่เคยขายผ้าได้ทั้งวันทั้งปีแบบนี้ และยังไม่เคยมีรายได้จากการขายผ้าเป็นกอบเป็นกำอย่างนี้’ ถ้ายายตายไปตอนนี้ ยายก็จะไม่เหลือผ้าปิดหน้าแม้แต่ผืนเดียว เพราะยายขายหมดแล้ว”

“ข้อ 4 ร่วมพัฒนาคุณภาพผ้ากับชุมชน กลุ่มชุมชนสำคัญมาก สมมติว่า ถ้านุชบาไม่ใช่คนที่อยู่คาบเกี่ยวกับสินค้าชุมชนแล้วไปเป็นนักธุรกิจในตลาดหรือในวงการทั่วไป เขาก็จะไม่สนใจ เขามีหน้าที่ไปซื้อผ้ามา แต่จะไม่ใส่ใจในรายละเอียดว่า เจ้านี่ทำไมถึงทอไม่สวย แล้วทำไมมันข้าง ๆ กันทอสวยกว่า เขาก็จะมุ่งไปที่บ้านที่ทอสวย

แต่ดิฉันจะกลับลงไปดูว่า คุณยายทอไม่สวยเพราะอะไร ลงไปร่วมพัฒนา มีตัวอย่างชุมชนหนึ่ง ครั้งแรกขายให้เราผืนละร้อยต้น ๆ บางผืนไม่ถึงร้อย เพราะเขาทอไม่สวยเลย เขาบอกว่า ช่วยซื้อไปก่อนได้ไหม ดิฉันก็นำผ้าของชุมชนหนึ่งในอำเภอลืออำนาจเข้าไปให้บอกว่า ‘ถ้ายายสามารถทอได้สวยเท่านี้ หนูซื้อราคาเท่ากันเลย ยายใช้เวลาทอเท่ากัน แต่ยายได้เงินแค่ครึ่งเดียวของชุมชนนี้ แล้วยายจะคิดอย่างไรยายเสียเปรียบไหม’ เขาก็ขอดูผืนนี้ ดิฉันให้ไปเลย เอาไปไว้ดูทั้งชุมชนเลย ทุกวันนี้ ชุมชนนี้ได้ซื้อขายผ้าในราคาเดียวกันกับชุมชนที่เราเอาไปให้ดูเป็นตัวอย่างค่ะ เพราะเขาพัฒนาคุณภาพผ้าขึ้นมา”

ปัจจุบัน “นุชบา” เป็นแบรนด์ที่มีศักยภาพในการผลิตสินค้าจำนวนมากเพื่อป้อนตลาด โดยผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการตอบรับมากที่สุดคือ กระเป๋าอบรมสัมมนา ซึ่งองค์กรต่าง ๆ นำไปใช้งาน หรือนำไปมอบเป็นของขวัญในงานปีใหม่ งานเกษียณอายุราชการ และรับผลิตสินค้าให้แก่หน่วยงานต่าง ๆ ตามความต้องการ นับว่าเป็นการพัฒนาที่ไม่หยุดยั้งของแบรนด์ท้องถิ่น ดังที่คุณนุชกล่าวในท้ายที่สุดว่า ส่วนหนึ่งมาจากประสบการณ์การทำงานกับองค์กรใหญ่ ซึ่งทำให้เปิดมุมมองความคิดในเรื่องการพัฒนาให้กว้างไกลมากขึ้น

“การที่ดิฉันมีโอกาสได้สัมผัสและเรียนรู้กับบริษัทภาครัฐฯ และบริษัทเอกชนใหญ่ ๆ ได้เรียนรู้วัฒนธรรมการทำงาน เนื่องจากดิฉันอยู่ในระบบราชการกับอยู่กับชุมชน พอมาทำงานกับบริษัทใหญ่ก็ได้เรียนรู้ว่า คอนเน็คชั่นทางธุรกิจของเขามีอยู่ทุกหนทุกแห่ง อยู่กับเรารอบตัว ทำให้ดิฉันมองว่า ทำไม่เสื้อของแมนเชสเตอร์ยูไนเต็ดออกมาแล้วขายหมดภายในไม่กี่ชั่วโมง ทำไมไอโฟนถึงมีคนรอและจองก่อนจะเปิดตัว หรืออย่างสินค้าที่มีอยู่ในเครือไทยเบฟก็มีอยู่รอบตัวเรา และถ้าหากเราจะเป็นส่วนหนึ่งในการส่งเสริมให้ผ้าขาวม้าอยู่กับชีวิตประจำวันของคนแค่ 1 ชิ้นต่อคนที่อยู่บนโลกหรือในประเทศไทยก็ได้ ไม่ว่าจะเป็นผ้าขาวม้า 1 ผืน กระเป๋า 1 ใบ กระเป๋าใส่เหรียญก็ได้ แต่ต้องคนละไม่น้อยกว่า 1 ใบ ดิฉันว่าสินค้าชุมชนอย่างผ้าขาวม้าก็มีโอกาสที่จะยืนอยู่ได้อย่างยั่งยืนค่ะ”

ด้วยมุมมองที่เห็นถึงศักยภาพในพลังของชุมชน จึงทำให้ “นุชบา” ก้าวสู่ความสำเร็จดังเช่นทุกวันนี้

5

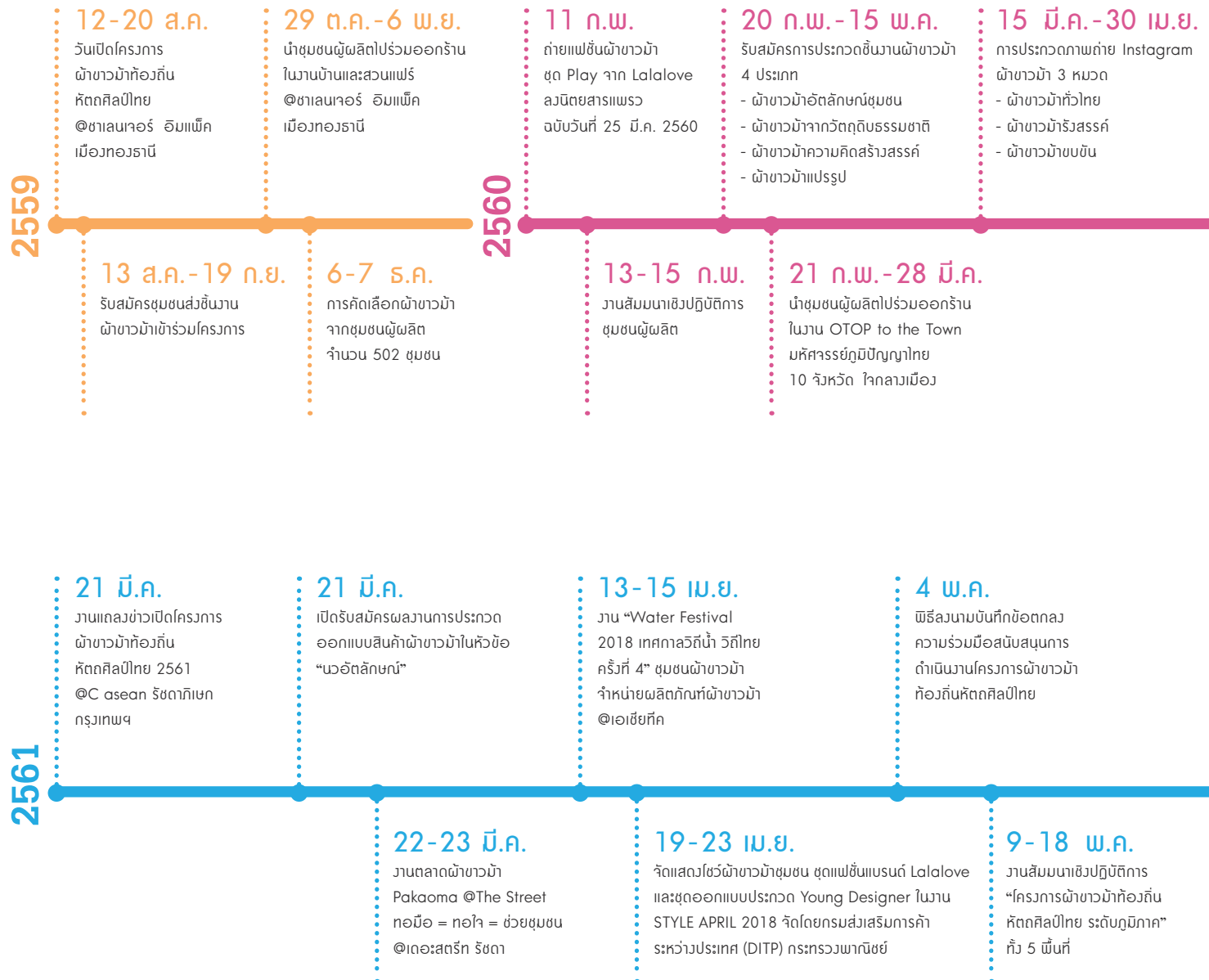
2 ปีแห่งการสร้างแรงบันดาลใจ

นับตั้งแต่โครงการ “ผ้าขาวม้าท้องถิ่นหัตถศิลป์ไทย” เปิดตัวอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 12 สิงหาคม พ.ศ. 2559 เป็นต้นมา ได้มีการจัดกิจกรรมหลากหลายรูปแบบ ด้วยเป้าหมายที่ชัดเจนคือการเสริมองค์ความรู้ให้แก่ชุมชน เพื่อการพัฒนาและต่อยอดในการพัฒนาสินค้าให้มีคุณภาพ สอดคล้องกับความต้องการของตลาด รวมไปถึงการสร้างคนรุ่นใหม่ขึ้นมา เพื่อสืบสานภูมิปัญญาการทอผ้าขาวม้า

เวลา 2 ปีในการจัดกิจกรรมภายใต้โครงการผ้าขาวม้าท้องถิ่นหัตถศิลป์ไทย มีเรื่องราวมากมายที่บันทึกไว้ดังต่อไปนี้

ภาพรวมการดำเนินโครงการ “ผ้าขาวม้าท้องถิ่นหัตถศิลป์ไทย”

29-31 มี.ค.

นำชุมชนผู้ผลิตไปร่วม
ออกฐานในสวนสาธารณะ
Green Mart

4 เม.ย.

ประชาสัมพันธ์
งานสวนสาธารณะ โดย
กระทรวงวัฒนธรรม
@ทำเนียบรัฐบาล

13-16 เม.ย.

งาน “Water Festival 2017
เทศกาลวิถีน้ำ วิถีไทย ครั้งที่ 3”
งานสวนสาธารณะ ผ้าขาวม้า
ยกสยาม @สยามสแควร์

17 มี.ย.

รายการขึ้นใจไทยแลนด์
กลุ่มทอผ้าฝ้ายพื้นเมือง
บ้านสระบัว จ.บึงกาฬ

22-30 ก.ค.

นำชุมชนผู้ผลิตไปร่วมออกฐาน
ในงานบ้านและสวนแฟร์
Midyear 2017
@ไบเทค บางนา

20-25 มี.ค.

งาน Amazon Fashion Week TOKYO 2017

10 เม.ย.-15 พ.ค.

การประกวดออกแบบชุดราตรี
ผ้าขาวม้า โครงการผ้าขาวม้า
Young Designer
เพื่อสนับสนุนผู้ประกอบการ
ฉบับวันที่ 1 ส.ค. 2560

1-2 มี.ย.

ตัดสินการประกวด
ชิ้นงานผ้าขาวม้า
4 ประเภท
จำนวน 248 ชุมชน

25-27 มี.ย.

งานผ้าขาวม้า ผ้าสาหร่าย
@เซ็นทรัลเวิลด์

19 ส.ค.

มอบรางวัลแก่ชุมชนที่ได้รับรางวัล
จากประกวดชิ้นงาน ในงาน
The Charm of Pakoama
@ชาเลนเจอร์ อิมแพ็ค
เมืองทองธานี

25 -29 ก.ย.

การศึกษาดูงานแฟชั่นโชว์
ณ ประเทศญี่ปุ่น

1 ต.ค.-15 พ.ย.

ประชาสัมพันธ์และร่วมส่งภาพถ่าย
IG ผ้าขาวม้า เข้าประกวด
ในหัวข้อ “ผ้าขาวม้าทอใจ”

1-10 ธ.ค.

งานผ้าขาวม้าทอใจ
ครบรอบ 2 ปี โครงการผ้าขาวม้า
ท้องถิ่นหัตถศิลป์ไทย
@ลาน Central Court
เซ็นทรัลเวิลด์

11-19 ส.ค.

- แสดงผลงานผู้ผ่านการคัดเลือกการประกวดนวัตกรรม
- ตัดสินและมอบรางวัลการประกวด “นวัตกรรม”
- นำชุมชนในโครงการผ้าขาวม้าท้องถิ่นหัตถศิลป์ไทย มาออกบูธ
ในงานศิลปาชีพประเพณี OTOP ถวายพ่อหลวงพระบารมี
@อิมแพ็ค เมืองทองธานี

1 ก.ย.-31 ต.ค.

นิทรรศการแสดงผลงานการประกวดของ Young
Designer โครงการผ้าขาวม้าท้องถิ่นหัตถศิลป์ไทย
@CW Tower

17-21 ต.ค.

STYLE จัดแสดงผลงานการประกวด
ในหัวข้อ “นวัตกรรม” 3 สาขา ได้แก่
ออกแบบแฟชั่น ออกแบบเครื่องสำอาง และ
ออกแบบลายผ้า @ไบเทค บางนา

2559

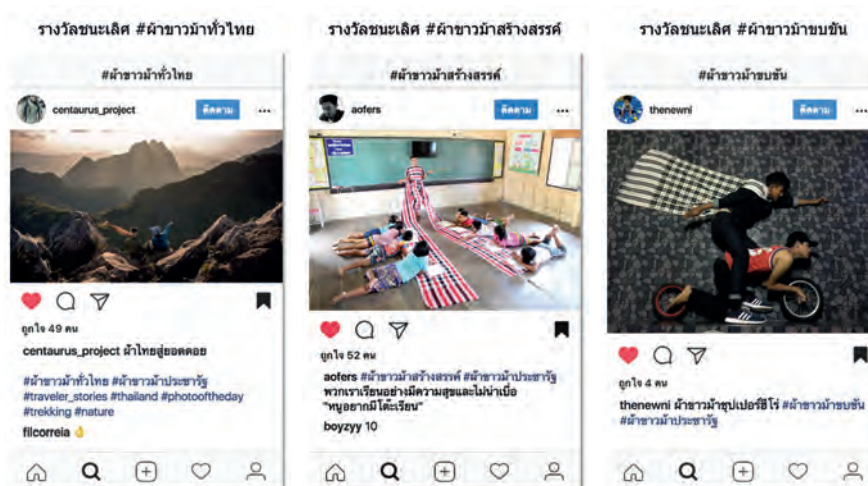

6 - 7 ธันวาคม พ.ศ. 2559 ตัดสินการประกวดชิ้นงานผ้าขาวม้ารอบที่ 1 ณ C asean อาคาร CW Tower เพื่อค้นหาผ้าขาวม้าที่มีอัตลักษณ์ประจำท้องถิ่นจากชุมชนทั่วประเทศ มาจากผู้ที่สนใจเข้าร่วมโครงการ มีชุมชนที่ให้ความสนใจจำนวนทั้งสิ้น 502 ชุมชน และผ่านการคัดเลือกจำนวน 69 ชุมชน โดยตัดสินจากคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ 7 ท่าน ได้แก่ 1. ดร.ชจิต สุขุม 2. หม่อมหลวงกทาทอง ทองใหญ่ 3. คุณณรงค์ บุษศิริรักษ์ 4. คุณอัมพวัน พิชาลัย 5. ศาสตราจารย์ญาณวิทย์ กุญแจทอง 6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สรเสริญ มีสินทสุด 7. คุณเพลินจันทร์ วิทยุรัตน์

12 สิงหาคม พ.ศ. 2559 บริษัทประชารัฐรักสามัคคี วิสาหกิจเพื่อสังคม (ประเทศไทย) จำกัด เปิดตัวโครงการผ้าขาวม้าท้องถิ่น หัตถศิลป์ไทย ในงาน “ศิลปาชีพประเพณีไทย OTOP ก้าวไกลด้วยพระบารมี” เพื่อเป็นหาอัตลักษณ์ผ้าขาวม้าไทยในแต่ละท้องถิ่น รวมทั้งเพิ่มมูลค่าด้วยการแปรรูปเป็นสินค้าต่าง ๆ เพื่อเสริมรายได้ให้แก่ชุมชน ณ อาคารชาเลนเจอร์ 1 - 3 อิมแพ็ค เมืองทองธานี

2560

15 มีนาคม - 30 เมษายน พ.ศ. 2560

การประกวดภาพถ่าย Instagram ผ้าขาวม้า 3 หมวด

- ผ้าขาวม้าทอไทย
- ผ้าขาวม้าสร้างสรรค์
- ผ้าขาวม้าขบขัน

13 - 15 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560 งานสัมมนาเชิงปฏิบัติการชุมชนผู้ผลิต (69 ชุมชนที่ได้เข้าร่วม) เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ การพัฒนาการตลาดและผลิตภัณฑ์ โดยคณะกรรมการของโครงการมาบรรยายให้ความรู้ในด้านต่าง ๆ 7 หัวข้อ ได้แก่ การเสริมสร้างอัตลักษณ์ชุมชน โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์สรเสริญ มีสินทสุต, ทำอย่างไรให้แตกต่าง โดย ดร.ชจิต สุขุม, ช่องทางการตลาด โดย คุณพรรณวิลาส แพนพ่วง, การใช้สื่อธรรมชาติ โดย ศาสตราจารย์ญาณวิทย์ กุญแจทอง, การสร้างมูลค่าเพิ่มเพื่อการค้า โดย หม่อมหลวงคทาทอง ทองใหญ่, Labeling & Packaging โดย คุณสมชนะ กัวยาริจิตต์ นักออกแบบบรรจุภัณฑ์, การแปรรูปผลิตภัณฑ์ โดย คุณเพ็ญจันทร์ วิทยุรัตน์ นักออกแบบสิ่งทอ

2560

1 - 2 มิถุนายน พ.ศ. 2560 ตัดสินการประกวดชิ้นงานผ้าขาวม้า 4 ประเภท จำนวน 248 ชุมชน

20 - 25 มีนาคม พ.ศ. 2560 บริษัทประชารัฐรักสามัคคี วิสาหกิจเพื่อสังคม (ประเทศไทย) จำกัด สนับสนุนผ้าขาวม้าทอมือจากชุมชนต่าง ๆ ของไทย จำนวนกว่า 30 ชุด ไปสู่เวทีแฟชั่นระดับโลกบนรันเวย์งาน Amazon Fashion Week TOKYO 2017 ณ กรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น โดยฝีมือการออกแบบของลินดา เจริญลาภ เจ้าของแบรนด์เสื้อผ้า Lalalove ร่วมกับทักยรัตน์ เจริญชัยชนะ ณ Shibuya Hikarie Hall และวันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2560 เป็นการเทรดโชว์เพื่อเป็นการผลักดันให้ผ้าขาวม้าไทยได้รับการต่อยอด และเปิดช่องทางการตลาดในต่างประเทศ

19 สิงหาคม พ.ศ. 2560 บริษัทประชารัฐรักสามัคคี วิสาหกิจเพื่อสังคม (ประเทศไทย) จำกัด ร่วมกับกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย จัดงาน The Charm of Pakooma ผ้าขาวม้าท้องถิ่นหัตถศิลป์ไทย ณ ชาเลนเจอร์ อิมแพ็ค เมืองทองธานี เพื่อมอบรางวัลให้กับชุมชนที่ได้รับรางวัลจากการประกวดชิ้นงานผ้าขาวม้า 4 ประเภท คือ หมวดอัตลักษณ์ประจำชุมชน, หมวดวิถีชีวิตจากธรรมชาติ, หมวดแปรรูป, หมวดความคิดสร้างสรรค์ รวมทั้งยังมีการเดินแบบแฟชั่นโชว์เพื่อแสดงผลงานของ Young Designer จากภาคการศึกษา มหาวิทยาลัยต่าง ๆ

25-27 มิถุนายน พ.ศ. 2560 บริษัทประชารัฐรักสามัคคี วิสาหกิจเพื่อสังคม (ประเทศไทย) จำกัด ร่วมกับกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย จัดงาน “ผ้าขาวม้า ผ้าสารพัน” ภายใต้โครงการผ้าขาวม้าท้องถิ่นหัตถศิลป์ไทย ณ ลานเอเทรียม 2 เซ็นทรัลเวิลด์ เป็นการจับฉัตรการประกวดที่ได้รับการคัดเลือกจากการประกวดทาง Instagram และการเดินแฟชั่นโชว์จาก Lalalove พร้อมการออกร้านจากชุมชนผู้ผลิต

2561

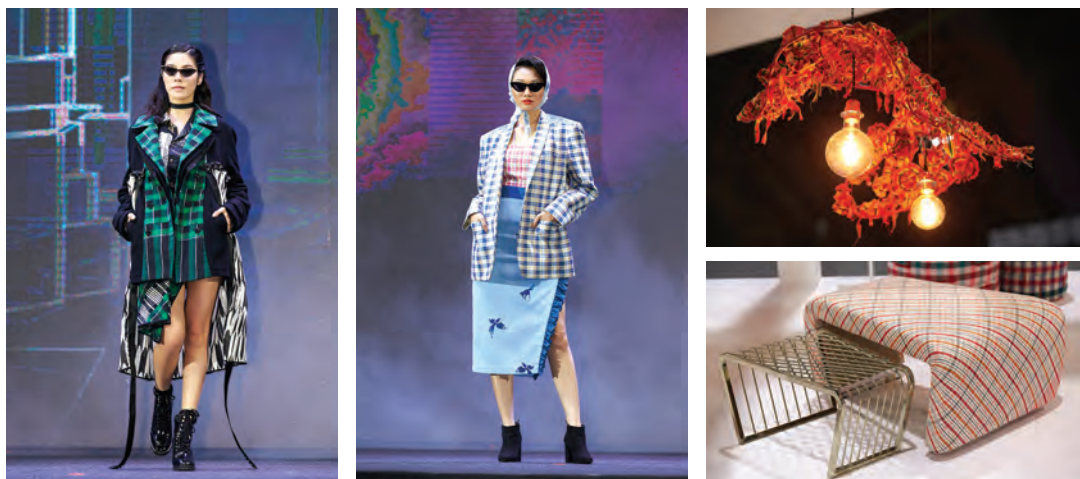
21 มีนาคม พ.ศ. 2561 งานแถลงข่าวการเปิด “โครงการผ้าขาวม้าท้องถิ่นหัตถศิลป์ไทย 2561” เป็นปีที่ 2 สู่การกำหนดแนวทางการพัฒนา หัตถกรรมอย่างเป็นระบบ ทั้งการเสริมองค์ความรู้ให้แก่ชุมชน การสร้างคนรุ่นใหม่ที่จะพร้อมจะเป็น “ทายาทผ้าขาวม้า” ที่มีส่วนร่วมในการ สร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ผ้าขาวม้า และได้จัดให้มีการประกวดผ้าขาวม้าเพื่อชิงรางวัลประเภทต่าง ๆ ทั้งด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านอัตลักษณ์ประจำ ชุมชน ณ C asean รัชดาภิเษก กรุงเทพฯ

22 - 23 มีนาคม พ.ศ. 2561 งานตลาดผ้าขาวม้า Pakaooma @The Street ทอมือ = ทอใจ = ช่วยชุมชน โดยชุมชน
ที่ผ่านการคัดเลือกจากโครงการผ้าขาวม้าท้องถิ่นหัตถศิลป์ไทย จำนวน 69 ชุมชน ณ เดอะสตรีท รัชดา

4 พฤษภาคม พ.ศ. 2561 พิธีลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือสนับสนุนการดำเนินงานโครงการ
ผ้าขาวม้าท้องถิ่นหัตถศิลป์ไทย ระหว่างกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ โดย
คุณจันทิรา ยิมเรวัต วิวัฒน์รัตน์ อธิบดีกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ หัวหน้าภาคเอกชน
คณะทำงานการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ โดยคุณฐาปน สิริวัฒนภักดี บริษัท
ไทยเบฟเวอเรจ จำกัด (มหาชน) โดยคุณนิติกร กรัยวิเชียร บริษัทประชารัฐรักสามัคคี วิสาหกิจ
เพื่อสังคม (ประเทศไทย) จำกัด โดยคุณต๋องไฉ่ ธนะชานันท์ กรรมการผู้จัดการ บริษัทประชารัฐ
รักสามัคคี วิสาหกิจเพื่อสังคม (ประเทศไทย) จำกัด โดยมีคุณมีชัย วีระไวทยะ ดร.ยจิต สุขุม
และหม่อมหลวงคทาทอง ทองไผ่ญ ร่วมเป็นสักขีพยาน

11 - 19 สิงหาคม พ.ศ. 2561

- แสดงผลงานผู้ผ่านการคัดเลือกการประกวดนวัตกรรม ในงานศิลปาชีพประเทศไทย OTOP ก้าวไกลด้วยพระบารมี ณ อิมแพ็ค เมืองทองธานี
- ตัดสินและมอบรางวัลการประกวด “นวัตกรรม”
- นำชุมชนในโครงการผ้าขาวม้าทอถิ่นหัตถศิลป์ไทย มาออกบูธจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าขาวม้า ในงานศิลปาชีพประเทศไทย OTOP ก้าวไกลด้วยพระบารมี ณ อิมแพ็ค เมืองทองธานี

2561

9 - 18 พฤษภาคม พ.ศ. 2561 งานสัมมนาเชิงปฏิบัติการ “โครงการผ้าขบวนท้องถิ่นหัตถศิลป์ไทย ระดับภูมิภาค” ทิว 5 พื้นที่ เพื่อช่วยพัฒนาสินค้าผ้าขบวนท้องถิ่นให้มีอัตลักษณ์ที่ชัดเจน มีมูลค่าที่เพิ่มขึ้น และมีช่องทางการตลาดที่กว้างขวางขึ้น เพื่อนำไปสู่รายได้ที่ยั่งยืนของชุมชน ผู้ผลิตผ้าขบวน โดยมียุทธศาสตร์ คุณณัฐนิชา เจ้าของแบรนด์ผ้าขบวน “นุชบา” เป็นวิทยากรถ่ายทอดประสบการณ์

1. งานสัมมนาเชิงปฏิบัติการ “โครงการผ้าขบวนท้องถิ่นหัตถศิลป์ไทย ระดับภูมิภาค” จ.อุบลราชธานี ณ ศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชน อ.เมืองฯ จ.อุบลราชธานี วันพุธที่ 9 พฤษภาคม พ.ศ. 2561

2. งานสัมมนาเชิงปฏิบัติการ “โครงการผ้าขบวนท้องถิ่นหัตถศิลป์ไทย ระดับภูมิภาค” จ.อำนาจเจริญ ณ ร้านนุชบา อ.เมืองฯ จ.อำนาจเจริญ วันศุกร์ที่ 11 พฤษภาคม พ.ศ. 2561

3. งานสัมมนาเชิงปฏิบัติการ “โครงการผ้าขบวนท้องถิ่นหัตถศิลป์ไทย ระดับภูมิภาค” จ.อุดรธานี ณ ศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชน อ.เพ็ญ จ.อุดรธานี วันจันทร์ที่ 14 พฤษภาคม พ.ศ. 2561

4. งานสัมมนาเชิงปฏิบัติการ “โครงการผ้าขบวนท้องถิ่นหัตถศิลป์ไทย ระดับภูมิภาค” จ.ขอนแก่น ณ โรงแรมโฆษะ อ.เมืองฯ จ.ขอนแก่น วันพุธที่ 16 พฤษภาคม พ.ศ. 2561

5. งานสัมมนาเชิงปฏิบัติการ “โครงการผ้าขบวนท้องถิ่นหัตถศิลป์ไทย ระดับภูมิภาค” จ.บุรีรัมย์ ณ ศูนย์วิจัยนาถราช อ.นาถราช จ.บุรีรัมย์ วันศุกร์ที่ 18 พฤษภาคม พ.ศ. 2561

25 - 29 กันยายน พ.ศ. 2561 ทักษิณศึกษาฐานแฟชั่นโชว์ ณ ประเทศญี่ปุ่น
ของผู้นักเรียนและการประกวดผลงานผ้าขาวม้าทอมือทั้ง 3 สาขา

2561

รางวัลชนะเลิศ

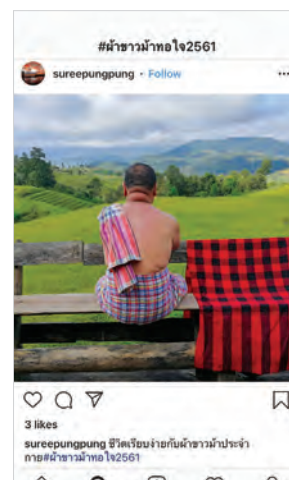
รางวัล

รองชนะเลิศอันดับ 1

รางวัล

รองชนะเลิศอันดับ 2

1 ตุลาคม - 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2560

ประชาสัมพันธ์และร่วมส่งภาพถ่าย Instagram ผ้าขาวม้า
เข้าประกวดในหัวข้อ "ผ้าขาวม้าทอใจ"

1 - 10 ธันวาคม พ.ศ. 2561 งานผ้าขาม้าทอใจ ฉลองครบรอบ 2 ปี
โครงการผ้าขาม้าทอใจขึ้นหัตถศิลป์ไทย ณ ลาน Central Court
เซ็นทรัลเวิลด์

- การแสดงแฟชั่นโชว์ ชุด “มออัตลักขณ” และชุด “ทอใจ”
- ชุมชนในโครงการผ้าขาม้าทอใจขึ้นหัตถศิลป์ไทย ออกบูธ
จำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าขาม้า

คุณนิสิต จันทรสมวงศ์ อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน และคุณฐาปน
สิริวัฒนภักดี หัวหน้าทีมภาคเอกชน คณะทำงานการพัฒนาเศรษฐกิจ
ฐานรากและประชารัฐ คุณปัทมญา สิริวัฒนภักดี, คุณต๋องไฉ่ ธนะชานันท์
กรรมการผู้จัดการ บริษัทประชารัฐรักสามัคคี วิสาหกิจเพื่อสังคม
(ประเทศไทย) จำกัด และแขกผู้มีเกียรติ ร่วมงานผ้าขาม้าทอใจ

ภาคผนวก

ที่มาของโครงการ “ผ้าขาวม้าท้องถิ่นหัตถศิลป์ไทย”

ผ้าขาวม้าเป็นผ้าท้องถิ่นของไทยที่มีประวัติความเป็นมายาวนาน
เป็นผ้าสารพัดประโยชน์ที่คนไทยใช้ในชีวิตประจำวันมาช้านาน
ชุมชนหลายร้อยแห่งทั่วประเทศต่างยึดถือการทอผ้าขาวม้า
เป็นอาชีพเสริมหลังการทำเกษตรกรรม ด้วยเหตุนี้
คณะทำงานโครงการผ้าขาวม้าท้องถิ่นหัตถศิลป์ไทย
ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของคณะทำงานการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ (E3)
จึงมีความคิดริเริ่มที่จะพัฒนาและผลักดันการสร้างมูลค่าเพิ่ม
ให้กับผ้าขาวม้าทอมือจากชุมชนทั่วประเทศ
เพื่อช่วยเพิ่มรายได้ให้ชุมชนอย่างยั่งยืน

โครงการผ้าขาวม้าท้องถิ่นหัตถศิลป์ไทย เป็นหนึ่งในโครงการของบริษัทประชารัฐรักสามัคคี วิสาหกิจเพื่อสังคม (ประเทศไทย) จำกัด ซึ่งเป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นโดยคณะทำงานการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ

การทำงานของโครงการนี้มุ่งเน้นการสร้างมูลค่าเพิ่มผ่าน 4 มิติ คือ

- การสร้างความตระหนักรู้และความสนใจในผ้าขาวม้าทอมือในกลุ่มผู้บริโภคทั้งในและต่างประเทศ
- การสร้างนวัตกรรมการผลิตและแปรรูปสินค้าจากผ้าขาวม้าทอมือเพื่อเพิ่มความหลากหลายในการใช้งาน
- การแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ระหว่างชุมชนกับผู้เชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ อาทิ การใช้สัณฐานชาติ และการพัฒนาบรรจุภัณฑ์
- การผลักดันให้เกิดการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาของชุมชนทั้งในด้านลิขสิทธิ์ลายผ้า เครื่องหมายการค้า และสิทธิบัตร

ราววิลชณะเลิศ สาขาออกแบบเคหะสิ่งทอ

ก้าวแรกแห่งการพัฒนา เศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ

ภายหลังจากการที่รัฐบาลได้ประกาศใช้โครงการ “สานพลังประชารัฐ” เพื่อเป็นยุทธศาสตร์ใหม่ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศไทย คณะทำงานการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ (E3) โดยมีพลเอก อนุพรมะ เผ่าจินดา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นหัวหน้าทีมภาครัฐ และมีนายธนาธิป สิริวัฒนภักดี กรรมการผู้อำนวยการใหญ่ บริษัท ไทยเบฟเวอเรจ จำกัด (มหาชน) เป็นหัวหน้าทีมภาคเอกชน ก็เริ่มต้นภารกิจการทำงานในทันที โดยมีเป้าหมายหลักในการสร้างรายได้ให้ชุมชน ประชาชนมีความสุข

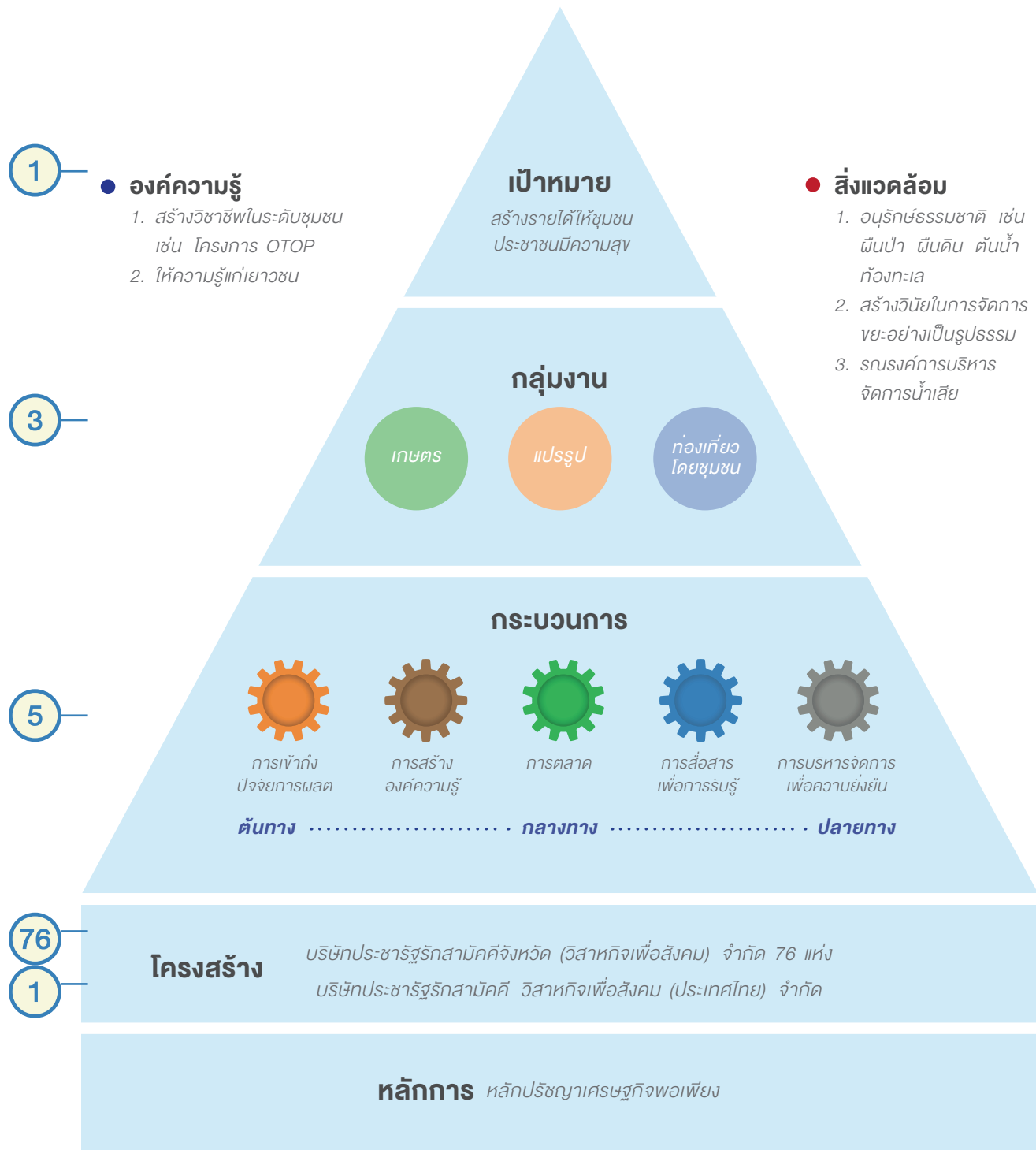
คณะทำงานการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐดำเนินงานในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากผ่านกลไกประชารัฐตามนโยบายรัฐบาล โดยเป็นความร่วมมือของทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ภาควิชาการ และภาคประชาชน เพื่อร่วมกันขับเคลื่อนประเทศไปข้างหน้าทั้งระบบ ตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง จนถึงปลายทาง เพราะการแก้ปัญหาทุกอย่างต้องเริ่มจากต้นทางหรือต้นเหตุแห่งปัญหาก่อน

ทั้งนี้คณะทำงานได้น้อมนำแนวทางการพัฒนามาจากพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ตามกระแสพระราชดำรัสในเรื่องยุทธศาสตร์ในด้านการพัฒนา คือ “เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา” โดยเป็นการเข้าใจและเข้าถึงประชาชนในพื้นที่ที่มีความต้องการหรือยังขาดในเรื่องใด เพื่อจะนำมาสู่แนวทางการระดมทุนการแก้ไขปัญหา ก่อนนำไปสู่ปลายทางคือ การพัฒนาที่ตรงกับความต้องการของประชาชน ทำให้ประชาชนมีความสุข มีรายได้ที่เพียงพอในการเลี้ยงตน สามารถที่จะเสียสละช่วยเหลือผู้อื่นและสังคมได้อย่างยั่งยืนต่อไป

แนวคิดเพื่อรากฐานที่แข็งแกร่งและยั่งยืน

การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐมีอะไรบ้าง

หลักการดำเนินงานที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
โดยเอาพื้นที่เป็นตัวตั้งและสัมผัสพหุวัฒนธรรม

หลักการของบริษัทประชารัฐรักสามัคคี (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด

แนวคิดการจัดตั้งบริษัทประชารัฐรักสามัคคีจังหวัด เกิดขึ้นเพื่อการพัฒนาชุมชน ลดความเหลื่อมล้ำอย่างยั่งยืนโดยยึดถือหลักการยึดพื้นที่เป็นตัวตั้ง บริษัทประชารัฐรักสามัคคีจังหวัด จะเกิดจากการทำงานร่วมกันของ 5 ภาคส่วนที่สำคัญในจังหวัดนั้น ๆเอง ที่มีความเข้าใจในบริบทของพื้นที่จังหวัดตนเองว่ามีความต้องการในการพัฒนาอย่างไร ในสภาพภูมิสังคมที่มีลักษณะเฉพาะตัว โดยมี

บริษัทประชารัฐรักสามัคคี วิสาหกิจเพื่อสังคม (ประเทศไทย) จำกัด คอยให้การสนับสนุนในด้านต่างๆที่จำเป็น พร้อมทั้งเชื่อมโยงบริษัทประชารัฐรักสามัคคีจังหวัดอื่นๆ ทั่วประเทศ และองค์กรภาคต่างๆ เข้าด้วยกัน ให้เกิดเป็นรูปแบบใหม่ในการบริหารจัดการ การพัฒนาชุมชน ลดความเหลื่อมล้ำในประเทศไทยและในโลก

การทำงานร่วมกันของ 5 ภาคส่วน

รัฐ สนับสนุน ช่วยเรื่องนโยบาย โครงสร้างพื้นฐาน สนับสนุนเงินทุนผ่านสถาบันการเงินภาครัฐตามหลักเกณฑ์การปล่อยเงินกู้

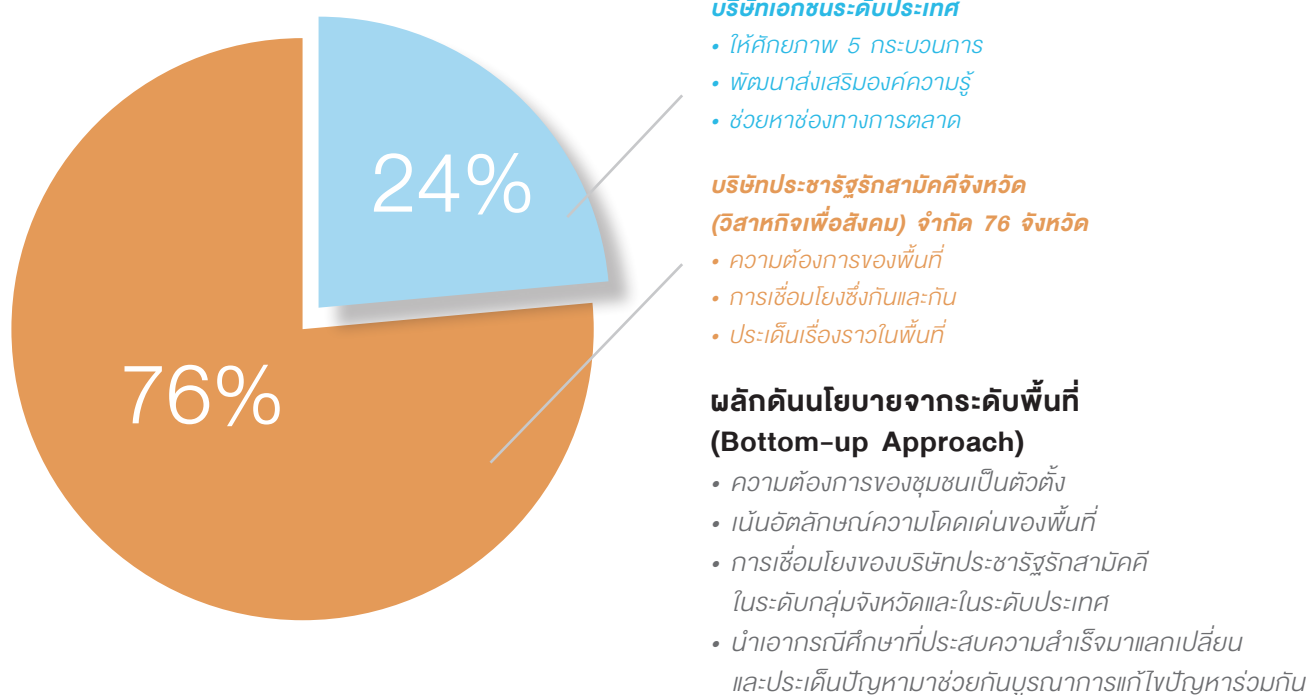
เอกชน ขับเคลื่อน ช่วยเรื่องความรู้ด้านการบริหารจัดการ การเชื่อมโยงตลาด การทำแผนธุรกิจ สนับสนุนเงินทุนผ่านธนาคารพาณิชย์และโครงการพี่ช่วยน้อง

วิชาการ ให้องค์ความรู้ ช่วยเรื่องค้นคว้าวิจัย พัฒนาเทคโนโลยีการผลิตและวิชาการด้านการเกษตรและการแปรรูป

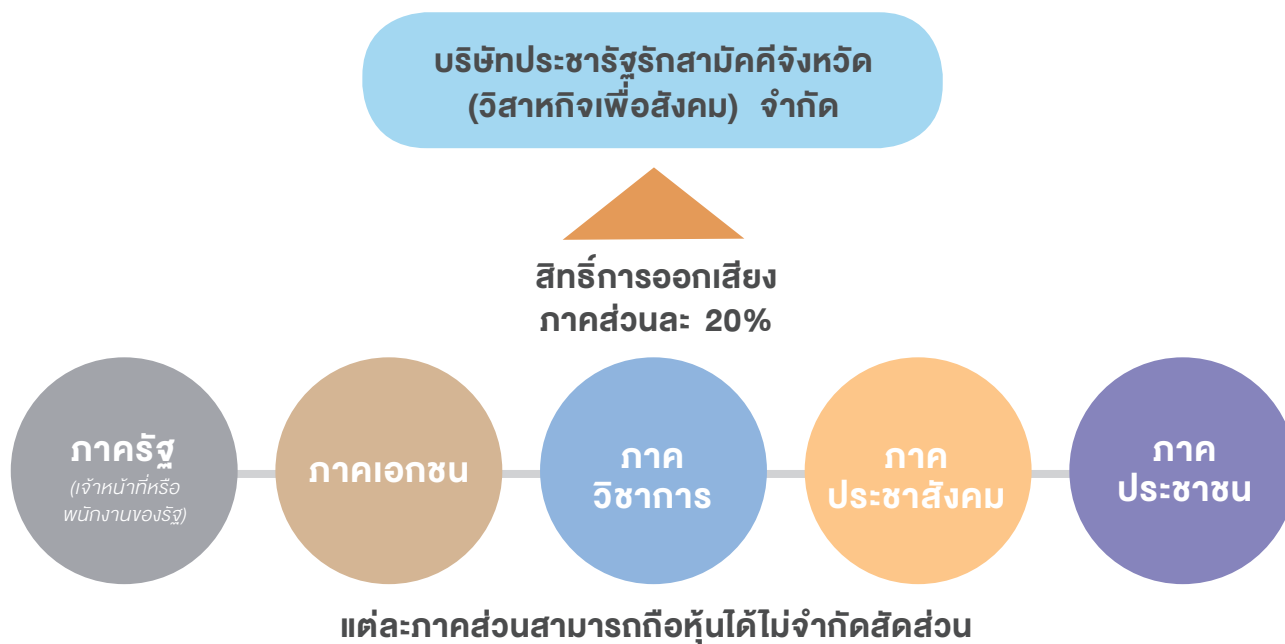
ประชาสังคม สร้างความเข้มแข็ง ช่วยสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนและสร้างความเชื่อมโยงระหว่างชุมชน

ประชาชน/ธุรกิจชุมชน ลงมือทำ เข้าใจ ต้องการ และลงมือทำ เป็นเจ้าของ ผลิตภัณฑ์ เป็นผู้ผลิต ให้บริการ ดำเนินธุรกิจ

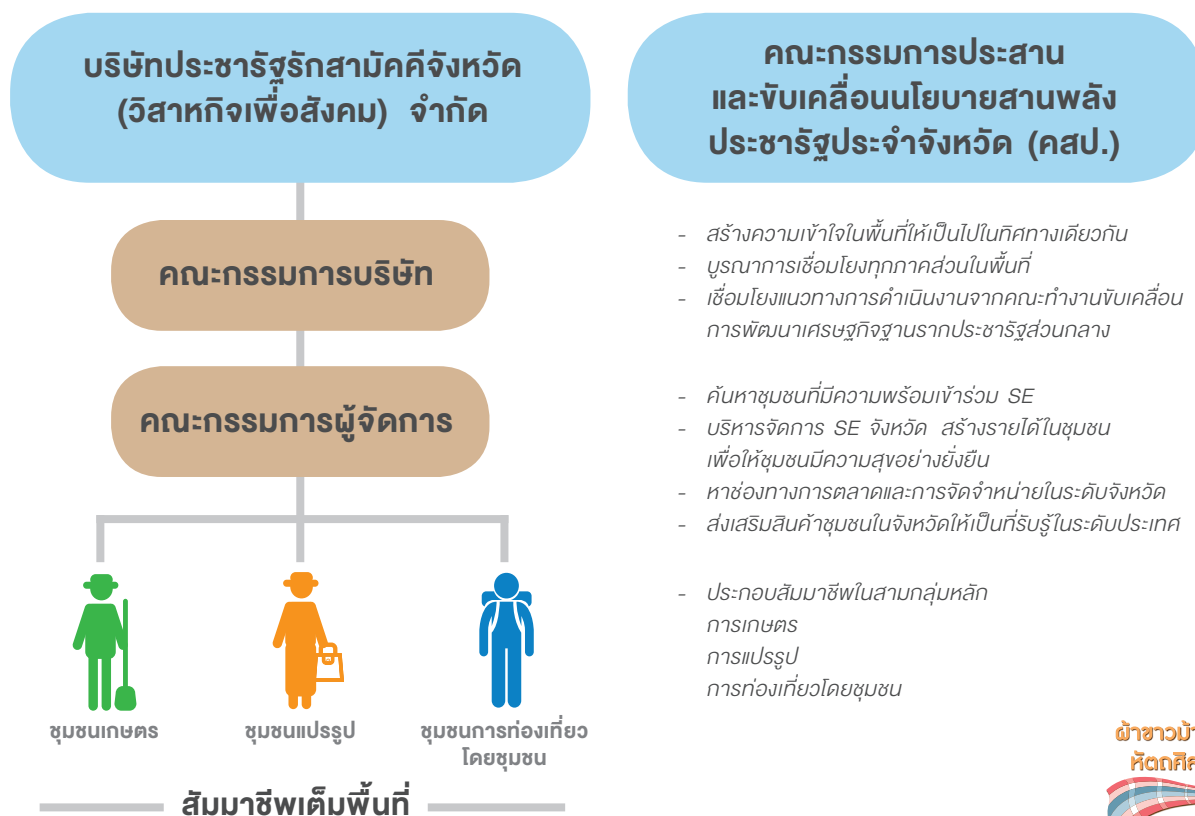
สัดส่วนการถือหุ้น บริษัทประชารัฐรักสามัคคีจังหวัด (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด

สัดส่วนการถือหุ้นและสิทธิการออกเสียงถูกกำหนดไว้ในระเบียบข้อบังคับ
ของบริษัทประชารัฐรักสามัคคี (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด
เพื่อให้ทุกส่วนมีสิทธิในการออกเสียงอย่างเท่าเทียมกัน

บริษัทประชารัฐรักสามัคคีจังหวัด (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด ของแต่ละจังหวัด
ทำงานร่วมกับคณะกรรมการประสานและขับเคลื่อนนโยบายสานพลังประชารัฐ
ประจำจังหวัด (คสป.) อย่างใกล้ชิดเป็นหนึ่งเดียว

สรุปผลการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ ผ้าขาวม้าท้องถิ่นหัตถศิลป์ไทย 2561

สรุปจำนวนผู้เข้าร่วมการสัมมนาเชิงปฏิบัติการระดับภูมิภาค 6 จังหวัด

จังหวัด	วันที่	ผู้เข้าร่วมสัมมนา (จำนวนรวม)
กรุงเทพฯ	4 พฤษภาคม 2561	58
อุบลราชธานี	9 พฤษภาคม 2561	134
อำนาจเจริญ	11 พฤษภาคม 2561	136
อุดรธานี	14 พฤษภาคม 2561	64
ขอนแก่น	16 พฤษภาคม 2561	92
บุรีรัมย์	18 พฤษภาคม 2561	96
รวม		580

รายชื่อชุมชนที่เข้าร่วมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ

ชื่อชุมชน	จังหวัด	รายชื่อ	เบอร์ติดต่อ	ที่อยู่
1. กลุ่มผ้าขาวม้าฝ่ายจันทิมา	กาฬสินธุ์	คุณจันทิมา ผลาปรีย์	083-335-6773	เลขที่ 67 หมู่ 1 บ้านโพน ต.โพนงาม อ.กมลาไสย จ.กาฬสินธุ์ 46130
2. กลุ่มแปรรูปผ้าบ้านเสม	กาฬสินธุ์	คุณแสงยม วงศ์ชัยนันท์	080-417-5160	เลขที่ 28 หมู่ 7 ต.หนองแปน อ.กมลาไสย จ.กาฬสินธุ์
3. กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และหมอนชิตบ้านด่านเหนือ	กาฬสินธุ์	คุณนัฐพร มหิพันธ์	081-739-1434	เลขที่ 116 หมู่ 2 ต.โพนงาม อ.กมลาไสย
4. กลุ่มทอผ้าขาวม้านายพิณิจ	กาฬสินธุ์	คุณสมพร บุญเวส		เลขที่ 159 หมู่ 12 ต.สามัคคี อ.ร่องคำ
5. กลุ่มผ้าฝ้ายบุญทวี	กาฬสินธุ์	คุณปัทมิมา ดวนใหญ่	061-952-3622	เลขที่ 86 หมู่ 2 ต.วังหิน อ.วังหิน จ.ศรีสะเกษ
		คุณกัลยกร แคล่วคล่อง	097-335-8839	เลขที่ 275 หมู่ 16 ต.คุ้มเก่า อ.เขาวง จ.กาฬสินธุ์ 46160
		คุณนิวัณณ์ น่ำสบาย		เลขที่ 116/1 หมู่ 3 ต.กุดลิ้มคุ้มใหม่ อ.เขาวง จ.กาฬสินธุ์
6. กลุ่มเสีตาส	กาฬสินธุ์	คุณธรรวัฒน์ แก้วแคน	081-964-9194	เลขที่ 122 หมู่ 2 บ้านด่านเหนือ ต.โพนงาม อ.กมลาไสย จ.กาฬสินธุ์ 46130
7. กลุ่มทอผ้าบ้านหนองปลิง	กาญจนบุรี	คุณบังเอิญ ดีคำ	087-058-7754	เลขที่ 252/2 หมู่ 7 บ้านหนองปลิง ต.ดอนแสลบ อ.ห้วยกระเจา
8. กลุ่มทอผ้าบ้านหนองจอกพัฒนา	กำแพงเพชร	คุณวิรส สอนนอก	087-208-8847	เลขที่ 78 หมู่ 9 บ้านหนองจอกพัฒนา ต.ท่ามะเขือ อ.คลองขลุง
9. กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านนาชุมแสง	ขอนแก่น	คุณพัชนีย์ เตียวชัยภูมิ	086-226-1496	เลขที่ 83 หมู่ 10 ม.นาชุมแสง ต.นาชุมแสง อ.ภูเวียง 40150
		คุณประยวร เขียวทิพย์	085-646-1525	
10. กลุ่มทอผ้าไหมบ้านสะอาด	ขอนแก่น	คุณสรวรรค์ มั่นคง	080-199-7417	เลขที่ 39 หมู่ 1 ม.สะอาด ต.สะอาด อ.น้ำพอง 40140
		คุณพรรณณี ผาปนิมมา		
11. กลุ่มทอผ้าขาวม้าบ้านหนองทุ่ม	ขอนแก่น	คุณคำพัน มาตมูลสตรี	061-195-9737	เลขที่ 1 หมู่ 5 ม.หนองทุ่ม ต.วังหิน อ.หนองสองห้อง 40190
		คุณสุนัน บุเกตุ	065-818-4667	
12. กลุ่มทอผ้าบ้านโนนทอง	ขอนแก่น	คุณสมัย ประสงค์	089-528-3407	เลขที่ 218 หมู่ 1 ม.โนนทอง ต.โนนทอง อ.เวียงใหญ่ 40330
		คุณเพียรทอง ชำกรม	088-550-3910	
13. กลุ่มทอผ้าฝ้ายและผ้าไหมบ้านป่าหม้อ	ขอนแก่น	คุณอนงค์ กุดด้วง	081-601-1150	เลขที่ 25 หมู่ 11 ม.ป่าหม้อ ต.พระยืน อ.พระยืน 40320
		คุณสมัย คุณทะวงษ์	099-067-0022	
14. กลุ่มผ้าขาวม้าแปรรูปบ้านโนนลาน	ขอนแก่น	คุณวิไลวรรณ นามสีฐาน	094-472-1189	เลขที่ 105 หมู่ 4 ม.โนนลาน ต.บ้านค้อ อ.เมืองฯ 40000
		คุณมะลิวรรณ เต็มใจ	082-317-4750	
15. กลุ่มทอผ้าด้วยกี่กระตุกบ้านโนนชัย	ขอนแก่น	คุณหนูสิน ชันธะมาต	098-584-8367, 081-601-3009	เลขที่ 308 หมู่ 2 ม.โนนชัย ต.โนนหัน อ.ชุมแพ 40130
		คุณเดชกัมปนาท อาฤทธิ์	080-729-5667	
16. กลุ่มทอผ้าไหมบ้านสุภชัย	ขอนแก่น	คุณบุญตรี ตูเกตุ	081-799-1067	เลขที่ 55 หมู่ 5 ม.สุภชัย ต.คึมชาด อ.หนองสองห้อง 40190
		คุณหอม ภูเมฆ	083-344-2889	
17. กลุ่มทอผ้าบ้านโนนอุดม	ขอนแก่น	คุณทองลี ปาฬี	093-843-0846	เลขที่ 20 หมู่ 11 ม.โนนอุดม ต.ศรีสุข อ.สีชมพู 40220
		คุณจิตติญา พรนิคม	097-196-1018	
		คุณโสภา หลวงวิเศษ	065-532-9891	
18. กลุ่มทอผ้าหนองนางวงษ์	ขอนแก่น	คุณจันทิ ศิริประทุม	086-863-7655	เลขที่ 9 หมู่ 9 ม.หนองนางวงษ์ ต.ยางคำ อ.หนองเรือ 40210
		คุณจันทร์เพ็ญ เพชรฤๅชัย	084-706-5788	
19. กลุ่มทอผ้าบ้านฝ้ายบ้านคู	ขอนแก่น	คุณหนูเลียบ สะตะ	087-491-1762	เลขที่ 217 หมู่ 1 ม.คู ต.คูคำ อ.ซำสูง
		คุณทองสุข สมภาร	065-817-5004	เลขที่ 45 หมู่ 1 ม.คู ต.คูคำ อ.ซำสูง
20. กลุ่มทอผ้าฝ้ายผ้าขาวม้า	ขอนแก่น	คุณพิทกุล อามาตย์	080-744-6025	เลขที่ 40 หมู่ 10 ต.ก้านเหลือง อ.เวียงน้อย 40230
		คุณประสิทธิ์ อามาตย์	088-471-2900	
21. กลุ่มแม่บ้านแปรรูปผ้าไหมบ้านดอนโจด	ขอนแก่น	คุณสุภาวดี สารมกคุณ	096-763-5298	เลขที่ 118 หมู่ 6 ม.ดอนโจด ต.คอนนิม อ.เวียงใหญ่ 40330
		คุณลำไย มาบพันนา	096-169-0937	เลขที่ 114 หมู่ 6 ม.ดอนโจด ต.คอนนิม อ.เวียงใหญ่
22. กลุ่มทอผ้าบ้านดงบัง	ขอนแก่น	คุณจันทร์ที ดุสิทธิ์	084-391-2663	เลขที่ 27 หมู่ 4 ม.ดงบัง ต.ดงเมืองแอม อ.เขาสวนกวาง 40280
		คุณบุญเหรียญ วรณสุทธิ์	082-120-7427	

ชื่อชุมชน	จังหวัด	รายชื่อ	เบอร์ติดต่อ	ที่อยู่
23. กลุ่มทอผ้าบ้านทุ่งบ่อ	ขอนแก่น	คุณศศิธร ปัตถภัย คุณหทัยจิตร์ ศรีคลัง	083-384-9894 099-121-2028	เลขที่ 290 หมู่ 3 ม.ทุ่งบ่อ ต.ต.เมืองแอม อ.เขาสวนกวาง 40280
24. กลุ่มทอผ้าบ้านเมืองเก่า	ขอนแก่น	คุณนงเยาว์ แสงจันทร์	098-123-2762	เลขที่ 99 หมู่ 2 ต.เมืองเก่าพัฒนา อ.เวียงเก่า
25. กลุ่มทอผ้าฝ้ายเพื่อการผลิต	ขอนแก่น	คุณสำราญ ทองโคตร คุณเกษราภรณ์ เติลละออ	082-104-7387 062-663-0795	เลขที่ 114 หมู่ 13 ม.โคกสูง ต.โคกสูง อ.อุบลรัตน์ 40250 เลขที่ 99 หมู่ 13 ม.โคกสูง ต.โคกสูง อ.อุบลรัตน์
26. กลุ่มทอผ้าฝ้ายมัดย้อม บ้านหนองหญ้าปล้อง	ขอนแก่น	คุณอ้อย เจนคง คุณธนาพล เจนคง	083-451-2332	เลขที่ 34 หมู่ 9 ม.หนองหญ้าปล้อง ต.โพนเพ็ก อ.มัญจาคีรี 40160
27. กลุ่มทอผ้าบ้านดง	ขอนแก่น	คุณดวงเด่น ดันโนนเที่ยง	086-218-8942	เลขที่ 14 หมู่ 3 ต.บ้านดง อ.อุบลรัตน์
28. กลุ่มทอผ้าบ้านดง	ขอนแก่น	คุณวนิดา สมศรีโย	081-920-3010	เลขที่ 58 หมู่ 3 ต.บ้านดง อ.อุบลรัตน์
29. กลุ่มหมอนไหมบ้านท่ากระเสริม	ขอนแก่น	คุณทองดี เจริญพร คุณสุนงหา ครั่งแสง	082-145-0445 085-007-2676	เลขที่ 66 หมู่ 5 ต.ท่ากระเสริม อ.น้ำพอง เลขที่ 73 หมู่ 5 ต.ท่ากระเสริม อ.น้ำพอง
30. กลุ่มทอผ้าชาวม้าบ้านหนองใหญ่	ขอนแก่น	คุณหนูเพียร เหล่าคนคำ คุณศักดิ์ศรี ชุ่มชัยภูมิ	091-018-7055 081-919-6486	เลขที่ 312 หมู่ 9 บ.หนองใหญ่ ต.โพธิ์ไชย อ.โคกโพธิ์ เลขที่ 43 หมู่ 9 บ.หนองใหญ่ ต.โพธิ์ไชย อ.โคกโพธิ์
31. กลุ่มทอผ้าพื้นเมือง	ขอนแก่น	คุณอุไร ตันกันยา คุณบัวทอง กาละกุล	092-585-7408 088-518-9728	เลขที่ 13 หมู่ 6 ม.โคกกลาง ต.โนนสมบูรณ์ อ.เขาสวนกวาง เลขที่ 11 หมู่ 6 ม.โคกกลาง ต.โนนสมบูรณ์ อ.เขาสวนกวาง
32. กลุ่มทอผ้าบ้านโนนพันชาติ	ขอนแก่น	คุณอุตม มุลมา	095-805-5265	เลขที่ 44 หมู่ 8 ม.โนนพันชาติ ต.นาข่า อ.มัญจาคีรี
33. กลุ่มทอผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ	ขอนแก่น	คุณวีเลิวรรณ โนนมี	086-631-2300	เลขที่ 138 หมู่ 9 บ.หนองหญ้าปล้อง ต.โพนเพ็ก อ.มัญจาคีรี
34. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทอผ้าฝ้าย	ขอนแก่น	คุณอัจฉรา คำเรืองศรี คุณภัสสร สมณะ	089-620-6911 086-859-0484	เลขที่ 168 หมู่ 4 บ้านหนองกุงใหญ่ ต.บ้านเม็ง อ.หนองเรือ เลขที่ 247 หมู่ 4 บ้านหนองกุงใหญ่ ต.บ้านเม็ง อ.หนองเรือ
35. กลุ่มทอผ้าชาวม้า	ขอนแก่น	คุณเพ็ญแข โทณะพงษ์ คุณดอกจันทร์ นิลผาย	089-419-3315 087-703-2208	เลขที่ 3 หมู่ 3 ต.หนองแซง อ.บ้านแฮด เลขที่ 112 หมู่ 3 ต.หนองแซง อ.บ้านแฮด
36. กลุ่มทอผ้าไหมบ้านหัวละเลิง	ขอนแก่น	คุณแววศรี สุดแท้ คุณชัยยา สุดแท้	083-340-7418	เลขที่ 35 หมู่ 6 ม.หัวละเลิง ต.ดงเค็ง อ.หนองสองห้อง
37. กลุ่มผ้าทอมือแม่ปรางณี	ขอนแก่น	คุณแพร่ทอง วงษ์แก้ว คุณธวัชชัย วงษ์แก้ว	086-769-6516 099-210-9398	เลขที่ 61 หมู่ 6 ต.นาชุมแสง อ.ภูเวียง
38. กลุ่มทอผ้าบ้านหนองบัวน้อย	ขอนแก่น	คุณสมหมาย ประพาศรี	098-826-3361	เลขที่ 49 หมู่ 4 บ้านหนองบัวน้อย ต.สระแก้ว อ.เปือยน้อย
39. กลุ่มทอผ้าฝ้ายยายมี	ขอนแก่น	คุณสุปรางณี จ่านศิลป์ คุณบุญมี เอี่ยมนอก	063-481-1922 083-147-5346	เลขที่ 228 หมู่ 4 บ.หนองแวงกลาง ต.โคกสง่า อ.พล เลขที่ 15 หมู่ 4 บ.หนองแวงกลาง ต.โคกสง่า อ.พล
40. กลุ่มทอผ้าบ้านโนนม่วง	ขอนแก่น	คุณจำเนียร อินทร์นอก	095-464-2765	เลขที่ 118 หมู่ 7 บ.โนนม่วง ต.ดงเค็ง อ.หนองสองห้อง
41. กลุ่มทอผ้าไหมผ้าฝ้ายบ้านโนนเขวา	ขอนแก่น	คุณชนุภาณี สิตาน้อย	088-619-7359	เลขที่ 8 หมู่ 9 บ.โนนเขวา ต.บ้านเหล่า อ.บ้านฝาง
42. กลุ่มทอผ้าโบราณลาวเวียง บ้านเนินขาม	ชัยนาท	คุณสุลักขณา บุญสาทิพัฒน์ / คุณศุภการ	087-592-6786, 062-684-5428	เลขที่ 29 หมู่ 14 ต.เนินขาม อ.เนินขาม เลขที่ 11/12 ถ.จวนวิไล ต.วัดสิงห์ อ.วัดสิงห์
43. กลุ่มทอผ้าชาวม้าบ้านราษฎร์ดำเนิน	ชัยภูมิ	คุณกุหลาบ หอกกลาง คุณลำไย โชคคูณ	081-067-8249 096-718-2106	เลขที่ 135 หมู่ 2 ม.ราษฎร์ดำเนิน ต.หนองบัวแดง อ.หนองบัวแดง 36210
44. ผ้าชาวม้าพื้นเมือง	ชัยภูมิ	คุณอารีย์ เรียงทอง	086-102-3924	เลขที่ 98 หมู่ 1 บ้านโนนเก่าใหญ่ ต.หนองบัวแดง อ.หนองบัวแดง 36210
45. กลุ่มทอผ้าชาวม้าบ้านราษฎร์ดำเนิน	ชัยภูมิ	คุณลอย เวฬุวรรณ คุณสมพงษ์ พูนขุนทด	062-124-5529	เลขที่ 435 หมู่ 2 บ้านราษฎร์ดำเนิน ต.หนองบัวแดง อ.หนองบัวแดง 36210
46. กลุ่มทอผ้าชาวม้าบ้านราษฎร์ดำเนิน	ชัยภูมิ	คุณประนอม งานยางหวาย คุณทองมุก บัณฑิตเน	088-373-0042 092-882-7798	บ้านราษฎร์ดำเนิน ต.หนองบัวแดง อ.หนองบัวแดง 36210
47. กลุ่มทอผ้าบ้านโนนทันหมู่ 12	ชัยภูมิ	คุณอุตร ชิมภูเขียว คุณอนุสรณ์ ชิมภูเขียว	084-836-5609 087-866-4933	เลขที่ 394 หมู่ 12 ม.โนนทัน ต.หนองตม อ.ภูเขียว 36110
48. กลุ่มผ้าลายขิดโนนเสลา	ชัยภูมิ	คุณปัทมยา โชคเจริญ	061-028-5228	เลขที่ 246 หมู่ 6 บ.โนนเสลา ต.หนองตม อ.ภูเขียว

ชื่อชุมชน	จังหวัด	รายชื่อ	เบอร์ติดต่อ	ที่อยู่
49. กลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านลาดใต้หนองบัวแดง	ชัยภูมิ	คุณชยกร นุดะดี คุณบุญยง ศรีสองคอน	086-572-3771 062-147-6143	เลขที่ 209 หมู่ 1 ต.หนองบัวแดง อ.หนองบัวแดง เลขที่ 143 หมู่ 1 ต.หนองบัวแดง อ.หนองบัวแดง
50. กลุ่มทอผ้าชาวม้าบ้านลาดใหญ่	ชัยภูมิ	คุณกว้าง จำชาติ	093-072-9033	เลขที่ 575 หมู่ 8 บ.ลาดใหญ่ ต.ลาดใหญ่ อ.เมืองฯ
51. กลุ่มผ้าทอใส่บ่อ	ตรัง	คุณสำรวย ประมวลศิลป์	086-742-2349	เลขที่ 52 ม.ใส่บ่อ ต.นาวง อ.ห้วยยอด
52. กลุ่มผ้าชาวม้าย้อมสีธรรมชาติ	นครพนม	คุณพิศมัย เทียงธรรม	093-589-4330	เลขที่ 128 หมู่ 2 บ้านดอนแดง ต.นาทม อ.นาทม จ.นครพนม 48140
53. กลุ่มสตรีทอผ้ามัดหมี่	นครพนม	คุณบุญล้วน ลามะหลัง	087-946-7471	เลขที่ 39 หมู่ 1 บ้านโพหนอง ต.โพหนอง อ.บ้านแพง จ.นครพนม 48140
54. กลุ่มทอผ้าภาคไทย	นครราชสีมา	คุณชะดา จอมพลเรือง คุณประเสริฐ จอมพลเรือง	092-280-6934 087-459-4563	เลขที่ 27 หมู่ 11 บ้านหนองไข่เหี้ย ต.สีดา อ.สีดา จ.นครราชสีมา 30430
55. กลุ่มทอผ้าไหมบ้านหนองเม็ก	นครราชสีมา	คุณบัวลอย สุโพธิ์ คุณบัวเรียน สุโพธิ์	087-259-2535	เลขที่ 39/1 หมู่ 9 บ้านหนองเม็ก ต.ด่านช้าง อ.บัวใหญ่ จ.นครราชสีมา 30130
56. กลุ่มทอผ้าชาวม้าบ้านหนองปรือสมอ	นครราชสีมา	คุณสีจันทร์ ปักกะโต	087-356-6956	เลขที่ 4 หมู่ 3 บ้านหนองปรือสมอ ต.สาหร่าย อ.ชุมพวง จ.นครราชสีมา 30270
57. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนคีมมะอูสวนหม่อน	นครราชสีมา	คุณกันหา ปักกะโต คุณชื่น มณีทัฬห	088-723-6215 089-578-6858	เลขที่ 18 หมู่ 3 บ้านหนองปรือสมอ ต.สาหร่าย อ.ชุมพวง เลขที่ 157 หมู่ 3 ต.หนองหว่า อ.บัวลาย 30120
58. กลุ่มประยงค์ไหมไทย	นครราชสีมา	คุณวีโลวรรณ ทิพย์ถม คุณประยงค์ แสงกันหา	084-496-4862 081-471-1052	เลขที่ 164 หมู่ 9 ต.หนองหว่า อ.บัวลาย 30120 เลขที่ 62/1 หมู่ 3 ต.หนองหว่า อ.บัวลาย 30120
59. กลุ่มคัดดาไหมไทย	นครราชสีมา	คุณฉลวย วิโพบูลย์ คุณเสถียร วิโพบูลย์	061-331-8901 096-760-2708	เลขที่ 8/1 หมู่ 3 ต.หนองหว่า อ.บัวลาย 30120 เลขที่ 8/1 หมู่ 3 ต.หนองหว่า อ.บัวลาย 30120
60. กลุ่มวันเพ็ญไหมไทย	นครราชสีมา	คุณปริญญา จินารักษ์ คุณวันเพ็ญ แสงกันหา	085-648-2684 089-949-3788	เลขที่ 181 หมู่ 3 ต.หนองหว่า อ.บัวลาย 30120 เลขที่ 62/1 หมู่ 3 ต.หนองหว่า อ.บัวลาย 30120
61. กลุ่มทอผ้าด้วยกี่กระตุกบ้านโนนระเวียง	นครราชสีมา	คุณทองมา ทิพย์นนท์ คุณเนรีรัตน์ หลงพิมาย	085-775-4611 081-999-7614	เลขที่ 68 หมู่ 3 ต.หนองหว่า อ.บัวลาย 30120 เลขที่ 66 หมู่ 15 บ้านโนนระเวียง ต.ประสุธ อ.ชุมพวง
62. กลุ่มทอผ้าไหมบ้านแฝก-โนนสำราญ	นครราชสีมา	คุณเกษิษฐา สมจิตร คุณละมุล แก้วนอก	086-247-1646 089-847-6117	เลขที่ 69 หมู่ 15 บ้านโนนระเวียง ต.ประสุธ อ.ชุมพวง เลขที่ 122 หมู่ 3 ต.สามเมือง อ.สีดา
63. กลุ่มทอผ้าไหมบ้านหนองเทียมพัฒนา	นครราชสีมา	คุณยุพา นาดี คุณน้อม กุลทะนั	084-961-5027 081-074-5270	เลขที่ 41 หมู่ 3 ต.สามเมือง อ.สีดา เลขที่ 36/1 หมู่ 9 บ้านหนองเทียมพัฒนา ต.หนองตาตใหญ่ อ.สีดา จ.นครราชสีมา 30430
64. กลุ่มทอผ้าไหมบ้านรกฟ้า	นครราชสีมา	คุณสมจิตร์ พลหาญ คุณทองสุข พลหาญ	098-125-7986 093-738-2375	เลขที่ 109 หมู่ 11 บ้านรกฟ้า ต.ด่านช้าง อ.บัวใหญ่ เลขที่ 29 หมู่ 11 บ้านรกฟ้า ต.ด่านช้าง อ.บัวใหญ่
65. กลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านศรีอุดม	น่าน	คุณสมเกียรติ เทพอินทร์ / คุณสุริยะ	086-182-2913, 093-280-8181	เลขที่ 156 หมู่ 1 ม.ศรีอุดม ต.เชียงกลาง อ.เชียงกลาง
66. กลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านสะง้อ	บึงกาฬ	คุณสุพัตรา แสงกองมี คุณสมพร แสงกองมี คุณดาราร แสงกองมี	098-538-4020 095-664-7134 084-408-2865	เลขที่ 91 หมู่ 2 ต.หอคำ อ.เมืองฯ จ.บึงกาฬ
67. กลุ่มผ้าฝ้ายทอมือบ้านโคกมะค่าไทรน	บุรีรัมย์	คุณแสงดาว เอ็มโอช คุณประชุม พรหมวิหาร	085-105-6259 087-040-5520	เลขที่ 128 หมู่ 12 บ้านโคกมะค่าไทรน ต.สะเดา อ.คูระอง จ.บุรีรัมย์ 31110 เลขที่ 115 หมู่ 12 ต.สะเดา อ.นางรอง
68. กลุ่มทอผ้าบ้านสี่เหลี่ยมโนนทอง อ.ปะคำ	บุรีรัมย์	คุณมะลิ กัลยัมณี	087-262-9493	เลขที่ 8 หมู่ 16 บ้านสี่เหลี่ยมโนนทอง ต.บุทันบ อ.ปะคำ จ.บุรีรัมย์ 31220
69. กลุ่มทอผ้าตำบลไทยเจริญ	บุรีรัมย์	คุณลำไผ่ สิตาชมภู คุณรุ่งนภา ทองดา	063-818-2274 062-124-1418	เลขที่ 80/1 หมู่ 16 ต.บุทันบ อ.ปะคำ เลขที่ 283/2 หมู่ 4 บ้านโคกสมบูรณ ต.ไทยเจริญ อ.ปะคำ จ.บุรีรัมย์ 31220
70. กลุ่มทอผ้าไหมบ้านโคกเมือง หมู่ 18	บุรีรัมย์	คุณนวลจันทร์ พันธวัช คุณนงค์นุตร์ เรืองจำรัส คุณประหยัต เรืองจำรัส	062-151-9492 082-152-7280 089-528-9854	เลขที่ 99 หมู่ 4 ต.ไทยเจริญ อ.ปะคำ เลขที่ 208 หมู่ 18 บ้านโคกเมือง ต.จระเข้มาก อ.ประโคนชัย จ.บุรีรัมย์ 31140

ชื่อชุมชน	จังหวัด	รายชื่อ	เบอร์ติดต่อ	ที่อยู่
71. กลุ่มทอผ้าไหมบ้านสระตะโก	บุรีรัมย์	คุณภาวิณี จันทรี คุณสมชาย จันทรี	087-001-4990 093-089-6784	เลขที่ 133 หมู่ 4 บ้านสระตะโก ต.หนองบัวโคก อ.ลำปลายมาศ จ.บุรีรัมย์ 31130
72. กลุ่มทอผ้าขาวม้าบ้านหนองจำปา	บุรีรัมย์	คุณสง่า จวงพันธ์ คุณละไม วรเศรษฐ	089-845-0799 086-250-6739	เลขที่ 2 หมู่ 6 ม.หนองจำปา ต.โคกสนวน อ.ชำนิ จ.บุรีรัมย์ 31110 เลขที่ 29 หมู่ 6 ต.โคกสนวน อ.ชำนิ
73. กลุ่มทอผ้าไหมทอมือบ้านสำโรงพัฒนา	บุรีรัมย์	คุณสุวรรณ โยรัมย์ย์	061-267-0015	เลขที่ 7 หมู่ 9 ม.สำโรงพัฒนา ต.ท่าม่วง อ.สตึก จ.บุรีรัมย์ 31150
74. กลุ่มทอผ้าอำเภอบะคำ	บุรีรัมย์	คุณหทัย มีทิพย์ คุณสมจิตร น้อยบุตดี	080-770-6214	เลขที่ 92 หมู่ 1 ต.ไทยเจริญ อ.ปะคำ เลขที่ 67 หมู่ 7 ต.ไทยเจริญ อ.ปะคำ
75. กลุ่มผ้าฝ้ายสวย	บุรีรัมย์	คุณฉวี แหลมสุข คุณเนียม แหลมสุข	087-243-8551 063-789-7568	เลขที่ 87 หมู่ 21 บ้านสำโรงเหนือ ต.หนองตาต อ.เมืองฯ
76. กลุ่มทอผ้าไหมบ้านเขื่อนหมู่ 6	บุรีรัมย์	คุณหนูเทพ ผมท่า คุณแสงว ผมท่า	087-810-3129	เลขที่ 63/2 หมู่ 6 ต.โคกสะอาด อ.ลำปลายมาศ
77. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอ้อมทรัพย์ บ้านห้วยหวายพัฒนา หมู่ 15	บุรีรัมย์	คุณสมบัติ สวายกิจ	087-094-4704	เลขที่ 3 หมู่ 9 ต.โคกสะอาด อ.ลำปลายมาศ
78. กลุ่มมะลิผ้าทอบุรีรัมย์	บุรีรัมย์	คุณมะลิ สีดี คุณสำเนียง ทองพอก คุณพุดตา ตริเมฆ	099-056-6162 089-627-3159 062-661-5618	เลขที่ 99 หมู่ 4 ต.หนองกง อ.นางรอง เลขที่ 81 หมู่ 4 ต.หนองกง อ.นางรอง เลขที่ 68 หมู่ 1 ต.หนองไธ อ.นางรอง
79. กลุ่มสตรีแปรรูปผลิตภัณฑ์จากผ้าไหม	บุรีรัมย์	คุณอดิศักดิ์ สุวรรณสังโส	087-868-0117	เลขที่ 51 หมู่ 14 บ้านทุ่งพัฒนา ต.ทุ่งจังหัน อ.โนนสุวรรณ
80. กลุ่มผ้าขึ้นตีนแดงบ้านหายโคก	บุรีรัมย์	คุณสังวาลย์ ลุนไธสง คุณมงคล รักชาชนม์	062-469-6939	เลขที่ 90 หมู่ 14 ต.หายโคก อ.พุทไธสง
81. กลุ่มทอผ้าบ้านตาลอง	บุรีรัมย์	คุณเมือง โยรัมย์ย์ คุณแย้ม ยินติรัมย์	098-636-2058 096-354-3724	เลขที่ 76 หมู่ 7 บ้านตาลอง ต.ทุ่งวัง อ.สตึก
82. กลุ่มทอผ้าไหมบ้านโนนเงิน	บุรีรัมย์	คุณศรีนวล จามิกรณ์	092-901-3914	เลขที่ 8 หมู่ 10 ต.ท่าม่วง อ.สตึก
83. กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านดงบัง	ปราจีนบุรี	คุณปราณี ทาทัพ / คุณบุญเชียร สังข์करण	089-545-4557, 099-517-2685	เลขที่ 47 หมู่ 1 บ้านดงบัง ต.ดงบัง อ.ประจันตคาม
84. กลุ่มภูมิปัญญาท้องถิ่น ต.วังตะเคียน	ปราจีนบุรี	คุณเพลยนัส เรืองแสงศิลป์ / คุณบังอร	081-850-9206	เลขที่ 889/143 ถ.รามอินทรา แขวงคันนายาว เขตคันนายาว กรุงเทพฯ เลขที่ 107
85. กลุ่มตัดเย็บแปรรูปถนอมศรีผ้าทอ	พะเยา	คุณถนอมศรี คามะตา	081-020-9369	เลขที่ 52 หมู่ 5 บ้านใหม่ราษฎร์บำรุง ต.สันโค้ง อ.ดอกคำใต้
86. กลุ่มพัฒนาผ้าทอบ้านแพรกหา	พัทลุง	คุณสุริยา จันทรสอน / คุณอัสรีย์	081-742-0362	เลขที่ 18/2 หมู่ 3 ต.แพรกหา อ.ควนขนุน จ.พัทลุง เลขที่ 37/6 หมู่ 2 ต.สำนักแก้ว อ.
87. กลุ่มแปรรูปผ้าฝ้ายบ้านดอนโฆง	มหาสารคาม	คุณศุภมากรณ์ อันทอง คุณฐิตาภรณ์ อันทอง	095-906-2315 091-863-7271	เลขที่ 179 หมู่ 7 บ้านดอนโฆง ต.กุตรัง อ.กุตรัง 44130 เลขที่ 236 หมู่ 7 บ้านดอนโฆง ต.กุตรัง อ.กุตรัง
88. กลุ่มทอผ้าฝ้ายอ้อมครามและ แปรรูปบ้านเหล่าคราม	มุกดาหาร	คุณเวียง ไชยยางค์ คุณบุญเพ็ง ไชยยางค์	062-391-3323 092-808-0108	เลขที่ 74 หมู่ 9 ต.คำอาฮวน อ.เมืองฯ จ.มุกดาหาร 49000
89. กลุ่มทอผ้าขาวม้าอ้อมคราม บ้านผึ้งแดด หมู่ 2	มุกดาหาร	คุณเกตุ สุพร คุณอารีย์ศรี ธงงาม	092-335-6774 086-220-5523	เลขที่ 11 หมู่ 2 ม.ผึ้งแดด ต.ผึ้งแดด อ.เมืองฯ 49000
90. กลุ่มชุมชนบ้านโพนสว่าง	มุกดาหาร	คุณสุชาตา โนรี คุณสิริหวัง อุทโท	099-470-8139 064-949-7926, 098-598-6879	เลขที่ 98 หมู่ 5 หมู่บ้านโพนสว่าง ต.ดอนตาล อ.ดอนตาล 49120
91. กลุ่มทอผ้าอ้อมคราม บ้านเหล่าคราม หมู่ 9	มุกดาหาร	คุณคอม ป้อมหิน คุณเกษร มีสาระพันธ์	083-373-9365, 091-061-1963 091-061-8192	เลขที่ 12 หมู่ 9 หมู่บ้านเหล่าคราม ต.คำอาฮวน อ.เมืองฯ 49000
92. กลุ่มสตรีทอผ้าฝ้ายอ้อมสีธรรมชาติ	มุกดาหาร	คุณแดง พาสว่าง คุณดอกซ้อน คำพิลาโสม	064-331-5588 064-331-5588	เลขที่ 120 หมู่ 1 หมู่บ้านป่าขาด ต.ป่าไร่ อ.ดอนตาล 49120

ชื่อชุมชน	จังหวัด	รายชื่อ	เบอร์ติดต่อ	ที่อยู่
93. กลุ่มทอผ้าชาวม้าบ้านโคกสูง	ยโสธร	คุณวิภารัตน์ บุญกอง คุณเพ็ญศรี นามอาษา	086-263-3075 095-947-0966	เลขที่ 97 หมู่ 6 ต.สามัคคี อ.เลิงนกทา 35120
94. กลุ่มสตรีทอผ้าด้วยมือ ย้อมสีธรรมชาติ บ้านก้าแมต หมู่ 1	ยโสธร	คุณสมนึก ภูสีน้ำ	093-102-4100	เลขที่ 22 หมู่ 1 ต.ก้าแมต อ.กุดชุม 35140
95. กลุ่มสตรีทอผ้าด้วยมือ บ้านก้าแมต หมู่ 7	ยโสธร	คุณพนาวรรณ ชุมคำ	061-095-7592	เลขที่ 134 หมู่ 7 บ้านก้าแมต ต.ก้าแมต อ.กุดชุม
96. กลุ่มทอผ้าบ้านดงยาง	ยโสธร	คุณเมฆ แสงโชติ คุณพันธุ์ วรบุตร	085-496-7281 091-350-0228	เลขที่ 224 หมู่ 16 หมู่บ้านดงยาง ต.ห้องแซง อ.เลิงนกทา 35120
97. กลุ่มทอผ้าชาวม้าบ้านโคกกลาง หมู่ 6	ยโสธร	คุณบุญจันทร์ วงษ์ศรี คุณทีป คนกล้า	088-711-7297 084-883-9013	เลขที่ 180 หมู่ 6 ต.ไผ่ อ.ทรายมูล เลขที่ 63 หมู่ 6 ต.ตุลาค อ.ทรายมูล
98. กลุ่มทอผ้าลายเกล็ดเต่าผ้าขาวม้า ลายสกอตแม่บ้านชาวซี	ร้อยเอ็ด	คุณบุญฉันท ฤทธาพรหม คุณเกรียงไกร ฤทธาพรหม	089-416-4669 089-061-3896	เลขที่ 108 หมู่ 2 บ้านชาวซี ต.แสนชาติ อ.จังหาร จ.ร้อยเอ็ด 45000
99. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร บ้านหนองแซ่ 101	ร้อยเอ็ด	คุณชียนันต์ ประถมศรีสกุล คุณเมธาสิทธิ์ ัญญะภู	086-225-0574 091-061-9971	เลขที่ 4 หมู่ 4 บ้านหนองแซ่ ต.บึงงาม อ.หนองพอก จ.ร้อยเอ็ด 45210 เลขที่ 18/2 หมู่ 2 บ้านหนองแซ่ ต.เมืองเปือย อ.ศรีสมเด็จ
100. กลุ่มผลิตรัก	ร้อยเอ็ด	คุณสุดาวรรณ ดาวเรือง คุณวีณา บุญเกียรติ	080-008-7846 096-246-0256	เลขที่ 18/2 หมู่ 2 ต.เมืองเปือย อ.ศรีสมเด็จ
101. กลุ่มทอผ้าชาวม้าลายมุกนาโคโคมเจ็ด	ร้อยเอ็ด	คุณพนม แดนประเทือง คุณอนงค์ ชมจุงจั่ง	080-745-0263 092-839-4921	เลขที่ 5 หมู่ 4 ม.หนองโพน ต.อุ้มเม่า อ.โพนทอง จ.ร้อยเอ็ด 45110 เลขที่ 72 หมู่ 11 ต.อุ้มเม่า อ.โพนทอง
102. กลุ่มทอผ้าไหมบ้านตาหยวกหมู่ 10	ร้อยเอ็ด	คุณเอียบ นาคกระแสน คุณหยาดเพชร	062-112-0994	เลขที่ 108 บ้านตาหยวก หมู่ 10 ต.ทุ่งหลวง อ.สุวรรณภูมิ 45130
103. กลุ่มทอผ้าย้อมสีธรรมชาติ	ร้อยเอ็ด	คุณทองใบ สาโรจน์ คุณศิริประภา ปัญญา	089-417-1593 096-607-5291	เลขที่ 2 หมู่ 4 ต.โนนสวรรค์ อ.ปทุมรัตต์
104. กลุ่มทอผ้าที่กระตุกบ้านกุดแซ่	ร้อยเอ็ด	คุณหนูเมือง แก้วพรม คุณสำเนียง บุญภิละ	064-480-3093, 093-073-0244	เลขที่ 176 หมู่ 2 บ้านกุดแซ่ ต.นางาม อ.เสลภูมิ เลขที่ 180 หมู่ 2 ต.นางาม อ.เสลภูมิ
105. กลุ่มสตรีทอผ้าหมู่ 15 บ้านขาว	ร้อยเอ็ด	คุณบุรี บัวธรา คุณสมปอง นานันติต	085-926-0607 082-745-7454	เลขที่ 158 หมู่ 15 บ้านขาว ต.ขาว อ.เสลภูมิ เลขที่ 39 หมู่ 15 บ้านขาว ต.ขาว อ.เสลภูมิ
106. กลุ่มทอผ้าชาวม้าบ้านขาว หมู่ 8	ร้อยเอ็ด	คุณจันทา กุสุริ คุณพวงพันธ์ เพ็งศิลา	063-915-3493 088-370-4892	เลขที่ 56 หมู่ 8 บ้านขาว ต.ขาว อ.เสลภูมิ เลขที่ 19 หมู่ 8 บ้านขาว ต.ขาว อ.เสลภูมิ
107. กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านโคกกลาง	ร้อยเอ็ด	คุณสรวงวัลย์ ศรีชนะ คุณสุภาพ พันธุ์พานิชย์	089-279-4809 096-196-3207	เลขที่ 154 หมู่ 8 ต.หนองแคน อ.ปทุมรัตต์ เลขที่ 63 หมู่ 8 ต.หนองแคน อ.ปทุมรัตต์
108. กลุ่มสตรีทอผ้าไหม บ้านห้วยหลิม หมู่ 3	ร้อยเอ็ด	คุณคำเสร็จ สอนศรี คุณสุภาพร สอนศรี	090-582-3877 097-314-6279	เลขที่ 179 หมู่ 3 ต.มะบ้า อ.ทุ่งเขาหลวง
109. กลุ่มทอผ้าบ้านโนนสะอาด	ร้อยเอ็ด	คุณอรรวรรณ สารกุล คุณสุรสิทธิ์ สุระพินิจ	098-654-5326 062-539-4535	เลขที่ 10 หมู่ 7 ต.ไพศาล อ.ธวัชบุรี เลขที่ 77 หมู่ 7 ต.ไพศาล อ.ธวัชบุรี
110. กลุ่มสตรีทอผ้าฝ้าย ย้อมสีธรรมชาติ บ้านดอนแคน	ร้อยเอ็ด	คุณสวย ทองนรินทร์ คุณสมภาร จันทร์แดง	093-540-0352 087-083-1432	เลขที่ 93 หมู่ 2 ต.ทุ่งกลา อ.สุวรรณภูมิ เลขที่ 41 หมู่ 2 ต.ทุ่งกลา อ.สุวรรณภูมิ
111. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทอผ้าไหม ล้านกลาตาหยวก หมู่ 1	ร้อยเอ็ด	คุณสุภาวดี พูลสุข คุณสุทัศน์ มั่งสระคู	082-136-9693 082-136-9693	เลขที่ 101 หมู่ 1 ต.ทุ่งหลวง อ.สุวรรณภูมิ เลขที่ 177 หมู่ 10 ต.ปากไธ อ.พนมดงรัก จ.สุรินทร์
112. กลุ่มทอผ้าไหมผ้าฝ้ายบ้านสูงยาง	ร้อยเอ็ด	คุณบุญ คงบุญ คุณโหม่ง แสนศรี	086-047-7585 087-220-9135	เลขที่ 8 หมู่ 4 ต.คูเมือง อ.เมืองสรวง เลขที่ 20 หมู่ 4 บ้านสูงยาง ต.คูเมือง อ.เมืองสรวง
113. กลุ่มแม่บ้านทอผ้าไหม บ.ตาหยวก หมู่ 2	ร้อยเอ็ด	คุณปราณี พูลสะคู คุณลำเพียร ชูยคง	087-951-5143	เลขที่ 165 หมู่ 2 ต.ทุ่งหลวง อ.สุวรรณภูมิ เลขที่ 18 หมู่ 2 ต.ทุ่งหลวง อ.สุวรรณภูมิ

ชื่อชุมชน	จังหวัด	รายชื่อ	เบอร์ติดต่อ	ที่อยู่
114. กลุ่มทอผ้าไหม หมู่ 13	ร้อยเอ็ด	คุณอบเชย อินทร์สระคู	065-358-8449	เลขที่ 216 หมู่ 2 ต.ทุ่งหลวง อ.สุวรรณภูมิ
115. กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ทอผ้าบ้านอัคคะคำ	ร้อยเอ็ด	คุณรัชดา ธาตุแสง	080-766-3591	เลขที่ 114 หมู่ 5 บ้านอัคคะคำ ต.อัคคะคำ อ.โพธิ์ชัย
		คุณพงษ์พิศุทธิ์ ชูศรีพัฒน์	096-768-6097	เลขที่ 207 หมู่ 2 ต.ขามเปี้ย อ.โพธิ์ชัย
		คุณปญชรส์ม์ ชูศรีพัฒน์	090-249-3055	เลขที่ 114 หมู่ 5 บ้านอัคคะคำ ต.อัคคะคำ อ.โพธิ์ชัย
116. กลุ่มทอผ้ากึ่งกระตุกไหลหิน	ลำปาง	คุณกิม ปะละ	080-559-6972	เลขที่ 121 ม.ไหลหิน ต.ไหลหิน อ.เกาะคา
117. กลุ่มทอผ้าบ้านหาดเบี้ย	เลย	คุณรัชณี จันทร์ปยุ	084-864-7798	เลขที่ 28 หมู่ 7 บ้านหาดเบี้ย ต.ปากชม อ.ปากชม 42150
		คุณหอม จันทพิศ	084-787-7013	
		คุณเพื่อน ไชยจันทร์	061-157-3891	
118. กลุ่มวิสาหกิจผ้าซิด	เลย	คุณปุ่น ทองโคตร	093-554-6281	เลขที่ 84 หมู่ 10 ต.นาด้วง อ.นาด้วง
		คุณอุทัย ทองโคตร	093-327-5900	เลขที่ 147/1 หมู่ 10 ต.นาด้วง อ.นาด้วง
119. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร บ้านวังบง หมู่ 10	เลย	คุณวิสัย ธิตุ	090-351-9584	เลขที่ 127/1 หมู่ 10 ต.นาด้วง อ.นาด้วง
		คุณสธิต วรรณฐ	097-194-1800	เลขที่ 349 หมู่ 10 ต.นาด้วง อ.นาด้วง
120. กลุ่มผ้าขาวม้าลายตาหม่อง	ศรีสะเกษ	คุณกุสุมาพร นาคนวน	086-249-2868	เลขที่ 107 หมู่ 7 ม.หนองคูขาม ต.หนองเชียงทูน อ.ปรางค์กู่ 33170
		คุณเชยชม ฝาราม	082-142-9689	
121. วิสาหกิจชุมชนบ้านหนองบัวทอผ้า	ศรีสะเกษ	คุณธนพร บุญสม	098-167-9588	เลขที่ 2 หมู่ 1 บ้านหนองบัว ต.หนองบัว อ.กันทรารมย์ 33130
		คุณแมธาริน ชัยธรรม	097-007-2406	
122. กลุ่มทอผ้าบ้านกุดเมืองฮาม หมู่ 8	ศรีสะเกษ	คุณสุวรรณ พันธุ์เพชร	061-037-6039	เลขที่ 30 หมู่ 8 บ้านกุดเมืองฮาม ต.กุดเมืองฮาม อ.ยางชุมน้อย
		คุณผ่อง พันธุ์เพชร		
123. กลุ่มทอผ้าขาวม้า	ศรีสะเกษ	คุณไพพิศ สุขสวาท	091-340-0133	เลขที่ 117 หมู่ 14 ต.หนองหว่า อ.เบญจลักษ์
124. กลุ่มทอผ้าบ้านหนองคู	ศรีสะเกษ	คุณลำตวน สมใจ	062-118-2754	เลขที่ 102 หมู่ 11 ต.ก้านเหลือง อ.อุทุมพรพิสัย
		คุณธนพร สมใจ	083-367-0970, 062-119-5912	เลขที่ 15 หมู่ 11 ต.ก้านเหลือง อ.อุทุมพรพิสัย
125. กลุ่มทอผ้าบ้านหนองขาม	ศรีสะเกษ	คุณสี เสียงอ่อน	082-866-9558	เลขที่ 20 หมู่ 9 ต.สร้างปี่ อ.ราชไศล
		คุณอนงค์นาด เสียงอ่อน		เลขที่ 1 หมู่ 9 ต.สร้างปี่ อ.ราชไศล
126. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านกอย	ศรีสะเกษ	คุณหวัด สมพร	099-184-3645	เลขที่ 79 หมู่ 2 ต.ตู๋ อ.ราชไศล
		คุณเล่าโย จันทร์หอม	087-512-8725	เลขที่ 47 หมู่ 8 ต.ตู๋ อ.ราชไศล
		คุณสุดใจ กิตติพันธ์	087-694-3339	เลขที่ 64 หมู่ 3 ต.จิกสังข์ทอง อ.ราชไศล
		คุณทองมี บึงไกร	099-316-5281	เลขที่ 3 หมู่ 6 ต.จิกสังข์ทอง อ.ราชไศล
127. กลุ่มทอผ้าขาวม้าบ้านหนองดินแดง	ศรีสะเกษ	คุณทองใส เกษแก้ว	082-267-3412	เลขที่ 38 หมู่ 12 ต.บก อ.โนนคูณ
		คุณสรวง ปิมา	090-042-5867	เลขที่ 33 หมู่ 12 ต.บก อ.โนนคูณ
128. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านน้อยนาเจริญ	ศรีสะเกษ	คุณน้อย ไชยโคตร	087-778-2667	เลขที่ 108 หมู่ 14 ต.ลำโรงประสาท อ.ปรางค์กู่ จ.ศรีสะเกษ 33170
		คุณสุชมา จำปาพันธ์	094-470-5241	เลขที่ 85 หมู่ 14 ต.ลำโรงประสาท อ.ปรางค์กู่ จ.ศรีสะเกษ
129. กลุ่มทอผ้าไหมผ้าฝ้ายบ้านเหล่าใหญ่	สกลนคร	คุณดวงจันทร์ มาดโสภา	085-467-2587	เลขที่ 62 หมู่ 2 บ้านเหล่าใหญ่ ต.วัฒน อ.ส่องดาว จ.สกลนคร 47190
		คุณบุญเหลือ บรรณทิพย์	081-729-7300	เลขที่ 206 หมู่ 2 บ้านเหล่าใหญ่ ต.วัฒน อ.ส่องดาว จ.สกลนคร 47190
130. กลุ่มทอผ้าบ้านหนองแสงคำ	สกลนคร	คุณภัทริญา สุริยจันทร์	087-855-2518	เลขที่ 5 หมู่ 11 บ้านหนองแสงคำ ต.นาขอ อ.วารนาวิาส จ.สกลนคร 47140
		คุณสุรณั อินทรสิทธิ์	098-110-2737	เลขที่ 114 หมู่ ต.นาคำ อ.วารนาวิาส จ.สกลนคร
131. กลุ่มทอผ้าฝ้ายบ้านดาด	สกลนคร	คุณสมบัติ กองทรัพย์	084-952-8566	เลขที่ 98 หมู่ 2 บ้านดาด ต.แพด อ.คำตากล้า จ.สกลนคร 47250
132. กลุ่มทอผ้าขาวม้าดอนกลาง	สกลนคร	คุณสุมาลี บุรณะกิติ	080-742-3949	เลขที่ 19 หมู่ 3 บ้านดอนกลาง ต.แพด อ.คำตากล้า จ.สกลนคร 47250
		คุณพรพิช บุตรบุญมา		เลขที่ 3 หมู่ 3 ต.แพด อ.คำตากล้า จ.สกลนคร
133. กลุ่มทอผ้าขาวม้าแม่บ้านเกษตรกร บ้านแพด หมู่ 1	สกลนคร	คุณอุไร น้อยโสมสี	063-057-8353	เลขที่ 15 หมู่ 1 บ้านแพด ต.แพด อ.คำตากล้า จ.สกลนคร 47250
		คุณพิศมัย แสงสุวรรณ		เลขที่ 47 หมู่ 1 ต.แพด อ.คำตากล้า จ.สกลนคร

ชื่อชุมชน	จังหวัด	รายชื่อ	เบอร์ติดต่อ	ที่อยู่
134. กลุ่มทอผ้าไหมและผ้าขาวม้า บ้านหนองม่วง	สกลนคร	คุณณรงค์ มาลาอ่อน คุณดม มีเงิน	081-057-5570 098-243-9892	เลขที่ 49 หมู่ 6 บ้านหนองม่วง ต.นาคำ อ.วานรนิวาส จ.สกลนคร 47120 เลขที่ 129 หมู่ 6 ต.นาคำ อ.วานรนิวาส จ.สกลนคร
135. กลุ่มทอผ้าบ้านกุดจิก	สกลนคร	คุณมงคล ไชลามเนา คุณพิพัฒน์ ไชลามเนา	095-176-3999 065-271-5206	เลขที่ 101 หมู่ 9 ต.นาคำ อ.วานรนิวาส จ.สกลนคร
136. กลุ่มทอผ้าขาวม้าสารพัดประโยชน์	สกลนคร	คุณบุปผา จันไชโคตร คุณบุญมี ไชลายหงษ์	093-721-2139 087-223-3571	เลขที่ 11 หมู่ 7 ต.ม่วงลาย อ.เมืองฯ จ.สกลนคร เลขที่ 44 หมู่ 7 ต.ม่วงลาย อ.เมืองฯ จ.สกลนคร
137. กลุ่มทอผ้าพื้นเมือง บ้านหนองบัวบาน	สกลนคร	คุณแปดปิ่น ทาระแก้ว คุณหนูไกร สีทาไช	089-517-8405 062-995-3785	เลขที่ 40/1 หมู่ 3 ต.หนองบัว อ.นิคมน้ำอุ่น จ.สกลนคร เลขที่ 67 หมู่ 3 ต.หนองบัว อ.นิคมน้ำอุ่น จ.สกลนคร
138. กลุ่มทอผ้าขาวม้า	สกลนคร	คุณจ่าปี พันธเสน คุณอังคณา ฤทธิมทา	095-669-7818 062-109-0565	เลขที่ 41 หมู่ 4 ต.นาซอ อ.วานรนิวาส จ.สกลนคร เลขที่ 43 หมู่ 4 ต.นาซอ อ.วานรนิวาส จ.สกลนคร
139. กลุ่มทอผ้าบ้านวังยาว	สระแก้ว	คุณหนูลม / คุณยุวดี มีโชค	089-507-7142, 081-914-8311	เลขที่ 57 หมู่ 3 ม.บ้านวังยาว ต.คลองหินปูน อ.วังน้ำเย็น
140. กลุ่มผ้าทอมือบ้านหนองโกวิทย์	สระแก้ว	คุณสุวรรณ ประไพ	081-921-8791	เลขที่ 1 หมู่ 7 ม.หนองโกวิทย์ ต.เขาสามสิบ อ.เขาฉกรรจ์
141. กลุ่มผ้าทอวัง	สระแก้ว	คุณสำราญ แก้วสีโท	087-981-9119, 081-499-1831	เลขที่ 150 หมู่ 2 ม.คลองหินปูน ต.คลองหินปูน อ.วังน้ำเย็น
142. กลุ่มผ้าทอพื้นบ้านหนองคุ่ม	สระแก้ว	คุณวรารักษ์ ศรีวอน	081-921-8791	เลขที่ 50 หมู่ 8 บ้านหนองคุ่ม ต.เขาสามสิบ อ.เขาฉกรรจ์
143. กลุ่มทอผ้าบ้านเนินสายฝน	สระแก้ว	คุณพงษ์สุดา ชุมเสน	088-528-8604	เลขที่ 87 หมู่ 13 บ้านเนินสายฝน ต.พระเหลียง อ.เขาฉกรรจ์
144. กลุ่มสุนทรีย์ผ้าไทย	สุโขทัย	คุณสุนทรี วิจิตนาถ / คุณรวีวรรณ	055-671-321, 089-858-8576	เลขที่ 329 หมู่ 9 ต.หาดเลี้ยว อ.ศรีสำดาลัย
145. กลุ่มทอผ้าบ้านดอนมะนาว	สุพรรณบุรี	คุณบุษตรี ทองเปลี่ยว	087-171-8726, 035-566-032	เลขที่ 39 หมู่ 2 ม.ดอนมะนาว ต.ดอนมะนาว อ.สองพี่น้อง
146. กลุ่มทอผ้าบ้านหนองลิง	สุพรรณบุรี	คุณนิตยา / คุณประพันธ์ ใจโต	087-091-9084	เลขที่ 94 หมู่ 1 ต.บ่อสุพรรณ อ.สองพี่น้อง
147. กลุ่มอาชีพสตรีทอผ้าบ้านโนนโพธิ์	สุรินทร์	คุณอัสงาน พรหมชาติ คุณประสงค์ ทองงาม	092-426-9797	เลขที่ 42 หมู่ 12 บ้านโนนโพธิ์ ต.โพนโก อ.สนม 32160 เลขที่ 7 หมู่ 12 บ้านโนนโพธิ์ ต.โพนโก อ.สนม
148. กลุ่มอาชีพสตรีทอผ้าไหมบ้านบัวขาว	สุรินทร์	คุณศรีสง่า อ้นมัย	081-937-9785	เลขที่ 36 หมู่ 3 บ้านบัวขาว ต.ทุ่งกลา อ.ท่าตูม
149. ผ้าขาวม้าทอมือกลุ่มสตรี ทอผ้าไหมมัดหมี่ตำบลกระหาด	สุรินทร์	คุณสุนิสา แสงทับทิม	093-393-2812	เลขที่ 52 หมู่ 7 ม.หนองยาว ต.กระหาด อ.จอมพระ
150. กลุ่มทอผ้าขาวม้าบ้านโนนหงษ์ทอง	หนองคาย	คุณเหล่า ล้วนสม คุณประเสริฐ ล้วนสม	087-226-8412 087-951-5052	เลขที่ 14 หมู่ 6 บ้านโนนหงษ์ทอง ต.พระบาทนาสิงห์ อ.รัตนวาปี จ.หนองคาย 43120
151. กลุ่มทอผ้าบ้านนากลาง	หนองบัวลำภู	คุณฉลาด หลอดแก้ว	086-757-6877	เลขที่ 208 หมู่ 7 ม.นากลาง ต.นาเหล่า อ.นาหว้า 39170
152. กลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านหนองบึง	หนองบัวลำภู	คุณบัวเครือ เตชะโมรา	093-364-5031	เลขที่ 77 หมู่ 6 บ้านหนองบึง ต.โคกม่วง อ.โนนสัง
153. กลุ่มทอผ้าบ้านเขินน้อย	หนองบัวลำภู	คุณสอาด ศรีภูธร คุณสายัน ศรีภูธร	080-751-9539 063-026-2819	เลขที่ 203 หมู่ 9 ม.เขินน้อย ต.นาดี อ.สุวรรณคูหา 39270 เลขที่ 235 หมู่ 9 ม.เขินน้อย ต.นาดี อ.สุวรรณคูหา
154. กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์หัตถกรรม ชุมชนหริภุญชัยบ้านนาโคม	หนองบัวลำภู	คุณเมยวรี เลืออยู่ คุณพิมพ์วิสัย ไกรยวงษ์	061-309-0428 092-312-7756	เลขที่ 6 หมู่ 10 ต.นาดี อ.สุวรรณคูหา
155. กลุ่มทอผ้าไทย	หนองบัวลำภู	คุณท้าว สุทธิสา	085-636-9104	เลขที่ 264 หมู่ 2 ต.นาคำไย อ.เมืองฯ
156. กลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านโนนธาตุ	อำนาจเจริญ	คุณดอกรักษ์ สดอู่ คุณอุรา วงษ์บุญมา	083-742-4009 065-743-6296	เลขที่ 59 หมู่ 5 ม.โนนธาตุ ต.พนา อ.พนา 37180
157. วิสาหกิจชุมชนลุ่มน้ำลำเซบาย	อำนาจเจริญ	คุณวันทา บุญทศ คุณหนูการ บุตะภักดิ์	095-819-0679, 099-347-3467 084-497-0159	เลขที่ 38/2 ม.โสกสว่าง หมู่ 5 ต.หัวตะพาน อ.หัวตะพาน 37240 เลขที่ 101 หมู่ 5 ต.หัวตะพาน อ.หัวตะพาน
158. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าไหมมัดหมี่ บ้านสร้อย หมู่ 10	อำนาจเจริญ	คุณบุญมี จรรยาเลิศ คุณนวลฉวี นารินทร์	091-348-1268 064-965-6146	เลขที่ 16 หมู่ 10 ต.จานลาน อ.พนา 37180 เลขที่ 61 หมู่ 10 ต.จานลาน อ.พนา 37180
159. กลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านวินยดี	อำนาจเจริญ	คุณสุดใจ สิทธิธรรม คุณกองศูนย์ สิทธิธรรม	092-605-3944, 085-764-9881	เลขที่ 2 หมู่ 4 ต.นาป่าแข้ง อ.ปทุมราชวงศา 37110

ชื่อชุมชน	จังหวัด	รายชื่อ	เบอร์ติดต่อ	ที่อยู่
160. กลุ่มหอผ้าพื้นเมืองบ้านตาตใหญ่	อำนาจเจริญ	คุณเพียร พิมพ์หาญ	084-369-1545	เลขที่ 77/1 หมู่ 7 บ้านตาตใหญ่ ต.ห้วย อ.ปทุมราชวงศา 37110
161. กลุ่มผ้าขาวม้า	อำนาจเจริญ	คุณมิ่ง ทานะพันธ์	096-025-6971	เลขที่ 61 หมู่ 1 บ้านดงมะยาง ต.ดงมะยาง อ.ลืออำนาจ 37000
		คุณบัวสอน มานูพันธ์		เลขที่ 69 หมู่ 1 บ้านดงมะยาง ต.ดงมะยาง อ.ลืออำนาจ 37000
		คุณประเสริฐศิลป์ ทานะพันธ์	096-025-6971	เลขที่ 61/1 หมู่ 1 บ้านดงมะยาง ต.ดงมะยาง อ.ลืออำนาจ 37000
162. กลุ่มหอผ้าสายฝนอีเก้ง	อำนาจเจริญ	คุณเมยรี คมะรัตน์	085-027-0125	เลขที่ 165 หมู่ 3 บ้านอีเก้ง ต.พระเหลา อ.พนา 37180
		คุณจินดา สินเต็ม	062-196-9534	เลขที่ 110 หมู่ 3 บ้านอีเก้ง ต.พระเหลา อ.พนา 37180
163. กลุ่มสตรีหอผ้าปทุมแก้ว	อำนาจเจริญ	คุณสนม กมนีย์	082-139-8482	เลขที่ 31 หมู่ 4 บ้านปทุมแก้ว ต.พระเหลา อ.พนา 37180
		คุณประมวล จันทรแดง		
164. กลุ่มมัดหมี่หอผ้าบ้านฝั่ง	อำนาจเจริญ	คุณสมัย สองสีดา	093-542-5917	เลขที่ 75 หมู่ 4 บ้านฝั่ง ต.จานลาน อ.พนา 37180
		คุณคำดี พงษ์มา	096-730-9872	เลขที่ 41 หมู่ 4 ต.จานลาน อ.พนา 37180
165. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร บ้านโคกพระ หมู่ 3	อำนาจเจริญ	คุณจำปา จันทรหอม	086-044-4581	เลขที่ 98/1 หมู่ 3 ต.นาป่าแซง อ.ปทุมราชวงศา
		คุณอรดี สีแสง		เลขที่ 220 หมู่ 3 ต.นาป่าแซง อ.ปทุมราชวงศา
		คุณสง่า ป้อมหิน		เลขที่ 20 หมู่ 3 ต.นาป่าแซง อ.ปทุมราชวงศา
		คุณสุพิน วงศาตร์		เลขที่ 100 หมู่ 3 ต.นาป่าแซง อ.ปทุมราชวงศา
		คุณสังวรรณ อัมภากุญ์		เลขที่ 42 หมู่ 3 ต.นาป่าแซง อ.ปทุมราชวงศา
		คุณสนธยา ไสระเวช		เลขที่ 46 หมู่ 3 ต.นาป่าแซง อ.ปทุมราชวงศา
		คุณเปาณี วันทอง		เลขที่ 76 หมู่ 3 ต.นาป่าแซง อ.ปทุมราชวงศา
		คุณทองดี สาระคำ		เลขที่ 90 หมู่ 1 ต.นาหว้า อ.ปทุมราชวงศา
166. กลุ่มหอผ้าพื้นเมืองบ้านตาตใหญ่	อำนาจเจริญ	คุณคำภา ฤาหาร	098-180-1694	
		คุณสอาด มณีสาย	084-369-1545	เลขที่ 10/1 หมู่ 7 บ้านตาตใหญ่ ต.ห้วย อ.ปทุมราชวงศา
		คุณลำปาง มณีสาย	093-350-4146	เลขที่ 23 หมู่ 7 บ้านตาตใหญ่ ต.ห้วย อ.ปทุมราชวงศา
		คุณเฟื่องกมล พิมพ์า	061-228-1049	เลขที่ 22 หมู่ 7 บ้านตาตใหญ่ ต.ห้วย อ.ปทุมราชวงศา
		คุณบุตติ มณีสาย		เลขที่ 21 หมู่ 7 บ้านตาตใหญ่ ต.ห้วย อ.ปทุมราชวงศา
		คุณหนูรัก วงษ์แก้ว		
167. กลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหม หอผ้าไหมผ้าฝ้าย	อำนาจเจริญ	คุณเมณรีรัตน์ จิตรกาลง	087-935-8786	เลขที่ 257 หมู่ 2 ต.พระเหลา อ.พนา
		คุณร่ำพรรณ สารรัตน์	084-721-4647	เลขที่ 89 หมู่ 2 ต.พระเหลา อ.พนา
		คุณณัฐราพร สายตา	062-109-6564	เลขที่ 20 หมู่ 2 ต.พระเหลา อ.พนา
		คุณสังวาลย์ พรมวงษ์	089-215-7370	เลขที่ 221 หมู่ 2 ต.พระเหลา อ.พนา
		คุณประภาพร มัธยมามาส	081-321-1049	เลขที่ 40 หมู่ 2 ต.พระเหลา อ.พนา
		คุณสุภา ศรีจันทอง	098-263-8556	เลขที่ 144/1 หมู่ 2 ต.พระเหลา อ.พนา
		คุณนิตยา จำลองกุล	082-865-7445	เลขที่ 94 หมู่ 2 บ.เสารัก ต.พระเหลา อ.พนา
		คุณเยาวรัตน์ ถานันดร	065-114-1907	เลขที่ 23 หมู่ 2 ต.พระเหลา อ.พนา
		คุณทัศน์ีย์ มีทองแสน	093-419-9517	เลขที่ 160 หมู่ 2 ต.พระเหลา อ.พนา
		คุณกรรณิกา สายตา	084-714-7418	เลขที่ 20 หมู่ 2 ต.พระเหลา อ.พนา
		คุณหนูเที่ยง ตลุนจันทร์	065-060-2985	เลขที่ 45 หมู่ 2 ต.พระเหลา อ.พนา
168. กลุ่มหอผ้าขาวม้า หมู่ 5 ดงมะยาง	อำนาจเจริญ	คุณปิ่น ทานะพันธ์	061-097-4119	เลขที่ 49 หมู่ 5 บ้านดงมะยาง ต.ดงมะยาง อ.ลืออำนาจ
		คุณแดง ศิลาชัย	095-660-4950	เลขที่ 63 หมู่ 5 บ้านดงมะยาง ต.ดงมะยาง อ.ลืออำนาจ
169. กลุ่มหอผ้าขาวม้า	อำนาจเจริญ	คุณบุญครอง นิลภา	062-856-6734	เลขที่ 15 หมู่ 5 บ้านดงมะยาง ต.ดงมะยาง อ.ลืออำนาจ
		คุณบัวสอน พินิจ	083-129-9917	เลขที่ 18 หมู่ 5 บ้านดงมะยาง ต.ดงมะยาง อ.ลืออำนาจ
		ด.ญ.อัญธิชา นิลภา	097-310-7600	เลขที่ 15 หมู่ 5 บ้านดงมะยาง ต.ดงมะยาง อ.ลืออำนาจ

ชื่อชุมชน	จังหวัด	รายชื่อ	เบอร์ติดต่อ	ที่อยู่
170. กลุ่มหอเสือกกมัดหมี่	อำนาจเจริญ	คุณสำเร็จ เบิกบาน	083-124-4275	เลขที่ 84 หมู่ 15 ต.สร้างนกทา อ.เมืองฯ
		คุณทุมมี คำมาลา		เลขที่ 40 หมู่ 15 ต.สร้างนกทา อ.เมืองฯ
		คุณบุญเพ็ง อาษาศรี	093-475-6185	เลขที่ 19 หมู่ 15 ต.สร้างนกทา อ.เมืองฯ
171. วิสาหกิจกลุ่มทอดผ้าพื้นเมือง บ้านปลาค้าว หมู่ 10	อำนาจเจริญ	คุณคำพอย บุญหาร	061-503-7703	เลขที่ 53 หมู่ 15 ต.สร้างนกทา อ.เมืองฯ
		คุณสมจิตร ตันเกตุ	087-262-2796	เลขที่ 94 หมู่ 10 ต.ปลาค้าว อ.เมืองฯ
		คุณเถียรนันท์ กุทอง	083-094-4377	เลขที่ 30 หมู่ 7 ต.ปลาค้าว อ.เมืองฯ
		คุณวิภา แสงจันทร์	061-527-8709	เลขที่ 39 หมู่ 7 ต.ปลาค้าว อ.เมืองฯ
		คุณวิไลยพร สอนพงษ์	083-730-0443	เลขที่ 110 หมู่ 7 ต.ปลาค้าว อ.เมืองฯ
		คุณสามารถ จำปี		
		คุณกำ แสนเลิง		
		คุณสอน วรลี	083-736-8689	เลขที่ 116 หมู่ 7 ต.ปลาค้าว อ.เมืองฯ
		คุณดอกไม้ คำหลอ		เลขที่ 33 หมู่ 7 ต.ปลาค้าว อ.เมืองฯ
		คุณเริ่ม ชันทะวิชัย	061-337-4870	เลขที่ 112 หมู่ 7 ต.ปลาค้าว อ.เมืองฯ
		คุณเมธีจันทร์ มุทาพร	093-106-3565	
		คุณยุพิน ปาตะศรี	085-658-6398	เลขที่ 15 หมู่ 8 ต.ปลาค้าว อ.เมืองฯ
		คุณอะทญญา อุดมสันต์	093-468-7285	เลขที่ 59 หมู่ 2 ต.ปลาค้าว อ.เมืองฯ
		คุณหนูจร พร้อมสุข	085-306-8931	เลขที่ 98 หมู่ 10 ต.ปลาค้าว อ.เมืองฯ
		คุณสมหมาย ไชยคุณ	083-285-8469	เลขที่ 29 หมู่ 3 ต.ปลาค้าว อ.เมืองฯ
172. กลุ่มทอดผ้าขาวม้านาจเจริญ	อำนาจเจริญ	คุณพัฒนา ไชยคุณ	084-301-2679	เลขที่ 29 หมู่ 3 ต.ปลาค้าว อ.เมืองฯ
		คุณน้อย เรืองทอง	092-113-7106	เลขที่ 77/1 หมู่ 7 ต.ปลาค้าว อ.เมืองฯ
		คุณหนูฤทธิ์ นามการ		เลขที่ 57 หมู่ 8 ต.นาแต่ อ.เมืองฯ
		คุณคำเก็ง สุวะไกร		เลขที่ 69 หมู่ 8 ต.นาแต่ อ.เมืองฯ
		คุณสัมฤทธิ์ หินอ่อน	065-273-2177	เลขที่ 199 หมู่ 1 ต.นาแต่ อ.เมืองฯ
		คุณสนิท เจริญรัตน์		เลขที่ 59 หมู่ 8 ต.นาแต่ อ.เมืองฯ
173. กลุ่มทอดผ้าดัดหมี่เยี่ยมคราม บ้านคำเดือย หมู่ 2	อำนาจเจริญ	คุณบัวบาน แสงเพชร	095-841-6349	เลขที่ 138 ต.นาแต่ อ.เมืองฯ
		คุณแวนมณี คำสุรินทร์	082-800-3343	เลขที่ 200 หมู่ 12 ต.คำเขื่อนแก้ว อ.ขานุมาน
		คุณวันละออ จันทร์อินทร์		เลขที่ 106 หมู่ 2 ต.คำเขื่อนแก้ว อ.ขานูมาน
		คุณธิดารัตน์ อินทร์ชิต	091-282-0231	เลขที่ 110 หมู่ 2 ต.คำเขื่อนแก้ว อ.ขานูมาน
		คุณสมคิด คำสุรินทร์		เลขที่ 112 หมู่ 2 ต.คำเขื่อนแก้ว อ.ขานูมาน
		คุณบุญมี ฝ่ายบุตร		เลขที่ 106 หมู่ 2 ต.คำเขื่อนแก้ว อ.ขานูมาน
		คุณสวัสดิ์ อินทร์ชิต		เลขที่ 110 หมู่ 2 ต.คำเขื่อนแก้ว อ.ขานูมาน
		คุณจอมศรี เคนอ่อน		เลขที่ 94 หมู่ 2 ต.คำเขื่อนแก้ว อ.ขานูมาน
		คุณมะลัย พลเสนา	082-800-3343	
		คุณวันมะณี เมืองฮาม		เลขที่ 3 หมู่ 8 ต.คำเขื่อนแก้ว อ.ขานูมาน
174. กลุ่มทอดผ้าขาวม้า หมู่ 7 ดงมะยาง	อำนาจเจริญ	คุณเสียว พิมสาร		เลขที่ 80 หมู่ 12 ต.คำเขื่อนแก้ว อ.ขานูมาน
		คุณทวีสุข จันทร์อินทร์		เลขที่ 106 หมู่ 2 ต.คำเขื่อนแก้ว อ.ขานูมาน
		คุณคำปอน ทองเหลือง	097-220-8479	เลขที่ 18 หมู่ 7 ต.ดงมะยาง อ.ลืออำนาจ
175. กลุ่มทอดผ้าดัดหมี่วังแคน	อำนาจเจริญ	คุณสว่าง บุญท่าผูก		เลขที่ 4 หมู่ 7 ต.ดงมะยาง อ.ลืออำนาจ
		คุณวงเดือน กานา		
		คุณอุเทน หงษา	093-185-1307	เลขที่ 162 หมู่ 3 ต.กุดปลาตุก อ.เมืองฯ
176. กลุ่มทอดผ้าเยี่ยมสี่ธรรมชาติ บ้านหนองแท้	อำนาจเจริญ	คุณทองคำ ไชยสิทธิ์	094-381-1674	เลขที่ 108 หมู่ 1 ต.นายม อ.เมืองฯ
		คุณเดือนทิพย์ สุดยอด	094-380-5442	เลขที่ 30 หมู่ 1 ต.นายม อ.เมืองฯ
		คุณประครอง ไชยสิทธิ์		เลขที่ 92 หมู่ 1 ต.นายม อ.เมืองฯ

ชื่อชุมชน	จังหวัด	รายชื่อ	เบอร์ติดต่อ	ที่อยู่
177. กลุ่มทอผ้าบ้านสร้อย หมู่ 18 (บ้านสร้อยแพรพรรณ)	อำนาจเจริญ	คุณวาสนา ธิมาทาน คุณคำจันทร์ ไชยขาว คุณถนอม กุมภีโร	062-990-1134 093-320-3425 062-990-1134	เลขที่ 60 หมู่ 10 ต.จานลาน อ.พนา เลขที่ 161 หมู่ 18 ต.จานลาน อ.พนา เลขที่ 114 หมู่ 18 ต.จานลาน อ.พนา
178. กลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหม ผ้าย้อมคราม	อุดรธานี	คุณสุภาพร คำภะหมี่ คุณไพฑูรย์ วงษ์ธานี	081-055-6781 083-350-5977	เลขที่ 186 หมู่ 14 บ้านเชียงยืน ต.เชียงยืน อ.เมืองฯ จ.อุดรธานี 41000 เลขที่ 34/1 หมู่ 1 ต.โนนสูง อ.เมืองฯ จ.อุดรธานี
179. กลุ่มทอผ้าบ้านโคกน้อย	อุดรธานี	คุณทองใบ จันทรวงษ์ คุณคำมูล ศรีภา	083-348-1826 085-741-2834	เลขที่ 6 หมู่ 8 บ้านโคกน้อย ต.น้ำโสม อ.น้ำโสม จ.อุดรธานี 41210 เลขที่ 150 หมู่ 8 ต.น้ำโสม อ.น้ำโสม จ.อุดรธานี
180. ผ้าขาวม้าบ้านหัวบึง	อุดรธานี	คุณเฉลิมชัย ไชยวงศ์ คุณณรงค์ ศรีสมมาตุ	087-230-0300	เลขที่ 11/1 หมู่ 3 บ้านหัวบึง ต.บ้านขาว อ.เมืองฯ จ.อุดรธานี 41000
181. กลุ่มทอผ้าบ้านกุดคำ	อุดรธานี	คุณทองใบ รักจันทร์ คุณเวที รักจันทร์	089-712-5855 082-305-5232	เลขที่ 29 หมู่ 10 บ้านกุดคำ ต.ทุ่งฝน อ.ทุ่งฝน จ.อุดรธานี 41310
182. กลุ่มผ้าขาวม้าหมักโคลน	อุดรธานี	คุณพยอม ยอดคีรี คุณปัญญา ยอดคีรี	086-232-5345 043-376-7655	เลขที่ 179 หมู่ 9 บ้านอุบมุง ต.อุบมุง อ.หนองวัวซอ จ.อุดรธานี 41360
183. กลุ่มสตรีบ้านเชียงยืน	อุดรธานี	คุณประภาพร สีสึงห์ คุณดวง สิกะแจ	089-524-4512 065-540-3116	เลขที่ 241 หมู่ 1 ม.เชียงยืน ต.เชียงยืน อ.เมืองฯ จ.อุดรธานี 41000 เลขที่ 18 หมู่ 14 ต.เชียงยืน อ.เมืองฯ จ.อุดรธานี
184. กลุ่มทอผ้าไหมลายขีดบ้านศรีชมชื่น	อุดรธานี	คุณเลาณี โสตาพรหม	084-799-6983	เลขที่ 167 หมู่ 3 ต.หนองอ้อ อ.หนองวัวซอ จ.อุดรธานี 41220
185. กลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านแสงสว่าง	อุดรธานี	คุณมัจฉา จำปาศรี คุณพรรณมา สิตำ	062-537-8002	เลขที่ 275 หมู่ 6 ต.แสงสว่าง อ.หนองแสง จ.อุดรธานี เลขที่ 55 หมู่ 6 ต.แสงสว่าง อ.หนองแสง จ.อุดรธานี
186. กลุ่มทอผ้าสืบสานทอผ้าทอมือ บ้านผือ	อุดรธานี	คุณศศิมาภรณ์ ไชยแสง คุณจุไรภรณ์ ไชยแสง	093-436-4297 093-414-9305	เลขที่ 64 หมู่ 14 ต.บ้านผือ อ.บ้านผือ จ.อุดรธานี
187. กลุ่มผ้าขาวม้าย้อมสีธรรมชาติ ไล่ปลาไหล	อุดรธานี	คุณทองม้วน หลีกคำ คุณกาวร นาโควงศ์ คุณดาราร ชื่นชม คุณสุวรรณ ไชยกุลิน	091-708-7158 089-396-6572 093-398-3058 098-150-5883	เลขที่ 9 หมู่ 13 ต.ผาสุก อ.วังสามหมอ จ.อุดรธานี เลขที่ 105 หมู่ 6 ต.ผาสุก อ.วังสามหมอ จ.อุดรธานี เลขที่ 31/1 หมู่ 6 ต.ผาสุก อ.วังสามหมอ จ.อุดรธานี เลขที่ 82/1 หมู่ 13 ต.ผาสุก อ.วังสามหมอ จ.อุดรธานี
188. กลุ่มทอผ้าบ้านสามทอ	อุดรธานี	คุณศุภลักษณ์ อุปัชฌาย์ใต้	091-818-7742	เลขที่ 84 หมู่ 3 ต.แสงสว่าง อ.หนองแสง จ.อุดรธานี
189. กลุ่มผ้าทอตำบลบ้านไร่	อุทัยธานี	คุณปัญญา ขุนณรงค์	089-270-7268	เลขที่ 20/2 หมู่ 2 ม.สน่า ต.บ้านไร่ อ.บ้านไร่
190. กลุ่มผ้าฝ้าย	อุบลราชธานี	คุณศิริมา แสนยะเสนีย์ คุณนพดล แสนยะเสนีย์	093-323-6445 087-303-2608	เลขที่ 25 หมู่ 4 บ้านกระโสม ต.กระโสม อ.เมืองฯ จ.อุบลราชธานี 34000 เลขที่ 87 หมู่ 1 ต.บ่อแก้ว อ.นาหมื่น จ.น่าน
191. กลุ่มทอผ้าที่กระตูกบ้านหนองบัว	อุบลราชธานี	คุณรำไพ คำแก้ว คุณหนูพล กมล	097-020-7839 095-193-6389	เลขที่ 41 หมู่ 16 บ้านหนองบัว ต.คอแลน อ.บุณฑริก จ.อุบลราชธานี 34230 เลขที่ 84 หมู่ 16 ต.คอแลน อ.บุณฑริก จ.อุบลราชธานี
192. กลุ่มทอผ้ากบับมัดหมี่ หมู่ 14	อุบลราชธานี	คุณนุชทา แผลงงาม คุณบัว สุรคาย	089-282-8241	เลขที่ 139 หมู่ 14 บ้านบัวงาม ต.บัวงาม อ.เดชอุดม จ.อุบลราชธานี 34160 เลขที่ 257 หมู่ 14 ต.บัวงาม อ.เดชอุดม จ.อุบลราชธานี
193. กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านโสกแสง	อุบลราชธานี	คุณวรรณิษา ทองล้วน	087-610-6859	เลขที่ 8 หมู่ 9 บ้านโสกแสง ต.โสกแสง อ.นาจะหลาย จ.อุบลราชธานี 34280
194. กลุ่มสตรีทอผ้าบัวงาม หมู่ 1	อุบลราชธานี	คุณประมวล แก้วปัญญา คุณอัมรินทร์ ผลอุดม	088-113-1860 098-147-9159	เลขที่ 120/1 หมู่ 1 ต.บัวงาม อ.เดชอุดม จ.อุบลราชธานี 34160 เลขที่ 68 หมู่ 11 ต.นาจะหลาย อ.นาจะหลาย จ.อุบลราชธานี
195. กลุ่มทอผ้าไหมพื้นเรียบ	อุบลราชธานี	คุณสมบุรณ์ สุวรรณ คุณทุมมา เวชสิทธิ์	087-246-5676 084-470-9270	เลขที่ 211 หมู่ 1 ต.บึงมะแลง อ.สว่างวีระวงศ์ จ.อุบลราชธานี 34190 เลขที่ 55 หมู่ 1 ต.บึงมะแลง อ.สว่างวีระวงศ์ จ.อุบลราชธานี
196. กลุ่มผ้าขาวม้าบ้านคอนสาย	อุบลราชธานี	คุณบุญมี บุญน้อย คุณจันทมา นามบุตร	083-364-7617	เลขที่ 2 หมู่ 5 ต.คอนสาย อ.ตระการพืชผล จ.อุบลราชธานี 34130
197. กลุ่มสตรีทอผ้ากบับบ้านคำขวาง	อุบลราชธานี	คุณเพียนแพง ปัสสุวรรณ	093-319-2535	เลขที่ 106 หมู่ 5 บ้านคำขวาง ต.คำขวาง อ.วารินชำราบ จ.อุบลราชธานี 34190
198. กลุ่มผ้าขาวม้าพื้นเมือง บ้านดงยาง หมู่ 12	อุบลราชธานี	คุณทองใบ โอภาพ คุณยุพา ปวงสุข	092-920-4739 087-244-2114	เลขที่ 143 หมู่ 12 บ้านดงยาง ต.ดุมใหญ่ อ.ม่วงสามสิบ จ.อุบลราชธานี 34140 เลขที่ 33 หมู่ 12 ต.ดุมใหญ่ อ.ม่วงสามสิบ จ.อุบลราชธานี

ชื่อชุมชน	จังหวัด	รายชื่อ	เบอร์ติดต่อ	ที่อยู่
199. กลุ่มวิสาหกิจทอดผ้าพื้นเมือง หนองบัวสามัคคี	อุบลราชธานี	คุณหอม ก่อบุญ คุณนวลจันทร์ ศิลาวงค์	088-476-1460 088-345-7046	เลขที่ 74 หมู่ 5 บ้านหนองบัว ต.นาเลิง อ.ม่วงสามสิบ จ.อุบลราชธานี 34140 เลขที่ 87 หมู่ 5 ต.นาเลิง อ.ม่วงสามสิบ จ.อุบลราชธานี
200. กลุ่มทอดผ้าไหม OTOP บ้านไผ่บุลย์	อุบลราชธานี	คุณสังวาลย์ นาครินทร์ คุณสนอง ทะโท	087-963-1084 062-432-6271	เลขที่ 3 หมู่ 6 บ้านไผ่บุลย์ ต.ไผ่บุลย์ อ.น้ำขุ่น จ.อุบลราชธานี 34260 เลขที่ 54 หมู่ 6 ต.ไผ่บุลย์ อ.น้ำขุ่น จ.อุบลราชธานี
201. วิสาหกิจชุมชนวังม่วง	อุบลราชธานี	คุณสำเนียง เหล่าบั้ง	087-241-5238	เลขที่ 60 หมู่ 13 ต.พะลาน อ.นาตาล จ.อุบลราชธานี 34170
202. กลุ่มทอดผ้าบ้านโพธิ์ทอง หมู่ 11	อุบลราชธานี	คุณพยอม เดชพันธ์ คุณนฤกุล สุดเนตร	089-045-5719 097-067-6054	เลขที่ 13 หมู่ 11 บ้านโพธิ์ทอง ต.บ้านไทย อ.เขื่องใน จ.อุบลราชธานี 34150 เลขที่ 57 หมู่ 11 ต.บ้านไทย อ.เขื่องใน จ.อุบลราชธานี
203. วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ทอดผ้าบ้านหนองไหล	อุบลราชธานี	คุณบานใจ โพธิลา คุณประภาพร สัตย์ธรรม	093-419-6603 062-907-1671	เลขที่ 16 หมู่ 1 บ้านหนองไหล ต.หนองซอน อ.เมืองฯ จ.อุบลราชธานี 34000 เลขที่ 68 หมู่ 12 ต.หนองซอน อ.เมืองฯ จ.อุบลราชธานี
204. กลุ่มทอดผ้าสตรีท่าไผ่ หมู่ 13	อุบลราชธานี	คุณจำนงค์ ตระการจันทร์ คุณอารรณ์ ตระการจันทร์	080-796-7849	เลขที่ 66 หมู่ 13 ต.ท่าไผ่ อ.เขื่องใน จ.อุบลราชธานี 34150
205. กลุ่มพรมเช็ดเท้า	อุบลราชธานี	คุณบุพผา โสตามรรค คุณวิภาวรรณ เกษมสุข	087-874-9798 080-765-4240	เลขที่ 25 หมู่ 2 ต.กุดยาลวน อ.ตระการพืชผล จ.อุบลราชธานี 34130 เลขที่ 143 หมู่ 2 ต.กุดยาลวน อ.ตระการพืชผล จ.อุบลราชธานี
206. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านบก	อุบลราชธานี	คุณนันทพร ชาวเวียงจันทร์ คุณหนูจร หนองเป็ด	081-066-2575 062-349-7086	เลขที่ 121 หมู่ 4 ต.พะลาน อ.นาตาล จ.อุบลราชธานี 34170 เลขที่ 29 หมู่ 4 ต.พะลาน อ.นาตาล จ.อุบลราชธานี
207. กลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าขาวม้าบ้านวังอ้อ	อุบลราชธานี	คุณอภิญา ชันชะลี คุณสมบุรณ์ทรัพย์ บุญเดช	098-227-5817	เลขที่ 63 หมู่ 9 บ้านวังอ้อ ต.หัวดอน อ.เขื่องใน จ.อุบลราชธานี 34150 เลขที่ 110 หมู่ 9 ต.หัวดอน อ.เขื่องใน จ.อุบลราชธานี
208. กลุ่มทอดผ้าบ้านห้วยแดง	อุบลราชธานี	คุณสุกัี ดวงเนตร คุณผ่องศรี จันทร์ส่อง	081-204-2394	เลขที่ 46 หมู่ 9 บ้านห้วยแดง ต.ดอนจิก อ.พิบูลมังสาหาร จ.อุบลราชธานี 34110
209. กลุ่มสมคิดผ้าฝ้าย	อุบลราชธานี	คุณอัจฉรา อ่อนละมุน คุณบุญล้อม เอื้อวงศ์	081-966-2518	เลขที่ 67 หมู่ 11 บ้านโนนสว่าง ต.โพธิ์งาม อ.เดชอุดม จ.อุบลราชธานี 34160 เลขที่ 65/1 หมู่ 11 ต.โพธิ์งาม อ.เดชอุดม จ.อุบลราชธานี
210. กลุ่มผ้าขาวม้า หมู่ 2 ป่ากุงน้อย	อุบลราชธานี	คุณสมผล สุขเกษม คุณเมษณีจันทร์ สมชาติ	062-196-2759	เลขที่ 74 หมู่ 2 บ้านป่ากุงน้อย ต.ลาดควาย อ.ศรีเมืองใหม่ จ.อุบลราชธานี 34250 เลขที่ 194 หมู่ 2 ต.ลาดควาย อ.ศรีเมืองใหม่ จ.อุบลราชธานี
211. กลุ่มแม่บ้านเกษตร บ้านพราหมบุญ หมู่ 13	อุบลราชธานี	คุณอรรจน์ ธรรมสัถย์ คุณสุดา สัตย์ธรรม	082-368-1355	เลขที่ 67 หมู่ 13 ต.หนองซอน อ.เมืองฯ จ.อุบลราชธานี 34000 เลขที่ 78 หมู่ 13 ต.หนองซอน อ.เมืองฯ จ.อุบลราชธานี 34001
212. กลุ่มสตรีวิทย์ภูพร้าว อ.สิรินธร	อุบลราชธานี	คุณไพโรวรรณ ลุนบุตร คุณจันทร์รัตน์ นนท์ศิริ	081-879-2561 093-471-1848	เลขที่ 381 หมู่ 13 ถ.สถิตยนิมมานการ บ้านช่องเม็ก ต.ช่องเม็ก อ.สิรินธร 34350
213. วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านทอดผ้า และตัดเย็บ (ผ้ายทอง)	อุบลราชธานี	คุณทองพูน ผ่องศรี คุณจันทร์ทา ผ่องศรี	083-748-7859 086-871-7075	เลขที่ 15 หมู่ 13 บ้านหนองสนม ต.บัวงาม อ.เดชอุดม จ.อุบลราชธานี 34160
214. วิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ ผ้าฝ้ายทอมือบ้านหินลาดน้อย	อุบลราชธานี	คุณหนูแข็ง ศาลาน้อย	085-633-7575	เลขที่ 123 หมู่ 8 บ้านหินลาดน้อย ต.นาเรือง อ.นาเยีย จ.อุบลราชธานี 34160
215. กลุ่มทอดผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ บ้านคันท่าเกวียน	อุบลราชธานี	คุณอรทัย สายยศ	062-989-4180	เลขที่ 88 หมู่ 3 ต.นาโพธิ์กลาง อ.โขงเจียม จ.อุบลราชธานี 34220
216. กลุ่มผ้าฝ้ายย้อมคราม บ้านห้วยสะคาม อ.โขงเจียม	อุบลราชธานี	คุณสุพัฒน์ สมเสนาะ	087-583-9681	เลขที่ 36 หมู่ 3 ต.โขงเจียม อ.โขงเจียม จ.อุบลราชธานี 34220
217. กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ ผ้าทอพื้นเมืองนาจะหลวย	อุบลราชธานี	คุณนันทา ชุมพล คุณพิศมัย นาคำ	089-526-9959	เลขที่ 69 หมู่ 4 บ้านปาก้าว ต.โนนสมบูรณ์ อ.นาจะหลวย จ.อุบลราชธานี 34280 เลขที่ 319 หมู่ 8 ต.นาจะหลวย อ.นาจะหลวย จ.อุบลราชธานี
218. กลุ่มสตรีทอดผ้าบ้านดงสว่าง ต.โนนสวรรค์ อ.นาจะหลวย	อุบลราชธานี	คุณบัวเรียน ฉวีลักษณ์ คุณบรรศักดิ์ ฉวีลักษณ์	063-612-9819	เลขที่ 28 หมู่ 4 ต.โนนสวรรค์ อ.นาจะหลวย จ.อุบลราชธานี 34280 เลขที่ 177 หมู่ 4 ต.โนนสวรรค์ อ.นาจะหลวย จ.อุบลราชธานี 34280

ชื่อชุมชน	จังหวัด	รายชื่อ	เบอร์ติดต่อ	ที่อยู่
219. กลุ่มหอผ้าพื้นเมืองบ้านพับ	อุบลราชธานี	คุณจันทอม บุญจริง คุณอำพันธ์ มงคลแก้ว	083-746-2570	เลขที่ 11 หมู่ 7 ต.ก่อเอ้ อ.เขื่องใน จ.อุบลราชธานี เลขที่ 132 หมู่ 7 ต.ก่อเอ้ อ.เขื่องใน จ.อุบลราชธานี
220. กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านเคิ่ง	อุบลราชธานี	คุณทองจันทร์ แสงประสิทธิ์ คุณหอม ผาคไธสง	098-245-9830 099-625-7042	เลขที่ 17/3 หมู่ 4 ต.ศรีสุข อ.เขื่องใน จ.อุบลราชธานี เลขที่ 25 หมู่ 4 ต.ศรีสุข อ.เขื่องใน จ.อุบลราชธานี
221. กลุ่มผ้าฝ้ายทอมือ ย้อมสีธรรมชาติสีทวน	อุบลราชธานี	คุณจงกลกร โอบอ้วน	062-025-9655	เลขที่ 9 หมู่ 4 ต.สีทวน อ.เขื่องใน จ.อุบลราชธานี
222. กลุ่มทอผ้าบ้านดอนเชียงโท	อุบลราชธานี	คุณราตรี สารการ	080-732-2216	เลขที่ 106 หมู่ 17 ต.สร้างถ่อ อ.เขื่องใน จ.อุบลราชธานี
223. กลุ่มผ้าขาวม้าไหมฝ้าย	อุบลราชธานี	คุณบุญลวง ทองล้วน คุณสรวรค์ สารชาติ	063-746-0593 087-653-0442	เลขที่ 20 หมู่ 7 ต.ปะขาว อ.เมืองฯ จ.อุบลราชธานี
224. กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านนาขาม	อุบลราชธานี	คุณโสฬพัฒน์ สังขวรรณ	089-865-0069	เลขที่ 14 หมู่ 1 ต.โพธิ์ไทร อ.โพธิ์ไทร จ.อุบลราชธานี
225. กลุ่มทอตัดเย็บผ้าฝ้ายทอมือ หมู่ 14	อุบลราชธานี	คุณหาญ จันทร์ผอง คุณเล่าพวน เพ็งธรรม	081-065-2234 081-703-7986	เลขที่ 168 หมู่ 14 ต.บัวงาม อ.เดชอุดม จ.อุบลราชธานี เลขที่ 287 หมู่ 14 ต.บัวงาม อ.เดชอุดม จ.อุบลราชธานี
226. กลุ่มทอผ้ากาบบัวบ้านลำโรง	อุบลราชธานี	คุณรัชพงษ์ คำเชิด	088-368-8329	เลขที่ 156 หมู่ 5 ต.สว่าง อ.สว่างวีระวงศ์ จ.อุบลราชธานี
227. กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านบัวยาง	อุบลราชธานี	คุณพนิดา สิงห์ชั้น คุณอัมร่า อุตกุล	093-478-3991 098-665-2070	เลขที่ 142 หมู่ 8 ต.คูมใหญ่ อ.ม่วงสามสิบ จ.อุบลราชธานี เลขที่ 125 หมู่ 8 ต.คูมใหญ่ อ.ม่วงสามสิบ จ.อุบลราชธานี
228. กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านดอนยาว หมู่ 6	อุบลราชธานี	คุณหน้อย ทองมาก คุณสมหมาย พงษ์มณี	098-214-6260 081-558-5574	เลขที่ 220 หมู่ 6 ต.บ้านตูม อ.นาจะหลวย จ.อุบลราชธานี เลขที่ 295 หมู่ 6 ต.บ้านตูม อ.นาจะหลวย จ.อุบลราชธานี
229. กลุ่มแม่บ้านเกษตรบ้านโนนสว่าง	อุบลราชธานี	คุณถวิล เรืองแสน	097-139-6947	เลขที่ 98 หมู่ 1 ต.โนนสว่าง อ.กุดข้าวปุ้น จ.อุบลราชธานี
230. กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านหนองผักแว่น หมู่ 9	อุบลราชธานี	คุณสมัย อินธิมาส คุณทองพูล พากเพียร คุณคณิตดา จันทาทอง	089-003-8762 064-990-4136 098-616-0114	เลขที่ 13 หมู่ 9 ต.สารภี อ.โพธิ์ไทร จ.อุบลราชธานี เลขที่ 131 หมู่ 9 ต.สารภี อ.โพธิ์ไทร จ.อุบลราชธานี เลขที่ 61 หมู่ 9 ต.สารภี อ.โพธิ์ไทร จ.อุบลราชธานี
231. กลุ่มสตรีทอผ้ากบบัว-ผ้าขาวม้า หมู่ 8	อุบลราชธานี	คุณสำราญ งามคม	092-765-8052	เลขที่ 39/1 หมู่ 8 ต.ลาดควาย อ.ศรีเมืองใหม่ จ.อุบลราชธานี
232. กลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านปะขาว	อุบลราชธานี	คุณประไพ ทองเนตร คุณเตือนใจ แก้ววงษา	082-153-7364	เลขที่ 141 หมู่ 6 ต.ปะขาว อ.เมืองฯ จ.อุบลราชธานี เลขที่ 144 หมู่ 5 ต.ปะขาว อ.เมืองฯ จ.อุบลราชธานี
233. กลุ่มแม่บ้านทุ่งนาเพียง	อุบลราชธานี	คุณทองคำ เข้มเพชร คุณชม เข้มเพชร	087-870-7739	เลขที่ 62 หมู่ 8 ต.ปะขาว อ.เมืองฯ จ.อุบลราชธานี เลขที่ 63/1 หมู่ 8 ต.ปะขาว อ.เมืองฯ จ.อุบลราชธานี
234. กลุ่มทอผ้าบ้านโนนทรายน้อย	อุบลราชธานี	คุณดวงจันทร์ คำดี	085-293-0120	เลขที่ 115 หมู่ 5 ต.ท่าลาด อ.วารินชำราบ จ.อุบลราชธานี
235. กลุ่มทอผ้าบ้านทรายทอง	อุบลราชธานี	คุณโสม คำแพงจีน	061-935-3608	เลขที่ 35 หมู่ 2 ต.ค้อน้อย อ.ลำโรง จ.อุบลราชธานี
236. กลุ่มทอผ้าขาวม้าจากฝ้าย สีธรรมชาติ บ้านตาเอี่ยม	อุบลราชธานี	คุณคำบัว วรณวงศ์ คุณสุรศักดิ์ เขษรสิงห์	084-474-8280 097-339-7659	เลขที่ 48/1 หมู่ 2 ต.ตาเถา อ.น้ำขุ่น จ.อุบลราชธานี เลขที่ 64 หมู่ 2 ต.ตาเถา อ.น้ำขุ่น จ.อุบลราชธานี
237. กลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านศรีเชียงใหม่	อุบลราชธานี	คุณสำลี ถ่อแก้ว คุณสวน จันทนุท	065-052-1686 098-667-5654	เลขที่ 38 หมู่ 10 ต.หนองทันน้ำ อ.กุดข้าวปุ้น จ.อุบลราชธานี เลขที่ 120 หมู่ 10 ต.หนองทันน้ำ อ.กุดข้าวปุ้น จ.อุบลราชธานี
238. กลุ่มทอผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ เพื่อแปรรูป	อุบลราชธานี	คุณแก้ว ญาติปอ	088-135-2582	เลขที่ 57 หมู่ 5 ต.กาบีน อ.กุดข้าวปุ้น จ.อุบลราชธานี
239. กลุ่มวิสาหกิจชุมชน แม่บ้านเกษตรกร หมู่ 4	อุบลราชธานี	คุณवासนา บุญสร้าง	082-870-9609	เลขที่ 58 หมู่ 4 ต.หนองซอน อ.เมืองฯ จ.อุบลราชธานี
240. กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านจานเขื่อง	อุบลราชธานี	คุณอุบล แสงส่อง คุณสมบัติ บุญสถิตย์	093-846-8017 093-343-2117	เลขที่ 67 หมู่ 8 ต.เขื่องใน อ.เขื่องใน จ.อุบลราชธานี เลขที่ 61 หมู่ 8 ต.เขื่องใน อ.เขื่องใน จ.อุบลราชธานี
241. กลุ่มทอผ้าบ้านดุกอึ้ง หมู่ 6	อุบลราชธานี	คุณเยาวลักษณ์ พงษ์มาตรสุวรร คุณคำแดง เกษษฐราช	089-447-3229 063-052-6126	เลขที่ 24 ซ.หลวง 2 ถ.หนอง ต.พิบูล อ.พิบูลมังสาหาร จ.อุบลราชธานี เลขที่ 6 หมู่ 6 ต.หนองบัวอี อ.พิบูลมังสาหาร จ.อุบลราชธานี
242. กลุ่มทอผ้าขาวม้าห้วยแดง	อุบลราชธานี	คุณสุวิี ดวงเนตร คุณผ่องศรี จันทร์ส่อง		เลขที่ 46 หมู่ 9 ต.ดอนจิก อ.พิบูลมังสาหาร จ.อุบลราชธานี เลขที่ 114 หมู่ 9 ต.ดอนจิก อ.พิบูลมังสาหาร จ.อุบลราชธานี

ชื่อชุมชน	จังหวัด	รายชื่อ	เบอร์ติดต่อ	ที่อยู่
243. กลุ่มลานตาผ้าไทย	อุบลราชธานี	คุณปิ่นณธร หนูเผือก	081-632-5443	เลขที่ 75 ถ.ยุทธภักดิ์ ต.ในเมือง อ.เมืองฯ จ.อุบลราชธานี
244. กลุ่มสตรีบ้านหนองเม็ก	อุบลราชธานี	คุณบุญล้ำ บำรุงวงศ์	090-264-8049 083-100-3084	เลขที่ 43/1 หมู่ 4 ต.ห้วยข่า อ.บุณฑริก จ.อุบลราชธานี
245. กลุ่มสตรีทอผ้าฝ้าย หมู่ 7 บ้านปากห้วย	อุบลราชธานี	คุณหนูทอง บุญช่วย คุณญี่ปุ่น หัน แก้ว	088-107-5614 088-103-5878	เลขที่ 9 หมู่ 7 ต.ตาลชุม อ.ตาลชุม จ.อุบลราชธานี เลขที่ 57 หมู่ 7 ต.ตาลชุม อ.ตาลชุม จ.อุบลราชธานี
246. กลุ่มผ้าขาวม้าบ้านคอนสาย	อุบลราชธานี	คุณปัทมา นามบุตร คุณอัญชลี ชาวกระเตียน	081-549-2012 082-867-6932	เลขที่ 2 หมู่ 5 ต.คอนสาย อ.ตระการพืชผล จ.อุบลราชธานี เลขที่ 133 หมู่ 5 ต.คอนสาย อ.ตระการพืชผล จ.อุบลราชธานี
247. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร บ้านหนองคู หมู่ 4	อุบลราชธานี	คุณทองสิน ทองปัญญา คุณสมเพียร พลศักดิ์	089-624-7093 082-320-9025	เลขที่ 61 หมู่ 4 ต.ยาง อ.น้ำยืน จ.อุบลราชธานี
248. กลุ่มทอผ้าไหมบุงมะแลง หมู่ 4	อุบลราชธานี	คุณบุญเยี่ยม วรรณโคตร คุณสมิทธิ์ วรรณโคตร คุณสาวท ศรีใส	092-656-4275	เลขที่ 85 หมู่ 4 ต.บุงมะแลง อ.สว่างวีระวงศ์ จ.อุบลราชธานี เลขที่ 9 หมู่ 1 ต.บุงมะแลง อ.สว่างวีระวงศ์ จ.อุบลราชธานี
249. กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านเซเบ็ด หมู่ 2	อุบลราชธานี	คุณราวรรณ นามพงษ์ คุณหนูทรัพย์ ประเสริฐ	089-189-6300 085-412-1545	เลขที่ 76 หมู่ 2 ต.เซเบ็ด อ.ตระการพืชผล จ.อุบลราชธานี เลขที่ 101 หมู่ 2 ต.เซเบ็ด อ.ตระการพืชผล จ.อุบลราชธานี
250. กลุ่มทอผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ	อุบลราชธานี	คุณอัครา ไต้โพธิ์ คุณสงวน ไชยบุตร	080-703-3308 093-418-7404	เลขที่ 19 หมู่ 4 ต.ห้วยไผ่ อ.โขงเจียม จ.อุบลราชธานี เลขที่ 122 หมู่ 4 ต.ห้วยไผ่ อ.โขงเจียม จ.อุบลราชธานี
251. ผ้าขาวม้ากลุ่มสตรีบ้านม่วง	อุบลราชธานี	คุณรัศมี มุลิกา คุณอลิสรา มุลิกา	084-832-6342 080-724-9362	เลขที่ 109 หมู่ 2 ต.พรสวรรค์ อ.นาจะหลวย จ.อุบลราชธานี
252. กลุ่มทอผ้าบ้านลาดสมดี	อุบลราชธานี	คุณพิกุล เจริญรอย คุณฉวีวรรณ อินโสม	080-157-2201 087-879-9713	เลขที่ 157 หมู่ 3 บ้านลาดสมดี ต.ภูทอก อ.ตระการพืชผล จ.อุบลราชธานี เลขที่ 33 หมู่ 3 บ้านลาดสมดี ต.ภูทอก อ.ตระการพืชผล จ.อุบลราชธานี
253. กลุ่มทอผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ บ้านศรีทอง	อุบลราชธานี	คุณประณีต คำผง คุณอนุชา อู่ยเส็ง	083-372-4737 087-274-1422	เลขที่ 111 หมู่ 7 ต.เก่าขาม อ.น้ำยืน จ.อุบลราชธานี เลขที่ 25/3 หมู่ 1 ต.แหลม อ.หัวไทร จ.นครศรีธรรมราช
254. กลุ่มทอผ้าอำเภอดะการพืชผล	อุบลราชธานี	คุณพรสิน แดงชาติ คุณละมัย จันทรุกขา	084-301-1809	เลขที่ 28 หมู่ 9 ต.ภูทอก อ.ตระการพืชผล จ.อุบลราชธานี เลขที่ 159 หมู่ 9 ต.ภูทอก อ.ตระการพืชผล จ.อุบลราชธานี
255. กลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้าสำเร็จรูป	อุบลราชธานี	คุณจันทร์เพ็ญ สมสุข คุณบันเย็น กาบกว้าง	080-170-1681 064-085-4189	เลขที่ 58 หมู่ 7 ต.ชีเหล็ก อ.เมืองฯ จ.อุบลราชธานี เลขที่ 220 หมู่ 7 ต.ชีเหล็ก อ.เมืองฯ จ.อุบลราชธานี
256. กลุ่มผ้าทอเล	อุบลราชธานี	คุณสุภรณ เทตราช คุณนริศรา ชมชวน	083-934-8871 088-046-9250	เลขที่ 80 หมู่ 7 ต.โพนเมือง อ.เหล่าเสือโก้ก จ.อุบลราชธานี เลขที่ 54 หมู่ 7 ต.โพนเมือง อ.เหล่าเสือโก้ก จ.อุบลราชธานี
257. กลุ่มทอผ้าฝ้าย	อุบลราชธานี	คุณมกลัย ผาสีพันธ์ คุณยุวดี สายวิเศษ		เลขที่ 1 หมู่ 7 ต.ภูทอก อ.ตระการพืชผล จ.อุบลราชธานี เลขที่ 43 หมู่ 7 ต.ภูทอก อ.ตระการพืชผล จ.อุบลราชธานี
258. กลุ่มทอผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ	อุบลราชธานี	คุณฉวีวรรณ ปันจันสิงห์ คุณเสี ทาบุตรดา	086-046-5184 089-948-6356	เลขที่ 161 หมู่ 6 ต.นาโพธิ์กลาง อ.โขงเจียม จ.อุบลราชธานี เลขที่ 118 หมู่ 6 ต.นาโพธิ์กลาง อ.โขงเจียม จ.อุบลราชธานี
259. กลุ่มเกษตรกรวังม่วง บ้านทางโค้ง	อุบลราชธานี	คุณวราศรี ทิพย์สิงห์ คุณคำมี โสมสุด		เลขที่ 57 หมู่ 11 ต.พะลาน อ.นาตาล จ.อุบลราชธานี เลขที่ 14 หมู่ 13 ต.พะลาน อ.นาตาล จ.อุบลราชธานี
260. กลุ่มผ้าขาวม้าบ้านขามบ่อม	อุบลราชธานี	คุณนะถมนต์ สายโสม	087-649-9922	เลขที่ 34 หมู่ 1 ต.ขามบ่อม อ.สำโรง จ.อุบลราชธานี
261. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านนาเรือง	อุบลราชธานี	คุณสมปอง พันธ์ทอง	094-089-0649	เลขที่ 16 หมู่ 4 ต.นาเรือง อ.นาเยี่ย จ.อุบลราชธานี
262. กลุ่มแม่บ้านทอผ้าฝ้ายบ้านโนนงาม	อุบลราชธานี	คุณจิราวรรณ จันทร์เขียว	083-384-0293	เลขที่ 20 หมู่ 4 ต.นาเรือง อ.นาเยี่ย จ.อุบลราชธานี
263. กลุ่มทอผ้ากบบัว บ้านโนนหมากเคือย	อุบลราชธานี	คุณสุรินทร์ อุตพันธ์	089-212-8415	เลขที่ 131 หมู่ 2 ต.โนนค้อ อ.บุณฑริก จ.อุบลราชธานี
264. กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านดงสว่าง	อุบลราชธานี	คุณป่อง ตอนคำสน	098-563-4240	เลขที่ 57 หมู่ 4 ต.โนนสวรรค์ อ.นาจะหลวย จ.อุบลราชธานี
265. กลุ่มสตรีทอผ้าโสกแสง	อุบลราชธานี	คุณสุธัญญา นุสาลือ	084-667-0388	เลขที่ 169/1 หมู่ 10 ต.บัวงาม อ.บุณฑริก จ.อุบลราชธานี

คณะกรรมการโครงการผ้าขาวม้าท้องถิ่นหัตถศิลป์ไทย		รายชื่อองค์กรผู้สนับสนุนโครงการ		
คุณฐาปน สิริวัฒนภักดี	ประธานคณะกรรมการ	กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย		
คุณนิติกร กรัยวิเชียร		กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์		
คุณต้องใจ ธนะชานันท์		กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์		
คุณวิรัช เมฆล้มพันธุ์		ศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพระหว่างประเทศ		
คุณประวีศ สุขุม		สถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ		
คุณภาวินี ไชยสิทธิ์		ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย		
คุณอรสา โตสว่าง		ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน)		
คุณขจร พีรกิจ		ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน)		
		ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน)		
		ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)		
		บริษัท จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ จำกัด (มหาชน)		
		บริษัท ซีพีเอฟ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)		
		บริษัท ทรู คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)		
		บริษัท ไทยเบฟเวอเรจ จำกัด (มหาชน)		
		บริษัท ไทยยูเนี่ยน กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)		
		บริษัท น้ำตาลมิตรผล จำกัด		
		บริษัท เบทาโกร จำกัด (มหาชน)		
		บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)		
		บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน)		
		บริษัท มติชน จำกัด (มหาชน)		
		บริษัท สหพัฒนาอินเตอร์โฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน)		
		บริษัท ห้างเซ็นทรัล ดีพาร์ทเม้นท์ส จำกัด		
		บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)		
		บริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน)		
		มหาวิทยาลัยศิลปากร		
		มหาวิทยาลัยกรุงเทพ		
		มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์		
		ศูนย์การค้าเดอะสตรีท รัชดา		
		บริษัท เม็ค อิท รีเวิล จำกัด		
รายชื่อคณะกรรมการ				
คุณสุรพล อุทินทุ	คุณมนรดา พรชนะรักษ์	คุณธัญศุภวัตร อุ่นหะวงษ์	คุณกุลธิดา เมตตาริกานนท์	คุณจักรพงษ์ ยาทรม
คุณอนุชาติ พิรุณธนาไพศาล	คุณกุลธิดา เชื้อเทศ	คุณสุมนพร โสภณเสถียร	คุณสิริวรรณ ตั้งอุดมผล	คุณศุภิภานันต์ เจียรพงษ์
ดร.ประภัสสร ตันตโยภาส	คุณผกามาศ เอี่ยมฤทธิ์	คุณเบญจมาส นกมีรอด	คุณทรงยศ ปิ่นวัฒนา	คุณกตিকা เขมาวุฒานนท์
คุณพรหมพันธุ์ กองพลพรหม	คุณวันดี ศรีขวัญ	คุณธัญญนันท์ อัครอิพัทธ์	คุณอิทธิพงษ์ อยู่ประจำ	นางสาวอรชร เกษมเวทยานนท์
คุณชนะ ปานแก้ว	คุณธนิตา คุณณัฐนิชา	คุณวีรยุทธ สุโคตร	คุณธัญทิพย์ ทองเหลือง	นางสาวอภิษฐญา มหิทธิเทพ
คุณนพเมณี (ผลพาณิชย์) ชัยจรูญรัตน์	คุณพรรษา ริมกาญจนวัฒน์	คุณปัทมกร กิตติธีรพงศ์	คุณณพัศ เชื้อถือ	
คุณสุชาสินี แทนอ่อน	คุณปิยะ สุทธิวินิช	คุณภัทรรกร พูนผล	คุณตรีษฐ วงศ์ศรีศาล้าย	
คุณเสาสินี เจริญกิจภักดี	คุณมงคลลักษณ์ คมทัตนี้ย์	คุณสิทธิเดช พุ่มมาระฉายา	คุณอัษฎพร บัตติยา	

วิบูลย์ ลี้สุวรรณ. (2535) **ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน**. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง.

วิณะ จุฑะวิภาต. (2555) **ผ้าทอกับวิถีชีวิตไทย**. กรุงเทพฯ: โครงการวิจัย คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

เอนก นาวิกมูล. (2547) **การแต่งกายสมัยรัตนโกสินทร์**. กรุงเทพฯ: เมืองโบราณ.

นันทิยา ดอนเกิด. (2560) เอกสารการประชุมวิชาการระดับชาติราชภัฏเพชรบุรีวิจัยศิลปวัฒนธรรม ครั้งที่ 4 เรื่อง **การออกแบบเครื่องแต่งกายจากผ้าขาวม้าของตำบลนาข่า อำเภอนาข่า จังหวัดอุดรธานี สำหรับสตรีวัยรุ่น**: สาขาศิลปะและการออกแบบ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.

อารียา กองกาญจนทิพย์. (2553) ผลงานการวิจัย **ทัศนคติที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อและการใช้ผ้าขาวม้าของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จ.ราชบุรี**: สหศาสตร์ศรีปทุม ชลบุรี ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 เดือนมิถุนายน - กันยายน 2553.

อาชัย นกสอน. **กระบวนการสร้างงานศิลปหัตถกรรมกับผ้าทอมือ “แสงดา บันลือ”**. กรุงเทพฯ: ศิลปกรรมสาร.

จุฑารัตน์ ตั้งสมบูรณ์. (2547) **กลยุทธ์ทางการตลาดของผ้าทอพื้นเมืองกรณีศึกษา: ผ้าทอพื้นเมืองของจังหวัดราชบุรี**.

จรัสพิมพ์ วังเย็น และคนอื่น ๆ. (2556) **การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าขาวม้าโดยใช้แนวคิดภูมิปัญญาท้องถิ่นกับแนวคิดการออกแบบแฟชั่นเพื่อพัฒนาอาชีพและผลิตภัณฑ์ชุมชน อำเภอวนธนวิาส จังหวัดสกลนคร**. สกลนคร.

ขอบขอบคุณ

ผู้สนับสนุนในการจัดกิจกรรม

DITP
กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ
กระทรวงพาณิชย์

สานพลัง
ประชาธิปไตย

คณะกรรมการพัฒนา
เศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ

ThaiBev

ราคา 459 บาท

9 789744 586230

